

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Disquisitionvm Magicarvm Libri Sex

Delrío, Martín Antonio

Mogvntiae, 1624

Martini Delrio Societatis Iesv, Presbyteri. Djsququisitionvm Magicarvm. Liber VI. Qui est. De Officio Confessarii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62472](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62472)

MARTINI DELRIO
SOCIETATIS IESV,
PRESBYTERI.

DE SQUISITIONVM
MAGICARVM.

LIBER VI.

Qui est.

DE OFFICIO CONFESSARIJ.

A

VVM duplicem personam gerat confessarius, iudicis & medici; facile intelligitur vtriusque munere fungi debere. iudicis quidem personam sustinet, quando confessiones excipit, tantum enim Dei vices gerit in ligando & absoluendo, Medici gerit non tum solummodo, sed etiam extra tribunal illud poli, quando consultitur, idque vel à reis, vel à læsis, vel à iustitiæ executoribus, & ministris vel deniq; ab alijs quibuslibet. De duplici hoc officio nunc nobis agendum.

CAPVT I.

De officio confessarij, qua iudex est.

D iudicem pertinet nosse delicta, & de illis in foro suo iudicare, vt ea cognoscat iudex, opere præcium fuerit

A

principio hic, quasi in tabella seu breuiulo, ante oculos ponere, quæ in quinque præcedentibus libris peccata, seu delicta, noster iudex debet animaduvertere & explorare, vt, cum necesse, reum iuuat interrogando.

B

SECTIO I.

X Primi, itaque, libri Prologo, discet, licere, examinare hæreticos, an sint etiam magi seu malefici.

Ex 1. & 2. cap. discet discernere superstitutionis & Magiæ species.

C

qui libri ratione magia, prohibiti sunt,
q. 1. quantum astrorum influxu: citra errorem positi trui:
q. 2. vitare errores male Christianorū circa cōplexionis tēperamentū.

q. 3. errores vitare circa vim imaginandi.

q. 4. Quid sentiendum de sanatione per aspectū, contactum, vocem, de saluatoribus, de gentilibus S. Pauli & S. Catharinæ, & similibus circumforaneis, & de curationibus militari- bus, &c. & quæ in hac re peccata interuenire soleant?

Ex cap. 4. discet. in

Princ. quæ peccata occurrant in Magia naturali & artificiali.

q. 1. Peccata sigillorum & characterum magicorū.

q. 2. Magorum fraudes de Numeris, & quid tribuendum illis,

q. 3. Quomodo peccetur credulitate & vsu incantationum?

q. 4. Quæ amuleta seu periapta licita, quæ non?

Ex cap. 5. discet.

Quæ in pirotechnia seu alchimia peccata reperiuntur, & quo se pacto cum alchimis confesarius gerere, & quæ illos debeat interrogare?

q. 5. & 4.

Ex libro Secundo discitur de quibus Magi sint examinandi.

1. De artis auctore, & efficiente causa quid sentiant? vt habes q. 2.

2. quos habeant libros? iuxta quaest. 3.

3. circa pactum, quas illi adhibuerint solemnitates? iuxta quaest. 4. precipue littera E. & hic an sint rebaptizati, &c.

A 4. circa effectus, an eos ediderint præstigiatorios? quia hoc est mendacium. vide q. 6. & 8.

5. An putauerint diabolum vera miracula facere posse? quia est error. vide quaest. 7.

6. an imagines sacras inhonorarint, conspuendo, verberando, trahendo, mergendo? vt q. 11.

B 7. an alteri pauperiem fecerint, vel damnum dederint. in bonis fortunæ? d. q. 11. & 12.

8. an thesauros arte magica quæsierint, aut aliter diuitias, honores, vel victoriam à dæmone expetierint? d. quaest. 12.

9. an incantarint animalia & quomodo? q. 13.

10. an cum bestijs rem habuerint? iuxta q. 14.

C 11. an cum dæmone corpus miscuerint, & quomodo? q. 15.

12. ad ad conuentus iuerint, & ibi fecerint, quæ fieri solere narrantur? quaest. 16. vbi & illud notandum aliquando non cum dæmonibus, sed extincto lumine, promiscue cum quouis vel quouis oblati, proximis sibi concubuerint, quod de Lamijs & maleficis Atrebatensibus anno 1459. narrat Meierus in Annal. Flandriæ, & de alijs alijs.

D 13. Quoad Lycanthropos: examinandi, an tibi dumtaxat tales videbantur, an etiam alijs? quia secundo casu adest semper pactum? iuxta q. 18.

14. an aliquibus vsi contra vulnera ac tormenta? & quibus? q. 21.

E 15. an conati animas euocare? an conuenerint de apparendo post mortem? vide q. 26.

16. an finxerint spectra? q. 27.

17. an spectris cultum aliquem exhibuerint, & quem, & qualibus? an pacti cum illis aliquid fuerint, an fami-

liaria colloquia superflua cum his habuerint? *nuxta q. 28.*

18. an procurauerint spectrorum apparitionem? *q. 29.*

19. an exorcismis vetitis vsus? quæ adhibuerit, & quam adhibitorum vim esse putarit? an habuerit dæmonem inclusum, vel includere sit conatus? an parendum habuerit, & sub quo pacto, quamdiu, ad quid, &c. *q. 30.*

Ex libro Tertio.

1. Interrogent, quæ sint instrumenta quibus vsæ? nam grauius subest peccatum vnguentis, eo quod solet præcedere antropofagia & infanticidium. *vide q. 1.*

2. an somnificum maleficium intulerint naturali medicamento, an vero accesserit sepulchri violatio, & cadaueris iniuria? & quem in finem? *q. 2.*

3. quibus philtis vsæ, an miscuerint sacramenta, aut alias res sacratas, & quas? *q. 3. sect. 2.*

4. an sic aliquem egerint in amentiam, occiderint, læserint? *d. sect. 2.*

5. an contra philtum sint vsi remedijs illicitis? an capiti illicito amore, læcerint quæ ex sua parte necessaria? *d. q. 3. sect. 3.* item quæ consilia dare possit tali amore irretitis? *ibid.*

6. ob quam causam philtum præbuerit, cælebs, an vt matrimonio iungeretur coniugata, an vt amorem mariti recuperaret: vtrique, an ad libidinem illicitam? *q. 3. sect. 2.* an odij, vel obliuionis maleficio vsus? item an incendijs? *sect. pen. & vlt.*

7. quid exillimarit de fascinatione, & an aliquem fascinarint: quibus vsi remedijs vel antidotis contra fascinationem? *q. 4. sect. 1.*

8. an cadauera laniarint, & quæ damna venenis intulerint? quo pacto illa

A damna viuentibus dederint? item an aliquid defoderint, cui sola remotione queat occurrere? *d. q. 1. sect. 2.*

9. *In sect. 3.* notet confessarius singula, vt norit distinguere in abortu, an nocuerint iam viuo, an ante animationem? item an sic distenderint prægnantem vera, an simulata prægnatione? quia priore casu accedit prolis periculum, item quoties hæc facta? denique in 3. casu, an propter hanc defecationem, sætus fame perierit, & quod &c.

B 10. Attendat qui homicidæ sint excommunicati? *sect. 4.* Interrogent an sagittariam exercuerit magus? an huiusmodi imagines confecerint, an baptizarint: & in quarum personarum interitum?

11. *sect. 5. & 6.* quos animi, corporive morbos intulerint?

C 12. *sect. 7.* an aliquos deuouerint? & qua imprecationis formula?

13. *sect. 8.* an maleficarint aliquem ligaminibus, & ad quod tempus? item an ad euitandum vel sanandum illud, aliquid superstitionis adhibuerint.

14. *Ex q. 5.* discet habere rationem personarum, quibus nocitum fuit. hinc enim atrocitas peccati crescit. nã cæteris paribus contra publicam personam peccatur grauius, quam contra priuatam, atrocissimum quoque est omnium, necare infantulos nondû baptizatos.

D *Ex 6. & 7.* discet ob quæ peccata maxime, quis tradatur maleficis puniendus? quibus etiam abstinentum sit ijs, qui cupiunt esse tuti, vel liberari à maleficis.

E *Ex q. 8.* poterit confessarius proponere miseriam maleficorum, & peccati enormitatem.

Ex libri vero huius parte posteriore,
discere poterit.

1. Naturam vanæ obseruantia? q. 1.

q. 3.

2. quando, & quale sit peccatum?

quæst. 2.

3. modos præcipuos vanæ obseruantia, & ex eorum similitudine, quando in hoc peccatum quis ruerit? q. 4.

sect. 1.

4. de precibus & verbis sacræ scripturæ, de ieiunijs & alijs operibus bonis secundum te. sect. 2.

5. de ligaturis & periammatis. sect. 3.

6. de obseruatione omnium. sect. 4.

7. de strenis initio anni. sect. 5.

8. quando liceat obseruare dies, quando non. sect. 6.

9. quæ sint licita media sanandorum morborum, & quæ non, & de militari vulnerum curatione. sect. 7.

10. fundamenta vanarum obseruationum quæ adhibentur ex S. S. & c. refutata. Quod est necessarium scitu, vt idiotis possit persuaderi, esse impia illa, quæ habent pro pijs. sect. 8.

De formula, si Deus

incarnatus, & c.

Dæmonum ministerio an ad bonum liceat uti.

De rythmo seu versu.

De ritibus & caremonijs quæ adhibentur.

De dubio in quo benignior sequenda sit interpretatio, tam de dubio personæ, quæ rei.

11. Ex formulis positis, in sect. 9. futurum ei non difficile iudicium ferre: de cæteris, quæ sunt innumeræ, & in singulis locis diuersæ, sed in ipsa ratione formali superstitionis conueniunt.

Ex libro Quarto.

1. Discet naturam prophetiæ, & quando sit peccatum prophetæ, non credere inspirationi. cap. 1. quæst. 1. & 2.

2. Quibus instructum esse oporteat ad dandum consilium in reuelationibus? qui abusus & errata hinc possint accidere ex parte confessarij: quæ ex parte habentis reuelationem? quomodo fraudes & peccata huiusmodi deprehendantur? de scrutanda intentione? q. 3.

3. Regula discet ad cognoscendum quando peccent astrologi & similes diuinatores. quando fors, omen, vel signi petitio sit licita. c. 2. q. 3.

4. Qualiter peccent diuinatione videntes, & quæ excusent vel minuant peccatum. q. 4.

5. Quale peccatum sit oracula dæmonum consulere? q. 6. sect. 1.

6. In necromantia quibus vsæ medijs seu instrumentis, quorum ratione potest accedere infanticidium, & similia peccata. sect. 2.

Ex seqq. sectionibus, discet species diuinationis cum pacto expresso. In specie quoque illarum vltima de oculi excussione, nota incidere in obligationem restituendi, ratione damni iniuste illati.

8. in q. 7. discet varias species pacti impliciti: ex quibus poterit decidere casus similes, vt de saltantibus per pyras, de asseruantibus, & uirior, de ferentibus amethystum vt somnient, de offerentibus candelâ S. Antonio vt furẽ indicet, & in quibusdam potest accedere obligatio famæ restituendæ, vt in Parthenomantia.

9. quomodo liceat niti omnibus prodigijs & portentis? quando peccetur in huiusmodi obseruandis section. 2.

10. Quanto fit fors diuinatoria & prohibita? maxime de illa quæ fit per inspectionem libri sacri. *sect. 3.*
11. Ad naturam peccati huius intelligendam plane necessaria est. *sect. 4.*
12. Discet peccata astrologorum, Genethliacorum, & cæterorum iudicialiorum etiam medicorum & chirurgorum. *c. 3. q. 1.*
13. Quæ liceat diuinare ex elementis & mixtis insensibilibus, vt cometis, halonibus, &c. quæ non? *q. 2.*
14. Quid liceat medicis diuinare? *quæst. 3.*
15. Quando peccent physiognomi? *quæst. 4.*
16. Quale peccatum fit. chiromantia? *quæst. 5.*
17. Quæ somnia licet obseruare & interpretationem quærere? *quæst. 6.* In fine quæstionis habebit exemplum faciendæ in similibus disquisitionis.
18. Quæ occurrant hodie peccata in sorte diuisoria, & quibus sit licita? *c. 4. quæst. 1.*
19. Quæ peccata contingant in contractu fortis, quem vocant olla seu Lotheriæ? quæ quoad venditorem, quæ quoad emptores, quæ quoad ministros seu assidentes, quæ quoad remp. vel Principem? *q. 2.*
20. Quæ peccata sint canonicæ purgationis: an quis eam cum mendacio vsurpauit? *q. 3.*
21. An vlus sit vulgaribus purgationibus interroget: tam subeundo quam exigendo. Notet quæ dicta de prouocatione ad diuinum iudicium, quomodo in ea peccetur: item de duello publico & priuato propter adiunctam excommunicationem: & notet quæ ad explicationem censuræ illius hic addita, *sect. 1. & 2.*
- A 22. De peccatis purgationum variarum per ignem. *s. & 3.*
23. Peccata probationis aquæ frigidæ vel feruentis. *sect. 4.*
24. Discet, cur & quomodo peccet iudex probatione illa vulgari, qua sagæ in aquam proiectæ creduntur supernatæ: & quid respondendum nitentibus. consuetudine seu corruptela quorundam iudicum? *q. 5.*
- B 25. Notet quæ hîc dicuntur, vt communia omnibus vulgaribus purgationibus.
26. Item notet, quæ de excusatione ex capite ignorantie aliquando iudices prætexunt: vt sciat quando bona intentio excusationem illis præbeat, quædo vero non præbeat.
- C 27. Item quale sit peccatum error sine dolo?
28. Peccare iudices, qui semota lege & ratione, arbitrij liberam plenitudinem sequuntur: & quomodo omnis iudex legi subiectus? *sect. 2. litt. I.*
29. Peccare quando canonibus non obtemperant? *sect. 3.*
30. Quando liceat signum petere? & quæ fides requisita ad editionem miraculorum?
- D 31. Quomodo peccet torquens vel damnans eum, cui hæc purgatio fuit adhibita? *d. sect. 3.*
32. De peccato purgantis per pondera & lancem? *q. 6.*
33. De peccato purgantis per crucem.
34. Peccata in quibusdam alijs generibus, quæ rariora. *ibid.*
- E
- Ex libro Quinto, discet.*
1. Quando iudex peccet arbitrando temere circa criminis grauitatem?
2. Quando peccet minuendo vel augendo pœnam legis?

3. Quem iuris ordinem contemnen-
do iudex peccet? *sect. 1.*

4. Quomodo peccet in inquisitione? 1. circa corpus delicti. 2. ratione accusationis præcedentis. 3. in forma inquisitionis. 4. quoad præcedentia indicia. 5. quoad famam præcedentem. 6. quoad absolutionem præcedentem. 7. quoad transactionem. 8. quoad gratiam Principis. *sect. 2.*

5. Discet de indicijs, quæ vix præcipuorum? 2. quod iudex teneatur aliquando ad damnorum restitutionem, si non interrogavit de socijs. 3. quando propterea reo deneganda sit absolutio? 4. alia in hac re tam rei quam iudicis peccata. 5. peccata iudicis ex defectu indiciorum ad torturam sufficientium. 6. quomodo distinguenda iactantia à minis? 7. quod mens scrutanda in minantis æquiuoca locutione. *sect. 3.*

6. *sect. 4.* Docet vim minus certorum indiciorum, 2. quod ex non impedito damno iudex teneatur restituere. 3. Peccari in fortiorum defensione, fauore, patrocínio & occultatione. 4. qui mortaliter peccent non defendendo. 5. qui teneantur restituere.

7. Discet multiplices abusus iudicum in receptione testium. *sect. 5.*

8. Peccata acculatorum, & onus restituendi. *sect. 6.*

9. Varia peccata in reis comprehendendis, carcerandis, & postea ibi asseruandis. *sect. 7.*

10. Multa graua peccata circa modum torturæ, in quantitate & qualitate. *sect. 8.*

11. Quosdam ritus superstitiosos contra maleficium (vt vocant vulgò) Taciturnitatis. *sect. 9.*

12. Peccare iudices qui mendacio, dolere reum decipiunt. *sect. 10.*

A 13. Quando iudex peccet condemnando reum ex sua confessione. *sect. 11.*

14. Quomodo discernendæ suspicio, opinio, & præsumptio.

15. Cui possit iniungi abiuratio, & quo pacto is ad eam inuitus adigi possit? *sect. 12.*

16. Varia, in quibus iudices circa canonicam purgationem queant peccare. *sect. 13.*

17. Quomodo iudex peccet, interdum etiam cum onere restituendi, eò quòd cum deberet absolute absolueret, tantum absoluit reum à iudicij instantia? *sect. 14.*

18. Quomodo qualificanda sortilegia? item quæ sint hæreticalia, quæ non: & proinde, quibus excommunicatio accedat? *sect. 15.*

19. Quando iudex peccet in pænæ irrogatione? *sect. 16.*

20. Peccata quædam propria Sacerdotum & clericorum in hac materia, de quibus illi interrogandi. *ibid.*

21. Quando iudex remittens pœnam teneatur ad restitutionem, & peccet? *ibidem.*

22. Peccatum legentium vel retinentium libros Magicos. *sect. 17.*

23. An præbenda maleficis ad mortem damnatis Eucharistia: & vnctio, & quid in Eucharistia præbenda sit obseruandum. *sect. 18.*

24. Peccetne iudex sepulturam denegando. *sect. 19.*

25. Peccatum eorum, qui subministrant instrumenta necis, vt reus euadat pœnam publicam. *ibidem.*

SECTIO II.

De sigillo confessionis in hac materia.

ANC sectionem addo, propter quorundam confessariorum simplicitatem, & quorundam Iudicū temeritatem atq; malitiam; qui, quantum possunt, conantur ex confessarijs, directè, indirectè; tum ante rei mortem, tum post eam, exculpere; num reus fuerit peccati illius conscius. Adeò vt alicubi audiverim solitos quodā loco confessarios à iudice post latam sententiam mortis in reum interrogari; sitne iuste dānatus reus? necne? & religioſos quosdam, eo quod hanc iudicium iniquam importunitatem, vt sacrilegam, graui oratione repressissent, imposterum ad reos audicendos vocari desijisse. Notandum primò sigillum confessionis vim æqualem habere in omni crimine, etiam maxime enormi; vt in crimine læsæ Maiestatis humanæ, & hæresis; a vnde patet falsum & erroneum esse versiculum illum vulgarem?

Est hæresis crimen, quod nec confessio celat.

Notandum secundò, ex communi sententia, seruandum sigillum, vt ante rei mortē, sic & eo mortuo, quia moriendo ius famæ suæ non amisit; nec confessio eius propterea minus confessio esse capit, quam prius. Notandum tertio, Doctores quando concedunt veniam detegendi, seu narrandi aliqua accepta in confessione; nunquam loqui de expressione delicti in specie, vel personæ nominatione; sed omnes tantum agere de quadam generali reuelatione delicti, sic facta, vt per eam nequeat ad personarum cognitionem deueniri. *b* Notandum 4. aliud esse, si agatur de delicto committendo, aliud si de iam commisso.

A Quoad delictum commissum; in primis est sententia quorundam, quæ communis videtur Canonistarum, & posse Sacerdotem delictum iam commissum reuelare, quod non in Sacramento pœnitentiæ; sed extra illud; sub promissione secreti & sigilli confessionis acceptis; immò, si in testem producatur, debere illud reuelare in iudicio; hæc sententia rejicitur ab alijs, & volentibus veram esse de crimine committendo non de crimine commisso, probabilem puto vtramque, sed posteriorem esse tutiorem: in rigore quidem, qui se obligat sub secreto tali æquè se obligat quoad commissā & committenda; sed censetur Ecclesia propter publicum bonum, velle irritare promissionem illam, quoad crimen committendū; qui fauor boni publici cessat ordinariè, quoad crimen commissum, ideo si graue damnum inferretur celtatione illius criminis commissi; teneri tum quoque illud sic reuelari fatentur Menoch. & Farinacius, doctis. duo Iurisconsulti. Sanè promissio illa sub secreto sigilli facere nequit, vt quod sigillum non est, id tale fiat: sed obligat solummodo more promissionum aliarum de secreto seruando: quarum vis se in detrimentum reip. contra æquum & bonum nequit porrigere. Quoad delicta committenda; quando quis non vult abstinere aut se emendare, sed crimen statuit perficere, fuere nonnulli Iurista, qui censuerint, ea posse à confessario reuelari. hæc sententia periculosa est, & retrahit homines à confessione.

E Excusari possent auctores eius, si dūtaxat locuti foront, de eo qui specie contentis accederet, reuera tamen non haberet animum confitendi, sed vel consilij petendi tantum, vel decipiendi confessarium, aut pertrahendi

Gign. de crim. af. Mail. rub. qu. ccus. p. f. 18. Ant. abr. l. 7. oncl. vi. 17. Al. er. tin. de cog. of. end. af. rti. Ca. hol. q. 27. co. & Ric. in 4. 21.

b Sic post Angel. Al. bettr. Gigas & Gabrielum

in socie-

in societatem criminis; tunc enim non est verum sigillum, nec res sub sigillo credita. Quod si quis animo confitendi accederet, seque clauibus subiiciendi, & absolutionem consequendi, & sic confessionis sigillo rem subiceret: sequenda omnino communis opinio contraria, quæ pluribus iuristis & Theologis placuit, non esse tum licitum detegere, ne reipubl. quidem proditionem. *f* Hanc sententiam limitant, primò quoad veram relationem: volunt enim posse Sacerdotem tunc ipsos confitentes diligenter monere, vt abstineant, & obuiant, tum etiam monere magistratus, & Episcopum, vt super gregem suum vigilent, ciuitatem custodiant, & similia, quibus & malo subueniatur, & confessio non reueletur *g* 2. limitant, si poenitens habeat socios complices, & ipse quidem poeniteat, & emendationem spondeat; indicat tamen adhuc esse periculum, ne per complices, ipso desistente, scelus committatur: tunc enim putant, vt occurratur damno futuro, posse Sacerdotem reuelare delictum futurum, etiam confitente non consentiente. *h* 3. limitant multi. Iuristæ si poeniteat poenitentem, & velit se emendare ac desistere; quod si nolit desistere, nec obuiare vt potest, sed perficere mauult; tunc inquit non teneri sacerdotem ad sigillum, quæ putatur communior sententia canonistarum, i fundamentum eorum est, quia non putant hanc esse veram confessionem, nec sigillo hic locum esse.

Sed falluntur, quia vera confessio est, si animum accedentis & confitentis consideres; licet non sit perfecta confessio & valida. Et ad hoc, vt quis sigilli secreto legitur, nihil necesse est (quod bene docuit Nauarrus) confessionem esse perfectam & validam, si

hoc enim requireretur, quanta quælo porta panderetur malis Sacerdotibus, ad reuelanda secreta: quibus sufficeret minima aliqua causa denegandæ absolutionis; sed satis est, si poenitens animo accedat confitendi, seque clauibus subiiciendi, vt absolutionem consequatur, & cum hoc animo sincere peccata narret, ac numeratò promat; nihil quod meminerit, sitque dicendum, prætermittens spontè suâ: obligatus enim hoc ipso manet Sacerdos ad sigillum seruandum: nec æquitas aut religio sacramenti huius patitur, vt qui fidem habuit, suaque arcana credidit confessario, vlla ex causa decipiatur, sunt enim permulti, qui licet animo sint satis præparato & forti ad confitendum; infirmiores tamen adhuc se putant, quam vt queant abstinere, & imaginaria quadam necessitate se trahi, raptarique ad perficiendum putant: quod dolent tamen se nõ penitus abominari, & à Deo postulant vires roburque sibi ad hoc præstari; & ignosci infirmitati suæ. Quare tertia hæc limitatio merito à Theologis, plerisque hodie exploditur: & miror Farinacium eam amplexum: cum rectè D. Thom. paulò antè fuerit secutus.

Quoad 2. limitationem, simul & primam, dependent à quæstione 5. Sacerdos possit vt aliquando scientia, ex confessione parata, saltem ad gubernationem, & mala imminencia auertenda? verbi gratia, confitetur maleficus se vel alium posuisse puluerem, vel quid aliud sub tali limine; & nisi tollantur, domum comburendam, Principem interiturum, quotquot vrbem ingredientur, egredienturque in magnam perniciem aut periculum venturos. Quia in quæstione consentiunt omnes terè DD. paucis exceptis, licere seruata

opin. verif
sacerdos
nõ potest
reuelare.

circum-

citant
multos
Sotus de
rat. fecr.
regendi
m. mbr. 3.
q. 3. Na
uar. in d.
c. Sacer
dos n. 14.
& seqq.
5. & est
omnium
illorum
quos ci
tat. l. r. d.
b. n. s. 1. &
p. r. e. c. a. r.
Tolet. i.
Cum Ca
sum &
Emanue
is saa i.
Aphorif.
quod l. 8
q. 29. & 31

circumſpectione, vt nec directe, nec indirecte ad ſuſpicionem peccati confitentis quiſquam deueniat. *a* Sed probabilior eſt contraria ſententia, & tutior, & magis conſentanea religioni ac reuerentiæ huic Sacramento debita; quàm tenuiſſe videtur Henricus Gandenſis. *b* Tutioſiorem dixi, quia vt illa contraria practicetur ſine periculo, tantà & tam multiplici eſt opus circumſpectione, vt difficile ſit plerumque eam ſeruantem non incidere in ſigilli violationem. 2. quia fauet ipſi Sacramento, cum inuitet ad illud ipſa ſilentij & arcani neceſſitate, & ſecuritate, ac libertate confitentium. 3. quia S. D. N. Clemens VIII. ann. 1592. die 26. Maij, decreto quodam, præcepit ſuperioribus regularium, vt diligentiffimè caueant, ne notitia de peccatis in confeſſione habita ad exteriorem gubernationem vtantur. Quæ ſanctio etſi liget duntaxat eos, ad quos ſcripta; factis tamen indicat Pontifici Maxim. magis probari eam ſententiam; quæ vult ita prorfus ſe confeſſarios gerere, ac ſi in confeſſione nihil penitus audiuiſſent; ſibi que perſuadere, nullatenus humanarum rerum regimen ab hoc Sacramento dependere, vt quod ab eo quam longiſſime diſtat. Cum tamen hæc prohibitio in iſto caſu ſit iuris humani & periculum à republica, vel proximis; cum citra damnum tuum, & ſigilli violationem queas propulſare, ſit iuris diuini; haud dubiè caſus poſſet incidere, quo quis teneretur hac ſcientia ad malum, quemadmodum diximus propulſandum auertendumque vti, præfertim cum ſententia illa communis ſit probabilis, & nullum ius humanum valeat impedire, ne quis cum neceſſitas poſtulat, ad malum ingens impediendū, ſententiã probabili vtatur.

A Et hoc caſu admitti poſſet prima illa limitatio; ſed & 2. ſi per omnia proficiatur, & caueatur ſigilli integritati. Nec enim putandum, Pontificem de huiusmodi extraordinarijs planè caſibus agere voluiſſe; qui in religioſis congregationibus vix vnquam eueniunt.

Ex hac autem ſententia illud ſequitur; ſi Petrus magus mihi confitens inter circumſtantias peccati complicem indicarit; iſque mox mihi quoque confiteatur, ſed peccatum illud ſibi cum Petro commune reticeat; non poſſe me hac ſcientia vtī, ad illum de hoc peccato examinandum; ſed tantum poſſe me in genere inueſtigare; num ſit aliud, quod conſcientiam eius grauet, & perſiſtentem in ſilentio, teneri me ſimpliciter abſoluere. Sequitur ſecundo, Non poſſe Sacerdotem ne metu quidem mortis propoſito cuiquam hoc crimen reuelare, & poſſe eo caſu dicere neſcire ſeſe, nec de tali peccato ſe quidquam audiuiſſe, quia reuera non ſcit, nec audiuit, vt homo, ſeu vt pars rei publi.

B Immo ſi mente ſubintelligat, (ſcilicet, vt poſſim reuelare) poſſet dicere ſe hoc in confeſſione non audiuiſſe, vel reum ſibi hoc confeſſum non fuiſſe; & hæc omnia poſſet iuramento confirmare. *e* Nec poteſt ad reuelandum Sacerdos à quoquam cogi, ne à Papa quidem; multò minus à quouis alio, vt ſeſe docent Auguſtin. Berouſ & Hieronym. *f* Quod ſi iudex inueniſſet peccatum malefici ſcripto commendatum; vt id confiteretur; vel ab aliquo auſcultante pœnitentem, vel à ſacrilego Sacerdote ſigilli violatore id intellexiſſet; non poſſet iudex hiſ reſtibus, nec illi ſchedulæ, nec ipſi Sacerdoti credere, nec propterea reum capere, vel torquere: immo etiam ſi

iam il-

Masc. d.o
peris l. 2.
conc. 377
n. 1. & 3.
Men. l. 1.
de prae-
sumpt. q.
89. n. 26.
& 27.
h. est com-
munis. vi
de Socum
in 4. d. 18.
q. 4. 5.
1 Sch. in 4.
d. 18. & 11.
in c. Mat-
thaeus. de
Simonia.
& in ca. si
gnificasti
de adulter.
Fari. sup.
n. 111.

iam illum condemnasset testibus con-
uictum : & postea intelligeret totam
delationem vel accusationem ortam ex
figilli violatione, deberet damnatum
absolvere & dimittere h.

Duo denique sunt casus, soli, qui-
bus liceat reuelare in confessione au-
dita, *primus est*, quando poenitens Sa-
cerdoti licentiam reuelandi concel-
sit, consentiunt in hanc Theologii, &
Iuristae propter text. clarum, in cap.
significasti de adulter : quia licet poeni-
tenti renuntiare iuri in fauorem suum
introducitur. Quidam tamen requi-
runt, vt haec licentia detur extra con-
fessionem, & rursus tunc reus narret
suum peccatum. Sed hoc non est ne-
cessarium, vt melius caeteri censent,
nam si extra confessionem iterum ei
narret: iam poterit ex alio capite re-
ferre, nempe iuxta limitationem se-
quentem. Deinde quid interest, di-
catne in confessione, do tibi licen-
tiam, hoc quod modo narraui reuelan-
di: an post confessionem hoc di-
cat, & iterum narret? Veriores er-
go conditiones sunt, 1. non sufficere
ratihabitionem, neque licentiam in-
terpretatiuam, vel implicitam, sed re-
quiri explicitam & expressam. 2. de-
bere eam esse mere liberam & nulla-
tenus coactam. 3. debere subesse cau-
sam iustam & magni momenti: vt pu-
ta boni publici, aut corporalis vel spi-
ritualis boni poenitentis. Nam loco vel
ex causa leui reuelare, etiam habita
permissione contentis, sacrilegium
foret.

Sacerdoti vero, dicenti se licentiam
a poenitente habuisse, non semper cre-
dendum: sed duntaxat, si & ipse bo-
nae sit famae, & iureiurando id con-
firmet, & poenitens ei non contradic-
cat. *m*

Secundus casus est, si sacerdos idem

A aliunde, seu alia via, extra confesio-
nem, ante vel post eam, rescruerit:
quem admittunt, in delictis commit-
tendis, Abbas & alij: n sed idem in co-
missis censent communiter Theolo-
gi, & ratio efficax id persuadet, nec e-
nim per confessionem sacerdos amit-
tit ius quod ante habebat: neque id
quod postea aliunde illi comparatum.
Quod si amitteret, confessio verge-
ret in damnum publicum, nam frau-
dibus patrocinaretur, & iudicia euer-
teret, verbi gratia, si quis, coram duo-
bus Sacerdotibus tantum, maleficium
commisisset, & postea vtrique confite-
retur. iste enim tum nec deferri nec
accusari a quoquam posset: quod,
quam sit reip. perniciosum: nemo non
intelligit. Cauendum tamen Sacer-
doti, ne hac licentia vtatur, nisi in re
grauissima: nam facile scandalum se-
queretur, si frequenter & in leuibus
rebus ea vteretur: item cauendum, ne
quid amplius dicat, quam quod extra
confessionem cognouit. Sacerdoti ve-
ro dicenti se extra confessionem id re-
scruisse non credi, nisi id probet, & si
non probat, extra ordinem punien-
dum arbitrio iudicis, communiter cen-
sent Canonistae p, sed hoc arbitror de
sacerdote malae famae intelligendum.

B
C
D
E
Nam in eo qui bonae famae est, puta-
rim sufficere iusjurandum probatio-
ne, si testes desint: cur enim non hic
sufficiat, quod in priore casu sufficere
fatentur?

Denique, extra hos casus licitos, sa-
cerdos reuelando violans sigilli (quod
ex iure diuino positiuo fluxit) secre-
tum, hodie deponendus, & in carce-
rem perpetuum monasterij cuiuspiam
detrudendus est. *vide Conc. Later. c. 2.
&c. omnis de pan. & remiss. & Farin.
pract. crim. q. 51. numer. 93.* aliquando
tales iulsi fuere a Pontificibus degra-

vide Au-
gust. de
Ancona
ad Angel.
vbi supr.
& Fari-
nac. supr.
D. Bona
l. 21. art. 2
13. Palud
b. q. 3. a.
Socus d
8. q. 4.
rt. 6.
Nau. in d.
Sacer-
dos n. 161

Navar.
& alij
quos se-
quuntur
Mascard.
sup. n. 5. &
6. & Farin
sup. n. 108

dari & pœna mortis affici, & merito, exemplum ponit Felicianus *lib. de grad. cap. 14.*

SECTIO III.

De modo Confessionis.

Ræter ea quæ communia sunt in hoc crimine & in cæteris, peculiariter obseruare oportet confessarium nonnulla. Quædam pertinent ad interrogatoria: quædam ad præparationem animi: quædam ad obligationem restituendi: quædam ad absolutionem impertiendam.

Quo ad interrogatoria, multa fuerunt à me dicta, *sect. 1.* his adde primo quod quia sagæ vix vnquam faciunt integram confessionem, id quæ demoni promittunt: rogandæ sunt de hac re, & sacrilegæ leu mutilatæ confessiones omnes repetendæ: deinde vt tunc omnia prodant, inducendæ bonis rationibus, vt velint: & interrogatorijs illis *sect. 1.* iuuandæ, vt possint. Interrogandæ quoque, an ex animo renunciarint fidei, nam tunc est apostasia, an aliquid animo crediderint contra fidem? tunc est hæresis. an abusæ rebus sacris? & est sacrilegium. an diabolum adorauerint, siue in specie aliqua visibilem, siue quem non videbant (vt testatur Meierus de sagis Atrebatensibus anno 1459.) item quamdiu in hoc crimine hæserint, an aliquando animo poenituerint, &c. propter volitiones eiusdem criminis diuersas & earum interpellationes. 3. interrogandæ sunt, an adhuc retineant libros aut alia magica instrumenta: quia retentis illis absolui nequeunt. 4. vtrum alios

A talia docuerint aut seduxerint: quia non debent absolui, nisi quantum in se est est conuertere illos conentur, & si conuerti noluerint, eos ad superiores magistratumve deferant, aut accusent. Si tamen confessio fiat in articulo mortis, sufficet tum, qui præsentis fuerint in genere monere & hortari, vt à deceptione & hæresi tali recedat, sibi que in posterum caueant, &c. 5. videndum, vt occasiones relabendi euitentur, & tollantur, verbi gratia, si habitat, vel versatur inter maleficos, quando fieri potest, loci mutatio, & separatio iniungenda. 6. interrogandæ diligenter de veritate confessionis iudiciariæ, hortandæ, si cuncta vera, quæ dixerunt, ne mutant, sed veritatem tueantur, si falsa, vt retractent: si quos innocentes (vt fit non raro) detulerint, eos exculpent: si quos noxios complices sciant non emendatos, eos deferant iudici: neque ex hac generali admonitione irregularitatis periculum est.

Quoad animi præparationem, magna in hoc crimine confessarijs se difficultas offert. In primis cauendum puto iudicibus, ne reis mortis sententiam per quosuis denuncient, deligendi potius viri pij & prudentes, qui hoc indicent verbis prudentibus, & simul adhortentur ad bonam & seriam præparationem: docet autem, in hoc maxime crimine, experientia, non expedire eos, qui confessarij sunt futuri, ante sententiæ pronunciationem ad reos accedere, vt eorum confessionem excipiant: vix enim verum fatentur, dum sibi timent à delatione: item docet eadem experientia, non esse vtile immo sæpius noxium esse, si ipsemet confessarius mortis sententiâ reo intimet. sic enim à tali nuncio vt plurimum abhorrent, vt raro postmo-

dum

dum rectas & synceras admonitiones in animum admittant. Illud quoque memini à me quæsitum aliquando: *An dum in tormentis reus versatur, liceat vel expediat, quæstioni confessarium interesse*: scio id latrunculos à sacerdotibus aliquando petere: sed, impudentiores illi, an imprudentiores isti qui faciunt, nescio. abusus est certe, propter irregularitatis multa quæ se hic ingerunt pericula. quæ ibi necessitas confessarij? immo quæ utilitas? hortetur ad silentium? causa est cruciatus augendi. hortetur ad confessionem veritatis? mortis sententiam accelerat. absit potius, & fugiat à tam acerbo & ferali spectaculo sacerdos: seque contaminari putet. si propior adiistat, & oculis hauriat hanc carnificinam. Et aperte id prohibitum in conc. Antifiodorenticanon. 33. *non licet Presbytero neo Diacono ad trepalium, ubi rei torquentur stare.* ubi noua vox trepalium. ut puto de equuleo. Nihilominus fateor illud utile futurum, si in vicino quopiam cubiculo sit, ut, si in mortis periculum reus incideret, iuari possit celeriter, & deficienti venire suppetias. Morienti adesse confessarium necesse est, propter diaboli insidias, qui calcaneo insidiatur, hoc est ultimo vitæ humanæ actui. Hæc quæri audio: num liceat à iudice petere: ut, si reus viuus rogo tradendus sit exurendus, aculus pulueris p. ttori appendatur, acceler. nda mortis gratia, vel, cum, appensus est, à carnis sue, ut ignem illi admoueat: vel à iudice, ut strangulari iubeat eum, qui lento igne consumitur? vulgus Doctorum talem putat incidere in irregularitatis notam. Si incidere foret ea, quam vocant, *ob defectum lenitatis*. at mihi hic lenitas exuberare videtur potius, quam deesse

A & opus meritorium puto, quodque non sacerdotem modo, sed & quemuis Prælatum deceat maximè, non tam mors acceleratur, quam cruciatuum finis accersitur, moriturus ille certo: agitur, ne per tot supplicia. Sed ad confessionem reuertamur.

B *In contritione procuranda*, hoc opus hic labor est, non ex parte Dei, sed ex parte ipsius malefici, quem ordinarie duo impediunt, error, & metus. Error quidem multiplex. Nam postquam captæ sunt maleficæ, ut ipsemet sæpe falsæ, tunc diabolus (verba sunt Grilandi a) nihil aliud satagit, nec laborat in alio, nisi in persuadendo, ut persistant in sententia, & vsque in vitæ finem perseuerent. Adducantur licet in supplicij locum, ignisque succendatur, se illarum corpora & laqueo, & flammis palam erepturum, facturumque, ut ex flammarum contactu nullum dolorè percipiant. Quod si mori illas contingat incendio, mortem illam cruciatus expertem fore: migraturas ex huius vitæ miseris absque supplicij sensu, ut in futuræ vitæ beatitudinem transferantur, illic eas dæmonibus similes fore: eodem robore, scientia, diuitijs, potentia, voluptate, quibus ipse dæmon potitur ac pollet, donandas. Sic mendax decipit. Alius error est, quia persuadet impossibile esse ipsis ad Deum conuerti, & veniam consequi peccatorum, propter pactum secum inicum, & Dei abnegationem, aliaque quibus se contaminarunt scelera nefandissima. Sic illas dum vel desperatione deiicit, vel spe lætat & extollit, sæper conatur obdurare: ut cuncta negent, respuant confiteri, non relapsant, nihil pœniteat deliquisse. Hic in præptu Sacerdos habeat, & sacræ scripturæ testimonia, & Patrum sententias, & exempla omnis

a de forti leg. q. 9. n. 9.

æui: quibus elare demonstret utroque
dæmonem mentiri: serio conuersos
nunquam à Deo reiçi: nihil eorum,
quæ pollicetur, iactatorem illum præ-
stare posse, neque si possit velle. Gra-
uitatem quoque criminis poterit pro-
ponere: ex circumstantijs hærelis, ido-
latria, Apostasiæ, homicidij, patri-
cidij, rapinæ, Sodomix, & sacrilegij.
Impœnitentiæ vero istius lignum i-
dem Grillandus b. maxime quoad
mulieres, certum esse dicit: si lacry-
mas nullas emittant, cum tamen fle-
re, gemere, suspirareque videantur, &
omni conatu lachrymari conentur.
Hanc ipse cum alijs Iurisperconsultis ve-
rissimam notam putat, qua constet
eas non vere, sed fiçte tantum pœni-
tere, cuius rei, cum videat se rationem
nullam naturalem idoneam reddere
posse, confugit ad supernaturalem,
vultque id fieri à diuina prouidentia
in pœnitentiæ fauorem. Censent itaq;
Grillandus & socij: si saga lacryme-
tur, vere illam pœnitere ex animo: si
non lacrymetur, fingere pœnitenti-
am. Nunquam iudici auctor fuerim
huic coniecturæ inniti, vt certæ vel
idoneæ. Nam experientia illa, quam
ex aliquibus ait Grillandus se collegis-
se, fallax est & incerta. tum quia
nonnumquam ipsa doloris magnitudo
lacrymas deficcet, & plane tollat, iuxta
illud orchestrix a.

Sene. in
Oed. v. 37

*Fletuq; acerbo funera & quæstu
carent:*

*Quin ista tanti pernicax clades
mali*

*Siccant oculos, quodq; in extre-
mis solet,*

Periere lacryma.

in Thyd

Solet ait, & verum est. Iam ex ad-
uerso sæpe præ lætitiâ quidam lacry-
mantur, iuxta illud eiusdem b.

A
*Subitos fundunt.
Oculi fletus: nec causa subest.
Dolor an metus est? an habet la-
crymas
Magna voluptas?*

B
Nec iuuant illum argumenta à Ca-
nonibus petita, quibus tantum proba-
tur lacrymas esse signum pœnitenti-
æ, & nûbis mæstæ animum obliden-
tis profluuium: lacrymis quoque pec-
cata dilui, & fœditatem animo elui:
quæ vt verissima sunt, ita minime pro-
bant: nullum pœnitere, nisi & lacry-
metur, quidam sunt tam duro vultu,
tam sicco cerebro, vt lacrymari nẽ-
sciant, etiam pueri, possunt ergo mu-
lieres quoque tales reperiri. Nam pue-
ri non minus humidi, non minus ad
lacrymas faciles, quam illæ. Accedit
quod I. C. isti non satis inter se con-
cordes, disident ab inuicem, quidam
à seipsis. Aliquando scribunt defectum
lacrymarum esse indicium ipsius ma-
leficij, nam maleficas esse, quæ non la-
crymentur: at Grillandus fatetur ma-
leficas, cum vere pœnitent, lacrymari.
An hæc consentanea, & non pugnan-
tia? si dicas, lacrymari, quia eo ipso,
quod pœnitent, maleficæ esse dese-
runt: sicut adulter esse desinit affectu,
quem peccasse pœnitet, verum hoc
quidem. Sed quid si pœnituerit pec-
casse, & post pœnitentiâ hanc animi
comprehendatur ea, quæ beneficij
suis multos interemerat? hæc iuxta
Grillandum poterit lacrymari, quia
pœnituit: iuxta cæteros vero adhuc
lacrymari non poterit, quia quoad ex-
ternum forum adhuc est vere malefi-
ca, nam vt Grillandus hoc suum dictũ
stabilit auctoritate diuinæ prouiden-
tiæ, ad pœnitentiâ animi declaran-
dam: sic alij illi suum quoque firmant
eadem diuina prouidentia, quam

deceat

debet fauere iudicibus ad criminis commissi deprehensionem & vindictam, quare iuxta illos, ut crimen huius maleficæ (quoad forum externum talis esse non desijt) puniatur, necesse est hoc indicio illam detegi, ut flere non queat, quàm lachrymaturam Grilland. contendit. Planè confessorio omnia huiusmodi indicia aspernada, omnes huiusmodi coniecturæ fugiendæ sunt: eò quod pœnitenti pro se, & contra se loquenti, tenetur credere. Deniq; quis adeò fori huius interni inexpertus est, quin nesciat, sæpe vbertim flere quosdam confitentes exiguo tactos dolore: & alios multò grauius affectos, & ictos profundius, nec vnâ lacrymulam emittere.

Vrget etiam tum reos metus duplex, alter verborum & minarum à dæmone, à quo incarcerata non raro affliguntur crudelissimè: alter humanæ infamæ: contra vtrumque rationibus, exemplisque armari à confessorio illas oportet.

De tertio illo, nempe restitutionis obligatione: considerandum, sitne damnum adhuc impendens; an vero iam fuerit illatum, si damnum adhuc pendet, ut si res adhuc sit plane integra, vel venenum, vel aliud maleficum nondum cœperit lædere, sed post aliquod tempus effectum suum exeret: non est reus absolvendus, donec quocunq; modo licito conetur malis futuris obuiare, & veneno antidotum præbere: vel maleficium destruere: idque totum de consilio confessorij docti & prudentis: cui attendendum, ne occultum crimen pandatur. & ne qua media illicita adhibeantur. Si vero aliqua iam damna fortunis personisve fuerint, illa non absoluat confessorius sine præuia satisfactione, aut (si eam nequit reus præsta-

A re) sine fideiussoria, vel saltem iuratoria cautione, ita sanè quando quis adhuc liber iurisque sui confiteatur. Nam quando est damnatus ad mortem: in locis vbi bona non confiscantur, sufficit si confessorius hanc defuncti obligationem (ex eius consensu) hæredibus significari curet, si potest: tuncq; officium magistratus fuerit, cogere hæredes ad satisfaciendum: immò & reus deberet hoc coram iudicibus declarare: velle se, ut de bonis suis, omnibus (quoad fieri poterit) satisfiat, qui damnatum acceperunt. At in locis, vbi bonorum confiscatio capitale supplicium consequitur: officium confessorij erit, monere reum, ut iudicibus indicet se à fisco petere, ut qui in bonis, etiam in restitutione hac exsequenda succedat: si reus hoc nequeat facere, confessorius obeat munus, saltem monendo iudices vel fiscum. Non enim malefici per mortis pœnam, euadunt obligationem restituendi. Nam mortem subeunt propter iniuriam reip. irrogatam non propter iniuriam priuatorum. Et hæc eadem realis obligatio restituendi, migrat, ac quosuis bonorum successores: cum non pœna sit, sed debitum, quare tenebuntur hæredes, quicunque fuerint, damna refarcire, quantum ad eos ex bonis malefici commodum peruenerit. Cessaret obligatio ista, si pars læsa profiteretur, se tali supplicio contentam esse, sibi que sic satisfactum. d

D Quartò, quoad absolutionem, quædam particularia occurrunt. Quærendum enim, an pactum habeant cum dæmone expressum, quid promiserint, & qua solemnitate, de his solemnitatibus, lib. 2. diximus per multa: quæ postquam scripsissem, venit ad manus meas liber Gallicus Florimundi Raémundi, Sena-

c. c. in litter. de rap. tor. & incend. est communitatis testib.

G

Couar. l. 3. var. resol. c. 3. Claro §. fin. q. 51. d. Nau. Manual. c. 15. n. 15. Binsf. de confess. malef. par. 2. prælu. 13.

l. i de An
nichrist.
c. 7.

toris Regij in Burdegalenſi curia, viri
pij, Catholici, & eruditi: in quo ritus
nonnulli, ceteris nefandiores, & magis
ſacrilegi cōtinentur: fideliter eius ver-
ba transferam in latinum ſermonem,
ſcribit in hac Curia anno 1594. audita
mulierculam, Aquitanam adoleſcen-
tulam, non incita forma, quæ ſine tor-
mentorum cruciatu ſponte ſua fate-
batur: ſe, teneriore ad hæc ætate cum fo-
ret, à quodam Italo corruptam, & poſt
ea, quæ D. Ioannis Præcurſoris diem præ-
cedit, nocte media, in agrum quendam
abductam, illic Italiam ſagina virgula
circulum in ſolo deſignare, certaque ver-
ba in libro quodam nigro lecta ſubmur-
murare: ſubito deinde hircum grandem
plane atrum aſtitiffe, probè cornutum,
comitatum ſeminiſ duabus, & mox ac-
ceſſiſſe virum veſtitu ornatuque ſacerdo-
tali. Hircum quaſiſſe ab Italo, quæ puel-
la iſt hæc foret: reſpondiſſe nunc, eam à
ſe adductam, vt hircus in ſuarum nume-
rum illam referret.

Quo audito, inſit hircus, vt illa ſig-
num crucis manu laua efformaret, & quot
aderant, ſalutatoria venerationis officio
fungentes, accederent propius. fecere illi,
& osculum ſub ipſa cauda labris impreſſere.
Inter hirci cornua nigricolor candela re-
trum lumen præbebat: de hac, quas ſinguli
manu tenebant, accenderunt, & cum hir-
cum adorabant, ſtipem pecuniariam in
peluum, quæ aderat, iniiciebant. Hoc pri-
mo factum tempore. Poſtea Italus ſer-
minam in eundem iterum locum reduxit.
tunc hircus ab ea poſtulauit corol-
lam ſeu ſertum de capillis eius: Italus ca-
pillos deſecuit, & illi obtulit: hoc ſigno deſ-
poſitam ſeduxit hircus à turba, & in vi-
cinum nemus deductam, ſolo appreſſam,
iniuit: quæ ſemina commixtio (vt aie-
bat) mire ingrata & voluptatis plane
expers fuit, imo & cum ſenſu doloris a-

A
cerbi, & horrois, ob ſemen hirci, quod gla-
ciei inſtar frigidum experiebatur. Singulis
quoque menſe Mercurij & Veneris diebus
ſemel generale Capitulum (ſic vocabat)
celebrabatur apud Puteum de Dome, ad
quem conuentum ipſa infinitis vicibus ac-
ceſſerat, cum alijs pluſquam ſexaginta, qui
ſinguli candela nigram ſecum adferebant,
& de illa hircina inter cornua lucente ac-
cendebant, quam hircus adnotam poſtico,
poſteriore illo ſub caudino ſtatu accende-
rat.

B
C
D
E
Quo peracto omnes tripudium orbicula-
re, obuerso inuicem tergo iunctis manibus
auſpicabantur Miſſa quoque ſimulachrum
exhibebatur: quod qui peragebat (quem illa
nominauit) caſula nigra, crux cui nulla in-
textæ, veſtiebatur: loco ſacrificij inruen-
ti & ſacræ hoſtia, eleuabat reſegmen ſi-
ue orbem ex rapa, tinctum fulgine: & eo
eleuante clamabatur à præſentibus, vna-
nimi voce: Magiſter adiuua nos. Calici, lo-
co vini, aqua infundebatur. Luſtralem
vero aquam ſic conſiſiebant. ſerobi in ſer-
ram deſoſſe hircus inungebat: hæc vnda,
puræ ſcilicet, ſacrificij & aſpergillo atro
cunctos aſpergebat. In hoc conuentu mini-
ſteria ſortilegij ſingulis diſtribuebantur, &
ſinguli verum à ſe geſtæ rationem red-
debant. diſceptabatur de venenis, maleficijs,
ligaminibus, & remedijs magicis, & per-
dendis frugibus, ſimilibuſque criminibus.]
Haftenus Raëmundus Sunt ergo ſimi-
lia tērutanda, vt de ſacrilegij, apo-
ſtaſiæ & idololatriæ genere conſtet:
quærendum quoque, an aliquem
fidei errorem mente fouerint. ver-
bi gratia, quod non ſit vnus Deus:
quod diabolus ſit Deus, vel quod ſit
omniſcius, aut omnipotens: quod Je-
ſus Chriſtus non ſit Saluator: quod Sa-
cramenta Eccleſiæ non ſint viliuſ
efficacitatis ſupernaturalis, vel quod
vim habeant ad maleficiorum opera-

tionem,

tionem, &c. de quibus actum toto opere.

Si quid huiusmodi crediderint, sunt hæretici, & ab hæresi, eiusque excommunicatione prius absoluedi. Si nihil huiusmodi crediderint, in conscientia foro hæretici non censentur: sed absoluedi sicut ij, qui contra fidei duntaxat professionem, & per sacrilegia mortaliter peccarunt: licet aliud sit dicendum in foro fori. Attendere præterea oportet confessorium, an confitens aliquam aliam incurrit Ecclesiasticam censuram; verbi gratia, vtrum maleficium vel veneficium (qualecunque id etiam abortionis vel philthri) præbitum sit clerico vel religiosæ personæ (quibus priuilegium Canonis cap. si quis suadente, prospectum voluit) ynde illius sit secuta mors vel mutilatio (tum enim incurritur etiam irregularitas: a) vel etiam notabilis læsio, ratione cuius incurritur excommunicatio illa violentæ manus in clericos iniectio. Si videt censuram incurrisse, ab ea debet primum absolue: si dubitat. vtendum absolutione conditionata. Sed quia non cuius Sacerdoti competit ius absoluedi in quouis casu: ideo distinguendum in confessione rei ad mortem damnati, & alterius, spontè confitentis, non condemnati. Etenim, cum ille censeatur in articulo mortis (quoad hoc) positus b) à confessorio poterit absolui à quibuslibet censuris etiam reseruatis, quia in mortis articulo omnis reseruatio cessat. c) Secus est, quoad illos alios, qui non sunt in mortis articulo: nam quoad hos, solent ab Episcopis sibi reseruari: veneficia, fortilegia, maleficia & incantationes, duntaxat tamen, secuto effectu, & quoad actus exteriores: d) Sixtus etiam V. anno 1588. sibi soli reseruauit crimen abortus: sed illa bullâ ex-

A tra Italiam vix innotuit, nec à maiore populi parte recepta fuit, & ideo vix alibi ligauit, ex Nauarr. sententia valde probabili, e) quin etiam Ioan. Chapeauille olim Penitentiarius, nunc Vicarius Leodiensis, scribit se à viris fide dignissimis accepisse, constitutionem hanc Sixti V. & in ea contenta, per successorem eius ad ius antiquum reuocata. f) & P. Sa. in verbo homicidium testatur Gregor. XIV. declarasse, pœnas bullæ illius duntaxat locum habere: quoad fortum iam animatum, vnde colligitur pleraque illationes, quas Viualdus posuit in Sixtinæ bullæ explicatione, falsas esse.

Quoad illas Episcopales reseruaciones, graue dubium est: m) Mend. cartibus ordinibus, virtute suorum priuilegiorum, etiam maris magis, quibus eis permittitur quoscunque & vnde cumque ad eos venientes absolue: à cunctis peccatis & censuris etiam Pontifici Max. reseruatis, exceptis ijs, quæ in bulla Cœna Domini continentur, an inquam, ys liceat absolue: à reseruatis Episcopo casibus post Concilium Tridentinum? Negatiuam partem tuentur Felicianus Episcopus Scalensis, g) Viualdus, h) & recentior alius scriptor. nituntur his argumentis, I. Gregor. 13. (vt testatur quibusdam epist. nepos eius Cardinal. S. Sixti) Borromæo, & Paleotto Cardinalibus de sententia congregationis Cardinalium, adde ad declarationem Concilij Tridentini respondit, hoc iam non posse regulares virtute suorum priuilegiorum: idque Borromæus, & Synodus Mediolanensis statuere, & excommunicationis pœna sanciere. i) Secundò quia S. S. Dn. Nostr. Innocentius IX. & Clemens VIII. in suis iubilæis concedunt casus Episcopis reseruatos: quo indicant, absq; iubilæo,

cc. pastoralis §. preterea. de off. ordin. c. si quis de furr. C. 6. Trid. c. 14. de pœn. c. 7. de excep. tione sententia Paludani apud Sylu. in verb. casus q. 3. & Antonio p. 3. tit. 17. cap. 11. e) Manual. c. 23. n. 4. f) de Casibus reseruatis c. 9. qu. 1.

g) tractat. de censur. h) de absolutione n. 52. in 5. editione. Candela aurei.

i) Borrom. in instruct. Pastor. p. 153. editis Antuer. 1586.

alias

ac. de
c. c.
presbyterum
c. au-
dientiam
de homic

§ Syluest.
ver. confes-
sio. 1. §. 7.
Hadria.
de confess.
q. 3. Ca-
nus de
pœni p.
§. Sorus
in 4. d. 18
at. 4. &
Nauar. c.
num. 9.

Concl.
Mediol.
3. de Pœ-
nit. facta.
pag. 25.

n. 27. 32.
& 35.

lc. cui ef-
ceditur.
le regul.
ur. in 6.

mgl. in c.
7. de po-
nitent. in
6. argv.
Clem. lu-
per Ca-
chedram
de sepult.

n. Vial.
supra nu.
37. & 53.
post Na-
uar. in
Manua c.
27.

n. Vial. n.
37. post
Nauar. &
Henriq.

alias non posse: hoc secundum argu-
mentum Viuald. putat convincere: vt
& primum, auctor ille recentior. Ter-
tio quidam obijciunt Clement. Dudū
de sepult. & clem. 1. de priuileg. Ve-
runtamen placet magis affirmatiua
sententia, quam Viualdus tribuit Na-
uarro Fumo: Henriq. & Bart. Medina.
tenet etiam Ambr. Carolus in *disputat.
de Ministerio Sacrament. art. 91.* Nec
quoad forum internum vllam puto ef-
fe limitationem: quoad externum for-
um, obtinet illa, quam quidam po-
nunt, si Episcopus casum sibi reserua-
set addita excommunicatione lata sen-
tentia.

Et hæc doctrina probatur efficaciter:
quia casus Episcopales sunt minores
casibus Pontificijs, cum ergo suos Pō-
tif. concedat, multò magis concedere
censendus est illos minores. Confess.
Pontifex potest absoluerè à reseruatis
Episcopalibus: sed per huiusmodi pri-
uilegia concedit Religiosis, & quasi de-
legat suam absoluendi potestatem. in Se-
cundò bullæ cruciatæ, & quarundam
Sodalitatum: quibus datur licentia eli-
gendi confessarium, qui eos absoluat
ab omnibus peccatis: tribuunt licenti-
am ei, quem isti elegerint, sic eos ab-
soluendi etiam à calib. Episcopalibus:
n. multo igitur magis hanc licentiam
tribuent bullæ & priuilegia immēdi-
atè religiosis à sede Apostolica concessa.
Tertio quia nec Concil. Tridentinum:
nec Gregor. XIII. priuilegia hæc quo-
ad omnes vbiq; religiosos apertè reuo-
carunt, quod erat necessarium. a De
Cōcil. Tridentino id fatetur Viualdus
num. 40. illud c. 7. sēss. 14. tantum tri-
buere Episcopis facultatem reseruandi
casus quoad suos subditos: sed regula-
res isti non sunt illorum subditi, sed
immediatè subijciuntur sedi Aposto-
licæ. Vnde etiam infert idem Viuald.

A Pij 4. quæ Concilio Trident. additur,
non esse reuocatum hoc priuilegium,
eò quod mare magnum duntaxat in
hac bulla reuocatur quoad ea, in qui-
bus repugnat statutis Sacrosancti illius
Concilij: Concilium verò non inueni-
tur religiosos, quoad hoc ordinarijs
subijcere, nec etiam religiosorum re-
uocare priuilegia ista: quare non re-
pugnat hoc priuilegium Concilij De-
cretis, nec est à Pio V. reuocatum.
Quoad Gregor. verò XIII. optime i-
dem Viuald. *num. 44.* ostenderat idem
dicendum: nempe nusquam vlla bul-
la, vel motu proprio dicta priuilegia
concessa per pium V. religiosis vide-
tur restringere: hæc de quibus agi-
mus, in tuo robore relinquit, cum ait:
*eam deinceps dispositionem atque decisio-
nem pro subiecta materia futuram esse,
qua siue ex iure veteri, siue ex dicti sa-
cri Concilij decretis, siue alias ante di-
ctarum litterarum & constitutionum edi-
tionem erat, & si ipsa non emanassent,
futura fuisset, ad quam ad dispositionem
& decisionem, suumque pristinum statum,
illa omnia reducimus.*] cum ergo anti-
quo iure religiosi habeant b facultate
ab omnibus his casibus absol-
uendi (dummodo ipsi sint à superio-
ribus suis præsentati, & ab Episcopo
c approbati) neque hoc illis Tri-
dentinum Concil. ademerit. & Gre-
gor. XIII. verbis illis omnia, sicut
erant ante Pij V. constitutionem, re-
liquerit: consequens est per Episco-
pos huic priuilegio, sine noua Pontifi-
cis Maxim. permissione, derogari non
posse: cum in superiorem suam, E-
piscopum Episcoporum, ius non ha-
beant. Confirmo hoc eis non licere
per Bullas Alexandr. IV. Sixti IV.
& Leonis X. quarum verba retulit
idemmet Viuald. *supr. num. 46.* vbi
vide.

Ad argu-

Ad argumenta in contrarium Respond. Ad 1. quidem rescripta illa fuisse personalia & in fauorem particularium personarum, nempe Prælatorum illorum optime de Ecclesia meritorum: quibus hoc speciali priuilegio Pontifex concessit, vt in eorum diocesis, nempe Mediolanensi & Bononiensi, religiosi à casibus per ipsos reseruatis non possent absoluere. Quod si generaliter hoc Pontifex voluisset vbiq; seruari: nouum istud ius aliquo Motu proprio vel bulla declarasset. nec enim alioqui recte satis conscientijs provide retur eorum, qui merito id se & inuincibiliter ignorare dicent: quod non vt oportet euulgatum sit. Neque declarationes ille Cōgregationis ligare possunt, quam diu non publicantur, Deinde hæc peculiaris concessio cum vim habeat exceptionis, quoad ceteros magis confirmat, quam eneruat regulam. Denique quoad Societatis IESV confessorios ipsemet Greg. XIII. anno 1583 die 10. Maij expresse declarauit, non esse intentionis suæ, quod per talem Epistolam (loquitur de illa ipsa Neapolis sui Cardinalis S. Sixti, quæ obijciuntur) sit derogata dictæ Societatis facultas, eamque quatenus opus sit de nouo confirmauit. *Habetur ea declaratio inter vna vocu oracula pag. 131. vnde sequitur illam Synodi Mediolan. constitutionem non obligasse quoad prædictos Patres. Imo & ad hominem quis ita posset argumētari. Si peculiare priuilegium concessum Borromæo trahendum est ad omnes Prælatos; ergo & peculiare priuilegium seu declaratio eiusdem Gregorij facta postmodum vni religioni mendicantium, extendenda est ad omnes mendicantes. Si vero hoc non recipitur (vt recipiendum non est) delinant ergo prædicti auctores velle, vt illam eorum extelio-*

A nem recipiamus. Ad 2. Resp. valde perperam argumētari, qui sic argumentantur. Non. n. id inserunt Pontifices propter mendicantes, quib. hoc ius iam cōpetebat: sed propter ceteros sacerdotes, qui virtute illius duntaxat bullæ eligi possunt: quib. hoc non aliter licebat, & ideo tum demum cōcedebatur.

B Ad 3. Respond. in priori sanctione, quando Papa negat se maiorem religionis potestatem concedere quam parochis, tunc tantum loquitur de alijs rebus, non de pertinentibus ad Sacramentum pœnitentiæ: in posteriore tantum vetat Regulares, sine priuilegio absoluere ab excommunicatione iuris reseruata. *lege Silu. verb. excommunication. 7. c. 14. Tabien. excommunication. 5. cas. Caiet. eod. verbo cap. 64. Nauarr. cap. 27. numer. 101 & Cordub. cas. 24. fin.*

C Hæc (pie Lector & erudite) quæ so vt mature perpendas, & cum perpendis, tecum ipse diiudices, an Viualdus causam habuerit, cur à priore sua sententia, illis ipsis argumentis: quæ ascripti, optime probata, recederet: quæ nec vno verbulo soluit: vt nec ille, recentior alius: quod faciendum erat volenti, tam resolute concludere: [non solum hinc sequi, religiosos virtute suorum priuilegiorum non posse absolui à casibus Episcoporum reseruatis, nisi hoc illis expresse concedatur: sed etiam haberi responsionem ad questionem, atias diffusillimam & obscurissimam, vtrum priuilegia mendicantium, quoad facultates absoluendi in foro conscientie sint sublata per concilium Tridentinum?] Quibus verbis tacite voluit innuere fuisse reuocata. cuius tamen contrarium patet ex dictis, & locum ille ascribere debuit, quo nitebatur: ipseque Viualdus, ad quem nō remittit, expresse satis docet ea reuocata non fuisse, nisi quoad hoc vlti-

mum de casibus Episcopo referuatis, de quo tamen ipse argumentis validissimis contrarium docuerat prius, quæ soluere non videtur ipsemet potuisse; sane neuter soluit.

CAPVT II.

De officio confessarii, qua medicus est.

Debet medicus & morborum causas, & genera, & remedia nosse. Animi morbi sunt peccata: quorum genera & causas libri præcedentes quin docuerunt; hic docebit, quibus remedijs vtendum. Ea sunt, vel licita vel illicita. Illicita propter periculum & superstitionem. Licita prorsus & citra controuersiam sunt omnia. Ecclesiastica seu diuina. Naturalia aliquando, propter periculum illicita sunt dæmoniaca seu superstitiosa semper sunt illicita. de singulis disquisituri, ab his ultimis ordiamur.

SECTIO I.

De remedijs superstitiosis seu illicitis.

Dossumus ista vocare dæmoniaca, de quibus tria dicemus. primo exempla quædam proponemus: secundo disputabimus. num à maleficis remedia peripossint, & an maleficia destruere liceat, & remouere?

QVÆSTIO I.

De exemplis superstitiosarum curationum siue magicorum remediorum.

VT omittam quæ exhibui exempla lib. 3. sect. 5. sect. 6. & sect. 8. lit. C. occurrunt primo loco tres modi

A Chaldæorum & Hebræorum primum refert Psellus, contra dæmonem terrestrem sacrificari debere lapidem *pyropis* prius excantatum: quem lapidem ingeniose Serarius noster, *commun. suo varis & curiosa lectionis in Tobiam*, vult hoc nomen accepisse, quod sit fugas aduersarios seu pillosos (ita dæmones ab *Isaia* vocati) quasi *menos israhim*, vel *Zerim*. Hoc sacrificiū, plane idololatricum esse, nemo non videt: & tamen, vt dæmon per mendacium non decipiat, ex Zoroastreis decretis id præcepit Psellus. nimis ille Mago suo credulus fuit & eo potius nomine ab Eugubino meruit reprehendi; quam quia dixit à Chaldæis quosdam bonos dæmonas credi: neque id satis expugnat Steuchus, eum lege lib. 8. *Compositæ cap. 28*. Quis ille lapis sit, fateor me ignorare. Zoroastri & Pselli verba dedi superius lib. 4. cap. 2. *quæst. 7. sect. 2. versic. decima sexta*. Secunda superstitio est, qua ligabant Iudæi Thephilm (h. est frontales quasdam fasciolas seu refegmina membranacea) capiti, & manui læuæ, & valuis, quæ ad dextram erant portæ chartulam infigebant: ita vt eius pars tertia respiceret thalamum: atque ita credebant dæmones impediri, ne possent ei nocere. meminit Paraphrast. Chaldæus, in *Cant. cap. 8. versic. 3*. his sacrilega verba quadam deprecatoria ex cap. 13. Exod. cap. 6 & 11. Deuter. inscribebant, & ea sic ad superstitionem detorquentes phanabant. Iubebantur illi Totaphot portare d. cap. 6. versic. 9. qua dictio significat specilla seu oclaria, vt notat Olearster: & hinc homines vere insulti & fatui carnaliter omnia intelligentes, sua Thephilm sunt commenti: quorum vanitatem & superstitiosos ritus diligentissime exsequitur Hieronym. Olearster. in ca. 13. Ezo. post medium lege,

& cæcitatibus miserorum miserere, & considera quam aptum illi nomen indiderint rei nugacissimæ cum Thaphel, radix vocis, insulsum, insipidum, ineptum, ac fatuum significet. Tertia superstitio extat apud Eliam Germanum dignior adhuc quæ à Regina Moria tauro donetur: *consuetudo* (scribit) *apud nos Iudeos Germanos inoleuit, ut faciamus circum per circuitum in parietibus cubiculi, in quo cubat puerpera cum creta vel carbone, scribamusque in singulis parietibus, ADAM, HAVAH, CHVTZ, LILITH: atque in ostio interiori scribamus nomina trium angelorum, SENOI, SANSENOI, SAMANGELOPH: quemadmodum tradit ipsa ipsa Lilitha, cum vellent eam in mari suffocare.* Sed tædet meminisse tam variarum vanitatum, quibus scaent scripta recentiorum Apellarum. Nec minus superstitiosæ sunt *Abracadabra*, & aliæ verborum formulæ apud Serenum *cap. 33. Aurelianum lib. chron. cap. 1. Myrepsum scilicet. 2. antido. 298. & 405. & 419. & scilicet. 12. passimitem Marcellum, Aetium, Columellam, & alios Gentiles. Recte, verique Stephan. Clauerius, cui ob communem in Cl. Claudianum operam, volo ut qui optime, doctis Miscellis suis, cæsuit tabullâ illâ Eagoglismensem, cui septem vocales Græcæ septies ordine mutato inscriptæ amuletum magicum fuisse. Prudenter tamen à Grucero inter supposititia relatu: ut, quod inter legitima vetustatis monumenta, immo inter bonæ frugis inscriptiones legi non merebatur: nisi forte censcas omnia sigilla, & characteres magicos, quia veteris ævi, & typis & luce donari debere, iustus Itygiæ paludi immergantur. Utinam ita fieret, nec quinquam talibus hodie animum adijceret.*

A Nam nec ijs qui baptisate tincti, factis horum immunes. Nam multa occurrunt apud Pomponatium *lib. de incantat.* multa apud Henricum Cornelium Agricolam. *lib. de philosoph.* sed plura apud Philip. Aureolum, alias Bombaltrum Paracelsum varijs operibus: quorum omnium libri prohibita per Ecclesiam sunt lectionis. Ut mittam alios, colligam quædam Paracelsi duntaxat: ex quibus quivis intelligat, nihil in hoc homine neque pietatis, neque mentis sanæ fuisse: primo docet curationes morborum tam *ut supra* quam *ut supra* à dæmonibus per applicationem sigillorum, imaginum, monstroforum characterum, in designata cæli constitutione, & certis metallis incisorum, & ægri parti appensorum, petendas esse. Secundo contendit, nihil referre, an Deus, vel Angelus, vel diabolus, mundus spiritus vel immundus, ægro opem ferant modo curetur æger: & abutitur illo testimonio sacræ scripturæ, *salutem ex inimicis nostris.* Et de morbis hyperphysicis agens, sic scribit: *Quaratione & quo modo morbis Magico artificio insiditis succurrendum sit, scitu est necessarium omnibus medicis qui perfecti capiunt esse. De tali autem curatione nec Avicenna, nec Galenus scripserunt, aut sciunt quicquam. Non enim in Academijs omnis discitur ars. idco oportet medicum quandoque accedere vetulas, sargas, & gempos, rusticos, & circumforaneos, die Zanbrecher & ex ipis artem ipsam addiscere, qui pluresciunt de istis rebus, quam omnes academia professores, & quamquam hæc rideant: academia professores: tu vere illis inforti imaginatione & experientis effectum. Hæc ille. sed si imaginatio hoc operatur: nonne præstat eâ adhibere remedia sumptis, quæ vel ars medicorum, vel usus Ecclesiæ approbavit; sed audi quid*

¶ l. de philosophia
id Athe
sien. li. d.
occul. ph
of. lib. de
silo. m.
na & l.
le celest
nedici
na, & l.
le morbo
caduco,
& alijs.
d. l. de
morbo
caduco.

respondeat; Si quisquam (ait) supernaturali morbo vel dolore per incantationem deineatur, illi nullum naturale remedium proderit (hoc plerumque verum esse docbo sect. seq.) sed Magicum remedium esse oportet, quo morbus tollatur, quasi & introductus est.] hoc infert, quia homo impius supernaturalia Ecclesiae remedia repudiabat: quæ quia Catholici recipimus, non, quia nihil profint physica remedia ideo ad demoniaca cõfugere debemus. Subiugit: tales curationes magicas minimè contra Deum esse: quia illi non ad perniciem, sed ad salutem hominum utimur, dicant ad hæc quidquid velint Theologi.] os impurum quasi non sit Theologorum iudicare: quid contra Deum, quid non contra Deum sit. sic agyrta nequissimus Fidei tribunal sibi vendicat. Sed postea docbo, id non contra diuinas modo, sed etiam contra humanas esse leges.

Exempla huiusmodi superstitiosarum curationum sunt vetera quidem, quæ congerit Annæus Robertus lib. 1. rer. iudic. cap. 5. charta Seruiliij contra lippitudinem, apud Plinium lib. 28. cap. 2. Periapton Periclis, Plutarco in Pericle, & Bionis, Laertij in Bione, annulus ferreus Tralliani contra colicam libr. 9. in fin. & alius Heliodori in Hist. Æthiopica, item in cedula Eudoxia apud Cedrenum pag. 274. carmina & incantationes quibus sanguis sistitur, Heliodor. lib. 9. hist. Aethyop. Froissartius tom. 2. Annal. cap. 65. & aliatum ægritudinum, vt Salomonis apud Ioseph. lib. 8. ant. cap. 2. Indorum, Strabo lib. 15. Tartarorũ plutarcho in Symposio, Græcorum apud Platon. l. 4. de rep. b. Romanorum, apud Iulium Apolo. 1. Recentiora vero non pauca colligi primo curationes illæ per cerearum imaginum fabricationem, in quas se morbum magi putant deri-

A uare, de quibus sic idem Paracelsus a Fabricer medicus ceream imaginem ad similitudinem patientis & in nomine eius, aut conformer ceream particulam similem effecti parti, idque indubitata fide & forti imaginatione, credat per illam sanitatemegro restitui posse, ac tandem, additis Magicis precationibus, ceream illam imaginem in ignem proieci. At si forte ex doloris acerbitate, vel partu affectu, vita periculum metatur, integram imaginem certis verbis conjuraturatis, comburat medicus, & liberatur aeger.] Sed alio loco dissicit, & vult imaginem fieri ad formam & similitudinẽ maleficæ, quæ morbum induxit b. Sed omnis hæc ars imaginum non minus ad tollendos, quam ad inferendos morbos, diabolo inuenta est auctore. Hanc superstitionem etiam ipse Plato damnauit lib. 11. de legibus, & est dissimilis illi, quam ex Astrologis Martilius Ficinus obrulit, de quo postea. Huc pertinet vsus ille phylacteriorum Iudaicorum, ad imaginem serpentis aenei Mo-

B faici, de quibus legi potest Philastrius in heresi serpentis Moisaici: cui tamen non assentior volenti talia fuisse phylacteria Phariseorum, quæ Saluator noster reprehendit: sed verior est D. Hieronymi explicatio.

D Eodem 2. pertinet quod, ad curandum pilorum, acicularum, spinarum & similibus corpori ingestorum maleficium: vult idem, non eximi illa per vulneris incisionem: sed materiam illam sponte prodeuntem, totam excipi, & in foramine facto Sambuci, vel quercus orientem spectante imponi, & ex eodẽ ligno cuneo obturari certis verbis additis c. clara hic quoque est superstitio: immo & Diaboli opera, per quæ residuum materiæ statim fertur ad idem foramen ex corpore in quo latitabat.

al. de by
perphysi
morb.

l. de vi
longa.

el. de oc
philol.

3. Talis erat curatio illius, qui ægrotos apprehensos in foro collocabat, & eorum corpori appendebat chartam miris variisque characteribus consignatam, & additis nominibus dæmonum: *Bulfar, Narithum, Olesar, Bilech, Mammon, Oriens* &c. deformatam.

4. Talia erant nomina Ephesia, per quæ dæmonij obfessi liberabantur, teste Plutar. *h. in symposiac.* Talia sunt conuitia & lædoria, quas commendat Apollonius apud Philostratum libr. 2. & Petr. Martyr. de rebus Indicis. *leg. Ter. Tyrium de locis infestis, p. 3. cap. 56.* M. re libi Lutherus placuit in congerendis feridissimorum conuitorum olentietis, quibus dæmonum tentationes dispelli censuit, homo pari spurcicia & vanitate, quibus ego chartam non conspurcabo: & miror quenquæ sine nausea legere posse. *symposiac. lib. 2. cap. 24. & 26.* ubi huiusmodi ferculis dignus conuiuator struices congerit patinarias, sed sicut iuramentis & blasphemijs non abigitur, sed aduocatur potius dæmon, vt recte Casian. probat exemplis nonnullis adductis *libr. 12. hist. c. 20.* sic etiam scurrilibus aut iracundis conuitijs & atrocibus maledictis eorum, qui Passione ad id mouentur: & non charitate moti, ac fidei zelo inuitati, & ex officio ordinis sacri, id faciunt. Nam legitimis ac probis exorcistis licet dæmonem superbissimum sic vlciſci & diuexare, vt Mengus præscribit *exorc. 4.* & facit D. Antonius apud Athan. & Christiani primitiui apud Prudentium ubi.

*Intonat antistes Domini: fuge callide
serpens,
Exue te membris, & spiras solue laten-
tes.
Mancipium Christi, fur corruptissime,
vexas?*

5. Tales sunt Hexagoni duo Para-

A celli, inscriptis vnu *s adonai*, alter *icheo-
ua*. vel *Terragrammaton*: quibus certo
modo præditis, omnem morbum ma-
gicum pelli iactat. item de characteri-
bus *Auigal Zintor*, &c. inscriptis nouæ
membranzæ ante folis ortum & per N.
dies renouatis, &c. contra maleficium
matrimoniale: & contra idem, quod
trahit de *Gabata* seu solea equi ferrea
fortuito itinere inuenta, & ex ea, die
Dominico, tridente fabricato, &c. &
quæ huiusmodi accumulatur nefarijs li-
bris suis de *caelesti medicina*, & de *chara-
cteribus*.

6. Talis cûratiõ fuit illa, quam Gril-
landus descripsit, fuisse Iuriconsul-
tum quendam in Sabinensi agro con-
iugatum, sed maleficio, factum impotē-
tem, cui nullius medici ars poterat opi-
tulari. is magu consultuit, à quo iussus:
vtea nocte cû coniuge dormiret, sum-
pta quadam potione priusquam de-
cumberet. Sedulo tantum caueret, ne
noctē illa vel vxor vel ipse signo se
crucis cõmunirent: neue metuerent, si
quid auribus oculisue insoliti obserua-
retur. Paruit caſidicus, & ad vnguem
cunctis obseruatis: quinta circiter ho-
ra noctis, ecce illi pluuia, procella, to-
nitrua, fulguraq; maxima: mox & adeo
pauendi terræ motus, vt concussa do-
mus ab imo nutaret, non secus ac arbor
à ventis pene euulsa, succedere homi-
num magni clamores & eiulatus. Cû-
que in eam partem maritus oculos cõ-
ieciſſet videt in camera plusquam mille, vt
apparerebat (vtar verbis Grillandi) ad in-
tucem certantes, & vngibus, pugnis & cal-
cibus crudeliter pugnantes, & lacrantes
alterius facies ad vestimenta tota: inter
quos vidit mulierem quandam, qua erat
alterius oppidi vicini, & dicebatur, quod e-
rat malefica, de qua ipse spensu multum
suspicabatur, ne ab ea maleficatus fuisset,
qua vltra omnes maioribus gemitibus &

d de for-
tileg. q. 8.
nu. 16.

vlulab. cruciatur, & crines faciemque suam totam vnguibus lacerauerat. Propter quæ ipse maleficiatus dixit, quod aliquantulum timuit à principio, dubitans ne quid mali sibi accideret: deinde recordatus de monitionibus magistri reassumpsit vires, uxorem vero semper tenuit sub pannu absconditam, ne ista videret. Postquam vero ita certauerant per mediam horam vel circa, ingressus fuit magister in camera prædicta, & erat tunc circa mediam noctem: ad cuius ingressum omnes illi pugnautes vna cum muliere statim disparuerunt, & abierunt penitus. magister autem accessit ad maleficiatum, & illius humores tetigit manu perfri-cando aliquantulum: dicendo quod non dubitaret amplius, quia iam liberatus erat.] post cuius discessum maritus conualuit, & deinceps liberis operam dare valuit. In hac narratione maleficus iste coëgit mulierem illam, quod intulerat, maleficium tollere, immissis dæmonibus, qui sic eam specie pugnantium acerbissime cruciarent.

7. Superstitiosum est putare quod à Sophrone in mimis traditum, Rhea, & Hecata canes immolandos, propterea quod canis latrans Lemures fuget ac dissipet, quemadmodum & aspulsatum, aut aliquid tale.] Vnde colligas non nouam esse saponum superstitiosam curationem, de qua his verbis relatio Lud. Frois, pap. 246. quando demon hominem inuasit, Iapones aiunt insilisse in illum vulpem nomine autem vulpu intelligunt demonem. Ad exterminandum autem demonem ritus exóticos & prorsus peregrinos cum mille superstitiosum formulis vsurpant: inter quas vna fuit omnino ridicula. Iusserant enim omnes canes Ozacane vrbis trucidari, ad perterrefaciendam vulpem Domina dicta ventri inclusam.] Æque superstitiosum, quod nonnulli arbitrantur vi Gallitantis quædam maleficia dissipari, non enim habet vim maiorem cantus

A ofcinis huius, quam cuculi vel corui. Ast obijciuntur exempla quædam, quæ retulit Nicol. Remigius a, quibus probari videtur dæmonem ad gallicantum, striges quas vectabat deicisse, vel conuentus sagarum hoc canore dissipatos. Idiota gentilium responderent, dæmonum noctu maximam esse potestatem, interdum vim infringi & debilitari. ideo noctis silentio nocere hos lupos vespertinos, quo princeps tenebrarum dominatur. ideo lamias circa tertiam noctis vigiliam (hoc est in tempesta nocte, quæ mediam præcedit (vt plurimum mortalibus infestas esse solere, vt tradunt Aristomenes, & Telephrom b, & Hierocli obijcit Eusebius; & quo tempore etiam se spectra sæpius ostentare Plutarch. d Plinius e & alij docuerunt. At Christianis hæc indigna responsio foret. Philosophi confugerent ad dissidium naturale gallinæ. cum leone & serpente: frustra. quia Diabolus duntaxat Metaphoricus est serpens, ac leo. Si quid ergo veritatis huic experimento iubeat: crediderim potius tenebriones istos gallicantum odisse, propter mysterium aliquod ipsis odiosum. An quia diei prænunciator ales, ad Dei laudem homines excitat, multaque peccatorum genera, quæ obscuro suo populo nox obtexerat, solari lampade dispelluntur? an quia Dominica resurrectione commemorat se triumphatum & collisum: quæ post noctis medium contigit? an meminit pœnitentiæ Petri Apostoli ad gallicantum, vt lapsus prædictus fuerat, inchoate, & electissimi sibi boli sic erepti? consideratione hæc digna videntur Ecclesiæ, quæ cum B. Ambrosio concinit g de Gallicinio.

Præcedit iam sonat,
Noctis profunda per uigil.
Hoc omnis errorum chorus

Viam

al. Dæ-
monol
cap. 14.

b apud A-
puleium
l. 7. & 2.
c ex Philo-
stra lib. 4.
d in Bru-
e l. 7. epist.
f adu. iu-
se. co. m.
in Scen-
Her. Oc-
tz. v. 114

al. i. d
monol
c.

g in la-
bus dæ-
Domi-

Viam nocendi deserit.

Mucra latronis conditur.

(En vnam causam)

Lipsis fides reuertitur,

Hoc ipso petra Ecclesia

Canente culpam diluit, (en aliam)

Rupto tenebrarum situ

Noctis fugat satellites.

Hoc esse signum praesij

Norunt repromissa spei,

Qua nos soporis liberi

Speramus aduentum Dei.

Subdit deinde & Petri cantu galli
cognito poenitentiam.

Prudentius quoque Hymno ad
Galli cantum.

Ferunt vaganteis demonis

Latos in bris noctium.

Gallo canente exterritos

Spasim timere & cedere.

Inuisa iam vicinitas

Lucis, saluti, Numinis,

Gallus negantes arguit.

Gallo canente spes redit,

IESV labentes respice,

Tu lux refulge sensibus,

Mentisque somnum discute,

Te nostra vox primum sonet,

Et ora soluamus tibi.

En reliquas causas quas pro-
posui.

8. Tale puto, existimare quod ablu-
tio manuum matutina quidquam pro-
fit ad maleficium illo die arcendum:
falsoque id sagas illas Remigio persua-
sisse. b. Munditiam quidem daemone de-
testatur, sed animam, non corporis. Non
hanc membris suis, luxuriam, & ne-
quitiam mancipijs, & publicae libidinis
victimis, vel nimiam vel superflua com-
mendat: cur mulierculas & viros. quo-
rum animi muliebres, ad tam putidum
& curiosum sic lauandi, sic comendi, sic
leuigandi, pumicandi, poliendi studiu

A tam intense & sedulo impelleret: si cor-
poris munditiam odisset? huc refero
illud de immersione in aquam, quod
narrat Arnulphus Lexouienfis in epist.
ad Papam Alexandrum his verbis: *vt*
miracula facere crederentur, & quibusli-
bet commentis secularium personarum fre-
quentes inuarent accessus, sanitatis reme-
dia promittebant ei, qui se incantata ab eis,
nescio quibus carminibus aqua septies sus-
stineret immergi. Aegra itaque mulier
B aqua glaciali frequenter immersa inter
manus comprimentium monachorum, con-
gelata decessit, dum vim algoris agritu-
do non sustinet, & profana religioni tu-
ram potius irritat ad perniciem, quam
DEI misericordiam ad salutem. citat
Ann. Robertus lib. 1. rer. iudicat. ca-
pit. 5.

C 9. His annuero lotium humanum,
quod prodesse putat Ananias i, & ex-
emplum de quodam Pherone suppedi-
at Herodotus k: a daemone Pheron
rex excacatus, quod spiculum iratus in
Nilum flumen contorsisset: postquam
vndecim annis sic luce caruisset, oracu-
lum, quod in Bruti vrbe consuluerat,
fertur respondisse, visum ei rediturum
si oculos abluisset lotio mulieris, quae a
solo suo marito cognita fuisset. Exper-
tum ergo primo loco propriae coniugis
vrinam, cum nihil amplius cerneret;
caeterarum deinceps; tandem oculos
recepisse. Ibi quoque omnes mulieres illas:
praeter eam, cuius vrina salutaris fue-
rat, in vna urbem coegisse: quae *lego*
Βαλα: rubra gleba dicta: & eas illic vna
cum vrbe omnes concremasset: & medicam
E illam suam sibi matrimonio copulasse.
sic videlicet Diabolus nullam inimicam
di laedendique mortales, de imbecilli
quoque sexu, occasionem voluit praeter-
mittere. fuit in eadem superstitione
Syracusanus iudex Pascalus: qui D.
Luciam Martyrij corona mactauit. id-

lib. 4. de
Natura
daemone.
li. 2. seu
in Euter-
pe.

circo enim virginem lotio perfundi iussit, quod sagam putaret, & sic maleficam vim resistendi tormentis repelli arbitraretur. lege *Martyrium D. Lucia 6. Suriy tomo. Ne de hoc dubites, scias idem doceri à B. Althelmo l. versisico. de laudibus virginitatis* (qui nondum in lucem editus) in *martyr SS. Chrysanthi & Daria*, qui est M. S. Leodij in Abbatia S. Laurentij; his verbis;

Lotia tunc licet crudelis spargere iussit.

Sacros humectans artus fetore putentis.

Qui liquor (vt dicunt) atrum phantasma fugabit.

Dum vernam Domini sperat Necromantia fretum:

Sed putor Ambrosiam fragrabat nectore suaem.

Et apertius idem in lib. profaico eiusdem tituli, qui editus typis: Sed milites magicis putantes prestigij gestum, putentissimis illum perfundunt lotij odoribus, quibus curata arbitrantur Chaldaorum & Hierophantarum phantasmata, simulque ariolorum magorum machinas evanescere. Scilicet, his perterreatur & fugetur, quem non pudet pigetque in fetore cadauerum, & libidinum stercorebus volitari. Tamen & Salisberienis id censuit lib. 1. Polycratici, c. 8. Qui (ait) libenter non videat & rideat, cum prestigiarum lotio perfusi ars deletur, & oculo, quos malitia sua praestrinxerat videndi facultas reparatur? Digni, qui credunt, non infundi tantum, sed perfundi. Aliquid dicerent, si hoc tribuerent superbiae demonis, rei indignitatem non ferentis.

10. Tales sunt νεφελος & νεφελος, & φηλα κηριος, quos punit Synodus Trullana can. 61. vbi Balfamon, primos

A illos exponit diuinatores ex nubibus, ego etiam crediderim fuisse eos, qui nubes improbo ritu, ne nocerent, incantabant, & ideo percutiores nubium vocabantur. γυλιστος vocabant eos, qui exorcizabant morbos, & certis imprecationibus abigebant, illud optime Balfamon, φηλα κηριος, hoc est remediorum seu amuletorum praeditores dicuntur:

B qui fraude demonis eis qui a se decipiuntur, vincula quaedam ex sericis filis contexta qua & πογγια dicuntur praebent: quos aliquando quidem intus habent scripturas, aliquando vero falsa quaedam alia quaecumque incidunt, dicunt autem hac iurare, ad omne malum vitandum si ex collis eorum quilla accipiunt perpetuo pendeant.] Mox exemplum subdit de τσ & αμδς gestatoribus: Praefectus quidam Hosij de re huiusmodi accusatus, manifesto deprehensus est in sinu ferens indumentum infantis nuper nati: & dixit hoc sibi datum fuisse à quadam muliere, ad auertendum eisquos os occulendum, qui contra illam diuere conuenerat. Vnde etiam subiectus fuit κα. Doctores ei, excommunicatione.]

11. Tale etiam illud quod narratur à Georg. Pictorio a ex Abbate Spanhemensi subulcum quendam fuisse, qui in scripturae suo vel baculo pastorali scedulam nomine D. Blasij inscriptam habebat: cuius baculi vi & potentia, porcos suos ab omni luporum vi & rapto tutos credebat, ac tantum scedulae numini tribuebat, vt etiam porcos in agris solos pascendos abigeret.

E Tamen contingente quodam tempore, cum gregis pastor abesset: & quidam praeterens demonem custodire vidisset, illicque dixisset, quid ipse hic custodiret, qui hominum salutis persecutor foret pessimum? respondit, porcos custodio, retulit alter cuius iussu demon, inquit, stulte pastoris confidentia. Nam scedulam quandam suo bacillo inelisset, cui diuinam asserit virtutem,

vel

a. Hage
de dem
sub lau
ribus

lib. 2.
c. 30.
c. 10.
lib. 2.
c. 9.
lib. 1.
c. 8.
cap. 7.
lib. ca.

vel inde quod Sancti Blasij nomine est inscripta: & eam porcos suos à luporum iniuria defendere, contra legem suam, credit: mihi falsa superstitione inherens: ubi cum per me fuisset vocatus, & denuocatus, & non comparuisset, me Sancti Blasij vice hac custodiendum contuli. ut enim semper libens Dei & Sanctorum vices gerorita & nunc libentissime pro suo S. Blasio illi porcos custodio: ut stultum hominem in sua vana confidentia extollam ac roborem, ac eo perducam, ut talem sedulam pluris quam Deum faciat.] Non simplex sane hic pastoris error fuisseprehenditur; non, quod S. Blasij deustus esset cultor; & ei se suaque comendaret (quod Pictorius ex secta suæ mysterijs latenter vult insinuat) nã Sãctos honorare, obsecrare, & auxilio custodiãque eorum nos committere piũ & salutare est, quicquid hæretici garrant: verum quia fiduciam in schedula collocabat, & quia schedulæ diuinitatis aliquid tribuebat: & quia Deum tentabat, relictis suis in schedulæ tutela: non etiam Sanctorum auxilium precibus impetrandum sibi, sed nudo nomine chartulæ inscripto opinabatur. Scio in Traiectensi tractu ultra Mosã, quibusdam in locis simili superstitione, certis verbis admurmuratis, pedem à pastoribus terræ infigi, & sic putare te absentibus nullum gregi à lupis periculum superesse, quod impiã credulitatis.

12. Huc referenda multa Plinij, ut hyenæ sanguinem inunctum impedire omnes Magorum artes: felcanis nigra amuletum esse domus totius eo suffitã purificatæue contra cuncta & maleficia eandem vim esse amianto lapidi d: menstruoque sanguine tactis postibus, aut atri canis sanguine resperis parietibus, eiusque genitali sub limine ianux detollof: quis ista non rideat non

A nisi qui probet eam quam idem tradidit libr. 25. Mandragoræ effossionem, aut Varronis Sista, Pista, Rista, Xista, vel eiusdem ter repetitum Anasagenf. vel Pentagonos Antiochi aut Constantini ficitios, veteres tamen & antiquæ superstitionis, & innumera Marcelli Empyrici in libro Medico eius, quædam etiam Tegetij in lib. de Veterinar. & imaginum illam fabricationem planetariã, quam ex Plotino & Arabibus periculosè tradidit Marfilius Ficinus lib. de vita cælitus comparanda: quo libro non videtur venenis exhibitis satis idoneũ antidotum addere. facit enim perinde ac incitus & ineptus conuiuator, qui conutuis apponeret cibos multos salutare, multos etiam veneno imbutos, & dũtaxat diceret, vescimini salutaribus, relinquitẽ noxios: nec indicaret, qui in tam multis, tam varie conditis vt dignosci vix queat, sint illi noxij à quib. abstinentum censeat. Ludere hoc conuiuas esset, & lædere. Sapientis conuiua tũc foret incœnatum abire potius, quam tam apertum vitæ discrimẽ subire. Idem ego censeo, de libro illo præstare nihil eius quoad imagines illas credere: quam cum periculo aliquid in animum admittere.

D 13. annũmerare licet, quæ recentiora, contra visibiles inuisibilesque hostes, ex cogitata nugacissimã superstitionis & taciti cum dæmone fœderis, quædam retulit Pictorius g primam de Cicorij radice, quam die S. Ioannis Baptistæ paulo ante auroram, cum auro & argento flexis genibus contingunt: & terro, per gladium Iudæ Machabæi, exorcizatã, multis cæremonijs ex terra eruunt, & secum portant contra aduersa omnia. deinde de ijs qui crines pectinando euulsos non nisi ter cõspuitos abijciunt, & si oua comederint, eorũ testas, non nisi ter cultro perfollas in

g Epitome de Magia. c. 26. & 17.

catinum proijciunt, timentes vtrumque neglectum veneficis nocendi occasionem præbere: feruatum, credentes præcludere nocendi potestatem. Denique qui Sammonici Sereni. *Abracadraba* dictim ordine retrogrado minuentes de collo suspenderit: vel alia Hebræorum, ex Rabbi Hama *lib. speculationis*.

14. Quicquid Remigius dicat, non puto sic dæmoni odio esse salem profanum, vt ob eius asperionem maleficium cogatur solueri: sed id eum facere ex pacto, vel vt aliquam introducat superstitionem, naturalis quoque vis salis non satis efficaciz habet ad huiusmodi morbos sanandum, quare supersticiosa hæc curatio.

lib. 4, fol. 145.

15. Loci mutatio quam Ananias *b* suadet, vt & nominis mutatio: merito suspecta est. quid enim virtutis occultæ, ob angelorum, quos propterea vult simul mutari, proprias vires, habere queat: non video: nec quisquam opinor, nisi per mendacem Cabbalistarum dioptram, Theologis Catholicis execrandam. In nominis mutatione quid est (quæso) efficientiz naturalis: aut qui (quæso) angeli non ipsis hominibus, sed hominum nominibus sunt præpositi? quid locus in maleficium influit, ratione angeli loco præsentis? potest situs & loci salubritas aliquid prodesse, vt & in cæteris morbis: potest imaginatio noxia deperdi, potest etiã prodesse loci mutatio, sicut & vestium, lecti, stragulorum, puluinarium, quãdo hisce maleficium inditum, insitum, vel aliter in eis absconditum: vt recte colligitur ex *Tobia c. 7.* vbi Raguel iubet sponsi aliud cubiculum præparari. sic Zachar. Vice comes complem. artis exorcist p. 1. doctrin. vlt. nec alia ratione loci mutatio potest prodesse.

16. Clarioris superstitionis est, pu-

A tare si quid precario vel furto de malefici domo acceperis, maleficiũ cessaturum: idque merito Remigius reprehendit. Nec enim hoc aliud est, quam maleficium maleficio sanare: par dementia illorum, qui pro philtero vtuntur crepidis, lacinijs vestium, vel præfegminibus vnguium personæ quam amant: vt docuere veteres scriptores. *b.*

17. Similis est vanitas existimantium, contra spectra prodesse canes, equos, vel stricti gladij vibrationem, ex doctrina Homeri *Od. ff. 7.* & Virg. *Aeneid. 6.*

Tuque invade viam, vagisque eripe ferrum.

Vbi perperam Lamb. Hortensius asserit reipsa compertũ ferri aciem dæmonas formidare. Iudaica illa opinio fuit, vt patet ex Thargumæo *m. cap. 3. Can. v. 8.* sed ridicula. Nulla enim huic rei causa subest, nisi quod ictu & vibratione aer dissipatur, & continuum illud cadueris, vel corporis aerei assumpti soluitur: quod ipsum nihilominus proclive sit dæmoni impedire ictu cluso per diuersionem, vel corporis alterius interiectionem cur igitur hæc timeatur non certe magis quam culicem elephas, vel triceps Cerberus catellum Melitæum. *Plura Tyræus d. p. 3. cap. 57.*

D Duo adscribam exempla ex Casario de milite prius est, qui in Meneuel, quo viuus vti solebat pellito indumẽto vestitus apparens, non potuit gladio fugari: quo cum caderetur, nõ poterat spectrũ vulnerari. talem ex se sonum emittens ac si mollis lectus percuteretur. hic apparere desijt aqua adpersus quæ caluo Dominico fuerat superfusa. *Sic ille, l. 12. c. 12. 15.* Concubina Sacerdotis cuiusdam nocte mortem subsequente; diu ante lucem Lunã splẽdente cuiusdam militi apparuit, per viam equitanti primum miles & serui audiuere mu-

liebrem

a lib. 3. de monolis. c. 1. Theoretici in Pharmaceut. Lucian. in Diab. meretricijs, Melissæ & Bacchid. & Apulejus lib. 2. de alio. c. Clauus lib. 7. de honest. discip. 4. Ananias d. 4. fol. 145. Lambert. in Virg. 6. Encl.

Tiebrem vocem opem postulantē: mox videre mulierem rapidissimo cursu ad eos properantem. Mox miles de equo descendens, & gladio sibi circumducens, foeminam bene notam intra circumulum recepit. *Et ecce ex remoto vox, quasi venatoris, terribiliter buccinantis, nec non & latratus canum venaticorum precedentium audiuntur. Quibus auditis, cum nimis illa tremere, miles auditis ab ea causis, equum seruo committens, tricas capillorum eius brachio suo sinistro circumligavit, dextera gladium tenens extentum. Approximante infernali illo venatore, ait mulier militi, sine me currere, sine me currere, ecce appropinquat. Illo fortius retinente, misera se eripere summa vi connixa tandem ruptis capillis effugit: quam diabolus insecutus cepit, equo suo illam injiciens, ita ut caput cum brachijs penderet ex vno latere, & crura ex altero. sicque capta inuito sed vidente milite praeda praeteruehitur. Miles mane ad via lam rediens, cuncta narrauit, & capillos ostendit, cumque minus ei crederent, aperto sepulchro, cadaver sine capillis, qui euulsi, inuenerunt. sic ille lib. 12. c. 20. quid hic gladij contra spectru potuerunt tantundem quantum monachus spectrum seriens apud Gaguinum, ut alias narraui lib. 2. q. 27. sect. 2. lit. L. Ex qua narratione ut & ista Caesarij colligitur & alia, vereor ne supersticio fuerit ex Magorum ortu circulis coniatorijs: nepe circumducendi circuli, & in spacio illo consistendi. Nam licet crux in medio circuli facta legatur, tamen illi circuli figurae fidere videbantur, & crucis efficacitatem ad spaciū illud circuli restringere, quod improbu profecto. Huius circinationis aliud quoque exemplum reperias apud eundem Caesarium eodem l. 12. c. 12. de Sacerdote, qui spectris tota per iter no-*

A *te infestatus, circumulum circūcirca se ducebat ibi subsistens: & illis euanescentibus, procedebat. mox iterum se ingerētib. nouum iterum circumulum ducebat: sicque ad lucem vsque laborauit. Obseruabis ridiculam illam opinionem de armis apud Psellum lib. de demonibus in fine. Demoniacum corpus per totum se naturaliter sensuale, secundum partes singulas absq; medio videt, audit, tangit, patitur que tangendo, & diuisum dolet sicut corpora solida, sed hoc interest, quod corpora quidem solida diuisa cum sunt, aut vix aut nunquam restituntur: corpus vero demonum, uti secatur, mox in se item recreatur atq; coalescit, sicut aqua aerisq; partes quando aliquid incidit solidū, sed & dicto velocius demoniacus spiritus in se reuertitur: dolet tamen interea dum diuiditur quam obrem aciem ferri metuit, idq; animaduertentes, qui fugare demones moluntur, tela & enses in rectum ibi constituunt, quo nolunt demones aduentare.] Hac more suo sibi vendicat Rhodiginus li. 2. ca. 8. & sic Pselli errorem suū facit. Quod de corporis discessione, & coalitione subita dicit, verissimū est, & experti duo in Hispania Nobiles mihi non ignoti. Quorum vnus dum nocturno tempore vagatur, in spectru incidit specie Athiopis terri mole Gigatēa romphaea stringentis. hic, cui plus audaciae quam pietatis erat, certa ficulnea munitus, impetum sustinuit, seque gereus animosē vulnera punctimque hosti ingerit. Sed aërem verberans, donec lassus concidit, & à vicinis, qui ad strepitum accurrerant domum sublatus, multis post diebus lecto affixus, vix conualuit. Hoc Burgis accidit: alterum Salmanticae. Degebat ibi Theologiae studiosus quidam, è prima nobilitate: qui pristinae castimoniae & pietatis oblitus, noctu magno periculo & labore parietibus transiens in quoddam Sactimonialium monasterium vsque ad*

Dormitorium (vt vocant) se penetrari ibi permittente Deo, priusquam ad cellulam, quam animo præoccuparat, pedetentim perueniret, objicit se illi spectrum specie viri grauis & honesti, prolixo capillitio & barba, lorum ingens manu tenens, & nullo verbo facto bubulam minitans insultationem. Venerat prope armatus miser ad inceptum, scuto, gladioque: hunc stringit, illo se tegit, visus sibi non semel latus aduersarij, lorum subiens, haurire & brachia illi lorumque rescindere: sed semper brachiū corpori, lorū parti amputatā subito iunctum apparebat. tandem lorarius decussatim illi in vtrūque humerum sic viuenti bouem mortuū (vt cum comico iocer) impedit, vt in terram collapsus, vix trepidus se fuga eriperit: & domum reuersus deprehenderit, ad modum Sanctæ Andree crucis, sibi in pectore, & in tergo, ad quatuor digitorum latitudinem, notā cōtusionis rubore liuoreque mixtæ impressam. tumuit mox vibex, & cum intolerabili ardore, quasi vermiculare nescio quid, quod grauissimum cruciatum adferebat, miser sensit. sub cutē, & (ne vanum visum putes) altero tertio die post die ad plures migravit. Nec animum, nec nouina addo, vt vnus qui adhuc superat, & defuncti quoque alterius honori cōsuletur. Norunt lasciuisti palumbi Dionxi, qui nocturnarum ad stupra discurfationum, vtrique fractus fuerit, & quā inanis ista de gladij rotatione contra vim dæmonum persuasio. Nam quod Erastus ex Iohann. Opotina narrat: qui Paracelsi amanuensis fuerat: solitum Paracelsum noctu consurgere, & machæram suam Helueticā vtraque manu in hostem inuisibilem huc illud torquere: id vel ferocientis furoris fuisse putarim, vel ex pacto cōuento. sic molestiarum indu-

In vit.
Paracelsi.

A. cias à dæmone pædrio impetrasse.

18. Sic, quod putant aliqui, remedia quæ contra maleficium vsurpantur nihil profutura, si re nō integra adhibeantur: hoc est, irrita fore, si prius tentatum fuerit à medico corporis; à cōfessario anime, remedium. solemnem enim iste solet esse magorum prætextus, vt docet Nicol. Remigius b & nota dæmonum fallacia: qua vitur primo: quia cum sit Zelotypus, veretur ne sanatio, ipsi, adēpta, alijs adscribatur. Secundo vt sic homines à diuinis & naturalibus remedijs auocet. Ex hoc capite valde mihi suspecta fuit scedula illa, siue progāmation mulierculæ medicæ circumforaneæ, hoc anno 1597. hic Louanij, in cuius vno articulo hæc cōditio continebatur. Idcirco etiam suspecti omnes illi medici, qui nolunt ægrum confiteri, priusquam præscripta ab ipsis pharmaca hauerint.

19. Est, putare maleficam non posse maleficium suum tollere, priusquam libertati sit restituta, & ex vinculis dimissa. Potest enim maleficium maleficio nouo tollere, quamdiu pacto cum dæmone non renunciauit, vt docet idē Remigius: potest etiam illud per dæmonem destruere, vt quilibet alius remouendo signum, etiam si adhuc carceribus contineatur.

20. Maleficam scopis in ostio positam impedire, ne domo exeat: vel, cōiectis in bullientem ollam soleis aut crinibus eius, vel acubus, cogere, vt acurrat: magicæ nugæ sunt, & peccata grauissima quia nituntur pacto cum dæmone inito.

21. Minus verberibus, aut vi maleficos adigere, vt maleficium tollant (cuius rei exempla peti possunt à Remigio c.) fieri potest vt liceat: si conditiones quædam ad sint. primo si certo sciatur auctor maleficij. Nam suspectos tantū,

verbe-

verberare aut alia afflicere contumelia, nec fas nec iura sinunt. 2. si nihil superstitiosum putetur adhibiturus. 3. dum non existimetur morbum alium transfaturus, quod fere semper facere confueverunt, vt exemplo declarat Greg. Turonensis d. videlicet ista diaboli liberalitas est, vt boni nihil vllis hominibus præstet, nisi cum æquali vel maiori hominū damno, quo spectat narratio D. Gregorij Magnie, de virgine obfessa: quæ cum operâ magorum ab vno dæmone fuisset liberata, in vniu-locum sex vel septem dæmonum millia successere. Neq; hoc poetas latuit, ideo enim fortassis finxerunt, nõ potuisse Admeto vitam conseruari, nisi vxoris Alcestis vicaria necef. Vnde re-æ noster Tragicus: cū remisso ab inferis Theseo, Pluto Hippolytum abripuisset, canit, alloquens Atticæ præsidem Deam:

*Casti nil debes patruo rapaci.
Constat inferno numerus tyranno.*

22. Quod remedium esse contra Vulturium maleficium censuit Salisberienfis li. i. cap. 11. Horum (ait) malitia, etiam cum plurimum nocent artificio leui dissoluitur: si videlicet, qui suspecti sunt, conueniunt ab aliquo in iudicio crimen suum inficiuntur: aut, si confessi fuerint, cogantur maleficium renocare. Iquid enim ad curationem inficiatio virium queat habere, nisi ex pacto conuenio? si tamen aliquis solummodo intendens signum destruere sic interrogaret, non audem illum peccati, saltem mortalis, reum dicere.

23. Superstitiosa sunt, vt cum ad maleficium amoris tollendū, vtuntur maleficio odij. v. g. certo ritu consecrant vel execrant potius columbam nigram, & diuisam per medium dant

A comedendam amantibus. Item si, vt odij maleficium tollant, vtantur amoris maleficio, v. g. Eucharistiam sacram in ore habentes osculantur eam, quam volunt in amorem inducere, vel labijs chrismate inunctis id faciant. Item si, vt sterilitatis agrorum maleficium tollant, hostiam sacram comminuant, & tritam in pulueres spargant per hortū vel agrum. Quæ omnia sunt manifeste impia & sacrilegia, & tamen hæc facta aliquando legitur. primum illud refert Hollenus in præceptorio, de chrismate, alterū Grillandus; cetera de Eucharistia, Cæsarius Eisterbacensis l. 9.

24. Adde remedia iudiciarium superstitiosum, de quibus supra lib. 5. sect. 7. & 9.

Vltimum notandum multa esse superstitiosa (vt varijs locis ostensum) remedia: quæ ponunt Sprengerus g & ex eo Pet. Gregorius h, de plumboliquificato in scutellam aqua plenam infundendo, &c.

C Et hac de re Codronchus narrat historiam, ab auctoribus (vt ait) grauib. & certis relatam, cuiusdam mercatoris; qui cum in partib. Sueciæ extra quoddam castrum animi causa per quoddam prætium duobus famulis comitatus ambularet, malefica muliere ab vno ex conseruis à longe cognita, adhortatus est mercatorem, vt signo crucis se muniret, quoniam illius diuonis potentior venefica qua solo intuitu maleficia inferre sciret, ipsis obuiam veniret. Quod monitum ipse parumpedens, & ista nunquam sibi timorem incussisse asseuerans, cum nondum fere illa prorulisset verba, in pede sinistro illatam lesionem expertus fuit: ita vt cum pedem a loco emouere non posset, & dolore lancinaretur. ad castrum equo fuerit deductus, vbi per viduam doloribus auctis, accessit quodam villico, qui huiusmodi mala curare profitebatur: facto periculo ex plumboliquificato, & in aquam supra pe-

dem pro-

lib. 6. hi-
stor. Frac-
c. 35.
lib. 1. Mo-
tal. c. 9.

Antip.
na Alcest.

D

gp. 2. m.
lei. c. 1. q.
12. an. z.
exemplo
h li. 13. de
repub. c. 3
a num. 2

D

E

dem proiecto, morbum ex maleficio ortum dixisse: quibusdam prolati verbis, & tacto pede, per aliud triduum curatus est. sic ille libr. 2. de morbis venefic. cap. 2. Modus explorandi solet hic esse, vasaqua plenum imponunt super locum affectum corporis, & plumbum liquatum huic vasi infundunt, interim verba quædam obmurmurantes, & in plumbo coagulato pro varia guttarum conformatione: iudicant primo, an sint maleficio malum, necne: deinde cuius generis maleficio sit. De qua re tota verisimè idem Bapt. Codronchus lib. 3. de morbis venefic. cap. 13. ita pronunciat. *vt modus superstitiosus est, sic & demonem cooperari est credendum. quamuis non desint, qui existiment, à Saturno vim hanc plumbo esse inditam, vt maleficia prodat, quod tamen à veritate est alienum.*] Probare debebant. nunc supponunt tantum, & Planetæ vim tribuunt minime naturalem. Nam in hanc vel illam guttulas formam coagulari, pro natura morbi: mere & vere est opus non naturæ, sed intelligentiæ. Pergit Codronchus: *Nec laudare possum aliud experimentum, quod à quodam didici. Vt egrotus, cum decoctione verbenæ (vulgo herba sancti Ioannis dicitur) abluatur, in qua ablutione, si nihil reperiatur, vel decoctio non immutetur in colore, infirmum veneficio non esse affectum: quod magna copia pilorum, & præcipue suorum, inueniatur, esse argumentum efficax, non solum veneficij, sed & grauissimi, minimeque curam recipientis: quod si pili sint pauciores, morbum esse mitiorem & curationem admittere. Quod si decoctum illud ad nigrum colorem mutetur, signum esse presentia demonis: quod si ad alios colores mutetur, alia indicare. Cuius vero non percipit hunc etiam modum esse superstitiosum, cum illi pili virtute ver-*

A *bens. nec ablutionis elici vel procreari non possint.]*

Sic ille d. cap. 13. Addo, coloris hanc mutationem etiam naturali humorum prædominio (vt aiunt) in morbis non maleficis, sed grauioribus, posse contingere. Idem libr. 4. cap. 2. damnat tertium quendam modum his verbis; *alij columbum per medium scissum ventriculo agrotantis apponunt, nonnulla verba obmurmurando. Qui modi & alij consimiles manifeste magici sunt, cum prorsus virtute naturali careant.*] adde, nec sublit ratio cur miraculo res adscribatur maxime cum certa verborum formula vtantur. Postmodum idem iustissime conqueritur; *remedia multa,*

C *tanquam arcana, ex arte magica in medicinam translata sunt: vt multi Arabum sectatores fecerunt: vt Michael Sannarola in sua Practica, & quidam Bartholomæus, qui practicam & experimenta cum quibusdam introductionibus in lucem edidit. Sic enim multis modis medicina scientia conspurcata remedium vanitate sæpe coarguitur. Sed horum Satanicorum hominum curationes fallaces, ac incertæ sunt, ac sæpe prestigiosæ, vt videantur per modicum spacium temporis sanare, & reuera non sanent. Credatur medico docto & pio (quantum ex libris eius colligo) in arte sua.*

D *Et in his omnibus Notandum, semper dæmonem lucrum aliquod sibi ex his comparare, & semper animæ interdum & corpori nocere: quia semper aliquid admisceat, quo fiduciam in ipsum homo profiteatur, vel quo nos à Deo ad creaturas aduertat, & à celestibus, curis ad canosa terrenaque deducat vel saltem à serijs & grauibus ad ludicra & nugatoria. Sic temper in al-*

quod

quod peccatum animam pertrahit, vt recte obseruauerunt D. Augustin. & D. Leo. 2. Obsequitur mancipijs suis, vt firmius illa sibi deuinciat, & in peccato retineat.

D. Aug.
doctogin
ta trium
Q. Q.
79. D. 120
serm. 19.
de falsio
Dom.

Si Deus permittit, hoc modo sanari ægrum, plures in fraudem pellicit: si Deus non permittit, sed impedit, tunc saltem peccatum hoc præcedentibus accumulans, conatur ægros in desperationem adducere. Si malum vni equo auferat, transfert in meliorem. Si mulierem morbo liberet, transfert in virum: si senem in adolescentem. Si fortem magus in alium non transfulerit, ipsemet necatur, vel ingens vitæ discrimen adit. coactæ nonnullæ Lamix, quia non poterant in alios, in suos ipsæ liberos transferre. Narrat auctor Demonomanix, fuisse in Gallia qui maleficio quo lætus erat curando magum accersit: ab hoc responsum: se morbo illum liberare non posse nisi in eius filiolum adhuc infantulum transferret. consentit impius pater, & à mago sanatur. interea nutrix, re intellecta, infantulum subducit, & cum eo aufugit: cum ergo magus non posset in eum transferre, fuit ipsemet à dæmone interfectus. Tolosæ, idem scriptor ait, studiosum quendam amico suo grauissime à quartana vexato dixisse, vt febrim vni suorum inimicorum traderet: illo vero respondente neminem sibi inimicum esse, dixisse: da seruo tuo: tandem, cum hoc illi religio esset facere, magum dixisse: da mihi eam, annuente ægroto, ipsum conualuisse: magum vero febrim oppressum interiisse. Facit lucri semper alicuius certa spes, vt etiam plane futilibus & absurdis nonnunquam cooperetur. sic enim (vt narrat I. C. ille Francofurt. c) cum vetula laborans ophthalmia studiosum quendam conuenisset, ab eoque petijf-

A set, vt quæ in schedula, quam illi porrigebat, continebantur, sibi non graueretur exscribere: certam se esse, si de collo illam gestasset, oculorum lippitudine liberandam: & studiosus scripti illius characteres, vel obsoletos cernens, vel obscuriores (vt solent) legere non valens: eorum loco hæc verba scripsit in schedula, *diabolus huic vetula oculos eruat, &c.* simulque præclarum philacterium mulierculæ tradidit, quod cum de collo suspēdisset, spe plena post paucos dies sanitati fuit restituta. Nimirum voluit Satan hanc anum decipere, & in superstitione sua obfirmare. Plura si vis, lege *libr. 3. p. 2. quæstio. 4. s. c. 9.* quibus addi quoque multa possunt ex Cardinalis Cusani exercitationum l. 2. in *Sermone, Ibant Magi, quam viderant stellam, &c.* vt eorum qui putabant contra sterilitatis maleficio, vel odij inter coniuges prodesse, si quis nidum auium inteniens caperet ipsam cum pullis matrē: & ideo vult à Moyse præceptum, *Deut. 22. ne mater cum pullis capiatur.* simili modo ad vitandas alias superstitiones alia quædam vult Iudæis prohibita, nempe præcepisse *Moysem vasa cooperiri, propter Dominas Abundas. sunt enim dæmones, quibus vetula offerunt esculenta & poculenta, qua mundando domum non comedunt, imo seducunt.*

Prohibuit ne vir indueret vestem mulieris, & e conuerso, propter idololatriam: quia mulieres vestes viriles & arma in honore martis inducunt: & viri muliebres in honore Veneris. Hoc festum peragitur à Christianis in Carnisprinio.] Et postea idē addit sequentia exempla vt ait superstitionis in curâdis morbis. *si res consecrata ad aliud, quam ad proprium vsam applicentur, est superstitio: vt aqua benedicta quæ bibitur contra infirmitatem, vel spargitur ad fertilitatem, vel datur aliquando brutis.*

Nota

c. l. de
lamis c. 8

(Nota hoc sanè intelligendum, vt & quædam sequentia. Nam aquam benedictam adhibere, vt remedium naturale, vel addito ritu aliquo superstitioso id vere malum: sed eam adhibere, vt quid Sacramentale, & vim tribuere Deo per sacramentalia sua, ad corroborationem fidei, mirabilia operari solito; item vt dæmonis maleficium, vel præstigium cesset. hoc pium & licitum esse Catholicus nullus potest negare, vt docebo sec. 3.) & de lumine cerei paschalis, & de aqua b. prismatis, [de his idè censeo quod de aqua lustrali] Abstinerere à capite animalium in honorem S. Apollonia vel Blasij: vel vere carpitum luminis consecrati hoc non intelligo, si loquitur de cera benedicta seu candelis probo ritu benedictis. errat. (crux facta de lignis palmarum, balnea in vigilia Natiuitatis & Carnis pruij contra febres, & dentium dolorem, non comedere carnes in die Natalis Domini, contra febres, vel ad honorandum sanctum Nicol. aum pro diuitijs acquirendis, petendo elemosynam, (hæc omnia satis clara sunt) eundo ad Sanctum Valentinum contra morbum caducum, ponderando puerum cum siliqine vel cera, (in his potest aliqua superstitio ab extrinseco aduenire: sed secundum se pia sunt & licita) portare crucem circumquaque per campos in vere contra tempestates (si non fiat, vim ponendo in tempore veris, non est superstitiosum, sed licitum:) in certis oblati super altare, sicut lapidibus in die S. Stephani, & sagittis sancti Sebastiani (hoc quoque pium, si tantum fiat in honorem, & commemorationem certaminis horum Sanctorum, sine fiducia in materia, forma numero, &c.) addit de aqua quæ tetigit vestem mortui, de lignis furcæ, de lignis coniungendis contra febres, de hostia non consecrata febres (hæc vere superstitiosa sunt,) contra ictericiam de vrina; de pullis, &c.]

A puto legendum, de pediculis, neque hoc est superstitiosum, cum sublit ratio physica.

QVÆSTIO II.

An liceat remedium petere à maleficis?

B

ATISSIME hæc quæstio patet, in qua multi multa scripsere, multi etiam periculose admodum errarunt.

Certum est vt hodie, sic etiam olim fuisse, qui maleficia maleficis tollerēt. Nam cum Corybantes essent numero LII. eorum XXXII. crediti sunt maleficia inferre, alij vero XX. eadem amoliri. Sic Scholiast. Apollonij lib. 1.

C

Dico primo falluntur iurista, qui existimant iure ciuili licere maleficijs: vt, in bonum finem: nempe ad curandos morbos, vel ad repellendas tempestates, vt Hostiens. in summ. Azo in summ. Pet. Aerodius lib. rer. indicat. 8. titul. 7. cap. 5. Barr. Salycet. Godefrid. & alij in leorum C. de malefic. Troilus Maluetius de sortibus,

D

Grillan. de sortileg. & alij communiter dico falluntur, quia legem illam Constantini qua nituntur a, recentiore lege sustulit postea Leo Imp. Constitut. 65. ad Stylianum de Incantatorum pæna, vt recte aduerterunt Nicol. Remigius: & Pet. Gregorius, & Godelmannus, quàm, quod Tribonianus, homo plane scelestus, prætermiserit, causam aliam non video, quam quia ab omni erat pietate & vera religione alienus. ibi Leo grauisimis verbis negat quidpiam vere bonum his artibus effici: sed apparens illud bonum, illecebramatque nassam esse, quæ illectos (inquit) in malorum omnium extremum vbi à summo bono exciderint, absorbeat, conperitum habemus. Notum enim no-

E

his est illas, ut quisque ipsis dedunt pro creatore ac Domino infaustus dirisque demonibus adhaereant efficiere: & qui illas assestantur, hos, per externarum rerum latram quandam speciem, vulnera in anima excipere. Quale quiddam interpugnandam me: iulo's frequenter accidit, qui dum icus interdum excipere manu nolunt, illis vel caput vel ventrem exponunt. Sane vero si quis aliquo modo incantamentis usus esse deprehensus fuerit, siue id restituenda conseruandave valetudinis, siue auertenda a rebus frugiferis calamitatis causa fecerit, u apostatarum poenam subiens vltimum supplicium sustinet. Sed & Caroli Quinti constitutio hos arbitrio iudicis condigna poena puniri iubet b.

Dico 2. Diuina & positua Ecclesia lege semper prohibitum fuit uti maleficis artibus, vel maleficis consulere etiam in bonum finem. Est communis Theologorum sententia & etiam Canonistarum, Probatur 1. ex sacra Scriptura Deus id prohibuit. Leuit. 19. v. 31. Non declinetis ad magos, neque ab ariolis aliquid sciscitemini, ut polluamini per eos & capite v. 6. anima qua declinauerit ad ariolos & magos, & fornicata fuerit cum eis, poenam faciem meam contra eam, & interficiam illam de medio populi sui Vnde patet hoc esse peccatum mortale Deu. 18. v. 10. Nec inueniatur inter, qui lustrat filium suum aut filiam ducens per ignem, aut qui ariolos sciscitetur, & obseruet somnia atque auguria, &c. Anno quoque testamento vetat D. Paulus, quando iustam damnationem comminatur illis, qui ipsi impingebant eum mala facere ut bona euenirent ei: quo significat, graue peccatum esse mala facere in bonum finem: quod tamen praetexunt qui maleficorum opera ad morbos depellendos tempestatesque arcendas abutuntur. 2. probatur ex

A perpetuo Catholicae Ecclesiae vsu, quae semper id improbauit, ut plurimi canones ostendunt d, & presbyterum damnarunt, qui bono sine diuinationem fuerat expertus e 3. probatur ex Patribus, D. Chrysostomus f, cuius mors homini Christiano subeunda, quam vita ligaturus redimenda. Huc referendum illud B. Leonis g, cum eis (scilicet demonibus) nihil amplius liceat, quam iustitia diuina permiserit; agunt tamen verutissima arte fallaciae, ut ex arbitrio propriae potestatis aut parere videantur, aut laedere; & multis (quod dolendum est) ita per nequitiam simulationis illudunt: ut quidam illos & timeant pati inferos, & velint habere placatos, cum beneficia demonum omnibus sint nocentiora vulneribus. quia tutius est homini inimicitiam diaboli meruisse, quam facere. Nec non ista D.

C Augustini h; cum ergo causae articulus venerit, ut haec proponatur conditio: aut faciendum esse contra Dei preceptum, aut ex hac vita emigrandum, quorum duorum homo si cogatur alterum eligere, comminante mortem persecutore (idem est de morbo per maleficium immisso) ibi eligat Deo dilecto emori, quam Deo offenso viuere. ibi oderit in hoc mundo animam suam, ut in vitam aeternam custodiat eam.] Ex his.

D Infertur primo peccare iudices, qui cogunt malefica benedictione quadam ijs quos laeserunt maleficium auferre. Nam haec benedictio illarum, nihil aliud est, quam formula qua ex pacto demon cessaturus: & si benedictione vera sanandus aeger foret, praestaret uti benedictione Sacerdotis, vel alterius probi hominis quam malefici, cuius oratio Deo est execrabilis, neque licet nobis cum infidelibus haereticis, apostatisque oratione in diuinis iungi. Vnde

d. c. qui si-
ue Salua-
core, 26. q
1. c. admo-
neant. ca.
no obser-
ueris 26.
1. 7.
e ca. ex tu-
ude fo: ti
f nom. 8.
ne pit. a.
Coloff.
g Ierim. 19
ie pall.
Domini.

h tracta. 5
in Iohan-

F

Ccccc

sequi-

b Alchufi-
us li. 1. la-
risprud.
Rom. 52.
Richard.
conf. 112.
L. 47.
Kitcho-
uius tom.
1. conf. 2
Mollerus
conf. Sa-
xon. p. 4.
lect. 8.

c ad Rom.
3. v. 8.

sequitur etiam maleficam obtemperantem tali iussioni, & agros hoc remedio vtentes peccare. Valde quoque falli illos, qui existimant licere maleficijs sanitatem quærere vel conferre, si id magistratus iubeat.

Infertur 2. veram esse decisionem articuli Parisiensis. 5. Quod licitum est vti magicis artibus, vel alijs quibuscunque superstitionibus à Deo & Ecclesia prohibitis, pro quocumque fine bono: error. quia secundum Apostolum non sunt facienda mala, vt eueniant bona. & decisio art. 6. Quod licitum sit, aut etiam permittendum maleficia maleficijs repellere: error. & art. 7. Quod aliquis cum aliquo possit dispensare, in quocumque casu, vt talibus licite vtatur error.]

Infertur 3. impium & hæreticum esse dictum Paracelsi, nihil referre, an Deus, an Diabolus, angeli vel immundi spiritus aegro ferant, opem modo morbus curetur.

Infertur 4. periculosam esse, & erroneam, vel saltem non satis euolutam & explicatam sententiam Nicolai Remigij k, *precario non licere opem à maleficijs impetrare, sed licere, vt & verberibus eam extorquere: qui hoc faciat, nunquam, qui illud, semper lethaliter peccare.*

Quorum vtrumque, falsum videtur. licet enim aliquando id precibus petere & impetrare: aliquando etiam verberibus ad id adigere, non licet. Non igitur eo recurrendum, sed res longe aliter explicanda. distinguendū videlicet primo inter maleficum paratum auferre maleficio nouo, & non paratum: aliter enim peccat qui hunc, aliter qui cogit illum. 2. distinguendus auferendi modus, an cum maleficio, an sine illo id fiat: quæ communiter theologo solent attendere.

A Igitur primo falsa & erronea est sententia Paracelsi & similium, licere maleficia maleficijs tollere.

B Quidam putant licere tollere maleficium, non per maleficia, sed per res tamen superstitiosas & vanas: videntur hoc multi Canonistæ tenuisse, & nonnulli Theologi, & legistæ a si superstitionis vocabulo hi DD. recte vti; nequit negari, hanc opinionem quoque erroneam esse. quia superstitio res est per se mala, nec malum licet faceret, vt bonum eueniat. docet hoc Syluest. verbo maleficium numer. 9. Rosella vero & Tabiena non tenent illam opinionem, sed dumtaxat referunt.

C Alij itaque fatentur per superstitionis media tolli non posse; posse tamen per vana, quæ non sint illicita, sic Ioa. Friburgen. in summ. confessar. & id legitur Rosella b, qui exemplum ponit. si maleficiati facerent celebrare tres missas de Domina, & postea omnino nudi operam darent liberis quærendis, credentes maleficium cessaturum. Sed hoc exemplum mihi non placet, tum quia rem ad certum numerum missarum restringere, id non caret superstitione, tum quia medium illud non modo vanum est, sed & inhonestum, & vix potest peccato carere: si tamen omne peccatum impudiciæ & inuerecundiæ deforet; neque vis in numero poneretur, neque fides adhiberetur ipsi actui, sed misericordiæ diuinæ per missæ sacrificia propitiandæ: tunc posset admitti exemplum. Deinde si vana remedia sumant, pro omnino vanis hoc est inanibus, sicut omnis vana locutio est peccatum, sic nulla vana operatio caret peccato, saltem veniali, cap. illud. 26. quæst. 2. si vero vana vocant indifferentia, tunc si quis adhiberet ea inuincibiliter neciens esse peccatum, nullum foret pec-

catum

lib. de
morb. ca
luco & l
de hyper
hyl. mor
bis cur.
lib. 3. da
monolat.
t. 3.

a Huber
ria & Ge
red que
legimus
Spranga
a Maico
x est fin
licite
referunt
a. e. red
lunt. Pa
Grego.
supra &
Rickus
i. de pro
aque ta
g. de.
v. imp
dimen
t. au. v

catum; si non inuincibiliter, non tamen affectate ignorans, foret tantum veniale: idem foret, si quis faceret credens aut volens experiri an per talia maleficium soluatur, non per operationem diaboli, sed per cessationem eius ab operando; propter pactum quod maleficus cum diabolo habebat de cessando quando hoc vel illud fieret. vide *Silu. supra num. 9.*

G. Tertia sententia. quædam est Petr. Aureoli in 2. 34. *question. 2.* & Angeli *verb. superstitio §. 13.* licere à malefico parato petere, vt maleficium maleficio tollat. exemplum huius rei subpeditat Ioannes Nider c. *Inquisitor* (inquit) *Ed- uenensis mihi referebat, quod modus tollendi maleficium, aut se vindicandi in malefico, talis practicabatur suo tempore. Venit enim aliquis latus in se vel in suis ad maleficium sciscitans malefactorem. Tunc malefica plumbum liquefactum aliquoties fundebat in aquam: quousque opere demonis in plumbo imago aliqua videretur: qua visa imagine malefica quasiuit ab explorante, in qua parte vs ladi maleficium tuum, & in eodem vulnere eum gnoscere? cumque explorator locum eligeret, statim malefica in eadem parte imaginis, qua in plumbo relucebat; fixuram vel vulnus per cultrum posuit, & locum vbi reum inueniret indicauit: nomen tamen nullatenus manifestante; sed experientia teste malefici per omnia ladi reperiebatur, sicut sua imago plumbea.]* hæc ille. hoc ergo secundum Aureolum liceret: & secundum Remigium posset verberibus maleficus ad hoc faciendum adigi. Argumenta Aureoli sunt. primo licitum est ab vsurario parato vsuras petere; & à parato conferre Sacerdote, in peccato Mortali constituto, sacramenta petere; & deferre iuramentum idololatriæ.

A quem scio per falsos Deos iuratum, ergo similiter in nostro casu petere à malefico parato, &c.

Secundo non potest excogitari remedium aliud ad tollendum maleficium: ergo si hoc quod vnicum est vti non licet, nõ licet illud tollere. Sed hoc merito censetur durissimum: potius ergo dicendum, hoc vnico medico vti licere.

B Verum hæc argumenta nullius momenti sunt. Eorum enim que in primo ponuntur argumento plane dissimilis ratio est. nam illic inducuntur ad id, quod sine peccato facere possunt, si velint. sacerdos enim potest conari conteri, etsi tempus habeat confiteri: vsurarius potest dare mutuum simpliciter, idololatra potest per Deum verum iurare: sed operatio malefica, quæ petitur, est intrinsece mala, nec sine peccato fieri potest, ideoque nec peti.

C quia petendo consentit eius malitiæ, quod semper illicitum d, & teste Apotolo ad Roman. *digni sunt morte non solum qui talia faciunt, sed & qui consentium facientibus.* In secundo argumento, falso supponitur, alia remedia non superesse, super sunt enim alia, de quibus postea; quod si non superessent, præstaret milles quam per peccatum semel sanari. nam bonum animæ corporis bono præferendum est, & honor Dei cunctis anteposendus. Neque hoc durum: videri debet scienti: quod *qui amat animam suam plus quam Deum, perdet eam, &c.*

D Remigius vero coactionem suam atruit sequentibus argumentis. primo quia talis coactio inhonorat diabolum, & est expers omnis pacti. ergo licita est. *Respon.* magis inhonorat Deum, quia cogit alium peccare. immo nec inhonorat diabolum, quia cogit maleficium vt inuocet & honoret dæmonem: ipse

d. Tho.
de malo
13. q. 4

quoque eum honorat, quia non modo credit dæmonem posse, hanc medelam adferre, sed etiam concurrat positivè ad actum positivum dæmon vero pluris hoc facit, quam mancipij sui iniuriam, cuius afflictione solitus est gaudere. Nec potest dici expertus pacti taciti, qui cogit maleficum ista perficere, virtute pacti quod maleficus cum dæmone iniit.

Secundo probat hoc pacto, licet à fure fugiente rem vi sibi ereptam alia vi repetere: licet arcem ab hoste iniuste occupatam armis recuperare: licet vinculis pertyrannidem mancipatum, actu violenterque eripere: cur non hæc vis licita, vt innocentem morbis indignissimis sanemus? *Resp.* illationem esse vanam, quia reliqua illa licita sunt, & iuri diuino naturali que consentanea: maleficiũ vero maleficio sanare omni repugnatiuri.

Tertio nititur auctoritate. *nullus Cod. de malefic. & mathem.* vbi tantum punitur, qui aruspice vel magum induxerit precibus vel suasionibus, ergo criminis atrocitas in hoc suavi inductione consistit. Cõfirmatur: quia Photius in Nomocanone dicit legis illius pœnam tantum debere intelligi, vbi *δὲ ἰατροὶ* id est per sacrificia & mactationes, negotium peragatur. Non ergo locus est pœnæ, quando malo adiguntur. *Resp.* puerile argumentum hoc esse, illi simile; si quis dicat, lex eum punit, qui præmijs & blanditijs, & per artem lenoniam, mulierem ad flagitium pellexerit: ergo criminis fæditas in hac blanda inductione & pellacia posita est: & inferat postea, igitur puniri minime debent, qui vi minisque matrem familias in thori violationem impulerint. Constantinus autem id tantum vetuit ea lege, quod quidam sibi iicere putabant. nam sponte facienti,

A nullam se iniuriam facere credebant: id vero quod multo grauius erat, non vetuit ea lege, quia res aperte iniqua minus indigebat noua legis coercionem. Quare Salyce, & Fulgos. mentem Imp. attendentes de quibusuis euocatorib. & prouocatoribus idem obrinere censuerunt: nec illa Photij limitatio vltimus protrahenda, quam vt significet Imperatorem de illis egisse maleficis, qui tum temporis priuatim, prætextu amicitia: & hospitij recepti in domos gentilium, dæmonibus clanculum sacrificabant: quod ipse fieri prohibuerat alia lege. Nec tamen vllus sanæ mentis hinc inferat, licita fuisse maleficia Magorum, in quibus non sacrificabatur. potest enim vnum factum ex pluribus capitibus illicitum esse: quorum vno cessante, ratione reliquorum adhuc illicitum manebit.

Dico igitur tertio, sententia hæc Aureoli, Angeli & similium est erronea & causa multorum peccatorum: nec licet vilo modo nec ab imperato, nec à parato petere, vt maleficium maleficio tollat. hæc est communis sententia Theologorũ, Aureolum & Angelum ideo grauiissime reprehendentium: tenent quod dixi D. Thom. D. Bonauen. Sco. Thom. de Argentina & alij in 4. d. 34. Silu. verb. maleficium q. 8. Armilla num. 2. Tabiena vers. impedimentum 12. num. 9. Rosell. sup. Caietan. 1. 2. q. 78. art. 4. Pet. Ledesm. ad 3. q. 58. a. 2. d. 2. Alphons. à Castro lib. 1. de iust. hæret. punit. cap. 15. Sprenger. p. 3. mallei. q. 16. Nider. sup. Nauarr. ca. 11. numer. 29. Angl. q. de arte Magica art. 6. diffi. 2. A. bulens. in c. 19. Matth. q. 90. lit. O. Dom. Sot. in 4. d. 34. q. 1. a. 3. & 8. de iust. q. 3. a. 2. Vigner. c. 16. §. 4. Marti. Ledes. in 4. q. 60. a. 2. Brianjon. q. 13. conc. 2. Orbell. q. 34. Vngarellus addit. ad Angel. d. §. 13. Henriq. lib. 2. de matrimon. ca. 8. n. 2. & n. 3. in fi. Probat, quia hoc sacræ litteræ,

canones,

a. 1. C.
Theodol.
de malef.
& mathe.

canones, ius civile & SS. Patres improbant, ut ostensum fuit concl. præced. 2. quia non licet consensum præbere peccatum alterius *b. 3.* quia licet sic paratus peccare: hoc tamen peccatum, & isto tempore, non faceret, nisi inductus. 4. quia ut actum per se malum nemo unquam licite facit: sic, nec ad eum licite poterit induci *c.* Nota magis peccare, qui cogit inuitum, quam qui orat paratum. nam qui cogit inuitum iniurius est cogendo, & simul cooperatur: qui petit à parato, nullam ei facit iniuriam. quod nota contra Remigium.

Dico quarto, haud dubie potest malefici induci, ut per modum aliquem iurium tollat maleficium. In hanc sententiam conueniunt omnes in præcedenti conclusione citati DD & est verissima, caretq; dubitatione nam quidam DD. non satis clare loquuntur, etsi bene sentiant. Guido Brianfonus in collect. vno supra 4. sent. q. 13. concl. 3. Immo (ait) ego fortius dico, quod si aliqua persona erat impedita, vel vexata quacunque vexatione per aliquam personam sortilegam per pactum demoni: & per orationes, vel vota, vel artes, non posset sanari, nisi ab illa persona qua talia intulit. Dico, quod accederem ad illam personam, qua mihi dedit talia, non ut faciam homagium diabolo, nec ut colam illum sortilegum, sed ut mihi auferat, quod mihi dedit. Si ipse agat cum diabolo, ego non consentio: sed tantum peto, ut remoueat malum quod mihi dedit. Et multotiens iustitia cogit tales, ut restituant sanitatem, quam abstulerunt. Immo si proprius diabolus dedisset mihi talia, dicerem sibi, quod à me remoueret tale impedimentum, nullo tamen modo faciendo sibi homagium. Sed quod ait de Diabolo. id ego prorsus periculosum puto, & merito negauit Sotus in 4. d. 34. q. 1. a. 3. Nam non possum petere, ut ab amico,

A quia cum eo inimicitias, indente Christo gerere debeat: omnis etiam mihi cum eo familiaritas & communicatio interdicta est. Per modum vero imperij, non possum iubere, quia mihi non subiicitur. Duntaxat in Dei nomine, per exorcismi modum, ei possem imperare. Nec etiam simpliciter verum est, licere semper petere à malefico, ut malum remoueat. Quid si enim sciam maleficium non posse tolli, nisi modo illicito: certum est me tum non posse petere. *d.* quid si etiam moraliter mihi constet maleficium etsi possit tolli sine maleficio, non tamen sublaturum nisi cum maleficio: certum etiam puto, tum non licere petere, ut tollat. Potest huius rei exemplum dari, quando petitur tolli ab eo, qui non est auctor maleficij, nec locum & modum maleficij & curationis ab ipso malefico, vel homine alio intellexit: nam talis non potest curare sine maleficio alio, aut demonis cooperatione noua. Quare raro admodum, vel vix unquam licebit petere ab alio, quam ipsomet maleficij auctore.

Dico igitur quinto, licet à malefico petere, immo licet etiam illum minus & leuius v. r. verbis cogere, ut maleficium tollat, quandocumque probabiliter credo illum sine maleficio, modo aliquo licito id facere posse, siue quandocumque non sum moraliter certus, quod utetur modo illicito. Est sententia communis Henrici postea citandi, Scoti & omnium citatorum in concl. 3. & Præterea Ioan. Bassel. Vorriloni in 4. d. 34. Caietan. in verb. maleficium. & in opusc. 12. tom. 2. Gabr. in 2. d. 28. a. 4. dub. 2. Binsfeld. in l. eorum q. 5. C. de malef. probatur, quia hoc est uti iure meo, inducere magum ad id, quod faceret tenere, & sine peccato, si velit, potest facere, non autem est consentire pacto quod demon habet cum mago. De co.

d. Pet. Ledefm. sup

e hoc voluit haud dubie idē Ledefm. & Henring. d. n. 3. in ū.

actione id concedit Remi. de precibus negat, sed ratio nostra, & cōmunis sētētia DD. de precibus idem conuincunt. de iussione exemplum habemus B. Theodori Archimandritæ, qui Theodorum Magum ad pœnitentiam adductum iussit, primum omnia peccata sua confiteri. 2. si quos haberet libros maleficos in medium proferre. 3. quoscumque homines aut domos aut animalia maleficijs suis obtrinxerat, dissoluere. 4. non amplius ea in quem, quam exercere, sed pœnitentiam agere.

H. *f. Georgii in vita Theodori, apud rium enl. A. il.*

rom. 2. 0 asc. 12.

f. De verberere & minis probatur quoad eos, quos constat maleficio læsisse. quia non tam infero iniuriam, quam illatā repello: & sicut crumenam meam possem furi extorquere, sic etiam possum mago quam quasi detinet corporis sanitatem. Confirmatur hoc, quia docet experientia, nunquam nisi vi coactos maleficio tollere velle Dixi, leuibus verberibus. quia grauius vulnera vel immodicos cruciatus inferre, id ad iudicem sceleris vindicem, non ad priuatos pertinet. Leuia non erunt, si malefica inde imminet periculum vitæ, mutilationis, aut grauis morbi.

Caietan. g. cautelam proponit, vt quis expresse protestetur, se nihil commune cum Diabolo habere velle. Hæc sane prorsus necessaria cautio, quando petitur ab eo maleficio, qui non intulit maleficio. vix enim (vt dixi) sine peccato talis potest maleficio auferre. Sic cum crudelis & nefarius Bertulphus dixisset coniugi suæ B. Godoleug, in eam ferociæ suæ causam, esse dæmonem, & ex maleficio natum discidium, addidissetque se nosse scēminam, quæ iactiter se posse illos mutuo amore & beneuolentia adeo connectere, vt non queant coniuges ardentius se amare: respondit Sancta mulier, Christi ancilla sum, illi ego omnia commendo: si tamen absq,

sceleris alicuius commixtione id fieri potest, quod dicis, non refragor h.] Si quis ab ipso, qui nocuit, medelam petat; fortassis absolute loquendo, non est necessarium addere illam protestationem, sed sufficiet absolute (in casu conclusionis huius quintæ) petere vt nocere desinat. quia res quæ petitur bona & iusta est, nempe non nocere proximo: & potest ac tenetur maleficus id licito modo facere, nempe per mediū aliquod naturale (si nouit) vel per signi destructionem. ideo quod de pecunia ab vsurario mutuanda dictū, id hoc vim obtinet. Attamen semper vitilios eris & tutius hanc protestationem adijcere, maxime si petā vt tollat maleficio, vel quid aliud huiusmodi, quod non nudā cessationem: sed quiddam actus positivi significat. quia malefici vt plurimum sunt homines idiotæ, & alia quam superstitiosa remedia ignorant. Quare etiam consulo, vt petatur ab eo, quo remedio sit vsurus. si nolit dicere, non est vtendū eius operi: quia hoc ipso fati indicat se vsurū remedio illicito. Si verò indicet remedium tunc si satis prudens es & doctus, ipse considera & discerne, an sit licitū necne: si non es idoneus index, doctiores & prudentiores consule: si dubitetur an sit medium naturale, consulantur medici: si vero an sit diuinum consulantur Theologi. In his etiam diuinis aduerte, tunc prestare illa applicari à Sacerdote, quā à malefica. Nam si miraculosa operatio est, Deus illam potius operabitur per seruum tuum, quā per Diaboli mancipium, si malefica dicit, non profuturum, nisi ipsa adhibeat: satis hinc apparet, aliquid eam adhibituram ex pacto conuenio. Quare nec videtur toleranda praxis quorundam iudicū: qui cogunt maleficas benedicere & grotis ex maleficio: & si sanentur,

tunc

b. Drego
Gestell
lissa via
S. Godo-
leuz. 1.
Julij.

tunc habent pro iudicio certo, quod sint malefici. Liceret tamen iudicibus eas cogera, vt citra maleficium liberare conarentur: sicut licere priuatis iam docui, atque ita intelligendus Brianfonus d. conclusio. 3. Quod si res moram non pateretur, & maleficus non foret persona rudis & idiota, sed satis prudens ad discernendum maleficam curationem à naturali vel diuina: & tunc aliquis simpliciter secutus fuisset sententiam Pet. Ledesimij sup. credidissetque dicenti se non vsuram vllò maleficio, non auderem damnare post factum: sed ante factum: semper vtendum puto consilio & examine quod dixi. Reuera enim qui non examinat, neque interrogat, neque proteltatur, neque aliam adhibet cautionem vt intelligat, an remedium quod adhibebitur sit legitimum, an illicitum: is non videtur facere: quod in se est, sed obijcere se temere periculo peccandi: quia nouo periculo peccandi obijcit rudem illam & idiotam & peccatricem animam.

QVÆSTIO III.

An liceat maleficij signum destruere, vt diabolus nocere desinat?

NOTA primo signa malefici vocari, ollas, ligamina, claustra, plumas, liberides, & similia: quæ, ex pacto cum demone inito, magus adhibuit vt aliquis maleficio lædatur: pactum vero esse solet, vt quamdiu ligula sic nodata fuerit, vel tale quid sub limine defossum, vel sera clausa manserit: tamdiu talis persona sit maleficiata: aut moriantur, qui in tali loco erunt, aut intrabunt vel exhibunt, & huiusmodi: de quibus actum lib. 3. Porro de ligaminibus &

A ollis, res notior est: de sera legi apud auctorem innominatum libr. pœnitentialis à Rectore & Academia Colonienfi ante annos centum approbati, & excusi: capit. 70. quod est impotentia coeundi: Parisijs (ait) contigit, quod quadam fortioria virum, qui eam reliquerat impediuit, ne posset cognoscere aliam, quam legitime superduxit. fecerat enim incantationem suam super clausam seram, quam in puteum quendam misit, & clauem similiter in puteum alterum, & sic diabolo promouente vr. ille factus est impotens cum vxore sua.] Quæritur ergo V. liceat aperiendo claustrum, comburendo capillorum glomum, soluendo ligula nodum, vel effodiendo ollam, & exurendo quæ in illa habentur, aut similia remouendo, perdendoque maleficium destruere, & liberare maleficiatum?

B Dux de hac re sunt sententiæ. vna, nullius quod sciam in libris editis, in quibus nondum mihi contigit inuenire: sed nostris temporibus Ioann. Hesselius à Louanio, in prælectione lib. 4. sent. docuit nullomodo licere, hoc haud dubie pio docuit animo, & vt homines à maleficio absterreret: quam tamen prudenter & vere, manifestum spero fore exijs quæ hac quæstione disserentur. multi ex eius discipulis, rem non multum discutientes, neque auctores alios curantes, Pythagoræorum more, vt oraculum exceperunt: neque in scholis tantum docuere, sed in concionibus a deo nonnunquam calide: vt contra sentientes damnare, & etiam pœnis Ecclesiasticis coercere, sint conati: non modicam scrupulorum carnificinam etiam pijs & bonis, iniicientes, hoc ergo diligentius res discutienda, quam cum superioribus annis docerem, ideo breuiter perstrinxi, quod tum nescire aliquem ex doctioribus communem sententiam, quam amplectebam & amplector, probare.

C

D

E

§. 1. Hæſelij & diſcipulorum eius A
argumenta fuere. primo, cum ſignum
amouetur: ſanitas exſpectatur non à
Deo vel ſanctis, per miraculum: nec ab
humana voluntate nec à cauſa natura-
li. ergo à diabolo. Sed hoc eſt ſuperſti-
tioſum. ergo non licet amouere.

2. Qui ſignum tollit ea ſpe, vt nocu-
mentum ceſſet, miſcet ſe pacto, quod
malefico cum diabolo intercedit, quia
diabolus cum malefico pactus eſt, vt
ſigno poſito ipſe noceat, ſigno remoto
nocere deſinat. ergo talis ſocietatem
quandam cum diabolo inſit, cui con-
iungitur, & communicat in pacto con-
uento eius.

3. Amouere ſignum, eſt colere dia-
bolum, quia eſt proteſtari, quod poſſit
nocere quibus & quâdo voluerit. quali
ab alio non pendeat: item quod ſit fi-
delis & verax, qui pactum ſeruet cum
ſuis: ſed diabolus honorare vel colere
non licet. ergo nec amouere ſignum li-
cebit.

4. Nô licet declinare ad magos, vt ſcri-
pturâ docent: ſed quia amouet ſignum,
declinat ad magos. ergo. Min. proba-
tur, quia petit à malefico vt ſigna tol-
lat, vel vt ſibi tollenda oſtendat.

5. Qui amouet ſigna oſtendit ſe male-
ficos & dæmonem timere: ſed S. S. iu-
bet nos ſolum Deum timere.

6 Non tantum res quæ ponitur vel
amouetur eſt ſignum diaboli, ſed & a-
ctio circa rem, vt poſitio eius ad nocē-
dum, permanentia eius ad nocementi
perſeuerantiam, amotio eius ad nocu-
menti ceſſationem: ſicut non tantum
aqua eſt Sacramentum Chriſti: ſed &
ablutio per aquam facta. ergo ſicut qui
ponit ſignum exercet ſacramentum
Diaboli, ſic & qui amouet. Exercet e-
nim vterque actionem ad eum effectu
conſequendum, ad quem aliter, non
ualet, niſi ex diaboli inſtitutione.

7. Diabolus nunquam ſponte cella-
bit à nocemento corporali, niſi vt gra-
uius noceat in anima: cum ſit hoſtis no-
ſter capitalis, ſemper cupiēs quâ maxi-
me nocere. ideo, iuxta D. Leonem *be-
neſicia eius cunctis ſunt nocentiora vulneri-
bus*: ergo per ceſſationem nocementi,
quæ ſit amoto ſigno, grauius inferet no-
cumentum vel amouenti, vel malefi-
ciato, vel vtrique.

8. Si licet ſigna maleficij amouere,
vel ad ea implorare opem malefici: igitur
quoties quis maleficiū patitur,
nec aliud ſuper eſt remediū quo adiu-
uetur, tenebitur procurare ſigni amo-
tionem: ſicut tenetur homo egrotus li-
cito ac poſſibili remedio procurare, vt
ſanitati reſtituatur: peccaret enim ſi
ſic ſanitatē à Deo exſpectaret, vt in-
terim medici conſilia rejceret. At qui
nemo eorum, qui ſunt in contraria o-
pinione hoc docet, videlicet hominem
aliquando ad amouendum vel deſt. u-
endum maleficij ſignum ex conſcientia
obligari.

9. Si id licet, ergo illi recte faciunt,
qui maleficis ad quæſtionem vocatis
abradunt omnes pilos corporis, ne quo
maleficij ſigno corpori adherente, red-
dantur inſenſibiles, ideoque ad confeſ-
ſionem cogi non poſſint, quod videtur
ſatis manifeſte ſuperſticioſum. Vnde
Franciſc. à Victoria *in rel. c. 12. de arte
magicæ*: li (inquit) ad expulſionem dæ-
monum radunt pilos aut capillos, aut
aliquid eiufmodi: eſt magia manifeſta.
Nam veri ſancti, qui gratiam Dei ha-
bent, nunquam vtuntur talibus riti-
bus aut obſeruationibus.

10. Probari poſſe videtur ex eo, quod
Dominus dicit in Euang. *hoc genus dæ-
moniorum non eicitur niſi in oratione &
ieiunio*. ſenſus enim eſt non aliter recte
eijci ergo ſi quis dæmon eiufmodi in-
tratiet in aliquem per maleficiū, non

licet t

liceret egressum eius procurare per signi amotionem.

11. Probatur ex eo quod Hierony. commemorat *in vita S. Hilarii*: ad quem cum adducta esset puella à dæmone obsessa, & dæmon clamaret: se inuitum in puellam ingressum fuisse, utpote vi maleficiorum coactus: nec se posse eam relinquere, nisi prius ablati signis sub limine positis: vetuit vir sanctus signa perquiri, & orationis virtute dæmonem expulit: *ne* (inquit Hierony.) *aut solitu incantationibus recessisse demon videretur, aut ipse sermone eius accommodasse fidem* Jigitur, ex Hieronymi sententia, perquirere & tollere signum, ut nocumentum cesset, ad incantationem pertinet: alioquin ad miraculum diuinum non recte confugisset Hilarii: sed remedium facile ac promptum de signis amouendis, si licitum erat, præscribere debuisset: ne Deum tentare videretur.

12. Adud Gratian. *c. si per sortiarias* 33. qu. 1. ubi enumerantur legitima remediij maleficia, nulla fit mentio requirendi & destruendi signi: nec quisquã alius veterum Ecclesiæ patrum reperitur, qui de remedio hoc tanquam licito loquatur. Si respondeas esse argumentum negatiuum ab auctoritate negata. Vrgent, non esse ab auctoritate negata, sed ab auctoritate negate. quia cum remedium tollendi signi sit facile & cuique obuium, eius maxime mentio fieri debuisset, si licitum illud concilia & patrum decreta censuissent.

13. Diabolus non est alligatus signis: potest enim nocere sine signis, & positus signis liberum illi adhuc est non nocere, ut & à moris adhuc nocere & nõ detinere. ergo frustra tolluntur signa, nisi pactum malefici & Diaboli intercederet. ergo remouens consentit in hoc pactum.

A 14. Diabolus non potest diutius nec fortius, nec breuius nec lenius hominẽ affligere quam & donec ei Deus permittit, qui pactis huiusmodi astringitur: ergo absurdum est expectare remedium ab huiusmodi remotione signi, aut curare talia diaboli pacta: sed recurrendum est ad Deum, in cuius potestate est Diabolus. His illi argumentis vtuntur, quæ verbis ipsorum retuli: ne quis suspicetur me minus bona fide agere.

B §. II. Nihilominus sit conclusio signa malefici etiam spe cessationis morbi seu mali licet querere & inuenta remouere & tollere. dico, spe cessationis: quia fatentur opinionis contrariæ assertores, in contemptum & deletionem Magiæ superstitionis, ipsiusque Diaboli, licere malefici signa tollere, destruere, atque abolere: immo sanctum id esse, si ex solo odio totius artis, & intentionis Diabolicæ id fiat: sed negant id licere ea spe, & intentione, ut nocumentum cesset. *Notandum primo*, quod omnes fatemur, signi ablationem nullam habere vim naturalem neque supernaturalem mali auferendi seu sanandi: sicut nec eius positio vim vllam huiusmodi habuit, ad malum inferendum. sed sicut, posito signo, dæmon fuit, qui nocumentum intulit: sic ablato signo dæmon est, qui malum aufert, quia cessat nocere. cessat autem, quia sic cum mago pactus fuit: non quod pacto se ligari putet, sed quia hoc sibi iudicat expedire ad animarum perniciem. *Notand. 2.* aliud esse uti peccato alterius ad bonum, aliud cooperari peccato alterius. nam peccato alterius uti possum ad commoditatem meam, quando ille potuit peccatum vitare, & licito modo mihi gratificari, ut dictum de usurario *precedenti questione*, ipsius enim malitia mihi nocere non debet. Cooperari vero peccato al-

terius nunquam licet, quia nunquam peccare licet: cooperor vero, quotiescunque peto ab alio id, quod alias sine peccato nequit præstare. Quando ergo peto vt maleficiũ maleficio, vel nouo pacto inito, tollat: cooperor peccato: quando peto vt id faciat, destruendo signum iam ante initi pacti, seu sine maleficio, & ipse me nolente adhibet nouũ maleficiũ: ego illi nõ cooperor, sed vtor tantũ eius peccato. Est doctrina Soti, & Pet. Ledesm. & aliorum mox citãdorum. *Notãd. 3.* Signũ tolli vel ab ipso qui posuit, vel ab alio qui nõ posuit. Si ab eo qui posuit: vel ille inierat duo pacta cum dæmone vel vnum tantum. duo quidem, quando cõuenerat, vt dæmon permanente signo debeat nocere: & sublato signo teneatur non nocere, nam hic vnum pactum fit depositione signi, alterum de ablatione. Vnum tantum fit, quando simpliciter conuenitur, vt signo permanente teneatur dæmon lædere: huius pacti vis includit, non vt sublato signo teneatur non nocere, sed vt, si velit, possit non nocere. Quando duo sunt pacta, tunc consideranda est duplex, quæ potest accidere, malefici intentio. Si maleficus cum tollit, vult sibi seruari pactum illud secundum, non licet tollere: quia hoc est cõfirmare illud pactum. Si vero maleficus ex pœnitentiã pacti initi motus, vult pactum suum cum dæmone in initum cessare: & ideo, vt rescindatur: tollit signũ, quod est pacti vinculum, & tollit non quatenus ablatio signi est signum secundi pacti: sed quatenus est destructio primi pacti, potest tollere, quia sic non confirmat secundum pactum, sed rescindit. Quod si sit alius qui tollit, hic non fecit vllum pactum cum dæmone, nec potest dici confirmare primũ malefici pactum: quia illi non cooperatur. Sed si gnarus secundi pacti quod male-

A ficus fecit, illud tollat, quia vult à maleficio seruari secundum pactũ: ille quantum in se est pactum confirmat, & sic malo cooperatur, quare hoc non licet: si vero vel ignarus vel gnarus, illud tollat duntaxat, vt maleficiũ destruat, vel vt pactum rescindatur, sperans dæmonem libere cessaturum à nocendo: nullo modo cooperatur pacto: nõ primo, quia iuxta illud non operatur: non secundo, quia illud non curat, sed vult factũ suo destruere primum. Denique si vnicum maleficus fecit pactũ, tunc tollendo signum primum pactũ destruitur, nec nouum inicitur, nec ipse maleficus villo modo confirmat, vel operatur ex primo: quare nec ei alius, tollens cooperatur. *Notãd. 4.* si scandalum sequatur, non posse tolli. quare sic ista peragenda, vt scandali occasio iusta detur nulla.

C His positis probatur. i. cõclusio, quia quotquot auctores excusi de hac egerunt quæstione, illi ad vnum omnes, ex quo ea quæstio discuti caput, in hac cõclusione, conueniunt: eos autem loqui, de eo qui tpe cessationis signum remouet, clare patet ex verbis & rationibus, quibus vtitur. Ante tempora D. Thomæ, & ipsi D. Tho. ac D. Bonauenturæ, & eorum præceptoribus, puto plane certum fuisse hoc licere: & ideo de hac re nihil expresse proditũ: nisi quod maleficia sine maleficio tolli posse cõsuerint: quod etiam Tho. de Argentina d. 34. & Abul. in 19. c. D. Mar. q. 90. & alij communiter tradiderunt. Quod vero Durand. hoc nõ dixerit parum refert: omisit, quia non habebat, quod ea in re contradiceret D. Thomæ: at cui contradicendum, commentarios suos elucubrauit. Primus quem inuenio ex professo quæstionem discussisse: qui tempore D. Thomæ vixit, Durando prior, est Henricus Goethalzius siue Gandé-

fis, Archidiaconus Tornacensis. hic
 quodlibeto 5. qua. 33. vbi querit, an liceat
 tollere regulam malefici signum? tan-
 dem resoluit his verbis, licet autem per-
 niciosum est operibus superstitiosis com-
 municare, aut facere talia, qualia faci-
 unt superstitiosi communicando operibus
 demonum. Catholicum tamen est destru-
 ere opus superstitiosum demonum, & in hoc
 ei contrariari. Et sic dico, quod licitum
 est maleficium deponere simpliciter, quem-
 admodum licitum est idolothrum in cloa-
 cam projicere: & etiam vt curetur infir-
 mus maleficiatus (ecce, quod sub hac spe)
 non credendo quod virtute illius malefi-
 cij morbus ille contingat (hoc enim crede-
 re infidelitatis esset) vt procedit prima
 obiectio: sed credendo contrarium, &
 quod fiat sola demonum actione, ex diui-
 na permissione: qui non consueuerunt se-
 cundum passionem suam maleficium
 vexare, nisi stante illo maleficio. Hæc ille:
 sequitur, eum, more suo non nomi-
 nans Scotus, & ipse aliquot annis anti-
 quior Durando his verbis: si per oratio-
 nes sanctorum impediatur virtus damo-
 nu, bene fit, si tamen Deus illas non exaudi-
 at, tunc si ferretur maleficium & destru-
 eretur, demon non fatigaret eum amplius,
 quia ex pacto non assistit: nisi dum du-
 rat aliquid signum. Et ex hoc patet quod
 trufatica est illa quaestio, an liceat tollere
 maleficium intentione curandi malefi-
 ciatum? non enim solum licet sed est me-
 ritorium, destruere opera diaboli, nec in
 hoc est aliqua infidelitas, quia destruens
 non acquiescit operibus malignis: sed
 credit demonem posse & velle fatigare,
 dum tale signum durat, & destructio talis
 signi imponit finem tali vexationi a.] vi-
 des à Scoto hoc meritum centeri,
 quem discipuli eius ad vnum sequun-
 tur, vt nominatim Ioan. de Bassolis i-
 bidem q. 1. qui etiam expresse addit
 meritum esse si fiat cum intentione curan-

A di: & sic etiam Anton. And. in 4. d. 34.
 in fin. sequitur Nicoll. Vorillon. ibid.
 & Nicol. de Orbellis ibid. & Guido
 Briançonus b. & Iosephus Angles c, &
 Alph. à Castro libro primo de iust. heret.
 punit. capite decimo quinto. & Pelbert.
 Temesuar. Rosary p. 4. vers. matrimo-
 nium. §. 38. Est etiam hæc sententia
 communis Thomistarum, vt Caietan.
 tract. 12. tom. 2. vbi ait: duobus modis con-
 tingit maleficium à maleficio solui: primo per
 simplicem dissolutionem seu destructionem
 malefici. y. prius facti, puta dissoluendo liga-
 turam capillorum cum amulo ligneo, &c.
 & hoc absque dubio licitum est, nec est opus
 malefici, vt maleficus est, sed hominis scientis
 impedimentum boni proximi sui, quia nulla
 hic euenit inuocatio demonum, sed sola disso-
 lutio signi: quo durante diabolus statuerat
 malum alterius continuare. 2. per inuocatio-
 nem demonum, seu aliud maleficium, & hoc
 proculdubio peccatum est mortale. Hæc ille.
 vides Caietan. hoc definire, vt indubi-
 tatum idem volunt Siluest. verb. male-
 ficium q. 7. & 8. Tabiena. verb. impedi-
 mentum 12. vers. 9. Fumus v. maleficium
 n. 2. Domin. à Soto. in 4. d. 34. q. 1. a. 3. vbi
 dicit nos posse maleficium rogare, & ab eo
 pecuniam extorquere, vt ligaturas, quas ha-
 bet sepultas, aut suspensas aut alicubi as-
 seruatas, illinc dimoueat: quia illud ma-
 leficium facere virtus est: & quicumque sci-
 ret vbi sunt posset illas inde subtrahere,
 &c. idem asserit addens meritum id
 esse Barthol. Ledesmius de Sacramento
 matrimonij difficul. 49. & eiusdem inflituti
 ac nominis recentior Pet. Ledesmi.
 in 3. p. quaestio. 58. a. 2. d. 2. Henric. Hé-
 ricquez lib. 12. de Sacram. cap. 8. numer.
 3. Consentunt Nominales, vt Gabr. l.
 in 2. d. 8. quaestio. 2. a. 4. & Aureolus in
 4. d. 34. Consentunt etiam Summi-
 itæ vnanimiter Silu. Tabie. & Fumus sup.
 Ang. in ver. super. §. 13. Rosell. v. impedi-
 mentum v. 13. Caiet. in v. maleficium & la-

b in 4. qu.
 13. c6cl. 13
 e q. de ar-
 te magica
 1. 6. diffi-
 cul. 2.
 d. in 4.
 q. de im-
 pedim.
 narr. ar. 2

cob. de Grassius in decis. aureis. c. de maleficio. Quinetiam Francis, Zammarinijs beneficiatus Lateranens. Ecclesiae, in thesauro Sacerdotali, quem collegit secundum consuetudinem ac ritus S. Eccles. Rom. p. 1. titul. de exorcismis capite secundo. quod est de maleficijs, hoc non tantum dicit licere, sed quasi necessarium & rituale praescribit, his verbis: adiungo, quod illa ossa & penna inserta vna in alia: & multa, & quasi infinita talia, qua in lectu inueniuntur a demone deportata: sicut clare fuit deprehensum, sunt extrahenda, & igne comburenda, dum dicitur Psalmus: Exurgat. Nec sequenda est illa superstitio, quam vulgus ponit, de mittendis talibus rebus inuentis ad fluiuium currentem, &c. sic ille folio 180. col. 4. consentit Zacha. Vicecomes p. 1. complementi Arti exorcis. doctri. vlt. Idem noster Leonardus Lessius de iulli. hanc quaestionem accurate pertractans, cuius scriptis adiutum me, hac in disputatione fateor, vt & Bellarmini. Consentiant Iuristae, non tantum qui tenent posse tolli maleficium, quos supra citauimus. sed & qui reiiciunt, vt Turrecrem. in d. c. mouet. te. Nau. in Mann. c. 11. n. 29. & Pet. Binsf. in l. eorum qu. 5. C. de malef. & mathem. Inquisitores quoque Germani, Spreng. in malleo, & Nider. in Fornicario. supra citati, & Ioan. Chappesuille Vicarius & Inquisitor Leodiens. in tract. de casib. reseruat.

Vnde patet hanc esse sententiam plane communem. Hispanorum, Germanorum, Italorum, Gallorum, Britannorumque Theologorum quidem Scolaesticorum omnium, Nominalium, Scotistarum Thomistarum: ex quibus multi Cardinales & Episcopi & Magistri Sacri Palatii fuere, ceteri dignitatibus alijs, aut eruditione saltem, & pietate conspicui. Quare cum sit incredibile, tot academiarum pra-

A cipuarum professores, in hoc dogmate ad mores pertinente, vsque ad Hesselium errasse: & hodie quoque errare, tum in lectionibus publicis, tum in confessionibus audiendis, tum in ipsa praxi quotidiana, idque errore tam periculoso: sane non videntur carere temeritate, qui hos omnes incertae & erroris condemnare audent: & puniendos putant: quotquot, sola etiam auctoritate talium adducti, maleficijs signa remouerunt. Accedit, quod auctoritatem hanc rationes validissima comitantur: quibus contrariae opinionis defensores nondum satis efficaciter responderunt.

B Probatum primum, haec sententia exemplis illis superiore capite narrati Bea. Godoleuae, & B. Theodori archimandritae. & quodam quod Ill. Cardinalis ex Societate nostra Rob. Bellarmin. in publicis praelectionibus narrauit, cum ante multos annos Louanij sententiam illam Hesselij solide; sed breuiter refelleret, cuius dicta huic disputationi inserui. Concionator (verbis eius v. r. *) quidam Pradicatorum: quod me puerum vidisse memini: in monte Policiano in XL. cum vellet concionari, loqui non potuit. accidit id secundo & tertio. videns id non esse rem naturalem, in concione tantum sibi vocem pracludi: votum vouit Sanctae Agneti, qua erat loci patrona: inuenitque signa in suggestu, capillos inter se ligatos, & similia. comburit ergo illa, & vox ei restituitur. concionem posse habuit.] Quod si peccatum hoc fuisset, Deus a Pio concionatore inuocatus, & voto sollicitatus eum non sanasset: neque signa illi ostendisset, quae tollere non liceret. his accedat simile a quo contestatum. Anno 1589. Genua adolescens quidam pius, ex impr. praestitu, ita effuse in amorem mulieris carisset, vt diuinum excluderit: mittebantur viro curio, munita,

Et furtiva littera, idque trimestri spatio. Post quod is gravi morbo afflictus decubuit. Mirum certe, quam immundas sordes, & varias ante oras astantium euomerit: muliebres crines, obitum villos, linum, bombycem, crinales acui, & sutorias, vnguium sequina, osium fragmina, & ferramentorum, non paruo numero, vna cum sanguine. Quidam e nostris hortatur eum, ne amplius illigari se patiatur amore ne pestifero. Quare deinde, num qua essent ab eo munerata littera? litteras acceptas aiebat, sed deinde laceratas: nos ter non credens, admonet familiares, vt eius arculam scruiantur, & si quid sit amatorium, tollant. Eares cum agro occulte voce quadam innotuisset, arcule clauem horrendis clamoribus postulat, & acceptam eadem voce admonente, iniecit in os voratus, nisi prohibitus fuisset: eam puluino supponit oculorum vs. m. amittit: admonet mater, vt doctus malo reddat clauem: eam cum querens non inueniret, furto ablatam credidit: tunc incipit magu vociferari, nec tamen reperta in toro lectulo diligenter excusso: vt tandem cum arcula esset reserata, bina littera amatoria inuenta, & igni tradita sunt, quo facto restitutus ei sensus videndi, & clauis non sine admiratione: apparuit ante oculos querentis exposita. Melius inter ea haberi cepit & corpore & animo, & paulo post sanus omnino factus est.]

Hæc Fran. Bencij nostri verbis perscripta, & Romæ excusa in. anni illius litteris descripta. facile videri hic vnusquisque signum maleficij litteras fuisse; quod ne tolleretur dæmonem conatū: eoque amoto & cremato, nocere desisset. Sprengerus p. 2. Mall. quest. 1. cap. 1. narrat historiam sequentem.

Comes quidam præclarus genere VVe-straensis territorij in confinibus Argentinensis diocesis iuuenulam simili genere

A) præclaram duxit uxorem: quam tamen post celebratas nuptias, vsque ad tertium annum, carnaliter cognoscere non poterat maleficali impedimento, vt rei probauit euentus, impeditus: anxius, & quid ageret ignorans, & sanctos Dei iugiter interpellans. Accidit, vt ad ciuitatem Merensem, ob negotiorum quorundam expeditionem, applicaret: in qua, dum per vicos & plateas seruius & familiam allatus incederet, quandam mulierem, qua ante illos annos concubina sua fuerat, obuiam habuit: qua visa, dum super maleficia sibi illata minime cogitaret: improuise eam blande, ex amicitia contracta antiquitus, alloquitur: & qualiter se haberet, vt valeret, inuestigat. At illa cernens Comitum pietatem, vice versa, de valetudine sui corporis & status, diligenter inuestigauit. quo respondente, quod bene & prospere cuncta sibi succederent, illa attonita paulum siluit. & Comes cernens illam attonitam, amplius verbis blandis eam aggreditur, ad collationem inuitando. At illa de statu vxoris interrogando simile responsum accipit, quod bene in omnibus se haberet. Tum illa ane pueros etiam generasset, inquisit. Et Comes, tres mihi (ait) sunt pueri masculi, quolibet anno vnus genuit. Tum amplius illa stupefacta paululum siluit. Et Comes, rogo te carissima, cur tam diligenter inquiris? Indica, nec enim dubito, quin me a felicitate congratuleris. Tum illa, vere congratulor, sed maledicatur illa verula: qua obrulit se velle corpus vestrum maleficiare, vt carnalem actum cum vxore vestra minime haberetis. In cuius signum putus, qui est in medio curia vestra, continet infundum ollam, certas res maleficiales continentem: qua ea de causa ibidem posita fuit, vt quamdiu ibidem contineretur, tandiu cocundi impotentia vobis adesset: sed ecce omnia vana sunt de quibus gaudeo, &c. Nec Comes diu distulit, ad domum regressus, puteum exhiberi fecit, ollam reperiri, & cuncta concremando, poten-

Hoc improbum quia mendacium.

tiam illam perditam subito recuperavit.]

Hæc ille .sufficient hæc tria exempla certissima in diuersis maleficij generib; & quod ad tertium istud, posset quis suspicari continuas ad Dei sanctos preces, vt hæc ei rei bene gerendæ occasio fortuita offerretur, à Deo impetrasse: quamuis quæ hominum incon-sulta est calliditas, media illicita (nempe mendacium) alijs licitis (æquiuoca locutione, & maleficij signi remotioni) miscuerit. Si velis plura vide sup. lib. 3. Par. 1. q. 4. sect. 3. in princ. & sect. 5. litt. C.

Aliud ponit exemplum Cæsalpinus in Disquisit. de damonibus. cap. 17. quod alibi exhibui. Sed plura Bap. Codronchus, cuius hæc sunt verba: Vincentius Carr. rhus. 2. p. de medico & eius officio, meminit cuiusdam sue sororis, qua maleficio affecta inuentu ac crematis saepe maleficij signis veneficis conualuit. Hierony. Mengus scribit quandam nobilissimam viduam veneficio lethali ac insanabili morbo affectam: dum ageret de extrema vnctione instrumentu maleficu combustu, spiritualibusque remedijs adhibitu, quasi repente, omnibus admirantibus recepisse sanitatem. Narrat & quidam auctor de quodam presbytero: qui cum pessime maleficio affectus, plurimus mensibus lecto decubisset, nec innumera remedia à medicis adhibita quicquam ei profuissent, inuentu in lecto plurimis signis veneficis, & combustu: quouis mense luna reuoluta alia & alia diuersa instrumenta reperiebantur, quibus semper igne consumptis Dei auxilio, & Ecclesiasticorum remedijs tandem pristinam sanitatem adeptus est. Amas superioribus Francisca filia mea, decem menses nata, apud nutricem infirmi macie est affecta, saepe ac saepius magna suspensa edebat: & quando defasciabat, semper plorabat, ægreque se ferebat. de-

A fasciari præter puerorum morem, qui quamuis sint male affecti vel dolore aliquo detenti, cum fasciæ soluantur quiescere, ac delectationem tum capere solent. Nulla inuentæ causa præternaturali effectus, nutriceque mutata, cum in deterius laboretur, subiit suspicio vxori meæ, quod, cum esset puella admodum venusta, inuidentiæ causa, vel odio cuiusdam vetula veneficio esse affectam. Quapropter culcitram inquirens, nonnulla veneficij signa repperit: ciceres namque, grana coriandrorum, frustum carbonis, & osis defuncti, rem quandam compactam mihi incognitam, quam fieri ab his improbis faminis ex quibusdam cum sanguine menstruo mixtis retulit quidam peritus exorcista.

Præterea quasdam plumas ita quibusdam filis artificiose insertas, vt pileo, vt moris est, applicari facile possent: quibus omnibus igne benedicto combustis, & adhibitis per triduum exorcismis, & alijs nonnullis remedijs sacris, cepit melius se habere, & carnem assumere: ita vt curatam fore existimarem: nihilominus transactis quibusdam diebus, cum esset valde morosa, & multum ploraret, eodem lectulo denuo explorato, inuenta sunt nonnulla alia instrumenta, quibus crematis sanitati restitui visa est. Attamen in plenilunio mensis, cum plorabunda noctem totam insanam duxisset, mane colore cinereo fuit affecta, & ita mutata facie ab ea, qua vespere erat, vt esset res lacrymis magis quam admiratione digna.

E Explorato denuo lectulo, inuenta sunt frustula duo nucis sicca, & osis alibi, no- uem vel decem ossa piscium, quæ erant fabricata instar pectinum, quibus capita pectuntur, cum quibusdam corollis mira arte ex varijs rebus paratis. Quibus igni traditis, mutata domo, & pluribus alijs, & validioribus per exorcistam peritum

adhibitis

adhibitis auxilijs, Dei beneficio absque vilo remedio naturali conualuit.] Sic ille lib. 1. de morb. venific. cap. 8. Eo lubentius verba adscripsi, quod in ijs quædam notabilia. Primo recurrere malum, de nouo signis positus, & ideo de nouo sæpius ac sæpius tollendum. Secundo ignem benedici, quo res istæ comburendæ, & simul adhiberi exorcismos. Tertio mutatio domus, quæ valde vtilis.

2. Probatur, conclusio communi praxi cunctorum fere vbique etiam bonæ conscientiæ & scientiæ; qui hoc modo maleficiatos sanant; & forte alius modus sanandi, vix vnquam occurrit.

Ex Sprengero & Niderio quædam exempla, lib. 3. retuli, vnum nunc addam, de equo, sic mire magico maleficio cruciatio, & sola nodi solutione sanato, quod narrat, quadam episto. insignis medicus Balduinus Ronseus, his verbis; Lam ad aliud digrediar, quod consulari huic viro contigit, Is in suburbanum profectus, cereus huiusmodi quandam tabernam præteruectus, vidit aliquot multis nominibus sibi addictos; statuit igitur eosdem admonere debiti, atque in persolutum curarent, in ius vocaturum minatur: excusant alij moras, alij quibus ingenium hominis mite prorsus prospectum esset, rogabant aliquantulum temporis concederet, atque inter hoc prorupit quadam toruo vultu, fixis in terram oculis; quæ calcitrantem, cui insidebat equum admiratæ, sicuti videbatur, rogat quonam pergat, atque interim monet, ne quid nimis equo suo consideret. Subridens ille, & quid (inquit) putas mihi incognitam equi huius indestam virtutem, qui eo ad decem & eo amplius miliaria cura vllam defatigationem vis consueverim?

A Respondit illa, vereri tamen se, ne ferendo sit. Vir anilem subesse fabulam suspicatus, subdit equo calcaria, qui præter consuetudinem iam primum ad motum pigrior, progreditur quidem, sed labascentibus quodam modo, ac titubantibus pedibus. Admiratus igitur hanc subitam equi debilitatem, domum redit, equum manu pedetentim ducens, accirque iubet ex tempore Veterinarium, is cum sudore madentem videret equum, rogat num quid defatigatus fuerit, vtrum post diuturnam quietem subito exstimulatus ad cursum, & num à concitatore cursu confestim biberit, & alia huiusmodi, quæ iumentis morborum origo esse solent: & cum nullam euidentem causam ad morbi huius generationem facere animaduerneret, rogat ut sua fidei committatur equus, pollicetur interim, se suo non defuturum officio, atque omnem moturum lapidem, ut cognito tandem morbo, eidem auxiliares adferat manus. Conceditur Veterinarij fidei equus, atque ad eundem in stabulum deducitur, vbi equus doloris vehementia exagitatus, pedibus humum scalpens, protinus in terram deuoluitur crebra trahens suspiria. Veterinarius consilij pene inops, animo voluens quot quantisque casibus morbofis impetantur equi, venit illi in mentem eosdem, aut propter emphraxim, ut vocant, aut quoties suo tempore locum non reddiderunt, grauissimis subiaccere periculis: experiendum igitur censuit, num quod vitium in ano aut vesica esset, manum ergo anum ingerit, perscrutaturus num qua materia in eo contineretur, quæ huiusmodi accidentia parere posset, consueuerunt namque equi, quibus durior est aluus, & quorum anus scybalis quibusdam præcluditur, ex qualibet causa volutari, ac sudori perfundi: & cum nihil tale reperisset, equi membrum genitale aut penem attricare cepit, quem manu eductum, vidit arctissime, atq; intricatissime colligatum esse: tentat igitur primum nodum vnguibus dis-

soluere

soluere, sed frustra, nexuum enim capita cum occultis essent, obliquisque inuolucris varie inter sese abdita, ferro tantum dissolui poterant. Erat autem nodus hic malefica arte, ut suspicantur omnes, contextus ex cannabii radicibus, in hoc Gordium superans nodum, quod hic ex corni papyri pliocabili, & in omnem partem flexili connexus esset, ille etiam ex ipsa radice dura & ad complicationem rebeli. Nodus igitur dissolutus profiliit protinus equus, atque per lotium maxima copia concreti sanguinis reiecta, conualuit quidem, verum ita ut ad pristinum illum suum vigorem numquam redierit.

Arbitror hanc maleficam, in tempestiua in computatione interpellatoris molestia in bilem prorupisse, & obmurmurato carmine, per dæmonem curasse, equi membrum sic vinciri, idque sentientem equum ita calcitrasse: mox obscenam illam prodijisse in publicum, & quæ narrata miscuisse colloquia. Neque hic vllum erat naturale remedium aliud, quam si nodus ille dissecatur, sic etiam in maleficio lactis furaculo, non aliud ferè presentaneum occurrit, quam si vtres coriaceos, in prata vel stabula missos, vbi armenta vaccarum degunt; deprehendas, & remoueas, dissecesque. Monet me series epistolæ illius Ronsei, ut adijciam quod ille præcedenti historiæ subiecit: *Quid (air) hic commemorem vtros illos emissitios, ad anatis similitudinem ex corio confectos, quos vulgus, lite latas, vocat, quibus ad emulgendum in pratibus lace vaccis vtuntur? nam quantumuis eosilem hæcenus, pro anili quadam fabula atq; meris nugis aestimauerim; Neostadij tamen ad Lenum, quod nunc Landstrastum appellatur, fortuitus quidam euentus docuit rem esse nimis quam veram, & in hominum per-*

A nciem excogitaram: quando sub annum in fallor 1553. miles quidam probe potus ex pratibus in ciuitatem per Lenpontem sese volutantem vtrem vnum obuium habens, nescio quid antea stomachatus, educto gladio medium dissecans, totam plateam lacte repleuerit: ad eo vt facti rumor per totam ciuitatem dispersus, omnes quotquot essent ciues, rei nouitate obstupescerent, ad spectaculum alliceret: atque id ita factum esse multi fide digni ciues mihi retulere, qui suis oculis ea se vidisse testati sunt. Huc accedit, quod audiuimus Godelam, quondam, Kukers, palam confitentem, vtrem hunc emissitium à se confutum atque emissum fuisse, ac non raro magnam lactis copiam ad se detulisse.

Quis asseueret non licere tales vtres perdere, ne fructum vaccarum perdat armentarij? si vtrem perdere licet, cur non & nondum illum soluere? si nondum, cur non & ollam sublimarem effodere?

3. Probatur, conclusio valida ratione, nulla in hac amotione illicita intercedunt: licita itaque est amotio. Antecedens probatur enumeratione omnium actuum: qui hic reperiuntur, hi actus vel sunt interni animi, vel externi verbi & operis. Animi interni actus sunt tres, primus desiderij, vt sanitas reddatur & cesset nocere dæmon: & ad hunc finem; vt tollatur conuentio malefici & dæmonis de nocendo: & quia hæc pactio dependet à signo, cupere proinde ipsum signum tolli ac destrui, proximus actus est opinionis, siue credulitatis humanæ, quod videlicet opinor seu credò probabiliter, cum sublatione signi pactum cessaturum, & cum pacto noxam, & sic noxa cessante sanationis & cessationis. Verbi externus actus, rogare maleficum, vt signum tollat, & nocere per dæmonem desinat.

Oneris

Operis externus actus est, ipsa signa tollere & destruere. Sed omnes istia-ctus, siue singulos spectes, siue cunctos simul copulatos, liciti sunt, & superstitionis expertes, licita igitur, & superstitionis expertes, tota hæc amotio cum spe tollendæ noxæ. Maior probatur, quia nihil aliud intercedit in re tota. Minor vero, *de desiderio*: quia licitum, immo & meritorium est desiderare suam & aliorum sanitatem: quare & desiderare impedimentorum ablationem, & mediorem ad id vtilium adhibitionem. Medium verò ad hunc finem, est maleficij cessatio, ad cessationem, medium est causa aliqua cur dæmon velit à noxa inferenda cessare: ad hanc causam auferendam, medium est, infringere pactum, ex quo nocet: & quod, nisi fuisset cum malefico initum, non nocuisset, pacti istius duratio, commensurata est, dæmonis voluntate, ipsius signi durationi, quare medium destructionis pacti, est destructio seu amotio signi: atque ita: à primo ad vltimum, destructio signi, est medium necessarium sanitati recuperandæ, quare sicut licitum est sanitatem desiderare: sic & licitum est signi destructionem desiderare. Probatur etiam minor, *de opinione*. quia opinari cessaturum maleficium cessante pacti signo, non est illicitum, nec vanum, non illicitum, quia id fidei nõ repugnat, nec vlla lege prohibitum est, non est vanum, quia nititur rectæ rationis coniecturis, valde enim verisimile est dæmonem tum cessaturum:

A que probatur, quia hæc nihil est aliud, quam desiderium boni cum opinione euentus, quare quod merito opinor euenturum mihi bonum, id licite spero: si bonum sit ex rerum numero, quæ licitè desiderantur. Ex his patet de actibus externis, nam quod licet cogitare, licet loqui & quod licet concupiscere, id licet petere, quare si possum desiderare à mago sanitatem, & opinari me ab illo consecuturum, possum etiam ab eodem illam petere: & quia desidero consequi modo licito, possum petere sub tali modo; vt manifestum est. Denique quoad actum externum, res quoque aperta est, actus iste est amotio signi: sed in hac amotione nihil illicitum est, ex parte intentionis, nec ex parte petitionis, vt probatum: ergo nec ex parte executionis, Consequentia probatur, quia executio nihil addit illiciti, nec superstitioni, quia nec ratione intentionis, nec ratione operis, quando scandalum abest: de quo non est quæstio, sed abesse præsupponitur.

Dicunt aduersarij, *ratione operis id fieri*, quia semper sit tacita quædam honoratio, seu inuocatio dæmonis. Quod falsum esse, sic ostenditur, opus illud amotionis signorum: nec est dæmonis inuocatio vel honoratio ex natura rei, vt per se patet: neque etiam ex intentione malefici amouentis, quia non intendit hæc ratione dæmonem honorare vel eum inuocare: sed intendit inuocationem per magum signo posito factam impedire: nec etiam intendit comprobare pactum magi cum dæmone, vel quicquam operari ex illo pacto: nec dæmonem inducere vt illud pactum cum mago teruer, sed solummodo intendit pactum illud nocendi rescindere, & annihili-

lare, neque etiam dici potest esse honoratio, vel inuocatio dæmonis ex pacto aliquo præcedente eius qui petit amoueri, quia iste nihil expresse vel tacite cum dæmone, pactus fuit, ne id quidem vt sublato signo desinat damnum dare: neque etiam ex errore opinionis, quia non tollit idcirco quod putet illis rebus vim inesse sic nocendi, sed quod existimet quamdiu hæc posita manebunt, dæmonem, Deo permittente, nocere posse: & propter pactum cum mago initum nocere velle, & eadem ex causa signo sublato à nocendo desistere velle: quæ omnia docet experientia esse verissima.

Dices fortè, dæmon idcirco nocere desinit, quia sic existimat se honorari. *Respondeo*, etiam si ille putaret se honorari, quamdiu, nec res talis est quæ natura sua honorem tribuat, nec adest vlla intentio honorandi, in eo qui remouet, parum refert: nec propterea dici quis potest dæmonem honorare. Deinde nec verum est idè dæmonem cessare: potius cessat, vt pactum cum Mago seruet, & sic eum sibi deuinciat, & alios alliciat, & alias ob causas, vt dixi.

Probatum conclus. 4. Maleficus male facit ponendo, ergo bene facit tollendo. Respondent non sequi, quia etiam in tollendo est superstitio, propter tacitum pactum, quod tum iterum censetur inire cum diabolo, propterea quia tollit cum spe cessationis. Sed contra: res ipsa sine spe non includit pactum, (verbi gratia, si rusticus vel puer tollat omnino ignarus positum ad nocendum à magis, iste nullum tacitum haberet pactum, vt patet: attamen dæmon cessaret à nocendo, nec spes ista, (vt probatum) per se superstitiosa vel illicita est.

A *Probatum 5.* Licet declinare à loco, vbi positum est signum, spe euitandi malum: licet etiam vitare personas, à quibus quis metuit lædi maleficio, ergo licet etiam remouere signum cum eadem spe. Nec satisfacit solutio negantium consequentiam: eo quod fuga à loco noxio si naturaliter ordinata ad euitationem mali, in quod quis incidere, si eum locum pertransiret: signi autem amotio ad hoc naturaliter nullo modo sit ordinata, nihilo magis quam signi positio ad malum.

B Non, inquam, hoc satisfacit, quia ratiocinantur à naturali causa ad moralem, argumentum verò procedit de eadem causa in vtroque, idè sic confirmo argumentum, si sciam positio veneno aliquo naturali locum esse noxium, licet mihi ab illo declinare, vt

C effugiam, ergo licebit etiam mihi venenum illud ab illo loco tollere, ne quem amplius lædat. Valet hæc coniectio? progredior, igitur similiter, si scio sublimine positum maleficio, vt quicumque limen illud calcauerit, moriatur: licebit mihi per aliam domus portam egredi & limen vitare: ergo licebit mihi quoque maleficio illud sublimine positum amouere.

D Omnino enim similes sunt hæc consecutiones, nam sicut in priore vtraque res naturaliter ad salutem ordinatur: sic in posteriore vtraque æquali modo moraliter ad eandem ordinatur: & sicut se habent amotio & fuga, naturalem ad causam: sic etiam se habent amotio & fuga, ad causam moralem, quale est signum, idè si rectè argumentamur à fuga causæ naturalis ad eius amotionem, etiam rectè argumentamur à fuga causæ moralis ad eius amotionem: neque in eodem causæ genere vllum discrimen est fugæ &

amotio

amotionis, sicut enim fuga personam remouet à loco noxio, sic & amotio rem remouet ne personæ in loco queat nocere.

5. Licet maleficos de medio tollere, ea spe & desiderio, ne hominibus amplius noceant per diabolum, vt eius viua instrumenta: licet ergo signa quoque maleficorum tollere, ne per diabolum illa amplius noceant, vt eius muta & fictitia instrumenta moralia, sicut enim tubæ, & tympana, & vexilla in bello, sunt quædam moralia instrumenta militiæ, sic huiusmodi signa sunt quædam quasi nequitia & malitiæ diabolicæ instrumenta, non operantia, sed eam ad operandum excitantia. Huic argumento nondum responsum est, ab ijs qui contra sentiunt. Nam quod vim argumenti & similitudinis positam putant, in ratione tantum signi, & maleficos dicant non occidi, vt signa diaboli: hoc est, *παπεργον*.

6. Posuit maleficus signum? quid est facturus? si tollit secundum vos peccat: si non tollit, verè & grauius peccat? quia relinquendo manet causa damni proximorum, perplexus ergo futurus est, quem contra religionem, iustitiamve peccare necesse. Respondent, relinquere debere & pœnitere, nec peccatum relinquendo, quia relinquendo non est causa nocenti, sed eius causa fuit ponendo illud & paciscendo cum dæmone. Retinere ergo illi, vt pœnitens Deum oret, reprimere dignetur diaboli potestatem. Contra: sicut peccauit causam dando, cur inciperet alius lædi: sic adhuc causam dando, cur pergat eum diabolus lædere: sicut positio vel ligatio fuit causa inchoati damni: sic relictio ligaminis siue non amotio, cau-

A
sa est continuati damni, ergo sicut tenebatur impedire, vel tollere causam ne damnum inciperet inferri, sic etiam tenetur ne illud ulterius proferat, vel diutius duret. Quod sane clarissimum est in maleficio, quod effectum habet sapius renascentem, verbi gratia, maleficium sterilitatis primo anno nocuit tot equis, tot vaccis &c. 2. anno iterum nocebit forte pluribus, ergo si tenebatur impedire damnum primi anni, cur non & sequentis? Confirmatur, in foro exteriore damnaretur ad omnia damna illata restituenda, quamdiu illa inferrentur, & tam de damnis annorum sequentium quam primi: si diuersis actionibus ageretur de singulorum annorum damnis, sed hoc, quia peccat contra iustitiam, & est efficax adhuc causa damni. Ergo in foro exteriore adhuc peccat: quia tenetur facere, quod probabile illum est posse facere, probabile autem est illum tum tollere debere, vt proximi damnum impediatur, quia communis hæc est sententia optimis fulta rationibus, vt ostendimus.

D
7. Si duo reges sic inter se paciscantur, vt columna seu turricula quapiam stante erecta, ipsi sibi mutuo auxilium ferant contra tertium regem aliquem: si tertius iste pacti gnarus, vt illi desinant ipsum bello intestare, turriculam illam vel columnam deiiciat, & demoliatur: non dicetur ille tertius propterea consentire in illorum fœdus, neque cum ipsis, vel eorum altero: qui fortassis illum admonuisset: pactum vel societatem inire. Igitur nec maleficiatus dicendus est cum malefico vel dæmone propterea societatem inire, quia destruit signum, quod illi depacti, vt à nocendo

cesset dæmon. Nec quicquam habet
verisimilitudinis quod respondent, et
iam hunc tertium cum prioribus pactum
inire, quia beneficium ab illis ex-
spectat. Nec enim vsquam vel apud
Iurisconf. vel apud Theologos, inue-
nias talem pacti vel societatis ineunda
formulam aut genus, deinde destruendo
turriculam illam, potius pactum
prius inter duos in initum soluit, ad im-
pleto termino: sic etiam remoto signo
pactum dæmonis & magi conditione
sublata expirat. soluit ergo iste remo-
uens pactum alienum, nec ipse nouum
init.

8. Si quis cum hoste foret pactus, vt
suspensa de muro flammula candida,
accurrat, & portam occupet, vrbeque
potiatur: & tertius quispiam ciuium
hoc resciscat: nonne tollere licebit,
immo merebitur si fecerit? quis quæ-
sio illum proditoribus consentire di-
cat? rectè æstimantes iudicabunt, eum
pacta conuenta eorum non stabiliuisse
neque approbasse, sed abominatum ea
rescidiisse. Cur igitur non eadem ratio-
ne & iure, qui rescuiuit pactum dæmo-
nis & malefici de olla in familiæ perni-
ciam defossa: poterit illam tollere, &
tollendo censendus erit ab eorum pactu
alieno? an cum ille non consen-
tiat proditori, qui illam destruit: huic
censendus consentire maleficio, qui il-
lud destruit?

Denique vt semel finiam (tædet enim
tam multas soli faces admouere)
licet omnes conatus similes dæmonis
impedire, si incantamenti aliquis dæ-
monem ad nocendum inuitaret, rectè
faceret, qui murmuranti os pugno ob-
tureret, si per scripturam & caracte-
res id conaretur, laude dignus esset,
qui dissiparet & conscinderet mem-
branulas, cur non idem ius conceditur

A in signis positis, quæ similiter dæmo-
nem ad nocendum pelliciunt: sicut er-
go possunt impedire, ne verbis vel
characteribus magus consequatur ef-
fectum à dæmone, potero etiam signi
alterius destructione id ipsum perli-
cere.

§. III. Restat respondeamus obie-
ctionibus, quæ quod multæ sunt, &
prolixæ, cogent nos etiam, quam vel-
lemus, esse prolixiores.

B Ad 1. *Respond.* non fieri sufficien-
tem enumerationem partium, sanitas
enim expectatur à morali causa, nem-
pe amotione signi, sicut in exemplo
proditorum (de quo egi in probatio-
ne. 8.) liberatio non expectatur à
Deo, vel Sanctis, vel natura, vel pro-
ditoribus immediate, sed à signi amo-
tione. Sed urgent, saltem mediate ex-
spectatur à proditoribus, ergo & sani-
tas hic mediate expectatur à dæmo-
ne. Sed hoc est superstitiosum quia est

C perinde facere ac si dicas: præsta quod
promisisti, pactus est amoto signo te
cessaturum esse amoueo: teneris ces-
sare. *Respond.* negando minorem, &
eius probationem, immo perinde est
facere, ac si diceres: pactum tuum
primum cum malefico conuentum
extinguo: signum quod nocumento

D inferendo præstitisti comminuo, &
perdo: non est quod noceas, amplius
nocere non teneris. Si pergant instare,
saltem expectat mediate sanitatem à
dæmone. *Respond.* expectat, non à
positiua aliqua dæmonis actione, sed à
priuatione actionis eius siue à cessatio-
ne, non enim expectat, vt dæmon ali-
quid faciat, sed vt desinat facere, ad fa-
ciendum alliciebatur signo, sperat illo
sublato, non allectum amplius, desitu-
rum nocere: vt amoto obiecto concu-
piscibili, quis vt plurimū desinit concu-
piscere. Effectū ergo expectat priua-

tium:

tium; quem à dæmone non est illicitum expectare, alioqui non liceret expectare dæmonis fugam ex oblesso, cessationem à tentatione, & similia, ad quæ pie vtimur aquæ lustralis asperione, reliquiarumque & agni Dei gestatione. Duntaxat ergo illicitum est, expectare effectum priuatiuum à dæmone, vi alicuius pacti conuenti cum dæmone: quod hic nullum est.

Ad 2. Negatur antecedens: ad probationem eius dico: si maleficus vnicum fecerat pactum? tollens, miscet se destructioni illius pacti, non conseruationi, quia destruendo signum, facit vt pactum cesset, si duo fecerat pacta, non immiscet se secundo, quia non petit, vt diabolus vi secundi pacti delinat; sed destruendo primum pactum, virtualiter (vt dici solet) etiam destruit secundum, de quo non cogitat. si vi secundi pacti vellet dæmonem cessare, valeret argumentum. *vide 3. Notabile.*

Ad 3. Dico & Antecedens, & probationem eius dissentire à vero, nam tollere signum, tantum est protestari, quod diabolus; qui Dei permissione, & non aliter, potest nocere, speretur non nociturus amplius, postquam causa ad nocendum alliciens (nempe signi positio) cessauerit: item quod aliquando stet pactis conuentis, non quia sit verax aut fidelis; sed quia censet hoc sibi esse utile ad homines decipiendos, sicut solent decoctores minus debitum exsoluere, vt in grandiori summâ creditoris simplicitas abutantur.

Ad 4. Respond. Minorem falsam esse, non enim declinat ad Magos, vt Magi sunt; sed vt sunt homines gnari eius rei, quæ vel ad spectu vel auditu potuit resciri, & petitur ab ijs, non vt ex magica operentur arte: sed vt id fa-

A ciant, quod quiuus rusticus & idiotota posset facere; saltem quod ipsi, sine vilo nouo cum dæmone pacto, possunt perficere, & perficere tenentur, ad cõmodum proximi. Potest ergo distinguui maior, scriptura enim vetat declinare ad magos, tanquam ad magos: non vero tanquam ad alios homines à quibus illicitum auxilium quis expectat.

B *Ad 5. Respon.* Aliter timeri Deum solum, aliter timeri creaturas. Deus solus timeri debet; vt omnipotens & auctor omnium, & quem nemo potest impedire, nec voluntati eius potest resistere: creaturæ timentur tanquam quæ Dei permissione nocere valent; & quia malignæ sunt etiam interdum volunt: & sic Scriptura sacra non prohibet eas timeri, dæmon verò inter omnes creaturas hoc timore maximè timendus, quia & cunctis hominibus animantibusque potentior est, & nobis maximè infestus, & exigentibus peccatis nostris sapissimè permittitur à Deo nos grauius ledere, vt constat de Iob, maritis Saræ, Achab rege, & alijs. Nonne licet timere sicarios, latrones, calumniatores? nonne licet fugere à domo dæmonibus infestâ? cur talis fugit, nisi quia dæmones timet? tolle timorem, fugam sistet.

C *Ad 6.* Negatur antecedens, impropria enim & falsâ locutio est, amotio signi est signum, non magis certè quàm homicidij actio est homo, sicut enim homo erat ante occisionem; sic signum erat ante amotionem, nec iuuat comparatio illa baptismi, nam nec ipsa aqua est Sacramentum, nec ipsa ablutio: sed Sacramentum, fit quando ad elementum, verbum cum actione accedit, ablutio materia proxima Sacramenti est, non Sacramentum: *Dicas:* saltem est ali-

quid pacti. *Respond.* sicut ablutio non est aliquid Sacramenti, nisi abluens intendat baptizare: sic, nisi ponens vel tollens signum, intendat ex condicto ponere vel tollere, nunquam positio vel sublatio erunt aliquid pacti.

Ad 7. Negatur consequentia, idcirco enim delinit nocere signo sublato, non quia per hanc amotionem grauius vulnus infligit animæ tollentis: sed quia sperat vel maleficum in alium fortem (vt vocant) translaturum, cum nouo suo lucro; vel sic plures se sibi adiuncturum, videntes, eum promissis stare. Præterea esto hoc diabolus speraret; sæpè spes illum fallit, & vnde compendium expectabat, dispendium patitur. Denique D. Leonis illa auctoritas parum aptè adducitur, cessatio enim à nocendo beneficium non est diaboli, sed Dei & hominis tollentis signum: sicut non est beneficium proditoris, quando ablato signo desistit à prodicione peragenda: neque qui tollit villo modo dici potest, hoc beneficium à proditore expectare.

Ad 8. Concessa maiore, quæ verissima est; Negatur Min. omnino enim hoc volunt, quotquot nobiscum sentiunt; & quia hoc ex eorum doctrina sequebatur, ideo non dixerunt expresse. Neque enim putabant quemquam adeo moralium rerum fore rudem, vt negaret, primò ipsum maleficum, qui posuit teneri signum, quod nouit, tollere; si nequit aliter damnum impedire: sicut, qui diabolo inuocato verbis vel scriptis nocet, tenetur cessare ab hac inuocatione, non tantum quia superstitiosa est inuocatio, sed etiam quia proximo perniciosa est. Nec villo modo puto tolerabilem esse contrariam sententiam in praxi, nec absoluendum

A qui nollet cessare, vel signum tollere, sicut non est absoluendus, qui alicubi malleolos reposuisset, incendium sparsuros, nisi illos velit amouere. Eadem namque ratio est, sicut malleoli efficaciter sunt nocituri vi naturali; sic etiam signa hæc æque efficaciter nocitura sunt vi morali, siue vi pacti conuenti. Neque hic quærendum, quia vi damnum inferendum, sed an inferendum? & æque iniusta est illatio per vnã vim, atque per alteram, sicut malleolis inest vis ignea; sic censetur signis alligata vis siue actiuitas diaboli, multo promptior & fortior ad nocendum. Si verò tenetur maleficus tollere, quod posuit ex lege iustitiæ; tenebitur secundo alius, qui positum rescuerit, id tollere, saltem ex lege charitatis.

Ad 9. Respond. id, si fiat seruatis circumstantijs, quas requisiui, *supr. lib. 5.* nec superstitiosè, nec impudenter; sed sapienter & honeste fieri, à iudicibus etiam maxime timoratis. Victoria verò loquitur de expulsionem dæmonis ex energumeno, quod non facit ad rem: vt nec totum argumentum, quia depilatio illa non est ablatio signi, cum pili non sint signa maleficii, sed latibula.

D *10. Argum.* Multis peccat, primò quod contradicit sententiæ, quàm eo nituntur probare. Nam si defensores contrariæ sententiæ censent; non esse licitam, amotionem vllam, vt eos sentire patet; ex argumento sequitur, duntaxat aliquam esse illicitam, nempe destinatam huiusmodi dæmonijs eijciendis: quia tales dæmones aliter eijci nequeunt. Si ergo eijci possent per amotionem, licita foret amotio, iam non ergo omnis amotio illicita foret. Sin verò dicam, se non contendere v-

niuer-

niuersalem negationem: (Nullam amotionem signi cum spe cessationis esse illicitam:) sequitur non omnem amotionem huiusmodi esse superstitionis; quod ceteris omnibus argumentis suis probare nitentur, repugnat ergo hoc argumentum alijs omnibus, quia subuertit commune ceterorum fundamentum. Secundò sensus verborum Christi non est, non aliter ei rei, sed non aliter rectè rei rei efficaciter. Nam Apostoli non querebantur se vfos malis medijs, quod non est credendum; sed se eijcere non potuisse, conatus enim Apostolorum non fuerat illicitus, sed fuerat irritus, & hoc scire volebant; cur efficax non fuisset in hoc energumeno, quemadmodum solebat esse in ceteris, responsum illis, id accidisse, quod orationem & ieiunium non adhibuissent; quæ talium dæmoniorum pessimorum, quorum inueterata possessio generi expellendo necessaria ipsis erant. Tertiò dæmon non exit ad signi amotionem, nisi quando erat ingressus ad signi positionem: quod Deus nonnunquam permittit, Quando autem propter hominis peccata Deus permittit operâ malefici dæmonem ingredi, tunc licebit signum tollere, non secus ac in reliquis maleficijs. Quartò plus probat argumentum quam opus sit: imò & illud; (si valeret) nec exorcismis ei licite possessi tantum ieiunio & oratione tales licet eijcere. Denique non potest nobis constare, an ex hoc genere sit dæmon, an ex alio: ideo, durante hoc dubio, licebit signum amouere.

Ad 11. Dico exemplum illud S. Hilarij duntaxat probare, quod, qui Hilarij sanctitate & dolo miraculorum sunt similes; aut quando aliquod scandali, vel superstitionis agenda

A subest periculum; debeant id facere, quod ad maiorem Dei gloriam tendit; ut est dæmonem oratione eijcere: non verò probat, quod eo periculo cessante, aut quando quis non est, certus de dono miraculorum (ut hodie certi nulli sunt, in his partibus, vbi fides propagata) non liceat illi uti remedio, quod ad manum est, & experientia frequenti comprobatum nouit. Metuebat autem D. Hilario, non, ne dæmon hoc pacto solitis incantationibus recederet, sed ne populo videretur ijs recessisse: imò neque hoc simpliciter verebatur, sed alternatiuè; vel hoc, vel ne videretur ipse dictis diaboli fidem habuisse; qui negabat aliter se expelli posse, nisi signo prius ablato: Quod falsum erat, ut D. Hilario ostendit, & quia sponte ingressus, sponte remanebat; nec eum cogendi vim vllam magica illa signa obtinebant.

Ad 2. Respondeo verè hoc argumentum esse nullum, & ab auctoritate negata, non ab auctoritate negante. Nam si vel Hincmarus (cuius ille est Canon) vel alij patres censuissent, hoc remediū esse illicitum, non fuissent contenti silentio prætermittere, quod vsu sciebant frequentissimum: sed disertè prohibuissent, ut solent similia, sic enim quia purgationes per monomachiam, per ferrum candens & similes, erant in frequēti vsu: ideo expressè illas prohibuerunt, summaque semper Ecclesiæ cura fuit, vilitas superstitiones nominatim damnare. Inter licita verò remedia non meminerunt amotionis: quia de remedijs Ecclesiasticis & diuinis agebant; istud autem est merè humane remedium, & quod ipsa ratio ac natura vnumquemque docet, nam & bruti norunt abijcere & repellere, quæ noxia sibi nocere.

Ad 3. Respondeo diabolum signis non esse alligatū naturaliter: sed mortaliter ex hypothesi, quod vult stare pactis conuentis. Nec verum est semper illum posse nocere sine signis magicis, saepe enim, immò ordinariè Deus permittit illum multa facere per maleficos, & signa malefica: quæ non permittit illum immediatè facere, unde non est absurdum existimare, quod quando Deus illum permisit, mediante signo nocere: non possit dæmon nocere signo destructo, quia Deus tunc videtur permissionem suam sic limitasse. Non tamen hinc sequitur Deum habere pactum cum dæmone, sicut nec Rex pactum haberet cum rebellibus, si ijs non resisteret cum filio suo rebellionem mouentibus, præsumptio quidem aliqua hinc in foro, vt vocant, fori nasceretur reuerà tamen pactum conuentum propterea nullum intercederet, sed permissio duntaxat & conuenientia probaretur.

¶ Vid. relect. de Magia circa fin.

Ad ult. Respond. Negatur consequentia, quia nemo scit, an Deus diabolo permiserit nocere post signum destructum: & quia possumus ex frequenti experientia colligere, vel Deum id ei non permisisse, vel saltem reliquisse eius arbitrio, vt adhuc noceat, vel cesset nocere, si velit: idèò possumus hoc experiri & signum amouere. Recurrendum quidem ad Deum; sed non propterea prohibita sunt remedia humana. Porro ex his patet, quod cum signū amotum est, vtile etiam & licitum esse, illud comburere maximè igne benedicto, & in loco sacro: nam hæc loci & ignis circumstantia etiam dæmoni est odiosa & metuenda. Addit Zachar. vicecomes in actis exorcistæ complemento pag. 76. simul cum signo comburenda aliqua benedicta, vt ramos oliuarum, thus, hypericon, &c. quod

A mihi non probatur, vt superfluum, & de superstitione suspectum, cum sufficiat signi amotio & destructio.

SECTIO II.

De remedijs naturalibus contra maleficia. §. 1.

B **M** V L T A de his more suo Grillandus quæst. 2. a. num. 3. in cuius sententia quid vitandum docebunt sequentia. Theologi quidam vim omnem adimunt naturalibus medicamentis: medici plerique magnam nimis tribuunt; & quædam memorant, vt naturalia, quæ quibusdam queant esse suspecta, mihi pronuntiandum vetus N. L. de multis. Non assentior ijs, qui omnem omnino efficientiam rebus corporatis in dæmones tollunt; nec ijs etiam, qui directam vllam vim naturalem in dæmones concedunt, vt videntur concedere Faustus, Petrus Gregorius & alij: a sed ijs assentior, qui secundariam & indirectam tantum tribuunt, quæ sententia peritiorum medicorum & Theologorum fuit, vt Paris. lib. de vniuers. Dionys. Carthusianus in Tob. c. 8. Francisc. Victor. relect. de Magia quæst. 6. Zacharia vicecomitis d. operis part. 1. tract. de remedijs corporalibus. Lulli libro 2. de quinta essent. Leuini Lemnij lib. 2. de occult. natur. mir. Francisc. Vales. cap. 28. sacr. Philos. Bapt. Codronchi. Casalpini & aliorum mox citandorum: nulla enim naturalis corporeæ rei vis est, quæ dæmoni possit præualere, aut directè in illum aliquid agere; cui nulla super terram potestas est, quæ comparetur: qui factus est, vt nullum timeat. teste sacrâ Scripturâ. b Sed concurrente naturali, agente causâ supernaturali, Deo vel Angelo; agere res corporea potest

¶ Faustus
Ennetus
Pet. Greg.
in Syn.
tur. Hist.
Georg.
Problema.

¶ Iob.
v. 24.

potest

potest in dæmonem, eumque pellere & etiam cruciare: verum tum agens primarium & directum, est supernaturalis illa causa: secundarium vero & indirectum est, corporeæ rei vis naturalis, illi à Deo initio creationis insita. Hoc ergo in sequentibus remedijs semper ante oculos habendum, nec eorum vis vterius extendenda. Adscribam autem illa, vt mihi colligenti occurrerent. *Lapidibus & herbis*, vim aliquam tribuit canon. *dæmonum* 26. *questione septima*. Et sane de multis mox subiungam. radices varias commendat Ioseph. & in his *barus*, sed moduseuellendi, & alia quædam quæ addit suspectam rem reddunt, *lege libro octauo antiq. capite secundo*. & libro septimo. *belli iudai. capite vigesimo tertio*. à *Thapsia*, dæmones fugari scribit apostata fidei Amatus Lutitanus in *Diocor. libro quarto*. Plinius dæmonum iudibrijs ardis, *peoni. m.* commendat, sed *n. gram* libro vigesimo quinto, capite quarto. Veneficia de pelli, *hami*, ramo ad valuas & fenestras posito, vt fama celebre, scribit Diolcorides, *libro primo cap. 110.* confirmat Bionis exemplum, sed *lauri additis folijs*, apud Illitrium, *in eius vita*. *Verbascum*, valde commendat botanographus Apuleius, *lib. de virtutibus herbar. capite 71.* Ouidius, libro sexto. Falter.

*Spinam, qua tristes pellere possent
A foribus noxas (hec erat alba) dedit.*

Moly seu *rutam agrestem*, multi ad hoc commendant, *Homer. in Odys. x.* & ibi *Didymus. Scholiast. in Plutum Aristophanis*, *Plinius* libro vigesimo quinto, capite quarto. *Scyllam* in limine ianux suspensam *Diolcor.* laudat *libro secundo. cap. 168.* pellem capitis lupini affixam villæ

A *valuis vel lupi rostrum* Plinius, *libro vigesimo capite nono*. Alyssum in domo appensum idem. *libro decimo tertio capite quarto*. Alij (apud Codronchum) plurimas alias herbas, *rutam Aristot. Problem. 34. Diolcor. & Plin.* Hypericon, quod ideo vocant fugam dæmonum: *verbenam*, quam ideo herbam sanctam veteres dixerunt, *Diolcor. lib. 4. cap. 96.* Herba Paridis semen non minus XX. diebus in pondere drachmæ quotidie illitum, *Pandectarius*. Antirrhini seu Lychnis agricæ ad collum appensio, *Matthiolus lib. 4. cap. 129.* Artemisia, *aut. lib. simplicium 25. capite decimo*. Abrotanum, *Plinius l. 21. ca. 2.* Mythridatium, Scordites, Centaurium, Sabina, palma Christi, Asteraticum quæ & Bubonion, Aristolochia, tusilago, *Diolcoridi & recentioribus*, & iisdem salua anethum, marrubium, feniculum, chamæpytis, quæ & lua, cyclaminum, allium, ruta capraria, & cupressus. Quinetiam in *humano sanguine*, vis aliqua naturalis indirecta inesse potest, vt menstruata muliere agros circumeunte noxia vermina necari césuere Dardani sectatores apud Columellâ. & Lud. Banairolus scribit, *Ennead. muliebri. cap. 2.* si menstruo cruore domus alicuius postes inungantur, dæmoniâcis Magorum artibus & inlidij aditum omnem præcludi; & apud Mich. Iselt. anno 1585. legitur, in Liuania fuisse locum, vbi nymbis, tonitruis ac tempestatibus dæmonia truculenter grassabantur, nisi in lacum quendam innocuus infantulorum cruor à rusticis infunderetur. Posterius hoc aperte Satanicum: priori aliquid phylicum inesse potest, sed indirecte agens. Sed nō iniucudum erit si adscribam, ex Balduini Ronlai venatione nonnulla, quæ vel carminis elegatia, vel raritate matericæ, queant curiosum lectorem dele-

Hist. continuatio
nis Suci.

Etare, & si naturæ genius faueat, agrū
iuuare. De lupo, cecinit:

Plinius li.
20. cap. 9.

Nec rostrum virtute caret, nam munere
quodam

Natura arcano depellit fascina dira:

Si prius exsuccum fuerit: mox hinc fuit
olim

Antiqui villa portu praesigere.

Quid quod dura cutis rigida ceruice re-
uulsa

Tristia dicatur depellere fascina pos-
se?

Restat adeps pinus celebrem Saturnia
Iuno

Quem fecit populus, dum vincla ingalia
curat,

Et limit abductos vittis hoc vngue po-
tes,

Ante venit sponsus quam optata ad limi-
na sponsa:

Hinc quondam iuuenes illi, innuptaque
puella

Instituere lusus festos atque annua fe-
sta:

Quod lamius, stryibusq; feris quoque su-
stulit ansam

Turbandi nouiter nuptos, noxamque
ferendi,

Nomen & à facto sortita est Vuxia lu-
no.

Quid referam cades, aut quid data vul-
nera ferro?

Quidve cibus aliis dicam noua toxica
mixta?

Damon homo est homini, sic nos vasana
libido

Exagrans, semper trahit ad genus omne
malorum:

Sic Stryx dira c. u. os, & totos fascinat
amens

Artus, ac lento consumit corpora ta-
bo.

Horrendum facinus nimium, nil tale
verentes,

Promeritosue homines violenta obru-

dere morti,

Et spoliare bonis, sed magni rector olym-
pi

Antidotos homines docuit. Nam fronti
hyena

Noctuaga pellam perhibent arcere ve-
renda

Fascina si gestet quisquam, tacitus uere-
feruet:

Stercora qua reijcit violenta & morte
perempta,

Ossaque creduntur magicas depellere
fraudes.

Et confert catuli nigri tinxisse cruo-
re

Interiora domus, murosque obducere ru-
bro

Incrustamento, vel fel suspendere ti-
gnis.

Lichenes tumidos celeris dromada &
refecare

Conuenit, & siccos seruare cubilibus an-
plis,

Quod Strygibus fraudes adimant, & fa-
scina pellant.

Atque oculus dexter mustela includitur
auro,

Post veneris digitis aptatus, reddere tu-
ros

Dicitur à diris Lamius Strygibusque liga-
tos.

Creditur à multis tortui seruare leon-
Pars cauda prodesse visis quos fascina
verant:

Fertur quod simili vi polleat vngula
pardi.

Idem Ronfleur, epistol. 22. conatur
ostendere curasini thuestris seu ona-
gri, nec non domestici, nulla nigredi-
ne aperi, vngula ad c. fascinationem
faciat: idque tribuit falaci animalis eius
naturæ, & ad illud maleficium restrin-
gendum censet, quo viri velut ligati
ad venerem inuiles redduntur, contra

hoc

Hæc de
hyena
sunt super-
stitiones
propriet
conditio-
nes reat
fuita hie
in zicri-
at Pl-
nius et
capit. 8.

in D
tothi

hoc maleficium hyenæ neruos in vino cum thure potos præscribit Plinius, d. capite octavo. item rubetæ ofsiculum in potu additum, libro trigesimo secundo ca. quinto. & Lentopodij radicem appensam Dioscorid. libro quarto. capite 126. Q. Sammonicus Serenus, medicinæ capit. 58.

Præterea si forte premit strix atr a puellulor

Virosa immulgens ex sertis vbera labris.

Alli præcepit rundi; sententia Vestri, Qui Veteri etas expressit more Togatas.

Euonymus, in Thesaurio Medico ca. de solidis quibusdam, &c. docet confectionem electuarij ex argenti viui pulueribus conficiendi, quod fascino aduerteretur. Marbodeus Gallus a multa de lapidibus differens, inter cætera, de Adamante.

Et noctis lemures, & somnia vana repellit.

Thetel Iudæus, li. de sculpturis, eandem vim tribuit, Chrysolitro, mulieris figura naturaliter formato: sed & Marbodeus, de eodem:

Esse phylacterium fixus perhibetur in auro

Contra nocturnos fortis turela timores,

Pertusus setis straiiciatur aselli,

Damonas extirret, & eos agitare putatur,

Traiectum lauo decet hunc gustare lacteo.

Quid corallium:

Vmbra demoniacæ & Thessala monstra repellit.

Quid gagates:

Idem demonibus contrarius esse putatur,

Vincit prestigias & carmina dnare soluit.

A Contra maleficos omnes morbos prodesse tradunt Dioscor. lib. 5. ca. 103. Plinius, lib. 25. cap. 10. & Mesue ad hoc laudat oleum quoddam ex Gagate, quod sacrum, vocant.

Quid iaspis?

Et, sicut perhibent, phantasmata noxia pellit,

Quid onyx?

In somnes lemures, & tristia cuncta repellit,

Sic vulgo legitur, sed sensum membranæ contrarium exhibent:

In somno lemures, & tristia cuncta figurat.

Sane maleficam eius vim ipsemet indicat Marbodeus, ca. de Sardio, cum scribit præsentem Sardy Onyem nocere non posse, de Aërite, & smaragdo Codronchus idem probat. Georg. Villichius, de cameleonte:

Cammel. onris hepar tostum micromantica pellit

Appensum collo. De asino,

Infantum cunas pellis villosa defendit,

Horrisicosque metus pellit & ista simul.

D In Nili flumine lapillum inueniri, qui quam primum energumeni naribus apponitur, dæmonem extrahat, ex Thrasillo scribit Stobæus.

Marcellus Empir. lib. de medicina

c. 20. potionem præscribit contra cuncta in cibo & potu sumpta maleficia quæ ab illo peti potest: contra equorum fascinationes quasdam suffumigationes præscribit Renat. Vegetius,

lib. 3. Vetermaria cap. 74. Sane suffitibus dæmones expelli de corporibus,

ensuere Iudæi & Gentiles: teste Iustino mart. cont. Tripb. & Thargum.

Chal. Cant. 4. v. 6. De hyperici suffitu id

testantur Lullus, libro primo de quint.

FFFFF 2

essent.

in Daft
lothica.

in παν
τοπικω.

essent. & Mathiolus, in *Diosc.* & facti-
tane nostri exorcista teste Mengo *Fla-*
gel. demon. ex. 3. 4. & 6. & qui modos
compositionesque describit Zacharias
vicecomes complementi artis exor-
cisticae part. 1. caetera à reliquis, qui *Æ-*
sculapidarum de gente, nos medici-
nam corporum non profitemur. Ani-
marum medici vtinam simus, summi
illius archiatri qui viuificat mortuos
idonea instrumenta. Theologis pla-
cuit estque verissimum, corporeas res
in naturam intellectualem & immor-
talē, qualis est dæmonum, nihil posse,
quare censent cum Angelo *e*, lapides,
herbas, particulas animantium, & a-
lias medicinas directe & proxime ni-
hil in dæmones operari: indirecte ta-
men & mediate iuuare contra eius co-
natus maleficos, eo quod impediunt,
vel auferunt dispositiones illas, qui-
bus dæmon vsus fuit, ob naturalem
habitum corporis illius quem vexat,
vel saltem inuitatus aut aditus. ratio-
ne influxus aliorum, vt de Lunatico
Euangelico Origenes & Hieronymus
censuere *d*, vel ratione complexionis
atrabilariæ, & similibus causarum,
consideratio ista dispositionum vel a-
micarum, vel odiosarum dæmoni (o-
diosæ fuere in his duabus Iosephi &
Tobiae narrationibus) magis consen-
tanea est philosophiæ, quam quod
Drusus opinatur dæmonem fugatum
dumtaxat ratione symboli & signifi-
cationis per Hepar & cor illud repræ-
sentati, si dæmon dumtaxat vsus fuit
efficacitate agentis naturalis, nec de
suo addit malitiæ aliquid artificiosa
commixtione, vel industria sibi nota
& hominibus incognita, vel fractura
& continui solutione, vel detortione
occulta: tunc posset fieri, vt totum
maleficium naturalibus, quæ medi-
corum ars approbat, remedijs tolle-

A. retur. Sic interpretor sententiam Ra-
chardi Mediuillani, qui censet ma-
leficium naturalibus remedijs aliquan-
do in totum superari posse *e*. Si verò
quid huiusmodi immiscuit (vt solet)
remedia hæc naturalia ex parte po-
terunt iuuare, in totum iuuare non
poterunt, ratio diuersitatis est, quia
priori casu poterunt illæ dispositio-
nes in totum illi, quibus dæmon v-
tebatur: posteriore possunt ex parte
tantum tolli, vel ad tempus impedi-
ri, & sic etiam actio dæmonis priori casu
in totum tollitur, posteriore remitti-
tur dumtaxat & ad tempus impedi-
tur. Deinde dæmon, etiam si vsus sit
solis venenis naturalibus, solet non-
nunquam, vt potest, vim remedi-
orum naturalium debilitare, & impedire
quando Deus permittit: raro etiam
medici possunt conijcere quibus me-
dijs naturalibus ille ad nocendum sit
vsus: ita sit vt raro, immo vix vnquam
maleficia naturalibus remedijs peni-
tus tollantur.

Hæc causa est, cur plerique Do-
ctores communiter negarint mor-
bos ex maleficio naturalibus reme-
dijs tolli: sed communiter affirmant
à magis alio maleficio sanari *f*. Et
propter hanc disquisitionum alte-
rationem canones permittunt ener-
gumenis lapides vel herbas portare,
absque incantatione, *cap. vltim. 26.*
questio. 27. Propterea etiam in adhi-
bendis naturalibus remedijs hoc ob-
seruandum, vt consideretur, an con-
tra dispositiones, quibus dæmon gau-
det, & vt consuevit, in hominibus læ-
dendis vexandisque, virium aliquid
obtineant: quod si deprehendatur,
(vt constat de peoniae radice, ruta, &
musica, & callyonimi piscis recino-
re) tum iudicandum; ijs citra supersti-

e in verb.
supersti-
tio qu. 6.

d Orig. in
Mat. 17.
racl. 3.
Hier. c. 4.

e in a. d. 3.
1. 8.

f sic Albo-
rus Magi-
in Luc. 11.
9. Paul.
Burgens.
in 1. Reg.
16. Pel-
tus Gal-
Paris. de
gel. qua-
ritas lo-
quitur
Bispa-
Dub. 7.
Gall. 4.
n. 4. & 5.

tionem

tionem uti licere. Vide quæ de his non omnino indiligenter dicta. lib. 2. qu. 30. sect. 3. §. 2. Sed quia post priorem editionem quædam didici in libris Hippocratidarum, ea nunc exhibeo publicæ omnium utilitati.

Naturalia hæc remedia vel pertinent ad morbi indagatorem, vtrum sit maleficus necne & vocatur hæc pars *De signis seu indicij*: vel pertinet ad morbi sanationem, & nuncupatur proprie, *de remedijs*. ideo nobis de vtraque agendum.

§ 1. De signis & indicij malefici morbi.

Priorem quæ ad indicia spectat, ex parte discutiunt exorcistæ quidam, sed plenius medici. Exorcistarum indicia proponit liber sacerdotalis Sammarini. Medicorum Bapt. Codronchus.

Sammaricus, 1. p. Sacerdotalis tract. de exorcismo, sic scribit. cap. 3. De signis, quibus aliquis cognoscitur esse demoniacus, legitur, quod si quis non potest continuare esum carni hadina per dies triginta, quod talis iudicatur demoniacus. Hæreo. nam hoc indicium probum ad epilepticorum affectionem detegendam, non verò enegumenorum: qui plerique epileptici non sunt. Addit, aliqui demoniaci habent oculos terribiles, & demones membra eorum & corpus destruunt miserabiliter, & interficiunt, nisi eis subueniatur. Aliqui fingunt se esse fatuos & semper arguentur.

Sed discoperiuntur & cognoscuntur; si nolunt dicere psalmum, Miserere mei Deus. & Qui habitat, aut Euangel. S. Ioan. In principio erat verbum, & similia sancta. Est etiam magnum signum, quando loquuntur sermonem alienum à patria sua, si non fuerunt extra patriam (clarius diceret, quam ante morbum non didicerant) & quando per se illiterati idiotæ loquuntur liberaliter & congruenter, aut etiam cantant musici aliter, aut quando di-

A cunt aliquid, quod ipsa nunquam dicere sciussent. Aliqui etiam demoniaci sunt muti & stupidi. Aliud quoque signum est, quod eis superueniant terrores: & cito recedunt. Potissimum autem cognoscitur, quis esset demoniacus, si quando leguntur exorcismi, conturbatur: & hoc signum est presentis Diaboli.

Cætera signa etiam ante coniurationem seruiunt, hoc vltimum inter coniurandum, quo tempore alia quoque animaduertenda, ut idem scribi cap. 6. Quando sacerdos ponit manum super caput energumeni, tunc aliqui, sentiunt sub manu rem frigidissimam, tanquam glaciem. Aliquis descendit ventus per humeros & renes, qui est frigidissimus. Aliquis caput in immensum aggrauatur.

C Aliquis cerebrum constringitur, & perforatur: sicut si gladio percuteretur. Aliquis inflammatur caput & facies, & aliquando tota persona, ac si esset vapor ignis. Aliquis febris immensa cum dolore capitis euenit & totum corpus extenuatur & tangitur: Sed omnia ista accidentia parum durant, quia coniuratio tollit demonis vigorem. Aliquis constringitur guttur, aded, quod videtur strangulari, aliquibus ad orificium stomachi mouetur quedam res ad modum pile, ac si essent vermes, ac formica, aut rana: quibusdam accidit vomitus magnus stomachi. Aliquis maxima tortura in visceribus: Nonnullis venter vehementer inflatur. Quibusdam constringitur cor, ac si intolerabiliter feriretur. Ostenditur etiam demon in aliqua corporis parte palpitando, sicut piscis, aut in modum formicarum. Aliquando pertransit à capite vsque ad digitos pedum, sicut ventus, & e contra. Ultra ista signa, complura alia practicando videbis, quia diuersi demones faciunt diuersa signa.

Quoad.

Quoad signa quo quis aliter dignoscitur esse maleficio laesus, hæc scribit, cap. 4. Aliqui maleficiati habent colorem faciei cedrinum, aliqui oculos constrictos, & omnia eorum membra videntur ligata: & habent humeros desiccos. Duo autem potissima signa sunt, constrictio cordis, & oris stomachali, & quando videtur eis, quod habent vnum bonum super stomachum. Aliqui habent puncturas in corde, tanquam si aculus esset punctum. Aliqui videntur sibi cor corrodere. Aliqui habent magnum dolorem in corde aut reibus: & videtur eis, quod talia membra à canibus lacerentur. Aliquibus videtur balus in gutture ascendens & descendens. Quibusdam ligata est vena generationis. Aliqui habent stomachum ita dispositum, quod emittunt per vomitum quicquid comedunt & bibunt (hoc signum leuissimum est, & nullum nisi alia accedant) Aliquibus per ventrem discurret ventus frigidissimus, aut tanquam flamma ignis. Aliquibus signum est ex indigestione cibi, & potissimum quando medicina applicata nihil profuit infirmo. Aliquibus est circa collum continua pulsatio, qua videtur tremorem inferre.]

His plura ponit Zacharias Vicecomes in complemento exorcisticæ p. 1. doctrina scribam verba, in usum pauperiorum libris carentium. Dæmoniaci simpliciter signa sunt. 1. linguam nigram & tumidam multoties Dæmoniacus de ore multoties contra naturam profert: inflatur guttur, vel dstringitur angust, ita ut videatur velle strangulari, sed tamen in suum pristinum statum redit. 2. plorant dæmoniaci nescientes quid plorent. 3. cum ira & contentione respondunt interrogantibus. 4. quandoque etiam coacti ut loquantur, nolunt loqui

5. claudunt dentes, & nolunt comedere. 6. homines odio prosequuntur. 7. Multa dicunt, ex quibus minime dignoscitur, quid velint iniurere. 8. opprimuntur sapore graui. 9. remanent tanquam sensibus destituti. 10. Seipsos pugnis percunt, & vestes lacerant, & capillos. 11. Terribiles habent oculos & horribiles. 12. Terrore repentino afficiuntur, & confestim terror ille recedit. 13. Diuersorum animalium voces imitantur, & sic audiuntur rugitus leonum, balatus ouium, bouum mugitus, latratus canum, porcorum gurguritus & similia. 14. Scrident dentibus & spumant, & signa alia ostendunt tanquam canes rabidi. 15. multoties exponunt se præcipitijs. 16. discurrunt aliquando per eorum corpora, igneus vel glacialis vapor. 17. Sentiant per corpus signa, tanquam formicas discurrentes, ranas saltantes, viperas serpentes, pisces natantes, muscas volantes & similia. 18. varia præter naturam vident & audiunt. 19. Sentiant sub manu sacra capiti superposita, vel ex sacra lectione quid frigidissimum, vel calidissimum, vel graue. 20.

Clamant cum aliquas Sanctorum reliquias capiti superponis, etiam occulte & dicunt, auferre istas à me, quoniam male oleni vel sunt nimis graues: aut efflant, aut circumuoluunt caput, aut ipsas reliquias proicere student, aut contra ministrum & astantes se iratos ostendunt, & similia. 21. Omnia spiritalia odio habent, à facie Sacerdotum, & præcipue Exorcistarum fugiunt, in Ecclesiam ingredi nolunt: & si ingrediuntur, ab ea statim fugere procurant: vel corona, vel spiritalium librorum rader: cuncta benedicta, Sanctorumque imagines, & maxime crucifixi nolunt inspicere, nec deofulari: imo proiciunt, & in hac omnia conspiciunt. 2. 2. Sacra verba profere negligunt,

gunt, qualia sunt. Miserere mei Deus: Qui habitat in adiutorio altissimi. Magnificat anima mea Dominum. In principio erat verbum, & similia. Et si ea pronunciauerint balbutire student, vel verba corrumpunt, tadium graue demonstrant, tandem ea perficere non possunt. ita vt palam se demoniacos ostendant. 23. Sentiunt in aliqua corporis sui parte dolorem, & si super eam signum sanctae crucis feceris, statim per corporis membra fugiet: sed si eadem dolori locum praecisum assignaueris, in ea corporis parte, in qua uolueris, signo sanctae Crucis patientia & perseverantia antabis. 24. Cum super demoniacos Euangelia, Passionem Iesu Christi, Coniurationes, & similia legeris conturbabuntur, sensus occupabunt, emolera biles etiam in illis anxietates, ac inflationes, vel guttas sudoris defluentes conspicies. Insuper stridores ad caelum usque mittent, prosterneant se ac similia facient. 25. Cum audieris idiotas & ignaros litterarum, interpretari difficilia, aliorum manifestare secreta, pulsare, vel musicaliter canere, aliqua praedicare, loqui varijs linguis, & (vt verbo concludam) supernaturalia facere, absque dubio signum erit diabolicae praesentiae. Animaduertendum tamen quod supradicta signa omnia possunt etiam concurrere in Dæmoniaco maleficiato, & quaedam, maxime priora in simplicitate maleficiato; de quo mox quindecim signa idem Zacharias ponit.

Verum ista & alia longe exactius collecta, & experientia comperta fuerunt à Codroncho, lib. 3. de morb. venef. cap. 13. docet signa hæc vel communia esse cunctis maleficijs, vel peculiaribus quibusdam. Communia ducit à causa morbi, & à comitantibus morbum. Signa à causa tradit, vt si morbus ceperit ex intensissimo alicuius a-

A more, vel irrationali seu iniquo in aliquem odio, si ex maledictis vel minis alicuius malefici, si instrumenta maleficijs sunt inuenta, qualia nos multa commemorauimus, & refert Andree Cæsalpin. de inuestigat. demon. cap. 22.

A concomitantibus morbum sunt paroxilmi, & remedia iuuantia vel lædencia: & communia signa sunt: primo quod morbi maleficio illati ægerimè cognoscuntur, ita vt medici in ijs hæsitent, & ambigunt huc illuc animo agitentur, nec certi quidquam de illis audeant proferre. 2. quod remedijs ex arte adhibitis, morbus se non remittat, sed potius exasperetur & augetur. 3. quod more naturalium morborum, non crescat paulatim; sed frequenter statim ab initio, nullis peccantibus humoribus in causa existentibus cum grauissimis symptomatibus & doloribus se morbus prodat. 4. quod valde inconstans sit morbus, & licet periodicorum naturam referat, raro tamen periodos seruet: & licet similis videatur naturalibus morbis, in multis tamen diferepet. 5. multoties, licet ægotans grauissimè doleat, in qua tamen parte doleat, nequeat referre. 6. interdum ægri suspiria (quæ luctuosa vocant) absque manifesta causa emittunt. 7. aliquibus appetitus rejicitur, aliqui cibos reuomunt, & ventriculum ita male affectum habent, vt & sapius astrictione laborent, vel etiam pondus in ipso quoddam, quin & rem aliquam per oelophagum modò ascendere, modò descendere percipiant, & si in superiorem partem delatum deglutire conentur, omnem operam ludant, re ipsa mox sponte deficiente. 8. in regione cordis puncturum dolorem percipiunt. adeo vt ipsum

aliquan-

aliquando lacerari asserant. 9. In quibusdam circa collum arteriæ manifeste pulsare, & quasi tremere deprehenduntur. 10. alij sauo colli seu renum dolore cruciantur, vel circa ventrem inferiorem torsiones acerbissimas, & saepe flatum quendam frigidissimum per ventrem permeantem, & citò redeuntem, vel vaporem uti flammam ignis calidissimum, simili modo illos infestantem percipiunt. 11. Quidam ad venerem impotentes redduntur. 12. consuevere quidam leuibus sudoribus præcipue circa noctem corripit, quamuis tempore & aura frigidiore. 13. alij videntur habere particulas corporis veluti nexibus deligatas. 14. morbi quibus laborant veneficio sæli, sunt ut plurimum totius corporis quædam extenuatio, & macies, & virium imbecillitas, cum summo languore, mentis stupiditas quædam; varia melancholica deliria, diuersa febrium genera medicis multum negotij exhibentia, motus quidam conuulsui, vnde epileptici videantur, membrorum quædam rigiditas speciem conuulsionis præ se ferens. aliquando omnes capitis partes tumescunt, aut talem circa totum corpus lassitudinem percipiunt, ut vix vilo pacto mouere se possint. Plerumque tota cutis, sed ut plurimum faciei, flauo seu cinereo colore suffunditur. Aliqui habent oculorum palpebras ita adstrictas, ut eas vix aperire possint. oculi sunt perlucidi & transparentes. sicut cercopithecorum. Nonnunquam quædam spectra vel nebuculam inspicere videntur, & nonnulli toruè intuentur.

15. Cognoscuntur experimentis quibusdam. Nam veneficio affecti faciem Sacerdotis vix adspicere valent, nec oculi, intentis vilo modo, album oculorum varijs modis mutatur. Ægrotan-

A tes, cum instrumenta comburuntur, solent in deterius mutari, vel noxam quandam recipere maiorem, vel minore m pro ratione leuioris vel sauioris veneficij, ita ut quandoque formidabiles clamores & mugitus cogantur emittere: quod si nullam mutationem, vel læsionem percipiant, erit de salute ægri bene sperandum, paruo negotio bonæ valetudini restituendum.

B Adde si forte veneficus ad visendum ægrotum accedat, statim infirmus ingenti molestia afficitur, aliquo terrore seu tremore corripitur, si sit puer, statim plorat, oculi ad fulcum colorem mutantur, vel alia notatu digna in ægrotis mutatio obseruatur. Denique quando pro curatione morbi, quædam linimenta sacra ad oculos, aures, frontem, & quædam alias partes sacerdos adhibet, si in partibus illis sudor, vel aliqua alia mutatio appareat, signum est veneficij.

C His subdit Codronchus, non esse necesse, ut omnia hæc signa in ægro inueniantur, sed sufficere si aliqua pro diuersitate morbi seu maleficij.

D Hæc communia, peculiaris verò possessionis dæmonum maleficio inducta signa esse difficilia cognitu, quando dæmon maleficio immisus immiscet se substantiæ, alicui immundæ aliunde in corpus ægri intromissæ; vel ex proprijs ægri humoribus genitæ: nam quamdiu hæc substantia in aliqua corporis parte latitat, saepe, præter illius particula affectum naturalem functiones lædentem, nihil aliud se manifestat. Plerisque tamen horum prauæ sunt imaginationes, præcipue in somnis, quæ dæmonem produunt: quod tamen indicium solum non sufficit, quoniam hæc eadem saepe melancholicis accidere consueuerunt.

Verum

Verum spiritu locum mutante quē prius infedit, res paulo clarius deprehendetur. primo, si, tanquam animatum quid, corpus res illa perambulet: ita, vt obsessi sentiant sibi veluti formicas sub cute reptantes. secundo, si partes quas petit, quadam palpitatione commouet. tertio, si puncturis quibusdam molestiam grauem infert. quarto, si velut flatus à capite ad pedes descendit, & iterum à pedibus ad caput ascendens resilit. quinto, si vesicula in lingua excitetur, quæ confestim euanescat: vel plures appareant minutis granulis similes, ex quibus etiam multitudo inhabitantium spirituum arguitur. sexto, si ad gulam dumtaxat ascendens, eam tumefaciat, & siccam tussiculam excitet. septimo, si linguam petens, aut contorquens, inflat, vel impellit ad loquendum non obsessi sed dæmonis ipsius conceptus, vel si ingentu oris hiatus linguam exerat. octauo, si in dorso sensum præbeat aquæ frigidissimæ, quati confertim per dorsum defusa, & sursum ac deorsum percurrentis. nono, certiora adhuc signa sunt, quando alienis ægro incognitis linguis loquuntur, vel alios talia loquentes intelligunt, vel cum rudes sint, de arduis & sublimibus quæstionibus disserunt: vel renunciant occulta, aut iam pridem oblita, futura, vel arcana conscientiæ, vt peccata imaginationesve assistentium, vel eos conuictijs sine causa proscindunt: aut ita furijs agitantur, vt à multis validis hominibus nequeant ligari vel coerceri.

Quidam etiam cum à defatigatione vexationis conquiescunt, narrant se vocem quidem dæmonis intra ipsos loquentis sentire, sed sententiam verborum percipere non posse, vt pote quibus mentis functio sit quasi

A ligata. Alij si interrogentur, quid egerint, vel dixerint fatentur se nihil eorum postea meminisse. Quidam censent signum esse indubitatum & inseparabile, cum ægri arcentur à diuino cultu, ita vt nullatenus aqua benedicta seipsos aspergere, neque audire, neque proferre diuina verba queant: si vero vi adigantur caeremonias Ecclesiæ peragere, vel diuinis officijs, ac potissimum sanctissimo altaris sacrificio, interesse, tunc vehementius longe vexantur, & ijdem cum mente constant, testantur optare se quidem hæc omnia facere, & interesse, & sacramentorum rerum auxilium desiderare, sed esse quiddam in ipsis quod magnopere impediatur. Sunt denique qui propter incontinentiam dæmoni omnino parent, & ideo vexari quidem desinunt, sed ministri fiunt & patratores multorum facinorum. Quinetiam sunt, qui sic ad desperationem aliquando inducuntur, vt nonnunquam sibi ipsis manus inferant.

10. Prætermitto effectus, qui pro signis esse possunt: qui in S.S. habentur, vt cunctis notos, nepe quod aliquando ægri fiant lunatici, muti, surdi, cæci, strideant dentibus, illidantur in terram, exarescant, discurrant nudi, se & alios lacerent, habitent in sepulchris, proieciantur in aquam vel ignem, & alias grauissimas & incurabiles affectiones perpetiantur.

11. Ad deprehendum vtum æger sit energumenus. solent facere sequentia: schedulam aliquam sacra Dei verba continentem, reliquias sanctorum, vel agnum cereum benedictum, vel quid aliud sacramentum latenter ægro applicant. Sacerdos capiti energumeni manum & stolam imponit, sacra profert verba: ad ea æger tremere & horrere incipit, & præ dolore mul-

tos motus inconditos edere, multa que inusitata & dicere, & facere. Si dæmon caput petierit, grauantur & punguntur acrius in capite, vel caput vna cum facie rubore & calore quodam igneo perfunditur, si oculos petijt, eos distorquet, si dorsum, conuulsiones membrorum, antrorsum & retrorsum adducit: aliquando toto corpore rigentes & inflexibiles adeo reddit, vt nulla vi allata flecti possint, aliquando velut mortui corruunt, ac si laborarent tertia epilepsie specie, aura quadam in caput irruente, & ad imperium sacerdotis eleuantur aura remeante, vnde discessit.

Si fauces petat, adeo constringuntur, vt strangulari videantur. Si in partes nobiliores feratur, vt prope cor aut pulmonem, anhelationes, palpitationes ac syncopas excitat. Ad ventriculum si tendat, mouet singultus ac vomitus, vt aliquando cibum assumere nequeant vel assumptum continere: motum eiusdem rei adinstar parua pilæ circa os ventriculi, nec non rugitus & alias voces absonas excitat, & circa præcordia tonfiones vel flatus. Cognoscuntur etiam aliquando quibusdam suffitibus ex sulphure, aut alijs rebus fortis odoris (de quibus postea.) Sunt qui scribant eos odore rosarum adeo offendi, vt ne cogi quidem possint, iuxta rosarium transire. Interrogandi quoque sunt ægri, num illis dæmon ante obsessionem in aliqua forma se conspiciendum præbuerit? Etenim *antequam* (ait Sammarinus) *Diabolus humana corpora ingrediatur, quasi semper, primo apparet ei in effigie alicuius hominis, qui mala morte est defunctus, aut representat aliquem suum consanguineum: aut apparet illi in effigie alicuius animalis terribilis, vel horribilis. & si videtur, quod subito dispareat,*

A *ingreditur tamen subito in eum, & hoc vt plurimum accidit in nocte, & in locis opacis & obscuris. Aliqui etiam intrant per os & nares in modum venti aut per modum vnius maris. Aliquibus etiam dormientibus dæmones tale somnium immiserunt: quod videlicet eis videbatur, quod dæmon post eos curreat, qui euigilantes sunt inuenti cum talibus signis dæmoniacorum. Aliquando etiam ingrediuntur, percutiendo collum, aut alia membra eorum.]*
B *d. p. z. de exorcism. in princip. & hæc eadem alijs verbis tradit Codronchus d. loco.*

§. 3. *Posteriorem partem quæ de remedijs est naturalibus ab ijs petere cogor quorum hæc professio est, medicos dico. Inter quos primo loco occurrit Codronchus, qui quadam prius communia contra omne maleficium proponit, postea ad peculiaria quædam descendit. Principio (vt eius dicta summatim comprehendam) docet, quosdam præscribere vomitoria, balnea, linimenta, suffumigia, & similia: Sed in his facile offendi, & periculum ægris creari, nisi nonnulla obseruetur, quæ exsequitur sigillatim. Nam de vomitorijs agens lib. 4. cap. 4. præcæteris commendat florum geniste drachmas duas in decocto quodam sumptas, vel seminis lathyris decem duodecimue grana à putaminibus delibrata, tusaque & in ovo forbilit deuorata. Vel Hellebori albi quantitatem non maiorem drachma, decoctam vsque ad medietatem ferme, quæ omnia præparandi modum docet ibidem.*

E *De balneo differit cap. 5. & ostendit vsum eius non raro noxium esse, nec adhibendum, nisi seruatis seruandis, quæ illic exsequitur.*

De iuf

De suffumigatione agit *capite sexto* & hanc docet non adhibendam, nisi caput & corpus ante expurgatum fuerit: & non nisi tempore matutino, quando ventriculus à cibo vacuus est. laudat suffimentum Berenices, quod Aëtius immundos spiritus ex quorundam sententia scribit arcere *ser. 13 cap. 119.*

De linimentis disserit *capite octavo.* & ea videtur habere pro tutiore remedio, quam suffitum, balnea, aut vomitoria. Denique *cap. 9.* disputat de simplicibus, ac nonnullis compositis medicamentis, sua facultate veneficium curantibus, eorumque qualitates explicat, quæ nos hac ipsa sectione iam recensuimus.

Circa hæc alexipharmaca non est contemnendum, quod And. Celsipinus in *Peripatetica inuestigat. demonum cap. vltim.* admonuit his verbis, *Quoniam quæ vehementer excedunt in qualitatibus (frigoris, calorisque) corpora nostri sunt corrupta, non minus quam venena: ideo ea selegerunt medici aduersus veneficia, quæ, aliquam partem haberent natura nostra familiarem, quæ corpora nostra tuerentur, dum venena depellerent. Quæ huiusmodi facultatem habere comperita sunt, amuleta & alexipharmaca appellata, ut totius substantiæ proprietate id consecuta. plurima per experientiam inuenta, & longo usu confirmata. Ex his autem ea maxime opportuna sunt censenda, quæ spirituosam & multam essent huiusmodi vim: tum quia intimius penetrant, tum quia cum spiritibus committunt. Sic enim & permisceri, atque eos alterare possunt aut pellere.] in quibus verbis quædam inuolutius dicta. Nam non omnia alexipharmaca totius substantiæ proprietate veneficio repugnant. nec etiam*

A credendum, quæ magis spirituosæ sunt, idcirco magis cum spiritibus (h. dæmonibus, nam de his loqui docent sequentia) conuenire. quod enim pellantur illis, potius argumento est pugnae cum spiritibus illis. Nec dæmonum ista expulsio directe fit physica operatione in ipsum spiritum agente, ut & ego iam ostendi, & de hac re disputans Bapt. Codronchus *d. l. 4. c. 9.* erudite explicuit, cuius summam hæc est sententia: pharmaca huiusmodi antidæmonica efficacitatem nonnullam habere contra maleficia & ipsos dæmones, etiam vsque ad eorum expulsionem.

B Sed non conuenire modicos, in reddenda modi ratione. Quatuor enim modos solere adferri. 1. etiam res sensibiles, ut fumus, herbæ, &c. sua virtute nequeant vexationem à dæmone homini illatam repellere, mitiorem tamen ac leniorem posse reddere: ita ut si molestia, quæ à dæmone infertur, sit parua ac leuis, eam penitus res exteriores queant auferre (intellige, si non duntaxat à causis naturalibus, quibus solus dæmon vsus, profluxerit) non in dæmonem, sed in dæmoniacum agendo, eo ipso quod ex rebus illis adhibitis, opposita dispositio introducatur illi, quam dæmon expetit, aut indidit. (sic Richard. de Mediaul. quodl. 3. q. 8.) 2. quod quæcumque fiunt circa corpora obfessa, dæmones accipiunt ut facta & vergentia in ipsorum despectum ac lumbrium, maxime si sint irritiua vel afflictiua, ut sunt flagra, ite omnia fæda & amara & similia. quare cum sint intolerantes iniuriæ, malunt fugere, & à molestia inferenda desistere. 3. quod cum ista interdum sint signa recedatoria & pœnarum, quas huius, memoriam ingerant, ab ijs dæmones valde abhorrent, eaque vehementer dete-

stantur : ideoque in fugam facile per hæc conuertuntur. verbi gratia , sulphur cum igne signum est carceris infernalis, ruta amari cruciatus Christi: thus in igne positum representat orationes ex charitate accensa nascentes. 4. modus quem iudicat magis consentaneum veritati, est: quod res huiusmodi pie ac religiose adhibita, tanquam instrumentum diuinæ iustitiæ, in dæmones agunt, illosque ab humanis corporibus detrudunt, & eorum effectus, eorumque opera venefica destruant ac remouent. Quibusdam enim rebus, Deus dedit virtutem vt si pie adhibeantur, tanquam instrumentum diuinæ iustitiæ, dæmonum effectus & opera venefica destruant ac remoueant: quibusdam enim rebus Deus indidit vim & qualitatem quandam moralem dæmones compellendi & eijciendi, & energumenos iuuandi: quia consentaneum est iustitiæ diuinæ, pro infligenda malis spiritibus poena, eos rerum sensibilibus actioni subijcere: qua poena, dempta poena diuinæ visionis, nulla queat illis acerbior contingere. Debent tamen res istæ antequam adhibeantur benedici & exorcizari. precibus enim impetratur aliquid peculiaris energiæ, ob CHRISTI Sanctorumque merita, ne quantum velint, hi spiritus in exitu ac pulsione sua noceant oblectis. *Hæc ex Codroncho.*

Verum à me per epistolam rogatus Federic. Iametius, vir musices, poetices, & medicinæ laude vnus hoc æuo clarissimus, in quem simul Hippocrates, Homerus, Pindarus, & Orpheus renati videantur; humanissime, & doctissime respondit, anno superiore M. DC. Cal. Augusti: e cuius litteris ea decerpenda duxi, quæ ad hoc institutum nostrum faciunt: quæ ille

A longo vsu tanquam comprehensa habens, & è liquidissimis Medicinæ fontibus hausta, paucisque theorematibus explicata depromptit.

B *Remediorum naturalium, quæ deleterijs & maleficijs obfistunt, duæ sunt differentia: alia enim manifestis qualitatibus id præstant, alia totius substantiæ proprietate, quæ neque ab elementorum qualitatibus, neque ab illorum materia, sed à se vna vires adipiscitur. Eorum porro, quæ totius substantiæ qualitate (nam de manifestis qualitatibus paulo post agemus) occultos & maleficos morbos oppugnant, alia communi, alia peculiari dote vigent. Communi quidem sphaeragii Lemnia, Bolus Armena, Lapis Bezoar, Dictamnus, Theriace, Mithridatum, & cætera eiusdem generis Alexiteria: peculiari vero, quæcumque sunt abs te toto illo peculiari capite de remedijs naturalibus plene & luculenter descripta.*

C *Quibus adde, si placet, herbam Paridæ, quam nonnulli Solanum tetraphyllum appellant: quod ex eius caule medio quatuor folia erumpant decussatim digesta. Si enim huius herba semen in puluerem redactum, viginti continuis diebus, drachma pondere ieiuno propinetur: mentis alienationem & insaniam, non solum ex morbi diuturnitate & sauitia, sed etiam ex maleficio veneficioque contractam, discutit: auctore Matthiolo Dioscoridi interprete, Baptista Sardo, & Conrado Gesnero: qui in librum Galeni, vel (vt alij volunt) Dioscoridi, De paratu facilibus, Artidotum ex acinu herba Paridæ, & alijs simplicibus medicamentis, à Moibano paratum, sibi que ab eo missam commendat, aduersus omnia venena & maleficia præsentissimum. Aristolochiam rotundam ceteris venenis resistere, longam vero, aduersus angues & veneficia drachma pondere ex*

vino bibi. & illi, testis est Dioscorides. Recentiores medici tradunt huius sicca radice suffitam domum cacodamonas fugare, & hilares infantes reddere. Idem ferè Dioscorides asserit de verbenaca specie altera, quam ἰσπᾶν βοτάνω, hoc est, sacram herbam nominant. Ait enim, si qua spargatur per triclimum, in qua sacra herba mauret, letiores conuiuias fieri: eamque sacram vocari, quoniam in expiationibus ad amicta plurimum commendatur: quod a Plinio quoque refertur, Quid? quod & reuoluntiorum plerique, verbenaca decoctum pesti laborantibus exhibent, ἵσque conferre credunt: quod Dodonæus tamen improbat, existimatque hanc tehnam, hoc inuentum esse damonis, qui falsa pro veris, insalubria pro salutaribus, suo more supponat, & obrudat. Iam vero Hypericon, quam nonnulli fugam demonum appellant, emplastri modo renibus admota, frigidus, & maleficio deuinctos soluere dicitur.

Pythagoras Scillam in limine ianua suspensam, malimedica mēti noxam arcere memoria prodidit, teste Plinio & Dioscoride. Sanguis canis nigri parietibus illitus pellit maleficium. Idem efficit cor leporis pelli inuolutum & gestatum: & lupi dexter oculum. Quinetiam radix Bionia siccata, & collo appensa, & ricinus seu palma Christi a maleficiis & veneficiis hominibus securos reddunt. Nec minus est ad id efficax argentum viuum appensum, vel gestatum vel puluinari subiectum. Lapis Aquila, quem Aetitem vocant, inclusus annulo, & gestatus, maleficia tollit.

Berillus & Magnes uxorem & virum inter se conciliant. Corallium item odia domestica & discidia componit, venenatis poculis vinculisque medetur, incantamenta dirasque deprecationes amouet. Cuius re-

A testis est locupletissimus siue Orpheus, siue quis alius auctor est libelli de lapidibus, qui sub ipsius nomine circumfertur. Eodem auctore & Galactites lapis collo subnexus fascinationes prohibet: & Gagates suffitu ac nidore serpentes abigit. Quod Nicander & Nicandrum secutus Dioscorides confirmant. Hinc Marbodæo fortassis occasio data est scribendi Gagatem demonibus contrarium esse: quoniam Cacodamon humani generis hostis infestus serpens etiam in sacris litteris nuncupatur. Hac igitur sunt, qua peculiari & occulta proprietate maleficiis & occultis affectibus resistunt, quemadmodum & in manifestis morbis, per omnia comitiali morbo, hirundinum vstarum cinis angina, calculo hircinus sanguis, colico dolori cingulum è lupi intestino compactum, vulpecula pulmones asthmatis, totius substantia dissidio & discordia, quam ἀντιδῶν nominant, aduersantur. Sed ea demum remedia vsurpanda erunt, si simplex & solitarii morbus fuerit: hoc est, si cum occultis perniciis inuaserit, purum fuerit corpus & integre sanum. Sin vero vel intemperie vel plenitudine quam ἀλλοδῶν vocant, vel humoris vitio, qua ἰσχορμία dicitur, vel obstructione, vel alia causa præternaturam corpus laboret, nõ ante adferenda sunt remedia, qua totius substantia contrarietate maleficia profligat, quam vitia illa summoeris ἵσ remedijs, qua manifestis qualitatibus, de quibus dictum est supra, morborum vim & acrimoniam hebetant & obtundunt. Si quidem præsentibus his malis, occulta medicamentorum facultates, quasi sepulta franguntur & hebescunt præclusisque & impediunt vijs, quibus iter est ad effectam sedem, eo non possunt integrè vobu peruenire. Quapropter hac mala statim per initia tollenda sunt, neglectisque propemodum maleficijs proprijs indicationibus vnicique illorum conuenientibus remedijs medicandum. Ac intemperiem quidem urabimus calidam refrigerantibus, frigidam

calefa-

cal-facientibus, humidam siccantibus, siccam humectantibus : seruata semper contrariorum lege : sicut in libro methodi medendi praeceptum est. Obstructionem vero expediemus detergentibus, incidentibus, & remnantibus medicamentis : Humorū vitiosi exuperantiam, purgatione vacuabimus.

Quod si plenitudinis signa apparuerint, nec quidquam eorum repugnet, quae sunt, in vena sectione obseruanda, sanguinem etiam per initia mittemus : nisi veneni suspicio adsit. Tunc enim nec ipso statim initio vena secanda erit : (alioquin venenum in venas traheretur, à quibus omni studio arceri atque excludi debet) sed post vomitus, & deiectiones, atque ubi nihil ipsius veneni in ventriculo & intestinis reliquum esse coniecerimus. Præterea reuelendus noxijs humoribus, quos dæmon vel maleficus homo in principes partes aduxerit, conuenient clysteres acres, & sudores prolekti balneis, æstuaris, guaiacina ebini, carca Parilla, vel China decocto. Denique si fractura vel luxatione instrumentorum structura permutata fuerit : fracta vel luxata pars quamprimum erit in naturalem formam, sedemque propriam reducenda. Huius constitutionis, & vi vnus cuiusque status condicioque feret, accommodatis : tum demum erit ad occultarum proprietatum opem confugiendum. Hæc habui (Vir Clar.) quae de remedijs naturalibus, quomodo mihi per me occupatis in aeternum licuit, differerem, quae si via & ratione stabili, confirmataque fuerint, non mediocriter conferent ad integram perfectamque cuiusvis malefici curacionem.]

Hæc ex doctissimi viri epistola instituto nostro commodissima nolui lectoribus non communicare, quibus hoc, qualecumque opus nostrum,

quam vtilissimum esse magnoperè desidero.

Porro quod illis addam non habeo, quæ ad amissam tam dedolata & exacta, adscribam dumtaxat de frequentissimo nostris temporibus maleficio pauca ex eo, quem paulò prius laudauimus Codroncho, qui de curatione sterilitatis & impotentiae agens, prætermittit quoddam spirituale & sacrum remedium : deinde subdit physica nonnulla. Prius ex Arabum schola desumptum, sed pium ac Christianum.

Nempe quod Isaac Arabs consuluit, ut coniuges peracta peccatorum suorum confessione, sacratissimum Christi Corpus, diebus solemnioribus potissimum sumant reuerenter, & postea osculentur inuicem in osculo pacis, & sacerdos illis benedicat, & postquam exemplo Tobiae triduo sese à venere abstinerint debitum coniugale persoluant. Quod si occulto Dei iudicio, vel aliqua coniugum culpa, veneficium non soluat, orationibus sedulis, ieiunijs, alijsque operibus pijs vacare debent, ad missam sæpius confugiant, peregrinentur ac sanctissimæ Virginis, vel aliquorum sanctorum limina visitent, frequenterque peccata Sacerdoti confiteantur, ac sacra vescantur Eucharistia, & exorcismis ab Ecclesia huic rei peculiariter dicatis religiose vtantur. Quoad naturalia propterea remedia, sciendum scribit, si aliqua manifesta qualitas in maleficio appareat, pharmacis aduersus eam efficacibus & benedictione munitis tutè ac vtiliter vti posse. Ideo (inquit) Cleopatra prodidit fel coruinum cum oleo sesamini mixtum, si ex eo vniuersum corpus lima-

tur, ligatos inuare. Isaac scribit, quod si coniuges fel Zangarini pisci, secum habuerint in paropside iuniperi, & antequam somnum capiant, eos super carbone posito fumigentur, omnia veneficia euanescere. Nicola Florentinus laudat theriacam cum succo Hypericonis exhibitam, & Hypericon ad formam emplastri rebus appositum. Ioannes de Vigo ait, quod Picus avis asata vel elixata, habet virtutem soluendi maleficiatos. Alij cum Plinio volunt abrotinum oleo illitum, & cum vino sumptum non parum prodesse. Denique generalia remedia hic profunt quoque fere omnia. In quibus ego omnibus illud Haaci Christianum monitum semper præmittendum cenfeo. Nam quanta sit vis, & utilitas remedium Ecclesiasticorum sequens sectio demonstrabit.

Morale remedium videatur, quod Dionysius musicus Ægyptius prodiderat; Magiæ in rudes & malè moratos vim esse aliquam, in Philosophiæ studiosos nullam. Sed hoc refellit Origenes lib. 6. contra Celsum, nam (vt scribit Maeragenes, Apollonij Thianæi magicis præstigijs, & ludibrijs multi Philosophorum capti fuere, etiam ex nobilioribus, & inter hoc Ophitarum parens Euphranes.

SECTIO III.

De remedijs supernaturalibus diuinis seu Ecclesiasticis.

Hæc sola carent omni peccato & periculo, & à Christo, vel Apostolis eorumque successoribus fuere instituta: his, ante omnia vt vtantur homines, docendi monendiq; sunt. Hæc animæ profunt temper, corpori nunquam nocent; læpenuero à morbis, & alijs maleficiorum noxis liberant, aut præferuant. Hæc sapientiores medici & Catholicè sentientes approbant, vt Ioan. Fernel. lib. 2. de addit. & Cornel. Gemma in Cosmocrit. Bapt. Codronchus lib. de morb. venefic. Andr. Cæsalpinus Disq. de nat. demon. & alij. Nec raro cogitur dæmon à Deo, mendaci ex ore veritatem promere & ablegare hominem ad hæc Ecclesiastica remedia, quibus ipse vapulet. In valle quadam Cisalpina diœcesis Nouariensis destituebatur puella sensibus, sed & vmbrae spectris, quas sibi videre videbatur, reddebatur attonita ac similis stupenti: versabatur in vltimis fimbrijs huius, de qua loquimur vallis, mulier veratrix & saga, qua carminibus profitebatur sanare, qua apud alios insanabilia essent. Magni ad eam concursu hominum consilij gratia & auxilij: & quamquam reclamarent nostri & scelus ostenderent, tamen illis abeuntibus adolescentula genitrix, affectu materno filiam mittit, consulitque muliercula de vmbra, & remedium petit laboranti. Tū maga, adducit puellam ad illos (homines Societatis intelligebat) qui nuper apud vos versabatur: ab ijs petitæ opem. paret mater, filiam adducit itinere octo millium, idè expont, ac responsum venefica: vtramq; adhibita peccatorum confessione, sacro se corpore Christi communire præcipiunt nostri: quo facto melius habuit adolescentula.] Benicius litteris Prouin. Mediol. Anni 1591.

Primum est remedium in hoc genere.

ad Eph. 6
v. 16.
b. i. Theff
i. v. 8.

in Epit
ormica
ap. 4.

d Naziáz.
rat. in
Cyprian.

nere Vera & Viua fides, hoc est charitate Dei & proximi vallata. hoc scutum nobis præfert & præbet D. Paulus ad Ephesios scribens, hanc lorica, vt Theſſalonicenſes induant, vrget: b hanc diſcipulis ſuis cõmendat magnus ille Antonius: Magna, inquit, dilectiſſimi aduerſus dæmonem arma ſunt, vita ſincera & intemerata in Deum fides. Ioã. Niderius c ex Petri cuiuſdã dictis quin que remedia, vt efficaciſſima laudat. 1. habere fidem integram, & Dei præcepta in charitate ſeruare. 2. ſe ſigno crucis & oratione munire. 3. ritus & caremonias Eccleſiæ colere. 4. publicam iuſtitiam bene exſequi. 5. Chriſti paſſionem verbo vel memoria ruminare.] de alijs poſtea dicendum. de primo, confirmat exemplo huiuſmodi. Cum (inquit) quidam maleficus, me inuocaret, vt quendam inimicum ſuum vita priuarem, aut in corpore lederem grauius, fulminis ictu, aut alio modo: vocaui ego magiſterulum id. d. dæmonem: qui mihi reſpondit, quod neutrum facere poſſet: Habet, inquit, fidem bonam, & diligenter ſe ſigno crucis munit. idcirco non in corpore, ſed in vndecima parte fructuum ſuorum in campo, ſi libet, ei no. ere poſſum.] Sic Cypriano Mago dæmon reſpondit, ſe Chriſti fide munitis nocere non poſſe. d in B. Ambroſiũ Iuſtina Auguſt. quendam maleficum nomine Innocentium immiſit. hic poſtea palãm faſſus, delegaſſe ſe dæmones, qui Ambroſiũ interficerent, led ne ad fores quidem domus, vbi manebat Epiſcopus accedere potuiſſe. eo quod ignis inſuperabilis omne illud ædificium cõmuniret, à quo adhuc remoti vrentur. Atq; ita victas artes ſuas, quibus contra ſanctũ Dei ſacerdotẽ ſe aliquid efficere poſſe arbitrabatur. Lege Paulinum in vita D. Ambroſij. alia refert ad hoc probandũ Thomas Boſius l. 15. de Eccl. Notis cap. 1. verſ. 5. Sed ſunt apud Patres alia magis accommodata. Nar-

A rat Caſſianus. duos Philoſophos magicis præſtigijs & circumuentione demonum conatos D. Antonium perturbare: ſed cum irrito labore nihil penitus præualerent: eo perſecerunt, ait, tales tanta eorum inſidia, tanta magica arte quaſita, vt pro hac euidentiffime comprobarent, magnam profeſſioni Chriſtianorum in eſſe virtutem: quibus illa tam ſeua, tãque potentis vmbra: quas exiſtimabãt ſolem lunãq; ſi ad eas directe fuiſſent, obducere potuiſſet: hunc non ſolum nihil ledere, ſed ne ad punctum quidem, de monaſterio ſuo valuerint * perire. Epiphanius in hæreſi Ebioneorũ, que eſt. 30. ſcribit conatus magorum, vt feminam quandam Chriſtianam in amore pellicerent, & tandem quo pacto per crucis ſignum & Chriſti fidem ſuperarit mulier: & claudit narrationem hoc epiphonamate: quod non valuit incantantis vis, vbi er. ut nomen Chriſti & ſign. culum crucis.] Confirmat experientia, fide Chriſtiana in Indiam, inuecta, dæmonum præſtigia; ſpectra oracula vel planẽ, vel magna ex parte vbique ſublata. Et quid Indiam memoro? proxima nobis Friſia eſt, ſcribit de illa Cornel. Kempentis lib. 3. de origin. & ſitu Friſiæ, cap. 31. Circa tempora Lotharij Imper. erant paſſim in Friſia multi a laruarum infernalium ſpectra: qua in paruo quodam ſuper eminentis collis ſuperſulto, ſubterraneum habebant ſpecum abſq; humana ope artiſu. io præſtigioſo exſtructum, in quo reſidebant, quas antiqui vocabant, Albas Nymphas, ſiue vulgari gentis ſermone VVitte VVyven. harum ſpeciem adumbratam, non veram fuiſſe conſtat: qua ſolebant nocturnos viatores, gregumque & armentorum intentos excubijs, & puerperas cum infantibus ſapiſſime in abdita ſua, & ſubterranea antra clanculum abducere: in quib. ſubinde ſubterranei murmuris ſonus, at que etiam vagitus infantium auditi ſunt,

* Num b
gend. pro
turbat.

e vic
tum
d. 3.

& pra-

Et præterea etiam ingens fletus & gemitus hominum & quandoque Musarum concentus & voces dubia aure colligebantur. Quæ de causa magna fiebat custodia prægnantium mulierum, & parvulorum infantium, ne ab istis Nymphis infernalibus clam abriperentur. Quæ omnes damouum illusiones, post agnitum syncerum Dei Euangelium (erant enim tum Frisij Sabellij & Arj erroribus dementati) euauerunt, & in nihilum redacta sunt. Scripsit enim S. Odolphus contra eiusmodi illusiones demonum chartam de Sancta Trinitate, quam per Ecclesias & Parochias Frisia sacerdotibus misit, ut in populo frequenter publice legeretur. Charta exemplar, quod est Catholicae fidei quædam explicata professio, mox subdit idem Cornelius. De mandatorum Dei obseruantia & vita innocentia, quam sint efficax remedium, docere possunt D. Cyprian. ad Fortunatum, de exhortatione Martij, Laetantius, libro secundo. cap. 16. & Ambr. Ansbertus libro quinto. in Apoc. cap. 11.

A Secundum est legitimus in Ecclesia Catholica Sacramentorum usus: Ut primum in initiatis baptismus. Nam docet experientia, eos quos constat nondum baptizatos à maleficijs liberari, per baptismum absolute collatum: eos quos probabiliter putamus non baptizatos, per baptismum sub conditione idem consequi. dixi probabiliter putamus non baptizatos: nam ex leuibus coniecturis id putare non sufficit, ne ad conditionale quidem lauacrum e, verbi gratia, tantum quia quis noctu somnians ambulat vel maleficiatus est: hæc enim etiam baptizatis contingunt.

De baptismo, docet Ecclesiastica historia: Tyridatem Armeniæ regem,

A cum Christianos Diocletiani tempore varijs cladibus, & damnis affecisset. & Gregorium quidem in lacum luto & altitudine molestissimum fame enecandum misisset: Ripsimen vero virginem, reculantem illi obsequi, & socias eius Sanctimoniales plurimas, crudelissime necari iussisset: mox Dei vindictam consequutam. inuasit enim eum insania, qua plane dæmoniace furebat, & mutata corporis figura in porcum, mentis emotæ, dentibus suas absumebat carnes. cæteri quoque qui eius facta approbant, milites, magistratus & alij, in furorem redacti similia designabant & ipsi in suos conuersi, ut vult Nicephorus, vel mente tantum ab alienati, ut censet Metaphrastes: tandem baptismi lauacro abluti, corporis formam & animæ mentisque sanitatem receperunt, ipso illos baptizante, & hortante ad pœnitentiam D. Gregorio Martyre: non quidem illo Thaumaturgo, ut putat Scholiastes Nicephori: sed alio, ut docet Metaphrastes. Neque hoc malum vlla arte magica (ut eruditus vir censuit) fuerat illatum, sed Deo vindictam per Angelos malos exsequente: unde patet, cum ea vis fuerit baptismi, in dæmones maleficiorum auctores, maiorem in ipsos maleficos & eorum opera futuram. Non est dissimilis narratio. Ioannis Villanei apud Thomam Bosium Anno (inquit) millesimo ducentesimo nonagesimo octauo Rex Tartarorum Cassanus, quem vocant alio nomine Magnum Cham, cum ducentis equisum millibus Syriam cepit & finitimas regiones: omnibus itaque formidandis, petijt sibi vxorem filiam Regis Armenia, quod audisset esse pulcherrimam. Rex Christianus tanti Regis viribus exterritus, dedit. Illa post aliquod tempus è viro suo Cassano edidit in lucem

f Villaneus l. 8. c. 33
Bosius li. 1
de Notis
Eccles. c.
16.

Hhhhhh

partum

partum tanta deformitatis, vt Rex maritus nullo modo illum veluti suum voluerit agnoscere, quod monstrum videretur. Vocat ad consilium primarios de ipsorum sententia uxorem velut adulteram, partum veluti ex adulterio susceptum, ultimo supplicio adiudicat. Innocens mulier infelicitatem suam deplorans, ad preces confugit: ignara consilij, petijt vt sibi liceret baptizare, quem pepererat, data illi facultas: ita tamen, vt adessent baptismo aliqui spectata fidei viri vna cum rege, ne qua fraus fieret. Mirares. vbi baptizatus est puer, adeo venustus ac formosus apparuit: vt Rex, tanta re permotus, cum plurimis, nomen Deo dederit, & maximum Christiana rei factum fuerit incrementum.] fusus idem narrat D. Antonius. p. 2. histor. tit. 20. cap. 8. §. 9.

Veniamus ad recentiores narrationes æque certas Pet. Chieza de Leon. p. 1. Hist. Peruana c. 18. miraculi plenam de spectris victoriam huic Sacramento à Deo tributam describit, ex quo fideliter narrabo. Prope Anzermam, loco, cui nomen Piria, imperabat regulus cui frater florenti ætate erat, quem nominabant Tamaracungam. Iuuenis hic mire baptismum sitiebat: ea causa Christianos adire cupiebat: sed miris eum visis dæmones perterrefaciebant. Offerebant se soli videndos, olidarum auium specie, quas Auros nuncupant, cernens iuuenis dæmones scire, ac cersiri Christianum in vicinia degentem iubet. venit ille non segniter, & intellecta reguli voluntate, crucis signum fronti eius impressit. hoc magis irritari hostes illi, & scæuori specie se inferre. videbat solus Indus, & Christianus nihil nisi saxa cadentia, & dæmonum sibila sentiebat. Aduentum commode eo loci Pachecus qui-

A dam Hilpanus, & se socium addidit Christiano alteri in discrimen. His cernentibus Tamaracunga trepidabat vehementius, & exalbecebat metu, quin & per aërem raptabatur: id omnes videbant, & ipsum quidem querentem gementemque, illos vlulantes sibilantesque excipiebant auribus. Semel cum Indus poculum vino plenum manu teneret: tibi vas in aëra efferri, & vino vacuum reddi: mox vinum in illud ex alto refundi, & formidine plenum Indum veste vultum faciemque cooperire, ne horrenda illa spectra in oculos incurrant. Sic tecto faciem, non remotis vestibus, nihilominus cretam in os ingerebant, vt obstructo spiritu fauces præfocarent. Tandem Christiani, qui continue interea Deum orant, statuere in urbem Anzermane deducere, vt ibi salutari lauacro tingere-

C retur. Dedere se comites viæ plures trecentis Indi: sed adeo pauidi, vt ad Principem baptizandum propius accedere non auderent. Venere simul omnes ad iter impeditum & præfractum: ibi hostes humani generis nitentur abripere in aërem, vt præcipitent: sed ille valida voce Christianos orabat vt suppetias venirent accurere, & in medium agmen suum, recedentibus metu Indis, recepere, & cingentes eum funibus, funes cingulis suis alligauerunt: atque ita medium stantes simul incedebant, manu tres cruces præferentes, nunquam intermissis pro liberatione & salute miseri precibus. Ne sic quidem omni molestia liberi processere. Sæpe illum terræ adfixere hostes: & in viæ cuiusdam accliu ascensu, vix manibus eleuare in aera volentium & necare nitentium extorsuerunt. Vt vetum Anzemam, in Pacheci domum Christiani, quod quod in oppido, con-

uenere:

uenerunt : ibi omnes cernere crebro grandine de tecto lapides deiici, & audire sibilantes, clamantesque demones solempne illud quo soliti Indi Martem lacessere: Hu, Hu, Hu, ferociter & crebro occurrere ingeminatum. Mortem demones intentabant, nisi voluntatem baptismi abijceret: contra Christiani Deum obsecrabant, ne demones permetteret erepta corporis vita Indo animæ vitam impedire. Gliscente deinde saxeo imbre, templum petiere. Ibi, quia stramineum erat, Eucharistia non asseruabatur. Aiebant nonnulli, se ante ingressum noscisse quos inambulantes audiuisse. Vbi templum apertum, & cum Indo ingressi ceteri, cernebat Indus demones terribili specie, sed capite deorsum terram spectantes, pedibus surrectis: cumque Frater Ioannes ordinis Beatæ Mariæ, pararet eum baptizare, non visi vlli Christianorum demones, in omnium oculi, Indum eripiunt, sustollunt in altum, & capite deorsum, ut ipsi erant, statuunt.

Christiani tum fide freti, alta voce, *I E S V* Christe adiuua nos, in clamantes, Indum extorquent retentantibus, & iniecta collo eius sacra stola, aqua lustrali aspergunt. attamen adhuc in templo sibila fremitusque audiebantur: Tamaracunga demones cernebat, & alapis frequentibus cadebatur, adeo ut & pilum quem obtendebat oculis, ei excusserint: & faciem ab ijs conspuebatur salua fetida. Hæc nocte accidere. Orto mane monachus sacris vesibus induitur, ut incruentum offerat Sacrificium. Vix missam inchoarat, cessarunt sibila, fremitus, ululatus, strepitus, desijt Indus vexari. Peracto Sacrificio, Tamaracunga cum vxore & liberis baptismum flagitat: quo percepto, fide ro-

A bustior & audacior factus: se iam Christianum asserit, experiri velle, quid hostes possent. Solum sinerent periculum facere. solum non ausi aggredi. lætus ter quaterue per templum obambulans clamabat, gaudium non capiens, *Christianus sum, Christianus sum.* ut vidit se immunem, & victorem, domum redijt: nec quicquam amplius molestiarum sensit. Tantavis baptismi fuit.

B *In Bungo anno 1596. erat femina gentilis à demone obsessa huic indicatum est à demone liberari non posse, nisi fiat Christiana: cum illa annueret, & iam se ad baptismum compararet, nocte insequenti demonei dissuasit, ne fieret Christiana, dicens: hæcenus tanta familiaritate, tanto tempore mihi es coniuncta, & nunc me deseru? non ab ijs profecto inulta. dormienti itaque, nec sentienti, abscondit capillos, vno tantum capillorum flocco relicto. Illa vero cum summo mane deprehenderet sibi ademptum capillum, & arundini lecto opposita implexum: calcas ea fraude sibi aditum putauit, ut citius aduolaret ad baptismi antidotum: quod & factum est: atque eo suscepto mansit ab omnibus demonis molestiis immunu.] sic P. Lud. Frou in lit. Japon. illius anni. Ex eodem sunt sequentia.*

C *In Cia zurana insula gentili adolescentulo octodecim annorum se crebro visendum offerebat canis ingens, horribilis, & rufus: qui eum alloquebatur, & per montes in loca abdusissima deducebat, detinens eum ibi biduo, vel triduo, atque impellens, ut se manibus sublatis adoraret, aliaque scripture magna faceret. Adolescentens miser, videns se tantas molestias à capitali humani generis hoste perpeti, tandem profugium habuit ad Ecclesiam, doctrinam CHRISTIANAM audiuit & didicit, baptismi*

Sacramento Christo deuinctus, ac de cetero nunquam à Tartareo illo cane diuinxatus.]

Bungi circa annum 1549. quidam ancillam habebat demoni familiarem. Nam demon ad eam accedens vulpu figura singulis noctibus domo educebat. verum per baptismum suscepta fide, ab hoc spectro liberata est. Littera Laponica illius temporis. Tantum dæmoni detrahitur veræ fidei susceptione. cui rei firmandæ adiciam ex Rhenanæ prouinciæ gestis aliud.

Anno 1583. Herbipoli ades erant cui-dam parochi non procul ab vrbe, siue malo damone, siue prestigijs infesta. Narrabat ipse parochus, domesticique propinqui, quid quid erat in adibus magno impetu ad terram adfligi, ardentes præterea faces easque plurimas in conclauis, quo nulla aspirabat aura concluso, anhelitu vno restinguere lectos cubantibus; puluinos ceruicibus visumma subtrahi: plerisque domesticorum sic præcludi fauces, vt præfocari viderentur: denique multa & ad spectu & auditu terra in eadomo fieri solita. Parochus tristis, consilijque inopes nostros adiit, commemoratisque, quas pateretur, iniurijs, Sacerdotem aliquem cuius presidio iueri se posset, à Rectore poposcit. Datum est ubi negotium, qui cum ieiunus sub vesperam eo se contulisset: vix intra limen pedem intulerat cum ea ipsa qua audierat intueretur, ipso eum comite in spectante parieti st impacta scutella, tanta vi, tantoque impetu iaculantis, vt eos qui aderant metu propemodum exanimarit. Pater omnes bono animo esse iussit, hortatusque parochum, vt ad expiandum animum se compararet: ipse super pelliceo stolaque indutus in superiore adium parte, vbi plerumque tumultuari assueuerat demon, ascendit. Hic vsitata Ecclesia religionibus ad da-

A mones fugandos adhibitis, cum responsum daretur nullum: neque Sacerdoti voce prouocatus adisset, redit ad exhortandos domesticos, præcipueque ad heresim abiciendum, expiandique confessione peccata: tum lustraturrite sedibus, ad collegium non sine magno animorum fracture uertitur. constat enim multos ab heresi restitutos, Ecclesia, & ad illas omni superiori molestia, vt testatus est postea parochus liberatus.]

B.] fuit eodem tempore Monachij in Bauaria quidam adolescens Iudæus, XXII. natus annos, communi omnium gratulatione in ipsa Gymnasij aula baptizatus. huic miras sæpe demon instruxit insidias: & quo magis uigebat ille baptismum, eo hic impugnabat vehementius. nudum pene de nocte eiecit ex adibus, interdum etiam fauces illi premere, nonnunquam eum visis spectrisque terere, vt de mente illa degeret, consuevit. Vultus demonis adeo scedi, vt negaret adolescens parem sibi vllum videri ijs imaginibus cruciatum. Pridie eius diei, quo baptizate lustrandus erat, quoniam eo demum die de victoria demonis agebatur, multo eum vehementius inuidus hostis exercuit: ita vt is ne à pluribus quidem contineri loco posset. Vt autem vi baptismatis Christi membrum effectus est, continuo fractus & debilitatus demon fuit.]

D Non dissimilis vis est Confirmationis. testatur enim Lactantius gentilium sacra litare non potuisse, si assisteret Christianus aliquis sacro chrismate delibutus: & sic huius virtute Sacramenti dæmones fugari solitos, ne possent in visceribus hostiarum futura depingere, vel consulti responsum reddere. Et narrat Prudentius ipsi apostata Juliano id accidisse, & omnes magicas eius artes, sic irritas factas, vnius Bataui spiculatoris Chrismate signati presentia:

Principibus tamen è cunctis non defuit
 vnus
 Me puero, vt memini.
 & postea.
 Fortè litans Hecaten placabat sanguine
 multo,
 Cum subito exclamat, media inter sacra,
 sacerdos
 Pallidus, eni quid ago? maius, rex optime,
 maius,
 Nescio quod Numen, nostris interuenit
 aris.
 Accitas video longè dispergier um-
 bras.
 Territa Persephone vertit vestigia re-
 tro,
 Exstinctis facibus, fracto fugitiua fla-
 gello.
 Nil agit arcanum murmur, nil Thessala
 profunt
 Carmina turbatos reuocat nulla hostia
 Maneis.
 & postea causam exprimit turbati Sa-
 crificij & artis irritæ.
 Nescio quis certè subrepsit. Christicola-
 rum.
 Huc iuuenum genus hoc hominum tremis
 insula, & omne.
 Pulminat Diuum. lotus procul absit &
 vnctus.
 Pulcra reformatis redeat Proserpina
 sacris.
 Dixit, & ex sanguis collabitur, ac velut
 ipsum
 Cereret. ex seruo minit antem fulmine
 Christum
 Ipse quoque exanimis postto diademate
 Princeps:
 Pallet, & adstantes circumspicit, ecquis
 alumnus
 Chrismatis inscripto signaret tempora
 signo:
 Qui Zoroastras turbasset fronte susur-
 ros.

A Armiger è cuneo puerorum flauicomman-
 tum,
 Purpurei custos lateris, deprenditur
 vnus;
 Nec negat, & gemino gemmat a hastilia
 ferro
 Projicit ac signum Christi se ferre face-
 tur.
 Profluit pavidus, deiecto Antistite, Prin-
 cept
 Marmoreum fugiens nullo comitante sa-
 cellum,
 Dum tremefacta cohors, domoniq; obli-
 supinas
 Erigit ad cælum facies, atque inuo-
 cat.
 Iesum.

Nec ocio multo, nec labore opus
 Scholiastæ Prudentij, ad narrationis
 huius de Iuliano confirmationem a-
 pud varios inueniendam: quam illi
 suggerebat vnus Orat. 1. in Iulianum
 Greg. Nazianz.

Aliud accipe narratum à Cantipra-
 tensi his verbis; venerabilis Bonifacius
 quondam Lausanensis Episcopus, me audi-
 ente, tale quid recitauit. Erat in quadam
 villa cæcus quidam, qui vaccas totius villa
 in pascuis custodiebat, repellebat à frugibus,
 & ad certa loca pascuis vberiora ducebat:
 & quod maioris erat prodigij colores, & sta-
 tum singularum vaccarum specialiter dis-
 cernebat. v. g. vt si vaccam coloris talis ab
 eo petuisses, sine difficultate vaccam talem
 tibi apprehensam in cornibus obtulisset. Ad
 locum autem cum quidam Episcopus adue-
 nisset, & de cæco audisset talia, & probas-
 set, quasiuit ex eo, si confirmationis sacra-
 mentum ab Episcopo suscepisset, at ille: non
 irquit. Nec mora, Episcopus eacum confir-
 mauit, & mox ab eo vaccarum discretio
 est ablata, quoniam demonum operatione
 & ministerio hoc fiebat.] lib. 2. Apum
 cap. 57. part. 33. vides vim sacræ vnctio-

nisin difijciendis Satanæ machina-
mentis?

De exomologesi & peccatorum confes-
sione, breuiter hæc accipite. Circa an-
num 1591. Pontimusi puer erat nobili
magis pollens genere, quam domo opulenta:
compingitur in aulam parentum iussu à
gymnasio abstractus: sed mobilitate ingenij,
cum recurreret desiderium vita prioris,
statuit inter lixas calonesque versari potius
in castris. iter ingresso atra viri species oc-
currit in serica veste, qui interrogans
causam tristitiæ, pollicetur remedium. Ve-
rum, ubi ego te adiuuero et quid præmij? At
puer.

Vt totum (inquit) me excutias ne te-
rumcium quidem reperias. subiicit alter. da
te mihi modò: nulla tibi cupiditas frustra
erit. existimauit puer se in seruitium. expe-
ctat: postulat tempus deliberandi. ille contra,
onerare promissis ingentibus, ut vel puero
tantam iam vaniloquentiam mira esset. suspi-
citare cepit, num in figura hominis lateret
cacodæmon. Mox cum tacitus totum eius
corpus emetitur oculis, sinistrum pedem a-
nimaduertit cum bifida vngula ac defor-
mi: statim cohorrui, & (qui mos recte in-
stitutus in metu repentino) IESVM inge-
minans CRVCIS signo armat frontem: eo-
demque puncto seua species euauit. Ter-
tio post die ad suos reuerrenti eadem ima-
go se offert & proditur pedis eadem nota.
Quærenti vtrum caput esset consilium,
respondit puer sibi domino opus non esse.
rogatus quo iret, urbem nominauit. tum
dæmon ante eius pedes crumenam iacit so-
nantem, in qua triginta, quadragintaue
Flandrici nummi (ex his reperti postea in-
aurati duodecim, recentes dices & aspe-
ros, veluti ab adulterantibus monetam:
nam creò: fuisse ignis ostendit) tum pulue-
rem in linteo perniciosam tradit, cuius-
que subita morte tollendo. addit consilia ad

A turpes libidines, & admonita, ab Pia-
cularis vsu aquæ, & ab adoratione con-
secratæ hostiæ (quam contemptim pla-
centulam appellabat) abstinenti: eam blas-
phemiam dum auersatur puer animo pio, si-
mulque veretur, ne obtorto collo strangule-
tur à monstro, salutare crucem impri-
mit pectori, statimque magno impetu alli-
ditur ad terram: nec nisi post semihoram
B exsurgit: mox matris redditus scholæque, &
sacra confessione expiatus, è laqueo ve-
nantium, metug, ereptum se esse diuina ope
gratulatur.] Bencius in litteris Prouinc.
Franc.

Si quis malit vetusta: sic scribit He-
ctor Boëthius lib. 8. rerum Scoticarum,
Anno Christianæ salutis sexto supra o-
ctogesimum millesimum & quadrin-
gentesimum, nauigantibus è Phorcea æ-
stuario in Flandriam negotiationis causa,
C tanta suborta est ventorum vis, ut velis ma-
lo, armamentisque ruptis, nauique fæde in-
ter tumentes vadas iactata, certissimam
mortem cuncti expectarent. Nauicularius
tantam, tamque insolitam aeris inclemen-
tiam eo temporis demiratus (suberat enim
solstitium æstiuum) um id non scierat: sed
malorum dæmonum, qui hominibus semper
D sunt infesti, insidijs, magnis tribueret cla-
moribus: reddita est vox ex ima nauis mulie-
ris se miserè incusantis, quod incubo huma-
na sub effigie, qui cum per multos ante actos
annos habuisset consuetudinem, iam tum
fuisse commixta, & ab eo subacta: mari
ergo celerius se tradendam, ut ipsa preuen-
te, quæ tanti mali imminenti causam præ-
stitisset ceteri Dei benignitate permanerent
E incolumes. Accedens ad lacrymantem
fœminam iubente nauiculario sacerdos, eius
atque ceterorum saluti consultiendi causa,
crimen iam palam fatentem, horrendum
scelus, venementer alto ex pectore su-
spirijs indicibus, penitentemque facti, pie
est hortatus, ne sibi deesset, cui certo cogno-

sceret

seret Numinis fauorem adesse. crimina lacrymis ac animi poenitudine deleri. Tantam miserentis Dei clementiam esse erga mortales, ut: alius vel in malorum profundum lapsos, respicientes nonnunquam ad maiorem longe, quam vnquam ante habuissent gratiam, recipiat. Media pij Sacerdotis adhortatione: cum multis suspirijs, mulier admissum facinus deploraret, cunctis visa est atra nubes e nauis sentina profusisse, ingentique sono flamma fumo, atque fetore, sese deiecisse in mare. Sedatum est inde caelum, &c.] Aut sine hoc quidem satis vetulum: audite Hinc marum Archiepiscopum Rhemensis, qui his vititur verbis: si per sortiarias, ait, aut maleficos, occulto, sed nunquam iniusto, Dei iudicio permittente, & diabolo preparante concubitus non sequitur: hortandi sunt, quibus ista eueniunt, ut, corde contritu & spiritu humiliato, Deo & Sacerdoti de omnibus peccatis suis duram confessionem faciant, & profusis lachrymis, &c. a Beza quoque illud Christi daemone interrogantis explicans: Quod est nomen tibi? sic scribit: sed & nostri temporis Sacerdotes, qui per exorcismi gratiam daemones eijcere norunt, solent dicere patientes non aliter valere curari: nisi in quantum sapere possunt, omne quod ab immundis spiritibus visu, auditu, gustu, tactu & alio quolibet corporis vel animi sensu, vigilantes dormiente sue pertulerint, consistendo patenter exponant.

Et mox hoc idem exemplo confirmat ex relatione cuiusdam sibi vicini presbyteri: quondam religiosam foeminam a daemone curare coepisse, sed quamdiu res latebat, nihil apud eam proficere potuisse. Confesso autem, quo molestabatur phantasmate, mox & ipsum orationibus, caterisque, quae oportebat, purificationum generibus effugasse. b] Ioannes, Diaconus tria narrat exempla

A eorum, qui a daemone possessi, mox ut peccatum B. Gregorio confessi, poena peccati se liberatos sentire: & eorum quidem vnumcum oecies negasset, oeties sic a daemone renouata vexatione, tortum, nona demum vice, qua furtum fassus, percepta poenitentia penitus fuisse redditum immunem, c Petrus Venerabilis, abbas Cluniacensis cum narrasset horrendam monachi cuiusdam a daemone vexationem, neque eam oratione, & aquae lustralis aspersione tolli potuisse, grauiter & vere subiungit: sed ne miretur aliquis, benedicta aqua aspersione daemone non fugatum, agnoscat tabe interius latente, vnguenta exterius adhibita nihil proficere posse. Tabem autem voco lethale peccatum, quod quamdiu in interioribus quibuslibet latuerit, nullius exterius sacramenti perceptio ei prodesse poterit. d]

Hortatus ille ad confessionem omnium peccatorum faciendam Abbas: postquam confessus, vexatio prorsus desijt. Caesarius narrat, Bonnæ quendam Sacerdotem, pessimæ vitæ, laqueo eam abrupsisse: eo mortuo concubinam poenitentiae desiderio, monasterium ingressam: sed Dei permissione, ab incubo daemone sapius ad flagitium importunè sollicitatam: crucis signo & aqua benedicta aspersione repulisse: sed cum redijisset, Angelica salutatione deuotè recitata, longius veluti sagitta ictum fugisse. Neque adhuc dum finis: donec purè omnibus vitæ maculis confessione expurgatis, abiit importunus procus nunquam rediturus. e Eadem peracta Leodiensem quendam, molestissimis succubi daemone iudificationibus restatur ereptum Niderius in Formicarij Epitoma. Sed illustrius est, quod aucto

eli. i. vitæ
D. Grego
rij c. 11, 12
& c. 13.

eli. i. mi
raculorū
cap. 6.

eli. 3. mira.
c. 13. The
od. de A
pold. lib.
6. vitæ D.
Domini

Anony

a ca. si per
fortiarias
33. q. i.

b in c. 8.
Luce col.
315.

Anonymus, led fidei certæ de B. Catharina S. Brigittæ filia tradidit: eam cum Neapoli versaretur, cuidam Nobili viduæ narranti, filiam ab nocturno dæmone grauisimè infestari, optimè consuluisse. *Huius auditus* (ait) valde illarum vicem dolebat Catharina, & tacitè legens secum semel Salutationem Angelicam (vt semper erat solita: cum de rebus spiritualibus consuleretur) saluberrimum eis consilium impertijt. Primo, vt puri sua peccata in confessione celata, plerumque id genus illusionis acciderent. Deinde vt nudis pedibus, & absque lineis indusis cum omni humilitate continuis octo diebus irent ad templum S. Crucis, & ob reuerentiam passionis Christi coram imagine ipsius à cruce pendentis legerent septies Dominicam orationem, & Angelicam Salutationem. Addebat verò se quoque licet indignam ex commiseratione libenter pro ipsis Deum rogaturam.

Fecerunt illæ, quod iussæ. & octauo die liberatæ fuerunt. (Sur. tom. 2. Mart. 22.) vbi Nota Lector dierum continuationem petitam, quia continuata pœnitentia solet esse feruentior, quàm interrupta: numerum verò additum, non fiducia numeri, sed vt scemina illæ certi aliquid per modum spontaneæ pœnitentiæ ex Sanctæ consilio susceptæ præstarent: sic etiam D. Dominici beneficio quendam fratrem, quem dæmon pede apprehensum per templum raptabat, liberauit. (Theodoricus de Appoldia lib. 6. vitæ D. Domin. c. 3.) Sic & S. Athanasia abbatissa mulierem eripuit à vexatione mali dæmonis. (Metaph. 14. August.) Sic abs quodam ob cupiditatem vindictæ, dæmonum à legione vexato, diram hanc pœnam S. Arnulphus Episcop. Suesionensis de-

A pulit, vt eleganti stilo describit successor eius Lisiardus, vitæ Arnulphi cap. 24. Sed subdamus iterum quædam recentiora. In Austria (nondum anni sunt decem) vir nobilis magno quodam & furori proximo amore destinebatur, vt nullum eius, neque humanis, neque diuinis admonitis, faceret finem: ita vesano completæ igne, torrebantur tota præcordia: hæc ratione furore desijt, terrore diuinitus incusso.

B Leucula correptus febrî, cum iaceret noctu lecto affixus, ante se videre visus rhedam flammiferam, subiectumque equum flagrantem igne: tum rhedarius, informe monstrum, tetrumq; atque ipso (vt. r. verbo ipsius) malo dæmone truculentius, quo nihil terribilius mortalium timori est. Quid cessas, inquit? quin conscendū curram dignum promeritis tuis? horruit miser subitò pauore defixus: tandem recepto animo corripit gladium proximo lecto, vibratque, vt subueniatur interim magno voce domesticos in clamans, trepidi accurrunt famuli, domusque tota sopore discussa: quinetiam exciti vicini nonnulli, quærentes clamoris causam: dein prætexentes impositum fuisse auribus, oculisque formidini alleuanda.

D Veram cum fremeret adhuc esse in conspectu, nec finiretur metus insinaret se potius in pectora aliorum, intempesta licet nocte, venitur ad collegium: mittuntur duo, qui lustrali aqua, crucis signo, & in cera consecrata imagine agni timorem tantisper leniunt, dum affirmaret ager dæmonem abscidisse in præsens minaci vultu, sanæque ira manifestum: detectis inde peccatis, turpi perinde amore, quàm tristi animum terrore liberauit.] *Littere Austria 1591.*

E Eodem tempore in Bauaria, mulier arumosa, leuitate natura, siue grauitate arumna, implorato dæmoni sese

deuouit,

deuouit, vt opem ferret: & tum quidem non sensit presentem, verum in potestatem vt rediret ex morore, dedit penas iacti Verbi, terroribus non tantum pauida sed & Verberibus tussa: vt etiam ab alitu nostri templi prohiberetur, virgarum quas sola ipsa conspicabatur intentu. cum rem narrasset matrona cuidam, adducta ad sacerdotem nostrum, ab eoque Confessione purgata est, omnique molestia liberata, ceres caelestis agni imagine ad collum appensa. Idem remedium alteri fuit eodem m: rbo laboranti.

Votum alia virginitati & monasticam vitam, cum incestu nuptijs mutat, propinquorum impulsu, non impune, nempe coniuncta est, cum viro nequam, neque deserebatur vniquam ab angore conscientie: ita misere vivebat, cum affligeretur aliquando his curis, & careret solatio, domo egreditur: mox demonem cum ingenti terrore conspicit, fugatque Cruce obiecta, sed confestim tam n. non secus ac furys ista, quoduis facinus immane meditatatur, intermicabat in his tenebris aliquid lucis, confugiendi ad preces, vt ad exortum Solis nebula, timor abscescit, subit cogitatio confessionis, & recordatio fidei violata: mirum hoc seminarium mali, cum accessisset ad adem, multo magis cum perrumpere conaretur ad Sacerdotem a confessionibus, retraheretur quasi manu iniecta: donec tandem aliorum auxilio exemploque & seipsam & malum demonem vicit.]

Littera German. super. in iisdem & illud expressum, in Vindelici malefici quidam homo ingenij & audacie prompta, multa de morituris, distantibus, quamlibet locu, vaticinabatur, ludificante diabolus: a quo cum singulis pene noctibus exercebatur, inuocabatur interdum oblara specie augustiore, ad grauiora st. giti. Fluctuabat miser, & iam vulgo miserandus: sed, Deo

A aspirante, miserarum tandem per fugium in portu confessionis inuenit. Ibidem. Vide etiam dicta ex Gaufrido, sup. to. 2. part. 57. A.

De Venerabilis, Eucharistia perceptione, reuerenti ac debita, vetusti quoque patres id vnanimiter contestantur. Casianus de quodam a dæmone, nocturnis illusionibus, grauiiter infestato, meminit: qui cum, Seniorum consilio, medicina huius salutaris remedij vsus fuisset: ita omnis diabolica tentationis scena detecta est, vt mox virtute Dominici corporis protegente, illa præterita illusionis consuetudo cessaret a.] B. Prosper: Nostris quoque temporibus (inquit) Aspere VI. Col. Carthagini constituto, hoc signum diabolicum monstrosumque, quod illic accidit, quis illius patria cuius ignorat? Quadam iuuenula Araba natione, an illa Dei habitum gestans, cum in balneo lauans simulacrum quoddam Veneris, impudice aspiceret, & seipsam, eique se consimilans, domicilium se diabolo præbuit.

Statim ille leo qui rugiens circuit, quem querebat inuenit. Meatus igitur gutturu eius occupans, nullum cibum, nullumque potum traiciens per septuaginta ferme dies totidemque noctes, ieiunium sibi diabolus ex capro possessoque vase exhibuit. Hoc monstrum parentes puella, per tot dierum spacia auferrî posse sperantes, dum iuge malum vltorius tolerare non possent, simul cum filia sese ingesserunt sacerdoti, qua acta erant fideliter intimantes. Hoc tantum puella fatebatur, auem quandam noctis medio apparere, quæ sibi ore, nescio quid, infunderet. Stupor tunc inierat cunctis videre puellam nullis indicijs diuturni ieiunij fœdatam, nullo pallore, seu rabe, vel debilitate confectam: quæ potius robustam succo viscerum, moleque

Collar.
22. cap. 6.

membroꝝ. Cumque incredibilia viderentur, quæ dicebantur, habito consilio, in monasterio puellarum, in quo reliquæ Sancti Stephani sitæ sunt, sacerdos puellam simul & præposito commendauit. Illic primo tantum dicit apparuisse illam auem asseruit, sibi que increpasse, quod neque fame neque siti compulsam illum appeteret locum, quo sibi accedere non liceret. Per duas sane hebdomadas nihil cibi vel poculi sumens in monasterio mansit. Accidit autem ut quintusdecimus Dominicus illucesceret dies, ascendente nobiscum sacerdote, ut matutinum illis sacrificium solito offerretur, puellam præpositus ad altare perduxit, eo incessu & habitu, quo solent rubore perfusa ex epulis, poculisque mulieres aduenire. Sed ut se illa prostravit altari, clamore stertus sui cunctis astantibus gemitus lacrymasque induxit, quibus tantum malum auferendum plebs Dominum exorabat, erat enim iam indecens murmur in populo. Peracto itaque Missæ sacrificio, cum eadem inter ceteras, breuem particulam corporis Domini nostri IESU CHRISTI tinctam à sacerdote perciperet, semihora mandens trahere non valuit, nondum illo fugato, de quo dicit Apostolus:

Quæ consonantia Christi ad Belial?
Et iterum:

Non potestis calicem Domini bibere & calicem dæmoniorum, non potestis mensæ Domini participare, & mensæ dæmoniorum.

Manu igitur faciem eius sustentante sacerdote, ne Sanctum proiceret, à quodam Diacono suggestum est, ut calicem salutarem gutturi eius Pontifex applicaret. Quod ut factum est, statim ut locum illum, quem Diabolus obsederat, SALVATORIS nostri imperio reliquit, Sacramentum, quod ore gestabat, cum laude Redemptoris transfudit, puella clamauit. Hinc latitia, hinc voces in gloriam Dei, quod post octoginta & duos

A die, diabolo expulso, puella de potestate fuerit eruta inimici.] Hactenus b. Probert. Diu. Bernard. c.

B Aliam personam super caput eius posita Eucharistia liberauit ab eodem hoste generis humani. Mediolani in Ecclesia Sancti Ambrosij adducta ad eum fuit mulier multis annis obsessa, sicque deformata, ut monstrum, non femina, videretur. Conuersus ad populum, iussit omnes attentius orare: Missamque iussa prope altare constituta femina teneri, auspiciatus, quoties de more sa. ro. salutarem hostiam signabat, toties ad mulierem quoque conuersus, eadem signo crucis edito Spiritum nequam athleta fortis impugnat. Expleta autem oratione Dominica efficacius hostiam aggreditur. Patena siquidem calicis sacrum Domini corpus imponens, talia loquebatur: adest, ille, qui pro nostra salute passurus: nunc, inquit, princeps mundi eicietur foras.

C Hoc illud corpus, quod de corpore immaculae virginis sumptum est, quod in stipite crucis extensum est, quod intumulo iacuit, quod de morte surrexit, quod videntibus discipulis ascendit in celum. In huius ergo maiestatis terribili potestate, tibi, spiritus maligne, præcipio, ut ab hac ancilla eius egrediens, contingere eam deinceps non præsumas. Cumque inuitus deserens, & manere ultra non valens atrocius affligeret, tam magnam iram, quam modicum tempus habens: rediens pater sanctus ad altare, fractionem hostiæ salutari vite compleuit, diffundendamque in populo pacem ministro dedit, & confestim pax & salus integra reddita mulieri.] Hactenus Guilhelm. Abbas, d. libro secundo.

E Ioan. autem Molinetus, in Chron. Belgici anni millesimi quadringentesimi nonagesimi. describens molestissimam

b. de di. mid. cen. cap. 6. el. lib. 1. c. 3.

multorum annorum vexationem, quam propter vnus (quæ diu dæmonis succuba fuerat) Nonne peccatum, in innocentes virgines socias eius Quercetenses Deus fatanæ permiserat: narrat multos ex illa legione, quæ religiosas inuaserat, & se Hierarchiæ Seraphinorum fuisse gloriabatur, hoc remedio pulsos ex Energumenis.

Cum enim Decanus Cameracensis, vir doctus & probus vna cum alijs exorcistis accederet, peracta sacra communione, viuificam hostiam non ferens, subitò dæmon exclamabat: *Ah, satru probe armati acceditu! panemne illum sumpsisti. Quem panem ais improbe? inferebat Decanus. Si nihil est aliud, quam panis, maneto in hoc corpore obfisso, siua. vt nos credimus, verum est corpus IESV CHRITI, SALVATORIS nostri, iubeo, confestim fuge ex hoc corpore, nec vllam ei amplius molestiam aude exhibere. Quo dicto (remiram) energumena vt magno leuata a fascie molestiæ, confestim respirare, & alta voce Iesum vocare cepit. Quod idem omnes faciebant cetera, quando dæmone expulso liberabantur.] Hæc Molinetus scriptor eius temporis,*

Cui simile nostris temporibus Laduni in Belgica accidisse tam notunt Calvinistæ: quorum aderant multa millia: quam fremunt & rumpuntur a B. Auxentius A bas, discipulum habebat nomine Basilium: hunc dæmones adeo male multarunt, vt pro exanimi, corpore toto saucius & contractus ad Auxentium curru delatus fuerit. *Abbas iussit eum surgere, & venerandum corpus & viuificum sanguinem Domini nostri IESV CHRITI sumere, & statim reuerti in locum suum, abiit, nec amplius tentator eum aggressus b.]*

A Superat omnem admirationem, quod de Guidone de Lacha memorat Bern. Luxemburgicus, in catalogo *haeret. litt. G.* hunc in Episcopatu Brixienfi ita simulasse sanctitatem, vt pro altero S. Ioanne Baptista à populo haberetur, sepultus itaque fuit perhonorificè. Post mortem certis testimoniis inquisitores deprehenderunt hæreticum fuisse, quare de consilio Episcopi & aliorum prudentium assessorum, sententiam tulerunt, cadauer exhumandum comburendumque. Exhumatur adstante populo, & ossa proiiciuntur in ignem, sed ecce tibi statim dæmones (qui, à nullis cernebantur) illa ex rogo eleuant, & in aere suspensa tenent. Inde nata populi indignatio, exclamant, occidantur Episcopus & Monachi, qui stimulat liuore sancti huius viri ossa comburere conati. Quid cessamus? Deus id sibi non placere demonstrat. Extimuit Episcopus: sed Inquisitores eum adhortati sunt, vt ipse ad sacrificium missæ peragendum se accingeret: Deum potius miraculum facturum: quam veræ fidei causam sinat in periculo versari.

D Missa fuit, de Beata virgine: vbi ventum ad corporis Domini eleuationem, infernales illi spiritus alta voce in aere clamare ceperunt, *ò Guido, ò Guido de Lacha, nos hactenus defendimus te, quantum potuimus: sed modo non plus possumus, quia adest maior & fortior nobis. Confestim ossa in rogam recidere, & incendio in cineres redacta fuere.]* Hic perpende primo dolum diaboli, quo pacto defuncti hæretici Magi, memoria tueatur, vt plures animas illaqueet. Secundo, vide potentiã præsentia Domini corporis, & hostiæ in B. Mariæ Missa consecrata: 3 fidem Fratrum non irritam, & studium Quæditorum

Laodii apud Hoiuim edictus testatur & Faustus in Energum. M. cap. 14. in vita S. Auxentii. 14. Febr.

alibet exstat de Nicolæ Oby obfissus & dæmonis per venerabile Eucharistiam expulsi: olim non semel Patris, nunc hoc ann. 1598

li. 9. Mi
ta. ca. 12.

fidei tam presenti à Deo ope confirmatum Pet. Martyr. navigationis Columbi texens Historiam, in Occidentali illo Indiarum tractu testatur, commune miraculum fuisse: quod si Eucharistia sacramentum per Christianos alicubi collocabatur, continuo dæmones obmutescabant. Ante annos ferme quadringentos vixit, Casarius Cifertiensis, eius hæc sunt verba: *Tempore illo quando manifestari cœperunt hæreses Alienenses, quidam maligni virtute diabolica suffulti, quadam signa, atque portentosa ostenderunt, quibus & easdem hæreses roborauerunt, & multos fidelium in fide subuerterunt: super aquas ambulauerunt, & non sunt submersi. Cernens hoc sacerdos quidam fide Catholicus, & vitæ religiosus, sciens veram signaculum falsa doctrina esse non posse, corpus Domini cum pixide ad flumen, vbi illi populis suas ostensuri erant virtutes, deportauit, dixitque in audientia omnium: adiuro te diabole per eum quem in manibus porto, ne in hoc flumine, ad huius populi subuersionem, per hos homines tantas exerceas phantasias. Post hæc verba, illis super vndas fluminis ambulantibus, vti prius, sacerdos turbatus corpus Dominicum in flumine iactauit.*

Mira CHRISTI potentia, mox enim vt elementum tetigit sacramentum, phantasia cecidit veritati, & pseudo illi Sancti, quasi plumbum descendentes in profundum, sunt submersi, pixidis vero cum sacramento statim ab angelis sublata est. Videns sacerdos hæc omnia, de miraculo quidem exsultauit, sed de iactura sacramenti doluit: totam vero noctem in lacrymis & gemitu transgens, mane pixidem cum sacramento reperit super altare. Hæc nobis eo tempore relata sunt.]

Thomas Brabantinus, vulgo vocatus, à Cantiprato, eodem sæculo vixit: anno

A millesimo ducesimo trigesimo primo predicante, inquit, in Teuthonia M. Comado contra hæreticos, & ab eisdem felici morte perempto, hæreticus quidam (vt per fratrem Conradum, Prouincialem Predicatorum per Teuthoniam, ante multos annos accepi) seductus à demonibus, fratrem quendam ordinis Predicatorum ad hæresim inuitabat.

B Quem cum videret instantissime renitentem, dixit fratri: pertinax es valde in fide tua, nec tamen de hac nisi per scripta quadam, aliquid certum in spe: Si, Credere autem si velles dicbis meis, Christum tibi & matrem eius, & Sanctos oculata fide monstrarem. Mox ille illusionem demonum suspicatus, volens tamen probare quid esset: non immerito (inquit) tibi tunc crederem, si promissa duceres ad effectum. Gaius hæreticus, diem fratri statuit. Frater vero pixidem cum Sacramento corporis CHRISTI clam secum sub cappa portauit. Duxit ergo fratrem hæreticus in specu cuiusdam montis in amplam valde palatium, quod claritate mirabiliter relucebat.

C Nec mora, vbi in interiorem partem palatii peruenerunt, viderunt thronos positos, quasi ex auro purissimo, in quibus sedebat rex fulgore corusco circumdatus, & iuxta eum regina sereno vultu pulcherrima, & ex utraque parte sedilia, in quibus seniores quasi Patriarcha, vel velut Apostoli, adstante per maximam multitudinem Angelorum, & hi omnes luce siderea coruscantes: vt nihil minus quam demones putarentur. Hic mox vt vidit hæreticum iadens in faciem adorauit. Dicitur autem frater immotus stetit: sed tanto spectaculo vehementer obstupuit, & mox ad eum conuersus hæreticus, quare, inquit, Dei filium intuen non adoras? pronus accedens adora, quem vides, & ab ore eius scire nostra secreta suscipies.

Tunc frater accedens propius extraxit pixidem, & obtulit regina in folio sedenti, dicens: si regina es mater Christi, ecce filius tuus quem si susceperis, te velut matrem Dei recognosciam. Cum hac protinus voce totū illud phantasticū euanescent, & annihilato fulgore, & ante tenebra densuerunt, ut vix frater cum ductore suo ad montis exitum regredi potuerint. Conuersus ergo haereticus ad fidem rediit, & miram demonis astutiam stupefactus expauit. a] Eadem alio tempore eodem remedio patefacta fuit & dissipata: accipite, Pici Mirandulani, verbis; b] Fuit in alpihus Rhetij sacerdos quidam probus ante annos duodecim, cui cum foret opus, ad agrotum quendam graui oppressum morbo Eucharistiam deferre, cum longius ille abesset, videretque se non ita, ut oporteret, celeriter ad eum pedibus posse peruenire, ascendit equum, colloque Sanctissimum Christi corpus pixidi inclusum satis honorifice alligauit, iter suum quanto ocuis accelerans. Cum nonnihil processisset, obuium habuit quendam, qui, ut equo descendens secum pergeret ad spectaculum quoddam mirabilissimum inuitauit.

Imprudens homo, & cupiditate reuiam stupenda ductus paruit: vix equo se dimiserat, cum sensit se per aera vna cum comite de ferri, & breui tempore in altissimo montis cacumine statur, ibi amplissima, & amoenissima planities erat arboribus vndique excelsum obserta, rupibusque horrendis circumiectis. In medio choros innumeros ac varios ludos cuiusvis generis, multis lautitiae diuersis ferculis instructas erat videre, audiebantur etiam concentus quilibet omni suauitate affluentes. demque aderant, qua animos hominum iucundissimis delimitibus tenere possent, & dulcedine perfusos in maxima demulcere solent. Obstupefactus improuisa re simplex bonusque Sacerdos, neque eloqui pra admiratione aut hiscere

A
accidens, penè extra se positus, attonitusque, haerebat.

B
Tum socius, qui etiam adduxerat, petijt ab eo, vellentne Reginam, qua ibi aderat, supplicem venerari, & munus illi aliquod offerre. In alto quodam folio Regina adsidebat, effigie formosissima, regio cultu & ornamento mirificis ornata. Accedebant ad eam prosternentes se humi cuncti, qui aderant, bini, quaternariae, ordine pulcherrimo, & humi se prosternentes eam colebant, varia munera offerentes. Ad mentionem Reginae homo, cum videret eam sic fulgentem, & ministris plurimis circumstantam, putauit esse matrem Christi, caligine & terra Reginam, neque enim suspicabatur vllas praestigias, demonumque spectra, alioquin eo non appropinquasset. Reputans igitur secum, quid illi dono daret, existimauit nihil ei gratius aut iucundius futurum in munus, quam si corpus accessit & ad pedes accidens in modum supplicis, arculam, in qua erat augustissimum Sacramentum, è collo detractum, in gremio mulieris illius posuit. Mirares, omnia continuo euanuerunt.

C
Percussus huiusmodi nouitate homo rudis, & praestigis irriteritum se videns, & in horroribus densissimis & lustris destitutum conspiciens, opem diuinam tremens implorare, ut è tantis ipsis amfractibus expediret, cumque diu per loca inuisa, siluasque vastissimas errasset, vix tandem pastorem reperit, à quo in viam ductus didicit, se millia centum a loco abesse, quo Eucharistiam deferre cupiebat. Ad suas tandem sedes reuersus rem totam detulit ad magistratus, contigit hoc imperante MAXIMILIANO.

E
Haecenus Comes Mirandulani, Quare propter haec & similia innumera temper Catholici credidere, hoc viuificum corpus mortiferi hostis praestigias discutere, & noxas ab eoin-

cin Chrō
Ordinis
Fr. Præd.
in Cōmū.
fol. 199.

ferendas arcere ac repellere. Sentiebat hoc Prædicatorum Neapoli prior, hac se Panoplia muniens contra horrendam visionem, circa annum millesimum trecentiesimum septuagesimum. Ibi in conuentu S. Dominici accidit, vt post completorium (inquit Fr. Antonius Senensis) refectiois locum ingrederetur, cui erat illius cura commissa, qui mox in ingressu videt illum fratribus circumquaque refertum, & illi cap, as habebant indutas, & tanquam hora foret collationis faciendæ & illam expectarent, sedebant. Accurrit ille sine mora ad Priorem, & illud ei aperit. Prior fratrem delirum putat, vel somnia narrat: at tamen dum vrgetur, vadit, videt & credit, & ille quoque turbatur, & rem mox confert cum monasterij grauioribus Patribus, & prudentioribus: de quorum consilio sacras vestes assumit, & sacrum Christi corpus deferendo, toto conuentu comitante, se illuc confert, & ad illum sermone directo, qui honoratiore loco sedebat, eos adiurat, vt aperiant, quinam sint, & ad quid venerint, & quid velint: & vt ad hæc respondeant, illi præcipit in nomine illius Domini, quem gestabat in manibus.

Vt tamen quando Prior coram illis comparuit cum Venerabili Sacramento, illi omnes assurrexerunt quidem & capita inclinauerunt, caputia tamentaliter demittentes, vt eum minime viderent. & hoc facto iterum sederunt: ita iussi à Priore, vt responderent ad proposita, inclinarum. Tandem, qui inter eos videbatur præcipuus, respondens dixit: quod ipsi omnes fuerant eiusdem ordinis religiosi, & pro maiori parte Magistri, Priores, Superiores, Baccalarij, Lectores, & alij officij donati, & quod omnes damnationis sententiam acceperant: quoniam ambitio multa, superbia, inuidia, & alia huius generis vitia eos fecerant damnatione dignos. Sed quod diuina per-

A mutente clementia, iussi fuerunt illic venire, vt eos & vniuersos ordinis cultores commonescerent, vt sua vocationi facerent satis. Nam illi, quia minime id præstiterant, omnes damnati erant, & flammis cremabantur æternis. Et in signum huius cuncti in eos aspicerent. Et hoc dicto omnes illi cappas aperuerunt, & singuli eorum flammis circumcincti & incensi visi fuere, & tunc idem præcipuus manu in mensa signum dedit, & sic illa visio euasit, & totus conuentus mansit timore consternatus.]

B Vah! quam timenda pestis hæc ambitio, quæ tanto cum damno Sanctorum etiam in cœtus se ingerit? Huic rei probandæ aliud testimonium, non minoris fidei adscribam obiter, nunc recens ex litteris cuiusdam fidei dignissimæ sacerdotis hoc anno Neapoli per scriptum in hæc verba. Casu accidit, vt acceptis tuis proximis litteris loquerer cum Fr. N. Professore, Phil. quondam Salernitano

C Monasterio fuit superior, is mihi narrauit F. Tiberium hominem Sanctimoniam laude præstantiss. qui sapius hoc Sanctitatis titulo fuit superior, sibi coram rem ita narrauit, cum quadam die sub noctem Frater Tiberius iniijeret fratres, an in lecto de more accubuerint, et vsus per triclinium, vbi vidit pleraque lumina, & vocem audiuit hominis de superiore loco loquentis, vidit plerisque ministrantes, tandem qui superioris locum tenebat facto super mensam signo sic locutus est: Ambitio & crapula duxerunt nos ad tariara. Et nunc etiam superest, velut cicatrix in mensa, perinde ac signe tacta esset.]

E Hæc visio confirmat præcedentem. Cæterum cum tam efficax sit sola præsentia; quid sumere, & ei vniri docet id D. Macharius, historiam narrat Palladius; a tradens, vxorem cuiusdam Aegyptij maleficis carminibus affectam fuisse, vt ad precipientib. equa

videre-

videretur, cum tamen sermonis humani usum retineret, adducta mulier à marito ad D. Macharium: hic eam liberavit, & dixit: tantum dæmonibus in miseriam licuisse, eo quod multum temporis ab Eucharistia perceptione se abstinuisset, frequentius itaque in posterum ad Iesu corpus sumendum accederet: cuius quam utilis frequentatio, docet recenti exemplo Leonardus Vairus; b quod, defectu Codicis, nunc ascribere mihi non licet.

T Separari non debet ab hoc remedio, *Inuentum Missæ Sacrificium*; cuius oblationis eisdem effectus sæpe docuit experientia. *Vir tribunitius* (inquit B. Augustinus) *Hesperius*, qui apud nos est, habet in territorio *Fussalensi fundum Zubedi* appellatum, ubi cum afflictione animalium, & seruorum suorum, domum suam spirituum malignorum vim noxiam perpeti comperisset, rogauit nostros me absente presbyteros, ut aliqui illorū eo pergeret, cuius orationibus cederent. perrexit vnus, obrulit ibi sacrificium corporis Christi, orans quantum potuit ut cessaret illa vexatio: Deo propterea miserante cessauit.]

Idem confirmat exemplum illud Diu. Bernardi paulò ante narratum; & aliud à Gaufrido narratum in vita S. Petri Tarentasij supr. tom. 2. pagin. 73. & aliud apud Metaphrastem de B. Theodoro Archimandrita, qui precibus & Sacrae Missæ oblatione multitudinem locustarum immensam nebulae instar Mazaniae locum occupantem, interemit. d Possent ex Tilm. Bredembachio addi nonnulla; e sed vnus D. Augustini sufficere debet auctoritas. fatentur hodie maleficæ, se dum missam audiunt, ab omni dæmonis vexatione liberat esse; ideoque se diutius ad horam vsque meridianam in Catholicorum templis, in quibus

A plures missæ dicuntur, moras trahere.

B De oleo, quoque *infirmorum*, per Episcopum benedicto, quo in extreme vntionis vtimur Sacramento, ex diuina institutione, f dubitari nequit; cum etiam ad corporis sanitatem sit institutum: & quouis oleo à viris Sanctis etiam non Episcopis, & non solemniter, sed obiter, ut se res offerebat; benedicto id non semel legimus effectum. Exempla huius rei plurima habemus. Bedas; cū ageret de monialis cuiusdam oblesæ à varijs, quæ dæmon infixerat, vulneribus, sanationes: & narraisset vno excepto cæteris sanatis, hæsitati Sacerdoti ipsamet consilium dedisse, g si (inquit) *Yoleum pro infirmis consecratum*, eidem medicamento asperseris, sicque me perunxeris, statim sanitati restituar. Nam vidi quondam per spiritum in quadam longius posita ciuitate, quam numquam corporalibus oculis vidi puellam quamdam, pari calamitate laborantem, taliter à facev dote curatam. Fecit ut illa suggererat, statimque huiusmodi, quod ante respuerat, accipere consentit.]

D Hoc oleo S. Theodosius cænobiarcha bruchos pellebat, h morbos grauissimos S. Launomarus abigebat. i Eucheria vxor Agapij beneficio attentata cum ei roderentur intestina, ablata est ad S. Parthenium; qui triduo orans, & oleo Sanctorum ei propinato sanā remisit: k idemque hic ipse Sanctus beneficium, eodem oleo inungēs, impedit cuidam Lesbo Oano. Erat hoc ordinariū **E** B. Auxentij Archimandritæ cōtra dæmonis obsidiones, morbosq; ab eo illatos remedium. l Nec minori successu vsi eodem contra serpentis ictum virolentum S. VV in v valocus Abbas; m & qui manum pictoris à dæmone inflammata sapauit: & qui energumenum e

sanant

V.

f Mar. 6. v
13. Iac. 5. v
14. c. ad
abolendā
ext. de hæ
ret. conc.
Flor. in
Decr. v-
nionis,
Conc. T. i
fess. 7. cā.
1. & fess.
14. de ex-
trema vn-
tione ca
non. 1.
g in Luc.
8. fol. 215.

b Metaph
in eius vi-
ta mense
Ian.
i Sarius Ia-
nuar. 19.
k Metaph
7. f. ebr.

l Metaph.
14. Febr.

m Sarius
5. Martii.

b l. 3. de fa-
scino c. v.

c l. 7. de
Ciui. Dei
c. 8.

d Metaph
in Apr. in
vita The-
odori.
e l. 9. col-
lar. c. 5. &
aliis co-
dem l.

sanandum obtulerat, & alium quoque energumenum ferocissimum liberavit: & hydropicæ cæcoque sanitatem restituit S. Euty chius Patriarcha; & contra virulentos morsus Sancti Paternus Abricensis. o Contra demonis oblidensis ferociam non raro præualuere prioris digiti Sacerdotales consecratione chrismatis in ordinis susceptione sanctificati. Scribit Ioann. Molinetus Chron. Belgici anno 1490. Aegidium Netteletum Decanum Cameracensem, cum exorcisaret Quercenses energumenas, quæ loqui; labra claudente demone, nolebant; solitum digitis illis labra deducere, & increpitare hostem; si vales potesque digitos hos oleo sacro imbutos mordere vel ledere, en illos tibi permitto: si nequis, os aperi, impero. Mox autem Energumenas vias liberari magna molestia, cepisseque Decano parere, eique respondere ad quæstia.

Tertium remedium est, recurrere ad Sanctos viros, & auxilium ab ijs petere, quos constat habere donum miraculorum (quod donum, essi rarius, etiam ijs potest competere, qui vitæ suæ non probata, dum tamen fidem rectam habeant) hoc remedium, quia vix vlli tales hodie, saltem in his Europæis regionibus, vix vsui hic sit, olim frequens fuit, sunt enim plenè vtiliter ad Sanctos confugientium exemplis omnes sacra historia: neque tum quotquot demonia eiiciebant, erant præditi Ecclesiastico ordine Exorcistarum, vt constat: erat tamen etiam prius temporibus in Ecclesia hic ordo, vt statim ostenditur. Sane olim SS. viri demones fugabant, & vincebant sola interdum præsentia sua, vt legimus de Beato Macario Alexandri-

A no, apud Palladium, & de Aegypto apud Sozomenum, & de Sancto Guthberto apud Bedam, & de Rustico apud Casianum; r vel verbis dumtaxat, vt Beatus Basilius & paphnutius, vel litteris vt de Sancto Eugendo legitur, in eius vita, & de S. GREGORIO Thaumaturgo scribit Gregor. Nissenus, vel percussione & verbere, vt Sanctus Paulus Simplex apud Palladium & Theodorus apud Gregorium presbyterum eius vitæ narratorem, & B. Vrsinarus, apud Rhatarium, in Suri rom. 2.

Quartum est Exorcismus Ecclesiasticus. Nota hunc ordinem exorcistarum in Ecclesia iam ante 1300. annos seruatum fuisse. patet ex B. Ignatij Epistola ab Antiocho, & epistol. Cornel. Papæ ad Fabianum quam Eusebius conseruauit; r & ex Firmilian. ad Cyprianum, u & ex alijs Patribus Conuulsijsque, x constat ijs, quibus in Ecclesiastic. Histor. constat aliquid, fuisse vero exorcismos, quibus utebantur, certas orationes ab Ecclesia comprobatas, ex Concilio illo Carthag. 4. probatur, & quia Micrologus obseruauit solos exorcismos; Per Christum Dominum, &c. sicut cæteras orationes non finiri; Per eum qui venturus est iudicare viuos & mortuos, &c. cuius diuersitatis causa est, quoniam nihil magis demones exhorrent, quam extremi iudicij memoriam, quo omnes in æternam gehennam detrudentur. y Fiebant autem initio exorcismi non in domibus priuatis, ob metum; neque in templis, ob reuerentiam; sed sub diou, sed hoc exoleuit, petebatur signum egressiois à demone, a & nomen demonis, b quæ duo adhuc hodie retinentur; sed & cibos omnes, quibus maleficiati vescuntur, exorcizari vtile

» Eustac. n eius vi a Apr. 6. » Anonymus in e- us vita 16 X.

» Mar. 7. » 2. Mar. 9 & Luc. 10

7 Clemes Rom. l. 8. » ost. e. 32 Iust Mart hal, cont Triph. Tertul. in Apol. c. 32

Pallad. e. 19. & 20 Solom. 6. c. 20. Bedam. vit. S. Guthbert. cap. Calli. col. lat. 1. c. 7 / Rufin. 1. Ecclesiast. c. 4. & Amph. vit. S. Basil. Y 1. 6. hilt. Becl. c. 31 p. 1. 4. ep. Clem. episc. ad Laico. Anac. ep. 3. Cap. ep. ad Fel. com ep. Conc. Carth. sub Syn. can. 1. Antioch. 10. Carth. 4. can. 4. & seq. c. in eorum & subsc. p. 1. D. Aug. y Micro. de obsec. Becl. c. 32 & Conc. Laodice. 26. » Pallad. Laodice. 77. & lep. 1. c. 1. » Lad. 1. » inf. & da in 1. Luc.

putaba-

putabatur, formulam nobis suggerit Sacerdotale Romanum: alia quoque in his obseruanda collegerunt alij c: Nobis non vacat ista hic persequi, solum addo cauendum exorcistis, ne cum dæmone iocentur, & curiosa, nugaciave misceant colloquia. Vidi (inquit Niderius in Formicario) in conuentu Colonienſi, fratrem, verbis satis iocosum, sed in gratia expellendi dæmones valde famosum. Hic cum in terminis conuentus Colonienſis dæmonem in obſeſſo corpore arctaret: dæmon petiuit à fratre locum recedendi: quo gauisus frater ait in ioco, In cloacam meam vadas. Exijt igitur dæmon, & nocte cum fratre ventre purgare vellet, dæmon tam dire cum torſit prope cloacam vt vitam cum difficultate ſaluaret.]

Sancta res est dæmones eijcere, sancte tractanda, sic fecere quotquot olim hoc exorcismi remedio tam efficaciter vſi fuere. Vixit B. Vrfmarus Episcopus ante annos octingentos, vitam eius Raitherius scriptis mandauit a: memorat autem memoria dignum, quod hic referam: Malbodienſis monasterij quandam monialem diabolus inuaserat, & vehementer laniabat: eam sibi Episcopus iussit exhiberi, quod cum factum fuisset, ille non de sua, sed de Domini præsumens virtute, accepto libro, capit legere exorcismum super caput eius. De hinc benedicto oleonares, oculosque & os eius leniuit, & protinus immundum ab ea spiritum fugauit. Liberat amen puella, pavor quidam, qui præſentia diaboli ſeminatus fuerat, adhuc pectoribus vicinorum inerat. At vir Domini præcepit sibi aquam cum sale deſerri, quibus benedictis, iussit ſpargi per cuncta monasterij loca: & sic omnis pavor, cum auctore suo Sarana diſceſſit.]

Audistis exorcismum ex libro le-

A tum, & capiti impositum vt fit hodie, audistis illitum oleum sacrum audistis salem & aquam benedictam, & horum omnium audistis efficaciam. Sed & Adelinus Sagienſis Episcopus. in emergumenæ Osburgis liberatione, aquam benedictam, signum crucis, & preces quæ solent, inquit ipsemet b, adhiberi feliciter adhibuit. Sanctus Mauritius Andegauenſis Episcopus. latronem, quem ob furti crimen diabolus occuparat, per exorcismi (ait Fortunatus c) gratiam à dæmone liberauit: at Maurilius Beati Martini tempore vixit. Sed ista ſufficiant de exorcismo. Si quæras cur non ſemper dæmon pellatur: res clara est, id peccatis vel obſeſſi, vel abiurantis posse contingere, vel ob maiorem ipsius ægri vtilitatem, Dei que gloriam. Notandum quoque quod vere & prudenter Toſtatus monuit, non ſolere exorcismis omnes molestias & vexationes, quas dæmones inferunt hominibus, repelli: sed solum illas, ad quas repellendas exorcismi ab Ecclesia ordinantur, vt sunt molestiæ quæ inferunt manendo in corporibus, & illa vexando: siue dum interius manent, siue dum exterius obſident: & illa (inquit) regulariter sanantur per exorcismos: maleſicia autem dæmonum, & alia mala, quæ nobis inferunt, contra, quæ non ordinantur directe exorcismi, non curantur per exorcismos, nisi raro.]

D Porro quoniam Dei opera reuelare & confiteri honorificum est: ideo his, adhuc ſubiungam illustre diuinæ benignitatis, & tyrannidis dæmonicæ argumentum, plane recens: & vt is, cui accidit, ore proprio ſaſſus, res in facie Ecclesiæ hic Grætij gesta, narrationem nostri in collegio ſeruant propria manu ipsius ſubſcriptam, & nunc cum hæc ſcriberem, penes me habui.

Adelinus in vita S. Opportunus 12. April. in vita S. Maurilij cap. 10.

Igitur anno millesimo sexto, die Martij 22. N. Prutenus, ut aiebat nobilis, annos natus 22. ipsa Hebdomada sancta feria quarta, collegium nostrum (cuius impulsu, quo vesine, incertum) cumque vno nostris spectante & audiente, in porticu inferiori collegij deambulans, arrogantius gesticularetur, & cum crebra capitis quassatione verba in Deum blasphema, & plena desperationis audacius euomeret: monetur iterum ac sapius, sese ut habeat modestius, ac linguæ frenum iniiciat: sed frustra proficiebat enim in peius, & per omnia anxij afflictique animi signa præbebat. Quamobrem accedens eum noster, quærit benigne, ecquid habeat? cui rei vacet? & cur adeo creber in Dei nomine irreuerenter vsurpando? Refert ille: Perij miser, diaboli pedicis sum irretitus: nec tamen quas promisit, & opto delicias, frui datur. Quibus audistis noster, graue quidpiam subesse veritus, manu prehensum in collegium introducit, & blande rogat: quid hoc rei sit, ne sibi grauetur aperire. Tum N. cum lacrymis ordine, tum quidem perturbato, sed sequenti die tranquillus, eo ipso quem referam, narrare cepit: se nobilibus ortum parentibus & re ampla, educatum laute ac delicate: & certis de causis (quas prudens reticeo) parentis gratia excidisse, & lare patrio profugere coactum: & pecunia, quam discedens copiosam secum acceperat, absumpta, in extremam egestatem decidisse: tandem in via dæmonem cum vehementi vento ad se nocte quadam sub arbore iacentem accessisse: & recensitis ijs ipsis quæ patiebatur, quæque perpeffurus esset incommodis, opem & auxilium, pristinamque parentis gra-

A tiam promisisse: si modo se dato chirographo vellet ad paucula quædam obligare. Se quidem suggestionis, quam perniciosissimam sciret, eavice non obtemperasse: dæmonem eodem, quo cum venerat vento ac fragore recessisse: prædixisse tamen fore, ut eum aliquando non acceptæ conditionis pœniteret. Quæ cum non procul à Vratislauia pone quendam pagum accidissent, inde se Vratislauiam contulit: vbi breui victus incommodis, die quodam sub vesperam oppidum egressus, seipsum quod fidem dæmoni non dedisset coarguentem, defleuisse animo conditionem, qua exciderat, in quam inciderat, nulla sibi reliqua consilij, auxiliijve spe affulgente. Nox erat intempesta, cum illi se dæmon gygantea mole offert conspicuum, & insultans ait: Nonne vero dixeram futurum, meam. ut opé supplex expeteres? Iure quidem tibi illam, ut indigno, possem quantumuis supplicii denegare: verum ut intelligas, quam tibi ex animo velim bene, en promitto auxilium, parentis gratiam pristinam, veteres delicias, iucunditatis annos solidos numero. xxi. quibus expletis plena mihi sit in corpus animamque tuam potestas: tu vicissim stipulanti sponde, quæ exigo: & nunc imprimis, Deum, Dei que matrem, Cælites omnes, & fidem quam docuere veteres eiura: insuper fidem da, mortalium te nemini hoc pactum manifestaturum, in nullum vnquam tēplum ingressurum, precarium codicem non lecturum, ac demum homines omnes, & eos potissimum, qui te ad pietatem incitare, hortari que voluerint, odio implacabili profecuturum: te vxorem non ducturum, sed concubinis pecunia conductis vsurum.

Cumque

Cumque in tam perniciosam legem consentisset iuuenis, iamque sola superesset syngrapha proprio sanguine describenda: dæmō illi porrectā vltro sinistra tanta vi compressit, vt sanguine è trium digitorum extremitatibus expresso, manum implerit, subministravit etiam scriptioni materiam (nescio quam) pergameno molliorem, sed charta duriolem, & calamum: scribenti que conceptis verbis præiuit, quæ sibi præstari vellet: & quæ se vicissim præstiturum polliceretur. Conscripto traditoque chirographo, miram se dicebat omnis generis instrumentorum harmoniam audiuisset, & ad sonū obdormisse adeo pacato & alto sopore, vt sequenti die, nullo per vias publicas prætereuntium strepitu percepto, in multam lucem sterterit, tandem euigilasse, & ilico patrati facinoris penituisse, profectumque Vratislavia Olomutiū, & inde Viennam, Vienna Grætium, ibi diuertisse ad doctorem Venediger: ab eo se ad Dominū Strasbergum directum & commendatum. Postremo venisse Marpurgum ad doctorem Homelium. ibi exilij pertæsum, se rursum indoluisset, quod pactum cum dæmone initum non custodisset, adfuisse sibi noctu denuo in lecto iacenti dæmonem, ac de pacto renouando in hunc modum actum esse, vt nimirum proprio sanguine nouum dæmoni chirographum conscriberet, ac in templo quodam nuper diruto, non procul Marpurgo, noctu deponeret. Post paucos dies iterum se facinus damnaſe, manus sibi violentas desperatione actum inferre voluisse: tandem suasu cuiusdam venire Grætium, vt quæret remedium, statuisse. Pridie tamen quam Marpurgo discederet noctu adfuit dæmon, & certum hic Græti, prope Carlauu tuguriolum descripsit,

A in quo 30. Martij comparet: fore, vt tum fiat voti compos, & pristino statui ex pactis restituatur: caueret interim etiam atque etiam ne Iesuitas adiret vnquam, alioquin grauissimas eum pœnas daturum.

B Hæc omnia nostro iuuenis eo ipso narrabat die, quem illi dæmon præfixerat, ad suum in illo tuguriolo congressum: & quamuis illo die à tali congressu fuerit à nostro deterritus, nihilominus postridie (quæ fuit die Veneris sancto) post meridiem, nemine consulto, assignatum sibi à dæmone locum infelix adiit. Adest dæmon, exprobrat perfidiam, quod contra suum præceptum nebulonibus Iesuitis adfuisse, petit tertio renouari pactum hac ratione, vt medium sinistrae manus digitum in pignus ei offerat. deinde recensitis ab adolescentia peccatis, ostendit animæ salutem esse desperatam: allegatis è S.S. testimonijs, quam obrem ducat in bonis dies. Simul libellum offert iuueni, quo omnium dæmonū nomina continebantur, & modus quemlibet pro arbitrio euocandi: nihil tamen horum iuuenis acceptauit.

C Sabbatho sancto, vbi rescitum quod contigerat, maior iuuenis cura haberi cæpta, & cautum ne vnquam solus esset: & ex eo tempore ab vno patre, cui peculiariter eius cura commissa fuit, in rebus catholicæ fidei est institutus. Sub finem Aprilis sese ad confitendum generaliter præparauit. Quo die confessurus erat, visum vt in præsentia Patrum aliquot diabolo renunciaret, & male pacta bene rescinderet: dum recitantur Litanie ad verba: *Pater de cælis Deus*: corruit pene exanimis, hominem erigimus totis artibus contremiscentem. Ad gloriosum *Dei parentis* nomen denuo corruisset, ne

titubantem vtrimque sustinuissemus. Tandem facta ægre renunciatione, & dæmonis abiuratione, cibo refocillatus (destitutus enim erat viribus, & contremiscebat ita debilis, vt consistere nequiret (post meridiem ductus ad templum vt confiteretur, recitatis de Nomine Iesu, & de Angelis Litanij, cum peccata recensere cœpisset, ei dæmon in aurem insurrat: Huic nebulari (confessario scilicet) ne credas, nisi velis ab eo improbo circumueniri. Totus Maius impensus, tum vt in fide confirmaretur, tum vt crebra confessione vniuersos conscientia recessus perpurgaret. non fuit dies, quo pater designatus cum eo non ageret. optima iam sperari posse videbantur. Patiebatur tamen dæmonis insultus varios: nam & nocte quadam ter est ad spacium trium passuum lectulo eiectus, absque vlla tamen vllius membri læsione. Et alias se illi exhibuit dæmon, & magnam præ se ferens benevolentiam, suauit, Marpurgum vt rediret: quid hîc sese affligeret? Miror (inquit) quod cum noriste damnatum esse, non maiorem des operam, vt vitam hanc ducas hilariorem, reuertarisque ad pristinas, quibus excidisti, fortunas. Pudet me tui, & miseret, quod meus, cum sis, vitam hîc ducas adeo acerbam. Et quoniam eo ipso tempore quidam studiosus obierat in domo pauperum (in qua etiam ipse degebat) pro quo nonnulli in valetudinario per totam noctem ad Deum fundebant preces, subiunxit: se nec posse, nec velle manere diutius, viuis canibus inferius (in v. *stetudinario*) apud canem mortuum latrantibus. Quam obrem rogat etiam atque etiam, vt vel semel ad dictum tuguriolum reuertatur: fore, vt ibi ea audiat noua quæ antea nunquam.

A Die vigesimo octauo Maij, Dominica Sanctæ Trinitatis, cum nostri Deo negotium assidue commendassent, aliaque nonnulla pietatis exercitia mortificationesque in hunc finem Deo obtulissent, dispositus est ad sacram Synaxim. Et primum in multorum è nostris & Congregationis Sancti spiritus præsentia, in templo Sanctæ Catharinæ, ex charta conceptis verbis dæmonem eiuravit, & pacta se rescindere nefarie contracta est protestatus, sed incredibili difficultate, dæmone sic sensus impediente, vt nec legere, & ægre tardeque præuentem sequi posset. Fecit deinde professionem fidei Catholicæ iuxta formulam in Bulla Pij. IV. relata. Vbi ad hæc verba ventum est (*Ecclesiasticas traditiones, obseruationes, & constitutiones firmissime admitto & amplector. Et: Septem esse vera & propria sacramenta noua legû. Et: in sanctissimo Eucharistia sacramento esse vere, realiter, & substantialiter corpus & sanguinem, &c. Et: hæreses ab Ecclesia damnatas, ego pariter damno, &c.*) omnibus corporis viribus prorsus est destitutus, ereptus illi oculorum, aurium, & linguæ vsus in tantum, vt sibi aliquantulum destitutus diceret, vereri se ne sibi eo loco sit moriendum. Cum in illa esset sensuum ectasi: frustra que vrgeremus, vt quod corde credebatur: exprimeret ore; credere videlicet se Christi in Eucharistia præsentiam: placuit illi venerabile sacramentum propius admo- uere: ad cuius præsentiam ita sibi restitutus est, vt, velut è graui somno experrectus, diceret, & credere se, & experiri copiose Christi præsentis virtutem. Licet etiam diuersum euenerit, vt Eucharistia in altari collata, loqui posse & audire, accedente vero sacer- dote, tanquã iuueni sacramentû por-

reçturus

recturus esset, sensibus omnibus destitueretur, dentesque tantâ vi comprimerentur, vt nulla ope referari posse viderentur, & recedente rursus cum Eucharistia sacerdote, videret, loqueretur, & audiret. Dicebat verò se inscium eorum omnium, quæ illi in aurem inclamassent, solum animaduertisse veluti forcipe sibi os claudi, atque vt nihil relinquere intentatum, idem sacerdos relicta in altari Eucharistia, digitum consecratum ori imposuit postmodum vero vbi Eucharistiam ori admovisset, & veluti sumendâ obtulisset, tum demum inimicus eum ore patenti exagitare, & multis renitentibus eum in aërem attollere cepit. Cumque adiuraretur, eum vt quietum esse sineret, & chirographa restitueret; eâ tertio ex ingenti fune dependentia in fastigio templi iuuenis solius repræsentavit obtutibus, cæteris nihil omnino tale videntibus. Eo die nihil aliud actum, præterquam quod & multæ ibi ad Deum pro salute eius preces fuxæ, & maxima recuperandarum sygrapharum spes iuueni fuerit relicta.

Die 3. Iunij iuuenis templum ingrediebatur, cum hostis inopinato vultum eius, quasi pallio diuerberavit, & simul manum sinistram miserum in modum dilaceravit, vt sanguis copiosus deflueret, nemine tamen, qui hæc inferret viso: sensit quoque ibidem colulum sibi ab aliquo torqueri, nihil tamè incommodi passus est, præterquam quod diebus sequentibus remanserint in manu cicatrices, cum maiore dolore quem senserat, dum illi manus laceraretur.

Eodem die multa fecerunt nostri, vt ad Dei gloriam, felicem res tota fortiretur exitum. Excitatus eâ nocte ventus ingens, absque omni omnino pluuia, auditaque iuueni vox ve-

A lut in vento miserabiliter lamentantis.

Die 4. Iunij, Dominicâ infra octavam corporis Christi, in eodem templo D. Catharinæ, post sacrum & Litanias ad singulas sanctissimæ Trinitatis personas habitas, iussus ex chartâ de testari sua peccata, profiteri fidem, & coram Deo, Angelis, & hominib. protestari catholicum se esse, nunquam se de misericordia Dei diffisurum; fecit id aliquamdiu adiutus à nemine. Cum ei visus deficeret, prælegit alius, ipse tarde, ægre, & cunctanter verba efferebat, dæmone linguam impediente Ventum vt diceret, *Quapropter ô bone Iesu, &c.* nec legere id potuit, nec alios audire suggerentes. Adiuratur dæmon, eique virtute Dei præcipitur, ne iuueni in hoc opere sit impedimento. Exagitur ilico iuuenis, ac si foret obfessus, & inter hæc vnico velut momento linguam Germanicam didicit, quàm beneficio dæmonis loquebatur latis eleganter; natiuo retento idioma te.

Hoc animaduerso aucta omnibus fiducia. In gratiarum actionem recitatur, *Te Deum laudamus.* Iubetur progredi, nequit dicere, *Confiteor, &c. Domine non sum dignus, &c.* frustra. Accedit sacerdos cum Eucharistia, dæmonique in virtute Dei præcipit, hominem vt missum faciat, &c. Tanta vi iuuenis attollitur in aëra, vt decem duodecimve è nostris vix eum retinerent. Ad crebram nominis Iesu, & Beatissimæ Virginis Mariæ inuocationem dæmon fractus abscessit. Exclamat iuuenis idioma suo: *Aufugit à me.* Quare illicò flectit genua lætus, & magnâ alacritate, aliisque voce progreditur, *Quapropter ô bone Iesu, &c.* Oratione finita hisipsis verbis subdit; *Laus Deo, iam sum alius homo.* Præparat se ad

communione, dicit, *Confiteor*, &c. *Domine non sum dignus*, &c. Occurrit peccatum confitendum, cōfiteatur. Ad iuratur dæmon, non solum iuueni posthac negotium ne facessat, sed chirurgā vt restituat. Iterum confiteatur. Demum tantæ debilitatis fuit, vt nec sedere posset, liber tamen iam ab omni dæmonis incurfu. Nihilominus genua flectit, recitat, *Confiteor*, &c. *Domine non sum dignus*, &c. & alta voce proficitur, *credere se totū animi viribus Christum in Eucharistia esse presentem, & sperare se ipsum sibi propitium futurum.* sumit Eucharistiam magno animi sensu, flexis genibus aliquamdiu agit gratias: & tantas illico vires recuperat, vt templo egressus, nullam sensisse debilitatem videretur. Iam demum (inquit) dæmonem non timeo, & contemno ex animo: quod hactenus à me ipso, vt facerem vix impetrare poteram. Iam paratus sum centies pro fide Catholica sanguinem profunderē: & multa subiunxit in commendationem charitatis nostrorum, qui de hominis nunquam vili salute adeo essent solliciti: horum apud Lutheranos nihil esse, aliaque quæ verecundia non finit referre.

Decima die Iunij ipso D. Barnaba Apostoli peruigilio, nostri domi se rursus contra inimicum armant, quibus modis nouit Societas. Iuuenis quoque ne sibi deesset, tota die cilicium gestat, & se sub vesperam spontē flagello acriter diuerberat. Ingens rursus tum eo vespere, tum noctis magna parte ventus collegium impetit. Ante. xi. noctis adest inimicus alio aliave comitatus, & per cubiculum, in quo cum alijs tribus iuuenis cubabat, de ambulans; Cernis (inquit ad sociam, nam saga quapiam existimatur) vt iacet hic nequam? & rursus, o si aliter rem meam

A instituisse, non esset hunc sortita finem. Ante octiduum penè me abegissent (*Patres intelligebat*) Interim tibi hominem commendo, eum quantum licuerit assidue diuexa, & conuersus ad iuuenem fremebundus. Perfide nebulo, homoque leuissime & inconstantissime, nunquam fidem mihi seruasti, o pectus ignobile ac degener. Maiores tui maluissent centies corporis animæque facere iacturam, quam vel semel datam fidem violare. En tua habe, que mihi dederas: ego vicissim, quod meum est referabo. Et hoc dicto, bis aut ter iuueni audiente strepitum fecit, velut cuiuspiam aliquid è charta eradentis.

B Et rursus focia, Pergam ad locum mihi constitutum, tu interim huius curā habeto. Rursusque iuueni: Et existimas perditæ nequam fore, meas manus, vt euadas? coactus nunc tibi tu restituo. Tu interim & lesuitæ nebulones me posthac à stultis, confictisque cæremonijs vestris liberum esse sine tote: quod enim tum sit, nihil omnino habeo, licet plura longè posthac ex te sim accepturus. Fides enim, quam suscepisti iniqua est, & per Papas (quos vos velut sanctissimos colitis, ego autem in inferno tracto pro merito) conficta. Quibus dictis & manu frigidissima iuuenis collo sine omni læsione contrectato, euanuit. Ad omnia hæc iuuenis nihil respondit, excepto hoc vnico; videlicet, vt abiret, habere se Deum propitium. Inter hæc iuuenis cæteros in cubiculo altum dormientes iuscitare conabatur, eorum nomina in clamans; quorum vnus æger vocem audit, profilit in pedes, & ad alterius sani lectum accedens eum excitat. Hic ignem excutit è filice, sulphur accendit, sed priusquam candelæ admo- ueret, violenter ab aliquo exstinguitur

idque

idque secundò; accendit tertio, iamque candela lumen conceperat, cum simul & semel materia sulphurata candelaque restinguuntur. Tandem venit homini in mentem, vt cereum benedictum accenderet; accendit, nec amplius valuit exstingui. Habito lumine inimicus euauit, & quamuis semelac iterum dixisset, se iuueni restituere omnia, quæ ipsius essent, nihil tamen ab eo iuuenis receperat. Componunt igitur se ad orationem, & qui lumen accenderat, ante imaginem. B. Virginis Litanias recitat. Post mediam circiter horam surgens videt humi iacere chartam sanguinolentam, attollit, eique porrigit, cuius erat chirographum. Hic agnito suo chirographo gestire lætitia, exofculari illud & pectori admouere: & ilico Deo omnes simul agunt gratias, & quatuor simul (tot enim erant) recitant, *Te Deum laudamus*. Et, ne forte dæmon illud recuperare posset, signo Crucis muniunt, aspergunt aqua benedicta & coronam Beat. Virginis circumligant.

Dominicam manè vocatur Pater, cuius curam iuuenis erat commissus, ostendunt & tradunt ei recuperatum chirographum, quod Marpurgi postremo conscripserat; in eoque erat summi priori, cuius materiam dæmon suppeditarat, sanguinem. Ne tamen doli mali quidpiam subesset, & fortè non omnia integrè restituta essent, quæ iuuenis erant in priori chirographo; iterum de more à nostris ad San. Catharinæ templum fusa ad Deum preces, recitata Litaniam, porrectam iuueni Eucharistiam, adiuratus & sollicitatus dæmon, vt si quidpiam residuum esset, quod ad iuuenem spectaret, illud Dei omnipotentis virtute restitueret. Sed quoniam iuuenis dicebat sibi satis consta-

A re. Quod omnia integrè essent restituta, suumque animum esse per omnia quietissimum; placuit nihil amplius attentare. Quare actis diuinæ bonitati ob tam grande beneficium acceptum gratias, recitatoque, *Te Deum laudamus*, regredimur læti vniuersi. Placuit tandem Sereniss. Principi Ferdinando Archiduci, & Reuerendissimo Secouienli, vt series tota & processus pro concione populo proponeretur; quod factum est 18. Iunii à meridie, & ipsum chirographum vnâ cum sanguine, quo alterum descriptum erat, in templo nostro per Parochum Grætiensem, iussu Episcopi, in magno hominum concursu & frequentia combustum fuit. Hæc historia rei gestæ verissima, in qua vides (Lector, canæ fidei tenax) omnium fermè & singularum Catholicarum cæremoniarum efficacitatem, de quibusdam, alia subdamus.

Quintum remedium petitur à misericordia operibus, satisfactorijs, ieiunio, eleemosynâ, & oratione; *Eleemosynas*, commendat Canonum auctoritas, a vt & duo reliqua. De ieiunio inuenio id præcepisse cuidam comitis S. Auxentium Abbatem, b & S. Procopius Monachus hoc vsus sæpe victoriam contra dæmonem obtinuit, c & alijs idem imperauit. Sed & Christi Domini testimonio accedente. (*Matthæo 17. v. 20. Marci 9. v. 29.*) quid addendum? De oratione, versus quidam anonymi, sed veteris verficatoris reperitur; *Dæmones aduersus magna est oratio virtus.* & sunt de eadem sequentia exempla quædam, nostrorum hominum litteris certa fide contestata. Anno 1549. quidam vnicè nostrum confessus, media circiter nocte, dum penam pro delictis sibi irrogatam persoluit.

Z.

a d. c. si per
fortiarias.
b Merap.
in eius vi-
ta Feb. 14.
c Nic. Sa-
lius in ei-
vita 4. lu-
lij c. 1. & 5.

repente

repente vidit feles, muresque & alias bestias colore atras aspectuque terribiles tam multas, ut totum occupare cubiculum viderentur: quo ille viso perterritus, timere cepit, ne viuis à bestijs abriperetur.

Anxius & trepidus accurrit ad Domini nostri imaginem, magna voce opem implorans: quare omnium animalium species subito evanuerunt, tanto cum impetu, strepitu & fragore, ut domus ruere videretur.] Büggi in Iaponia Anno 1555. familia fuit, quam iam à 100. annis dæmones infestabant, & molestiam pastores, quasi hereditaria transibat. Paterfamil. opes omnes placidis idolis insumperat. potius auctum ijs, quam cessavit malum. Triginta annorum filium dæmon occupavit, ita ut nec patrem nec matrem agnosceret, nec quindecim dieb. quicquam cibi sumeret: sub horum finem Patrum Societatis vnuseum accessit, iussitque ut D. Michaelem, nominaret. dum Diuum nominat vehementi tremore cepit concuti, & varios motus membrorum edere. ita ut circumstantib. terrori fuerit. Inuocante verò Patre Deum Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum, subito à dæmone liber exstitit.

Huius soror, paucis post diebus molestijs demonis agitata est, que etiam in ea loquebatur.

Certis temporibus Patris nostri concionibus auditis, Christianam fidem suscipere voluit: cum vero sacro fonti esset adiuuenda, conareturque principio se sacro igno crucis munire, tremere vehementer ac concuti cepit. Pater preces fundebat sollicitè, ipsa vero sacrum Iesu nomen, & Diu. Michaelis proferre nitetur, sed magis ipsam tunc dæmon irritauit obstringendo os, & comprimendo. Tandem vero incantum prorumpens exclamat: si idola Xacam & Amidam, sectarum Iaponensium aucto-

A res reijcimus, nullus superest, qui adorari debeat, aliaque huc spectantia protulit, nec esse, quod in ijs reprehendere quisquam posset.

B Quadam die innumeris Christianis presentibus Pater sacrum fecit, cui quoque intererat dæmoniacæ, quo finito, rogat, qui valeret optime, ut iussa vero D. Michaelis nomen pronunciare, tremere ac dentes stringere cepit, & dæmon se velle exire dixit: sed quoniam iam à tot annis ea familia pro hospitio vteretur, non libenter migrare. Iubet iterum pater S. Michaelis nomen proferre.

C Respondit illa, id permolestum esse, & lachrymas fundens & conquerens, quo, inquit, me vertam? Christiani itaque omnes in orationes corruunt, dumq; satis diu orant, dæmon occupatam hæcenus prædam deseruit: ipsa vero subito potum petit.

D Admonita ut Iesum & Mariam inuocaret. tanta suauitate vtrumque protulit nomen, ut Angeli vocem videretur sibi audire] Anno 1388. Brunæ in Morauia, mulier erat in Nosocomio acerrima diaboli oppugnatione sic oppressa, ut nunc aquis sibi vitam extinguere, nunc cultro, quem gnarus nocendi porrigebat in manus, eripere moliretur, prohibentibus cunctis, qui erant in valetudinario: post illam triennij vexationem apoplexia corripitur, obligatione lingua loquendi vsu adempto: mittitur ad nostros, ut pro concione populi preces efflagent: & exoratum fuisse Deum. solutus primum lingua nodus, deinde anima, post sacram confessionem peractâ, ostendit.] Hector Boethius quoq; Scotorum res describens, lib. 8. in Marrea regione testatur se ab ijs, qui conspexerant accepisse, quod eius verbis adscribam; Puella Natalibus altis, forma conspicua, complurium nobilium auersata connubium in nefandam cum dæmone incidit consuetudinem, qua cum

utrum

Ut erum ferret, parentum rigore coacta edere stupratorem, adolescentem mira pulchritudine frequentius secum noctu, interdum nonnunquam conuissit: unde venisset, quoque abiisset, nescire se respondit. Parentes, tamen si filia parum crederent, accuratius rem aduertentes, consilio, quis esset qui gnata expugnasset pudicitiam, explorandi: cognitio tertio post de indice ancilla stupratorem adesse, reclusis foribus, accenso thedarum ingenti numero, cubiculum ingressi, horrendum monstrum, figura supra humanam existimationem terribili, in filia amplexibus sunt conspicati. Cucurrere ocyus complures ad fadum excitati spectaculum. Inter eos sacros dos probata vita, sacro disciplina non ignarus, ceteris aut trepide abeuntibus, aut pauore terra illis, cum Christi Apostoli Ioannis Euangely initium recitare orsus, ad eum locum, Verbum caro factum est, perduxisset, malus demon horrendo sublatu clamore, cubiculi tectum secum asportans, omni suppellectili incensa abijt. Femina periculo seruata, emixa est monstrum vnde quaque fadam aspectu quale nusquam antea (vt ferunt) inter nostrates visum. Id obstetrices, ne obseruatum contumelia esset familie, accensa ingenti pyra ritissime concremarunt. Idem paulo ante docuit demonem quoque succubam oratione fugatum. In Gareothi (inquit) regione, vico quatuordecim vix passuum milibus ab Aberdonia, adolescens multa formositate, coram Aberdoniensi Antistite questus est palam, sese à demone succuba (vt dicunt) gr̄tissimam omnium quas vidisset forma, multis antea mensibus infestam eandem oculis foribus noctu ad e ingredi, bladiijs in sui amplexus compelleret: aubi i luce abire sine strepitu pene, nullo se posse modo, cum plures attentasset, à tanta actam turpi vesania liberari. Iubet continuo optimus Episcopus adolescentem alio se conferre, & vt Christiana religione magis laudatis ieiunijs & orationibus

A plus solito accommodaret animum: fore vt pijs operibus intento victus cacodamon tandem esset terga daturus. Euenit adolescenti, salubre consilium religiose exsecuto, paucos post dies vti venerandus Antistes erat profatus.

In litteris Iaponicis anni 1569. ita scribitur, Multis in locis Bungensis regni, vbi quidam erant ab hoste humani generis obfisi, Christiani facto conuentu sola recitatione Dominice orationis & salutationis Angelicæ clara voce instructa, demonem saepe repulerunt.] De oratione vnum exemplum accipite ex Menæo Græcorum V. Martij, in vita Canonis Isaurici: Aium post ipsius e vita decessum ades eius in templum versas, testasque illas quibus malos genos incluserat, repertas, quarum vnam cum resignassent, quod i helaurum ibi latere ob pondus arbitrarentur, statim fulminis instar erupisse demonas, vt omnes

C exanimati occiderent, & quicquid instauratum erat proculmberet nemoque omnino post occasum solem auderet ad locum illum adspirare. Sed non diuturna fuit hæc damnorum tyrannis, quam per sancti viri preces, cum populus se ieiunijs & vigilijs dedisset mox depulere.] ita vertit Raderus. & sane de precum efficacitate notior res, in confesso est etiam hæreticis: sed qualis ista esse debeat, non æque. In primis maxime salutare esse communem Ecclesiæ orationem Patrum testimonijs constat, Chrysolostomi, Augustini, aliorumque b, deinde & priuatam hominum Sanctorum, vt confirmant Glycas, Eugypcius, & Metaphrastes. c Si quæras quid orandum? præcipua dignitas & efficacia est, symboli apostolici & orationis Dominicæ, non modo ex Canonum præscripto, sed & veteris æui nostrique experientia vt docet multis Diuus Augustinus libro secundo de symbolo ad Catechum: nos capite primo, & lib. de vilitat.

D Tobia 6 & 8. Mat. 20. b D. Chrysom 3. de incomprehensib. Dei Natura Aug. ist. l. 2. de ciu. Dei. ca. 8. Theodo. li. 4. Hist. Eccl. c. 21. Sozo. l. 6. c. 24. e Glycas p. 4. Annat. fol. 354. Eugyp. in vita S. Seuerini mens. f. Ianua. Metaphr. in vita S. Auxedij Abba.

4 Fran. Iu-
nium fe-
cunt fuif-
fe: fed in-
ceita fa-
ma.

cred. capit. 22. & exemplis afruit Nicol. Remigius lib. 1. demonolat. cap. 13. & lib. 2. cap. 4. Nec dubito proximam his facere, Salutationem Angelicam, eiusque iterationem illam ad orarios globulos, quam Rosarium appellamus, cui libet Heidelbergensis aliquis anonymus d. faum bimonstrem partum & vltio rosarium obiecerit calumnias tamen & apinas meras, sub alieno nomine Ioan. Buseus pari & lepore & robore, ante annos iam decem discicit: & quia Gelasimus quidam lepide sibi visus ludere in nostrorum hominum apud Indos rosaria, describam quod Satyricus legat, rideat, si lubet. In litteris Lud. Frois e Iaponia scriptis anno 1596. hæc narratio exstat, Moguntia his verbis Latine excusa. f. 179. Nobilis quidam homo, olim magna auctoritate in hoc regno Fingano pollens, habebat filiam matrimonio cum gentili copulatam, cuius mater cum tota familia quoque erat gentilis, nullus vero Christianus nisi dictus nobilis, vir bonus & religiosus. Accidit filiam ex improviso infirmari, & quidem intra sex dies vsque ad mortem: quidam aiebant à demone obsessam, propterea quod tam furiosos & insalubres gestus ederet, vt agrè à duobus vel tribus hominibus teneri posset. Maritus & socer implorarunt opem Bonziorum, sed suis illiribus & nugis superstitiosis nihilum quidem eam iuuare potuerunt. Verum quia femina impendebat mors, certiore reddidere eius parentem, octodecim milliaribus inde disunctum. Is celerrime aduolat. inuenit filiam quidem spirantem, sed mentis impotentem, vt patrem suum non agnosceret. Pater ilico mandat submoueri omnes Bonzios aliosque Ethnicos lectum stantes: ipse vero accepto rosario, ter Dominicam orationem & salutationem Angelicam aggreditur pronuntiare: famina interim nihil mutatur, sed horribiliores potius gestus, quam prius edit, vt à multis teneri vix possit. Pater

A redit ad presidium rosary, eo verberat tergum filie dicens: tu videre mibi demon aliquis, excede ex hoc corpore. Et respondit demon: non excedam: Pater, vt erat homo virtute præstans, rosarium iniecit in eius collum, dicens: velis nobis, excedes. Tum demon, Tollite, inquit, rosarium, qui a abscindit mibi collum, & tunc cessero. Respondit pater, minime tollam, immo funes quosdam arripiens, minat ut est se cum diuerberaturum, & sic demon excessit, &c.

B En quid in Indijs rosaria per Iesuitas inducta. Sublannat tamen falsus poeta verbosissima Elegia contra Iesuitas, quam ipse Primum Parisijs, post Lugduni Batau. iuuenulus quidam in Odaportico edidit. Quod doctissimorum poetarum de Societate Iesu edita testimonia, de gestis in India & perlatis ardore fidei, possent opponi nuperi isti poetæ? quem etsi mirer tam calide,

C Patris sui, viri optimi, clarissimi, laudatissimi Iustitiæ Sacerdotis, iudicium damnare, vt nescio quibus placeat, miror tamen minus, quia vix est vt Iesuitæ talibus ambigæ fidei hominibus placere possint. dici solet lupum beneuolum esse canibus gregarijs non posse. forsetiam id à quodam inuito petulantis bilis vitio cacoethes natum.

D Quibus Archilocus iste, seu Hipponax, pepercit? lege quæ olim Cæsaroduni Turonum edita. Mittam quæ in Hispaniæ regem e, Sabaudia ducem f, & Mariam Stuardam laudatissimam feminam & Scotiæ Reginam, fidei causa capite truncatam g, virulentissime & calumniosissime chartis illeuit. vide quid de sua ipse patria h?

Musarumq; tribunal
Quodam, cara Lutetia,
Nunc spelunca Cycloporum, arx Poly-
phemia,

*Ant. ai latebra, Antiphata reges,
Et Læstrygonis antrum,
Bebrycisq; Amyci specus,*

ô piûm filium! quid de cunctis reli-
giosis ordinibus? sic ait fol. 27. 2.

*..scelera & examina mille
Monstraq; sub rigidis latitan-
tia bardo cucullis,
Virtutum regnare loco, & sibi
sumere nomen:*

*Denique prostibulum, & spurca
impietatis asylum,
Nostra Dei tandem factum per
crimosa templum.*

Sed dicat se forte malos tantum præ-
stringere, Erasmi & commune maledi-
corum refugium hoc semper vni-
cum fuit. Quid de ipsa Romana fide?
fol. 6 pag. 1.

*..luimus nocentis
Crimina Roma.*

*Improbos mores, & adulterinos
Numinis cultus, tragicaq; fraudes
Odit, & totum Deus ultor armis
Conculcit orbem*

Ergo Romanæ Ecclesiæ ritus col-
lendi Numinis huic sunt adulterini?
coruum crocitu, ranam coaxatu, Cal-
uinistam verbis, agnoscas. Ne dubita,
dabit plura indicia. Quid enim de Pon-
tificis Maximo? liberalissimus est con-
unciator, non vno symbolo contentus.
primum p. 2. fol. 3. ore blasphemus euo-
mit non in vnum, sed in multos, vt pe-
stilens ru&us, latius diffundatur, se-
quentia:

*Tu septifrontis cornua belluæ,
Et quicquid audent hinc socer,
hinc gener:*

A *Huiusq; debellare sæcli
Monstra pjs inimica natus.*

Alloquitur eum, qui tum adhuc
Caluinianus, & capiti Ecclesiæ conui-
cium Caluinianum de Apocalyptica
bellua ingerit, & Catholicos Principes
huius sæcli monstra vocat inimica pjs.
qui pjs isti? nonne hæretici quotannis
in Bulla Cænæ Domini excommuni-
cari soliti? sed pergit f. 6. p. 1. linguam
sacrilegam in Cælum armare, dum ca-
nit:

*frustra pandet aperta
Cæli templi vicarius
Vanis pollicitis callidus artifex
Vulgi stulta leuis pascere pe-
ctora*

Per sarcasum vocat, Cæli vicarium,
qui vere talis, Dei gerens locum in ter-
ris: Petri successor. cetera de Indulgen-
tijs, hæreticum cor poetæ huius ma-
nifestant. Nondum finis blasphemiarum.
fol. 28. pag. 1.

*..licet invidia contra
Bellua vaticana fremat.*

D Bellua nunc, qui paulo ante cæli vi-
carius. facile tamen antilogiam expe-
ctio. illud ironicè abs te, hoc serio di-
ctum. ô merito vtroque linguam era-
dicandam! Non contentus in solum
Pontificem Max. incurrisse, sæde maledi-
cicit, Purpurato concilio, & toti Se-
natui Vrbs æternæ. nam subdit:

*Romanumque apicem, pulsus tibi
Roma cinedis,
Restituat, ciuesq; tuos, prisicumq;
Senatum.*

E Quid tu scies nescio, Deus scit. Nul-
lus vir probus talia viris talibus obji-
ciat, scio. Optas etiam idololatriam, &

Paganismum Romam reduci? parcius Symmachus, qui retinere conabatur: modestior Gentilis, qui conuictijs abstinebat. Quid his tam maledicis, tam virulentis queat adijci vnum est, vt orbem fere totum, qui Catholicus, lo- liginē sua perfundat *fol. 29.* vnico disticho. inuoluit:

*Ad prædam acciti (nam sat Lo-
tharingia non est
Vna) Quirinalis prædo, Sabau-
dus, Iber.*

Multum remisisti de iniuria, qui ex septi frontis vacua anabellua saltem hominem, licet improbum, nempe prædonem fecisti Quirinalem. Et cum hæc scripseris, cum hæc in lucem Turonis emiseris, audes oculos in cælum tollere? putas te latere posse, vel tam scelerotos versiculos ætatem laturos speras? Qui parcas paruulæ Societati: qui, talibus Principibus, qui vrbi æternæ: qui patriæ tuæ: qui fidei Catholicæ ritibus: qui Dei vicario non pepercisti? ringere, fremere, fronde, spuma. *Si Deus pro nobis quis contranos?* Non ego tuam illam elumbem elegiam flagellabo, non tanti est. non quisquam tibi respondebit, conuiciandi palmam retineto. Considerabunt Antistites Catholici (ceteros non moramur, quibus laus est displicere) quid aut quantum tam virulentæ, tam impudenti calumnian- di licentiæ sit credendum, quo camo & fræno tales maxillæ coercendæ, quibus petulantia tam noxia sit Ecclesiasticæ disciplinæ flagellis vindicanda. Quibus mentes recte stant, nondumque odio, inuidia, hæresi deuiarunt, credent potius Lauino Torrentio Episcopo Antuerpiensi in *odu*, credent Petro Angelio Bargaço, *Syriacos libro 6.* poëtis clarissimis, credent Frederico lametio, credent Iusto Lipfio (cui hac

A in re quoque foret æquum credere) crederent alijs viris eruditione, pietate, & sapientia ornatissimis, quorum exstant elogia tuis conuictijs contraria, quæ possem hic tuis opposita repræsentare: sed nec tua tanti, nec me finit verecundia, nec defensoribus istis veritas eget. Quod ille dicebat in tragædia:

*Virtus Vlyssis nota Danais est satis,
Nimisq; Phrygius:*

B Id tibi dictum puta Danaos esse bonos & Cath. l. eos Phrygas Calvinianos & Atheos. Virtutem Dei quæ se hominum nostrorum labore, studio, industria, per quatuor orbis plagas exeruit, (Deo sit laus & gloria) tibi tuiq; similibus inuidiosam potius, quam ignotam aut imitatu facilem esse. Sed non vacat pluribus diem verbis conterere: vt anchoras legam, monet me institutum, ad quod redeo.

C De recitatione Ave Maria, & Salve Regina multa poteris (si lubet) exempla reperire apud Cantipratensem *li. 2.* *Boni vniuersalis s. re toto cap. 29.*

D Non dissimile illi Fingano, apparuit in eiusdem Iaponiæ insula Scichina, quod *ibid. fol. 193.* narratur, de virtute Litaniarum, Mosest operariorum illius ditionis tempore pluuio, valis aquam excipere, qua ludo cælo irrigare possint hortos & agros. Quoniã vero aliquando contigit (*haud dubie maleficio demoni*) vasa, licet plena, nullam reddere, etiam post impedimenta omnia remota, aquam, vocarunt veneficum, qui suis ritibus diabolicis, & inuocationibus superstitionis effecit, vt defluerit, idque in multos annos perdurauit. (*En maleficium maleficio pui sum*) Hoc vero anno cum rustici in Beaulima virginis confraternitate adscripti essent, & antea vitæ lapsus errore. que cum dolore animi patefecissent ac

fatio

stato tempore ad excipiendam aquam A
necessariam reuersi, animaduertent
more suo non defluere; (entertiam frau-
dem demonis iterum aquam sistentis, vt ite-
rum veneficus adiretur) non iam amplius
ad magos, sed ad Ecclesiam confugere,
certioremque ea de re fecerunt, senem
quendam optimum Christianum, qui
in Ecclesia Futaiana solus diu omnium
fidelium personam sustinuerat; eum
que etiam atque etiam rogarunt, vt
ipse preces aliquas supra vas aquæ reci- B
taret: se iam Magicis superstitionibus
nuncium remisisse. Senex purgavit se
quantum potuit, & re considerata se-
cum in hunc modum est ratiocina-
tus.

Si aqua Deo annuente fluxerit,
Christiani fortiores, robustioresque in
fide reddentur: si autem ob mea pecca- C
ta non fluxerit, multi in fide refrages-
cent, & plures facient fraudes, & venci-
ficia Satanæ, quàm ritus & preces sa-
cras. Tandem tamen existimauit eor-
um voto satisfaciendum, multi/que
eo loco Christianis comitantib. ad lo-
cum contendit, & primum flexis geni-
bus *Litanias de Sanctis*, deinde *Symbolum*
Apostolicum recitauit, ac mox nulla dif- D
ficultate aqua per canalem effluxit.]
Igitur his addenda Catholica *Litania-*
rum recitatio. Volunt nonnulli etiam
à Claudiano Mamerto hoc remedium
institutum, cum Viennenses in Gallia
horribiliter à demonibus diuexaren-
tur. Vnde Mantuanus in 4. Falto-
rum.

Vibs sedet ad Rhodanum, Galli dixere
Viennam;

Qua tulit aduersos casus, pastore Mimer-
to,

Ei longum vexata fuit, nam fulmine cre-
bro.

Arfit, & horribis terrarum motibus ar-
uit.

Scissa dehiscabant, rimis penetrantibus
vsq;

Ad stygios amnes, vbi sunt Iouis antra
profundi.

Adde lupos, qui Tartareis agitantibus
ymbris

In furias acti, ne dum iumenta per a-
gnos,

Audebant laniare homines, & in vrbibus
ipsis.

Casibus hu perculsi omnes, diuina coa-
cti

Quæere subsidia, & Diuos excire pre-
cando.

Hinc traxit Litanea ortum: transiuit in
omnes

Religio similis paruo post tempore gen-
tes.

Exstant Litaniarum varia genera,
in libro, quem P. Thomas Salius col-
legit; sed plures longè in eo; qui Monachij
excusus curante, *Serenissimo VVil-*
helmo Bauaria duce; qui hoc æuo Caroli
V. Imp. exemplum imitatus, curis
principalibus filio relictis, totum se pie-
tatis studio addixit. rebus alijs sapien-
tissimè gestis, huic feliciter omnibus
laudatissimum addens colophonem;
gnarus, quid illud vnum porro neces-
sarium, & quæ pars melior esset eli-
genda. Cæterum litania olim tum
contra cætera mala omnia, tum nomi-
natim contra ludificationes & vexa-
tiones demonum, semper vtilissima
fuit; a vt plurimis testimonijs & argu-
mentis egregie probauit ex nostris Ni-
col. Serrarius, erudita sua Disputatione
de Litanijs, Herbipoli edita: cuius et-
iã sunt illæ aliæ piæ & eruditæ Litaniæ
de Sacrosancta Trinitate, non semel
iam excusæ. Do hoc remedio trium sa-
tisfactoriorum operum non pauca, nec
leuiter Tyrgus pa. 3. de locis infestis
cap. 66.

AA

a vide lo-
an. Diac.
li. 4. vitæ
D. Greg.
e. 93. & S.
gisber. ar.
818. Iac.
Rabum l
contra
Maibac.
c. 26. Et
singulū
l. de cro-
cismo Oc-
tingens.
Thy: cū
de damo-
nia. p. 3. v.
654.

Sextum est inuocatio, deuota' nominis Saluatoris Iesu, vel Christi, vel B. Deiparæ Virginis, vel petita opitulatio ab Angelo custode. De Saluatoris nomine docent vetustissimi quique Ecclesiastici scriptores, tam constanter tam frequenter, vt putidum sit verba eorum hic coaceruare. b Toretiam exempla reperiuntur eius efficacitatis, vt fastidium mihi lectoris cauendum potius, quam querendi labor sit subeundus.

bD. Inft. ducl. Triabon. Orig. li. i. contra Cel. Tert. de cor. na milit. ad Sca pulam, & in apol. Cyp. ducl. De metria. D. Athan. de incarnat. ve bi. Cl. mac. gra. 20. Iesu nomine cæde inimicos: ne que enim in cælo aut in terra potentiora sunt arma.

Indicabo loca vnde qui volet petat. recens vnum refert Ananias lib. 4. de natura demon. fol. 152. vetustiora duo de B. Auxentio in eius vita Metaphrast. aliud auctor vita San. Euphrasia virg. mense Martio, aliud de S. Theodoro archymandrita Gregor. presbyter. 22. April. a. ud Surium, & apud eundem alia quinque vel sex. tom. 4. pag. 154. & 513 tom. 5. pag. 827. & 892. tom. 6. pag. 671. tom. 7. pag. 567. vide præterea Gretzerum lib. 2. de sancta Cruce cap. 27. & egregium exemplum illud, quod Superius lit. R. retuli de Mussipotano iuvene. De B. Virgine docet exemplum illud notum Theophili, de quo præter alios egit Honorius Augustodunensis, in sigillo Maria; & nobilis cuiusdam Eburonici, de quo ex Casario egimus, lib. 2. & addi potest exemplum nobilis puellæ quod ex Mori. lib. 1. Dialog. c. 16.

Narrat Bredenbachius lib. 2. capit. 27. item quod narraui sup. tom. 2. p. 1. 55. a. De Angeli custodis opere testis est Origenes lib. 6. contra Celsum vbi eius XXII. calumniam exagitat: & de eodem satis clarè Paulinus in vita S. Ambrosij, & de eadem opesatis clara, ceteri non petita, capio miram narrationem Salisberiensis lib. 2. Polycr. c. 11. his verbis, Dum puer vt psalmos addiscerem Sacerdote traditus essem, qui forte specula-

A riam magicam exercebat, contigit, vt me, & paulo grandiusulum puerum, præmissis quibusdam maleficijs, pro pedibus suis sedentes ad specularia sacrilegium applicaret, vt in vnguib; sacro nescio oleo an chrysmate deliburis, vel in extorso & leuigato corpore peluis, quod querebat, nostro manifestaretur indicio.

B Cum itaque prædictis nominibus, qua ipso horrore, licet puerulus essem demonum videbantur, & præmissis adiurationibus, quas Deo auctore nescio socius meus se nescio, quas imagines tenues tamen & nebulosas, videre indicasset: ego quidem ad illud ita cæcus existi, vt nihil mihi appareret, nisi vnguis, & peluis, & cetera qua antea noueram.

C Exinde ergo ad huiusmodi inutilis indicatus sum & quasi qui sacrilegia hæc impedirem, ne ad talia accederem condemnatus. Et quoties rem hanc exercere decreuerat, ego quasitotius diuinationis impedimentum arcebar sic mihi in ea erate propitiatus est Dominus [vtique arbitror per Angelum custodem: sed addit] Cum vero paululum processissem, & signum hoc magis & magis exhorru, & ed fortius confirmatus est horror meus, quod cum multos tunc nouerim, omnes aut equam desererent, aut defectu natura, aut manu hostili, beneficio luminis orbatos vidi, vt cetera in commodataceam, quibus in conspectu meo à Domino aut prostrati, aut perturbati sunt, exceptis duobus, sacerdote videlicet, quem præmissi, & Diacono quodam, qui speculariorum videntes plagam, effugerunt, alter ad sinum canonica, alter ad portum cellula Cluniacensis sacris vestibus insigniti. Eosdem tamen præ ceteris in congregationibus suis aduersa plurima postmodum perpeffos esse misertus sum.] De impetrata vero & impetrata eiusdem custodis Angeli ope testis est. S. Golauduch, cuius mentio apud eius coetaneu Eua-

grium

oli. 6. c. 19

grium, sed quod adscribā, apud eum non habetur, sed ex Stephano Hierapolitano retulit Nicephor. *Histor. li. 18. cap. 25.* eam grauissimè varijs Persicorum Magorum verberibus, cruciatisq; affectam, semper absq; vllō medicinæ præsidio, angeli ductoris opera sanatam fuisse. Quæ ad vtrumq; Angelī, nempe & Dei genitricis simul auxilium apprimè pertineat, dabo narrationem aliam, certa totius Lusitanæ traditione notissimam, & à rerum D. Dominici Ordinis Historiographo Ferdinando de Castillo memorię proditam. *1. p. Histor. Gener. ordin. Prædicator lib. 2. cap. 72. vt ex eo refert Alph. Villegas Flor. Sanct. p. 3. vita 173.* Boncela municipium Conimbricense est, ibi nobilibus parentibus natus, quidam Ægidius. hic, vix dum adolescens, induitria & fauore tres Canonicatus & Prioratum vnum adeptus, omni vitio distuebatur, non indoctus humaniorum litterarum, & Philosophiæ, & medicinæ, cui, quam sibi oportuniorem ad nequitiam rebatur, totum se dare, & Lutetiam eius addiscendæ causā cum cogitaret, iter aggressus dæmonem obuium humana in specie habuit. Malus iste viæ comes, à noto sibi, sed ignotus, paulatim varia querere. vt audiuit perfectionis consilium, quin tu (inquit) me potius audis? scientiam indicabo, quæ & adeptu facilis, & vsu præcipua ad dignitates voluptatesque; ipsius etiam, quam sitis, medicinæ summa perfectio est.

Necromantiam dico. dixit & persuasit. abducit Ægidium, & adducit in vastum specum, prope Toletanam ciuitatem. ibi occurrere latī, & exceperē venientem viri, dæmonelque humana effigie. irur in specum exigitur non secretitantum, sed & ligiæ fidei siue homagij perpetui Sacramentū.

A volens adigitur, & schedula proprio consignata cruore, promissum confirmat. Septennio illic illic tetrīs artibus, & caliginosa scientia imbuitur. post Lutetiam profectus, miros breui inter Hippocratis sectatores progressus facit, & Doctoratus Lauream adeptus: gliscebant enormia magis magisque peccata: ruebat de scelere in scelus: ambiguum erat, fama eruditionis, an nequitia infamia maior. Sed, o Dei bonitatem? vi, quem lenitate nequiuerat, statuit trahere.

B Ecce tibi equitem hoplomachum, lanceam vibrantem, & intentantem misero irato vultu. minaci voce clamantem, *vitam hanc moresque deserere, ad frugem reuertere.* Subitus Ægidium terror occupauit, sed veloci motu, cum terrore institutum pristinum displicere desijt. ad volutabrum luti reuerso, post triduum idem ille eques iam terribilior non solum minatur, eadem verba repetens de mutando vitæ instituto, sed lanceam pectori infigit, & vulnus, et si non graue, imponit. Fractus animo noster: *Dedo, inquam, me, faciam Domine quicquid iusseris.* Saulum diceret in terram deiectum. Statuit serid, se totum Deo dicare, & quo intus impelli se sentiebat (*virgente, sic opinor, angelo custode, qui apparuerat*) religiosæ alicuius institutæ familiæ se addicere.

C Hoc animo Lusitaniam repetens, dum per Pallentiam iter habet, vbi tum Monachi Dominicani monasteriū moliebantur subit cupido cernendi operis. vidit viros sanctitate & eruditione claros, quosdam etiam viribus & græte defectos, delicatè olim nutritos, calcè subigere, ligna dolare, lapides parare, & onera humeris portare, summa lætitia & alacritate. Optat se illis iungere, petit instantè admitti, impetrat. Tyrociniū defūgitur, magna spe Sæcilitatis futuræ

excitata:

excitata : post aliquot annos missus Santarenum in Lusitaniam, ibi crescebat oratione & victoria sui. Vnus agebat scrupulus, quod penes dæmonem hæreret scedula illa obscæna, & instabilis. Igitur ardentius Regina cælorum se commendabit, mali huius remedium aliquod postulabat, non sine lacrymarum imbre, & continuo superiorum concentu. Quid neget misericordiae Mater sic postulanti? Die quadam, cum in sacello templi prolixius oraret, apparuit illi dæmon formidabili aspectu, deteriore vultu, conuicium facit, & præstitam fidem, acceptaque beneficia petulanter exprobrat. tandem, post multa minaciter, & proteruè & impotenter obiecta, faxo (inquit) huius te monachismi, & violentiae, qua me tibi syngraphum hunc cogit restituere, nunquam satis poeniteat. simul abiecit eum ad pedes Ægidij, & videri desijt.

Ægidius chartulam accipit, & lacerat minutim. Nec vanæ dæmonis minæ fuere. admirandis illum modis plus septennio postea vexauit. mitto vexationes alias. assumebat monachi cuiusdam, qui in eodem debebat monasterio similitudinem, & nihil non quod excogitari inter domesticos posset, molestiæ, Ægidio inferebat. patiebatur hic, sed tandem dolens malitiam illam serpere, & fratrem, ut putabat, illum, Deum sic semper offendere, rem defert priori, & petit alio mitti, causamque aperit accersito fratre, deprehensus calumniator, & insolens ab alijs, solitus ab Ægidio vinci, desijt victori negotium tacescere. Viuus tandem clarus multis non virtutibus tantum, raptibusque, sed & miraculis varijs, anno 1265. mundo denascitur, ut cælo nasceretur, sepultus Santareni, ut sanctus colitur. Habetis & Deiparæ

A virginis vno in exemplo efficacissimū contra dæmones præsidium, & (quæ dixi alijs locis) præterea de scholis Magicis Hispaniæ, a de homagio præstando, b & chiographo cruento, c de re præsentandis innoxijs, d de apparitione dæmonum & etiam Anglorum. e Ioannes Molinetus f narrat Energumenarum illarum Quercetensium, de quibus egi non semel, possessores dæmones inter cætera questos; sibi à Misericordia matre manubias animarum plurimas quotidie eripi, nec non ab illo gigante pueri baiulo, & ab alia rotæ, & alia turris gestatrice. sic enim illos sacratis Maria, Christophori, Catharina, & Barbara nominibus abstinentes, ad Ecclesiasticam picturam alluisse apparet.

Quid verò prohibet me Parone Virginis Deiparæ memoriam & venerationem, alia quoque certissima narratione recolare, ut quam efficax semper eius inuocatio contra tartaream tyrannidem fuerit Lectores intelligent? Horatius Turbellinus Historiæ Lauretanæ scriptor, pari elegantia & fide, rem gestam proponit: g alium porro iuuenem Lauretanæ virginis tutela seruauit, quem in præcipitem locum libido insana prouexerat. Hic, ut erat proiecta cupiditatis audaciaque, in ventas se confuderat voluptates. Expugnatio multarum matrum familias pudore. immodico cuiusdam mulieris amore flagrabat: qua cum nec prece, nec precio, nec vi, doloue potiri liceret: vltima experiri statuit.

E Igitur conciliatum magicis cautionibus dæmonem rogat, ut se voti compotem faciat, ad omnia se descendere paratum ostendens, si eo, quod expeteret, frueretur. Diaboli ergo iussu à Christo desinit: seque torum illi dedit, traditque super hæc omnia iurat conceptis ab

ali. 2. q. 11.
Inpr.
b li. 1. q. 4.
c li. 1. q. 11.
nu. 5.
d li. 2. q. 27.
lect. 2.
e li. 2. q. 11.
lect. 3.
f Chron.
Belgiz.
an. 1490.

gl. 4. c. 11.

illo ver-

illo verbus, & chirographo suam obstringit fidem: vsque eo impuras mentes voluptatis amor excacat. Ceterum, vt potius est, quod cupierat, fecit, vt sit, fastidium copia: & celesti luce oborta, magnitudinem sceleris sui sera estimatione perpendit. Ergo posteaquam animum curis anxium poenitentia subiit, ad veniam sperem erectus, caelestem opem spectare, Deum Deique parentem implorare cepit. Inter hac occurrit animo virgo Lauretana, eiusque adu Sacerdotes amplissima facinorum expiandorum autoritate pradi. Protinus Deo aurore ac luce Lauretum petit, haud dubius, quin inibi esset tantum malis remedium inuenturus. Nec sua illum frustrata spes. Lauretum vt venit, Sacerdotem idoneum nactus, re omni exposita, consulit, ecqua sibi spes sit reliqua salutis. Ille primo sceleris atrocitate exterritus paulisper hæsist: deinde immanitate facinoris demonstrata: ita spem illi salutis ostendit, si precibus, ieiunijs, voluntariaque corporis vixatione Deum placare penitus insistat. Cum ille nihil omnino poenarum recusaret, promissit Sacerdos, si imperata fecisset, se faciles aures ei daturum, & tantum piaculum Deo propitio vti que expiaturum. In digressu hominem monet, vt per triduum inedia, cilicio, si grus corpus affligeret, B. Virginis opem implorans: per eam à Deo veniam exposcat: se eodem triduo rem diuinam pro ipsius incolumitate facturum. Et vtrinque exstitit fides. Ita triduo extracto, sacerdos optimum ratus est ante absolutionem chirographum à damone extorqueri, ne quid omnino iuris in illum haberet. Proinde hominem ab se dimittit monitum, vt angustiissimum sacellum ingressus precibus lachrimisque Deiparam vsque eo fatigaret, dum chirographum à diabolo extortum reciperet. Morem gerit ille, sua salutis, se. urit atisque avidus, haud dubia spe, id se deprecatione Deipara virginis impetrare posse. Ergo prostrato ante

A Virginem corpore, lachrymans obnixè eam precatur, vt recepto illo nefario chirographo, salutis incolumitatisque sue consulit, velit, ingenti miraculo compos voti efficitur. Versiculos illos ex animo iterabat. Monstra te esse matrem. Sumat per te preces, qui pro nobis natus tulit esse tuus. Talia precatus subito, chirographum in manus suas delapsum conspicit. Itaque vix sibi met ex inopinato gaudio credens, integrato stetugrates Virgini enixius agit. Inde sacello egressus, lacrimis exultans ad Sacerdotem accurrat: receptum Deipara beneficio scriptum ostendit. Id erat tot tantisque in Christum, atque in ipsum qui scripserat, diris & execrationibus refertum, vt facile appareret, à sempiterno humani generis hoste dictatum. Verum tamen tantum vinculum omni diabolica fraude potentior vis diuina dissoluit: ita deuotum illud inferni caput, Deipara benignitate asseritur in libertatem filiorum Dei: ne quisquam omnino, quam facinorosus ac perditus, si modo ipse perire nolit, de sua salute desperet, ne cuiquam in dubium veniat Dei clementia, que vltro Matrem suam reu Patronam dedit ad salutem.] Hoc exemplum gratius futurum spero, eo quod simul praxim quandam iuxta tutam & facilem Confessarijs poenitentibusque proponat: cuius normam ductumque in similibus admodum perplexis consulationibus imitari possint: quod libri huius sexti institutum vel maxime flagitabat, à me non præteriri. Alia duo valde industria refert Cæsar, miraculor. libro sexto. capite vigesimo sexto, & vigesimo septimo. ex quibus quam efficax contra dæmonum præstigias remedium sit, nominis Mariæ deuota cum fide pronuntiatio clarissime videtur. Alia suggerit historia miraculorum B. Virginis Montisferati, in qua multi traduntur dæmonum tyrannide, quibus se deuouerant

Mmmmm

confe-

consecratæ B. Virgini, & eius imagine insignitæ candelæ partim solo adspetu, vt narratum mirac. 150. fol. 138. partim contactu, vt miraculo. 172. fol. 147. & miracul. 237. fol. 215. partim sola inuocatione S. nominis & petitione auxilij, vt miraculo 45. fol. 60. partim promissa ad hanc ædem sacram peregrinatione, vt miraculo 289. fol. 256. liberati; habes illustria admodum miracula in hoc genere apud Lipsium lib. de B. Virgine Aspericollis Sichimensi, sed claudat hunc §. sanctus vir, & bonus poeta Prudentius de sacratissimæ Dei genetricis contra dæmones potestate agens: Cathem. hym. 3.

*Auctor & ipse doli coluber
Plectitur improbus, vt mulier
Colla trilingua calce terat:
Sic coluber muliebri solum
Suspicit, atque virum mulier.*

*Ecce venit noua progenies,
Æthere proditus alter homo,
Non luteus, veluti ille prior:
Sed Deus ipse gerens hominem,
Corporeisque carens vitijs,
Fit caro viuuda sermo Patris:
Numine quem rutilante grauis,
Non thalamo, neque iure tori,
Nec genialibus illecebris.*

*Intemerata puella parit,
Hoc odium vetus illud erat,
Hoc erat aspidis atque hominis
Digladiabile dissidium,
Quod modo cernua fæmineis
Vipera proteritur pedibus.*

*Edere namque Deum merita
Omnia virga venena domat:
Tractibus anguis inexplicitis
Virus inermis piger remouet
Gramine concolor in viridi.*

A *Quæ feritas modo non trepidat*

*Territa de grege candidulo?
Impaudas lupus inter oues
Tristis obambulat, & rabidum
Sanguinis immemor os cohibet.*

*Agnus enim vice mirifica
Ecce leonibus imperitat,
Exagitantque truces aquilas
Per vaga nubila, perque notas
Sidere lapsa columba fugat.*

*Tu mihi Christe columba potis,
Sanguine pasta cui cedit auis,
Tu niuus per ouile tuum
Agnus hiare lupum prohibes,
Sub iuga tigridis ora premens.*

C *Septimum, est Signaculum sanctæ crucis, de cuius præconijs liber est foli-
dus contextendus ex Sanctorum Patrum scriptis, & rerum gestarum exemplis. Vide D. Cyprianum serm. de passione Christi, originem libro tertio in Iob, Lactant. libro tertio capite vigesimo quarto D. Antonium, apud Athanasium, ipsum D. Athanasium de Incarnat. verbi, (vbi an: signum crucis tollit omnem Magiam.)*

D *D. Gregor. Nazianz. orat. 1. in Iulian. & ad Nemesium, D. Chrysof. homil. 8. in epist. ad Coloß. & homil. 50. in Matthe. Dii Cyrill. Careche. 4. de ascens. Niffenum in vita Thaumaturgi. Hieronymum in vita S. Hilarionis. Augustinum libr. secundo de simbolo ad Catechumen. & sermo. 81. de temp. Theodoretum in vita Macedonij, & libro tertio histo. capi. tertio & libro quinto capite vigesimo primo D. Gregor. libro secundo. Dialog. capite decimo. Ioan. Diaconum libro secundo vita D. Gregor. cap. vltim. Slatrum lib. 4. histor. capit. 5. ex quo Baronius Annal. tomo II. anno 1027. Thomam Cantiprat. lib. 2. cap. 57. à par. 34.*

apud quos exstant memoria dignissima de hac re historiae: nec minus illustres alia, vna de incendio saeuissimo quod Rhemis Diabolus excitat, & S. Remigius signo crucis exstinxit, & habet Hincmarus in eius vita, aliud de Beato Vedasto, qui crucis signo maleficium aliud aboleuit, teste Albino Flacco historico vita eius, eodem demonibus praualuit signo D. Auxentius, teste Metaphraste: vt & Sanctus Albinus teste Fortunato, & Sanctus Suiherus teste Marcellino, & Beatus Caluppanus, teste D. Gregorio Turonensi, qui memoria dignam rem narrat a, vt & de S. Niceta Theoderistis eius discipulus apud Metaphraste in Aprili, & de Beato Vincentio Ferrerio Rauzanus b, & de Eutychio Patriarcha Eustathius eius discipulus: qui & signum crucis vocat *telum demonibus formidabile*: hoc signo Macarius Patriarcha Antiochenus in Bauaria morbos pepulit, Mechliniae incendium exstinxit, Tornaci seditionem compefcuit, vt tradidit Anonymus, in eius vita, qui ante quingentos annos scripsit. benedictione signi Theodorus archymandrita veneficium Theodori Magi vitauit, saepe daemones expulit, solitas frugum calamitates auertit, & daemones certis locis includebat, & signo crucis locum obsignabat, ne cui nocere possent teste Georgio eius discipulo. Eodem gladio vtebatur Beatus Godefridus teste Nicolao eius aequali, *capite decimo tertio eius vita*: & Sanctus Portianus, teste Gregorio Turonico *de vita Patrum capite quinto*. & Sanctus Maximus Rhegiensis, teste Dinamio Patricio (*apud Sur. in Nouem.*) qui & miras daemonum praestigias, & vnico hoc telo partam narrat victoriam. Docebat hoc Sanctus Eligius Nouiomensis suos his verbis:

A *Christiano nec auguria, nec alia qualibet signa possunt officere: quia vbi signum crucis cum timore & fide Dei praesserit, nihil ibi inimicus nocere poterit c* Fatentur hoc daemones expulsi à S. Patapio apud Metaphratt. *mensis Nouemb. clamantes: vere terribilis es, o Nazarene, vere terribilis es, & vbique in omnes optimes imperium. Quo ergo proficiscar, si in desertum, si in ciuitatem, si vbicumque duxerit aliquis, tu illic prauenis: sola crucis figura, solo tuo nomine nos expellens.*] Merito itaque S. Daniel Stylites, ad effugandos daemones, vbique crucem, vt arma inexpugnabilia (ait Metaphrastes) inferebat. Hoc in signo tam feliciter vincebat Sanctus Maurilius, vt narrat Fortunatus d, nec non Sanctus Aichadrus, vt refert Fulbertus scriptor eius vitae: item S. Nicetius Treuirensis, vt prodit Turonensis Gregorius e: item ex consilio B. Nonni penitens illa famosa Pelagia, teste Iacobo Diacono Heliopoleos: item S. Iacobus Alemannus, teste Antonio Flaminio *vita illius cap. 11.* item Sanctus Gallus Abbas & confessor, teste VValafrido Strabo *lib. 1. vita S. Gallic. 7.* & innumeris alij, eadem enim Sanctorum omnium semper de hoc signo ac trophaeo salutis nostrae sententia fuit, eadem saeculorum omnium experientia. Nolo plura addere, velim dumtaxat legi, quod de Diacono à S. Vulfrano misso, vt praestigiosum palatium Ratbodo ostensum viseret, narrat Ionas Senonensis, qui eo tempore vixit, & id se accepisse ex oculati testis Ouæ Presbyter Frisij ore scribit, in *vita Sancti VVlfranni, apud Surium mense Martio*. Quod cur in dubium vocet, Corn. Kempensis *lib. 3. hist. Fris. cap. 11.* non satis intelligo. Multa enim passim talia à grauiss. script. prodita Legite quod de Cabade Perfaru Rege narrat Glycas *p. 4. Annal. fol. 370.* & his

e refert S. Audoen. nus eius æqualis l. 1. vita Eli gii c. 26.

d vita S. Maurilii c. 3. & 6. 28. e vita patrum c. 17

narrat Glycas p. 4. *Annal. fol. 370.* & his adde quæ Thomas Bosius collegit, *libr. 2. de signis Eccles. cap. 8. & seq. & libro 15. & cap. 1. & SPRENGERVS cap. 1. q. 4. p. 2. mallei.* denique Societatis nostræ Iacob. Grætzerus *lib. 3. de S. cruce cap. 18. & 19. cum aliquot sequentibus, & Pet. Tyræus p. 3. de demoniac. ca. 44. & lib. de locis infestis p. 3. c. 68.* Sed vnum nolo præterfluere, notatum à Franc. Bencio litteris Mediolanens.

Anno millesimo quingentesimo nonagesimo primo. Sacerdos quidam Aragonæ agens pollicitus erat Deo, aditurum nostram societatem, idque vni e nostris aperuit. Indigne hoc tulit demon seque ad solita arma conuertit. Impuris cogitationibus hominem aggredditur, ita infestus ut adimerent somnum: surgit è lectulo miles Christi, & lectitandum priorum historijs noctes ducit insomnes. neque hoc tulit aduersarius, suspensam lucernam ad parietem sic deiecit, ut effuso oleo rotam volumen fœde prolueret. neque hoc factum inter canendum inuadit immundo afflatu: hic à mensa statim in cubiculum, humiles ad Deum preces effundens humi proiectus, & pro cibo corpori flagra ingerere: cum sic quoque caco igne carperetur, nudatus pedibus terram institit binas horas vel ternas, dum importunus calor deseruesceret: dem coniecit se in cubile fessus: visus in eodem strato videre mulierem, & attingere eius comam manuum extenta. desilit repente attonitus, & ad lectulum conuersis luminibus nihil videt: donec bis, terue, agnouit, timuit ludibria oculorum: idque pluribus noctibus accidisse restatus est: tandem eo res processit, ut miser iturus cubitum, brachia sibi manusque arte colligaret, inditus vinculu, ne in somno atrectarent quicquam manus errantes frustra. similem sopor & ligabat sensus, breue ad tempus, & brachia soluebat. Sed nimirum qua est DEI clementia, dia-

A boli tentatio est infra hominum facultatem: fugauit illum, qui pro castitate pugnabat, cum fortiter obstisset. Rediit tamen victus ad pugnam admirabili arte.

Egressus aliquando sacerdos idem ex oppido, leuandi estus, iuxta lacum inambulabat persoluens horarias preces Mariae virginis. Vix ducentos passus processerat, cum ass-

B cutus est vir quorundam, cum rutila barba & promissa, vesteque magni precij infidebat equo pulcherrimo atricoloris, qualis nullus illis regionibus famuli erant à pedibus duobus: cum accessisset propius per humanitatem salutauit, numquid ad Iubilatè, inquit, peruenisti? recitabat forte Sacerdos illum psalmum, & quod magis mirum, ita pressa voce, ut exaudiret tantum se ipse: tum verò equitem inter & sacerdotem sermo institutus, hoc ordine. Prior eques specie rimantus, qua est animo tibi infixæ curæ? qua sollicitudo mentem exedit? at ille dissimulans,

C mihi bene est ac bellè: frustra tibi huius rei quaestio fuit. Cui eques. Mi homo, mihi dare verba difficilis est, cui datum olim à DEO ut introrsum, quid tacitis cogitationibus volentem homines, agitentque. cum stetit SACERDOS admiratione defixus, & stupens loquentis habitum, corpusque totum lustraret luminibus sumpto animo. Quod,

D si tibi ea est virtus, effare, qua me angit molestia? si quid fortasse tu plus scis de rebus meis, quam ego ipse. Cui illi: Votum SOCIETATIS IESUITARVM: hic stimulus cor vellicat, hoc te quietum esse non sinit. Sed tu aliter agas necesse est: ad illam tibi aditus non patebit: me vide. Suspicatus alter, ne aliqua ratione inaudisset à nostris. Non certum satis votum illud fecerim, nec ne: sed ut is a sit, si certum est

E PATRIBVS me excludere, non abijciam animum, nec me discutiabo: neque enim vna est tantum pie ac sancte

Deo inseruendo via. recte istud quidem ait eques, mitte illam de pectore curam, est tibi ea indoles ingenij. is truncus corporis & hac, super ea, voluntas, ut vel in ista qua nunc vteru ratione vita, posu innocentiam tueri. quod si me audis aliam terram vide. vbi Deo viuas & tibi, Aronarelictam. iam me sequere, nec temerè erit consultum rationibus tuis: optima apud me eris conditione. non lacto in animis promissis. huc respice, hac cum diceret, crumenam praegrandem manu percutiebat crepantem argmo. egit gratias sacerdos, non possum ad praesens vii liberalitate tua, ut fidem meam praestem Ecclesiae Aronensi, & subito interfectus equis, qua isthaec fides, sine publica vlla sponsione aut chirographo? An te LIII. aris ltra (neque enim plures accepisti) addictum habebunt. Assentiebatur hac audiens non sine admiratione: sed coniectura ducebatur ad suspicandum, ad illius aures permanasse omnia ab aliquo Aronensi. Tum paulo fidentior, Tu vero quo iter intendi? vbi habitas? Pallantia respondit (nomen est oppidi ad lacum Verbanum) & qui ad nos appellit linter meus, ad vicinalem vsu paratus. agebatur ab vno atque altero remige, vitroque pullato. aspicit sacerdos, & miratur non antea visum. Nunc, si accipis conditionem, Pallantia mecum eris quamdiu voles, si stat religiosam vitam complecti, vi in vnam admittaris insignem & Sanctitate praestantem, curabo. Laudo egregiam humanitatem tuam, qua sponte vteris in hominem ignotum: sed habeo causas remittendi. Hac sermonum vice cum paulum subistere cogerecur Sacerdos. Praei, Domine inquit, post paulo sequar, nec aliter fecit ac dixit. Tum salutare crucis signum in fronte exprimens, atque in loco cordis, & pensilem corollam bacis consertam sacris, quibus praecedes numerantur, manu prehensens praecedentem subsiquitur.] de hie ad crucem

A subito apparere, eques, famuli, cymba, remigesque. Quis non miretur tot contortuplicatas colubri tortuosi fraudes, vnico Sanctae crucis signo nebulae instar dissipata? Et si non sis (Lector) praecupatus aut mente vana, nihil dubito, quin VVieri impudentiam virulento & tortuoso sermone conantis eleuare, quam ipsemet prodiderat narrationem, sis vehementer detestaturus. Illud quoque velim notes, & in memoriae sinum recondas, quod Beatus Fortunatus disertè prodidit, aliquando Sanctos hiece diuinis remedij quaedam alia adhibuisse, dicis tantum causa: ut miraculorum gratiam, hoc quasi naturalis remedij velamento (quae illorum erat humilitas) obumbrarent, & humanam laudem effugerent, ut de Beata Radegunde Regina idem prodidit, eam crucis signo folium pampini addere consueuisse.

B

C Octauum praebent Sanctorum, qui in caelis beatitudine perfruuntur aeterna reliquia, de quibus illud, ut in caelis sic in terris verum; nimis honorati sunt amici tui Deus, nimis confortatus est principatus eorum. fremant ut lubet Vigilantiani nostri, in eorum illos Principe D. b. Hiero. iam iugulauit, damnauit eos Nazianzenus, damnauit Chrysofom. damnauit Ambrosius, damnat Ecclesiastici Annales, damnant gesta Sanctorum omnium, damnat, quae errare non potest in fidei rebus, Ecclesia Catholica. de innumeris pauca memorabo. Quotannis ad D. Philippi Apostoli sepulchrum in Sicilia plurimos energumenos liberari, adeo ut anno millesimo quingentesimo quadagesimo primo. pluiquam ducentae femina huiusmodi fuerint numeratae, auctorem habeo Thomam Fasellum lib. 10. de

Fortunatus l. i. vita S. Radegum.

D. Hiero. contra Vigilantium D. Nazian. orat. de B. Cypriano circa S. D. Chryf. in orat. contra gent.

tilis de sã
cto Baby
la & hõ.
2.6.n.2. ad
in 2. ad
Cor Amb
ferm. 7. &
91. Rufin.
l. 2. hist. c.
25. Socra.
l. 3. c. 16. E
uagr. l. 16.
Sozomen
l. 7. c. 6.
Niceph. l.
10. c. 8.
Greg. T.
10. c. 1. 2.
de glor
marr. c. 4.
plures ali
os cita
ex nostri
lo. Gibb
nus erud.
Dispu. de
sãctis ad
319. ex cu
la Treui
ris. & Bo
lius lib. 15
de signis
Ecc. c. 7.
11. & 12. &
Thyr. p.
de dãmõ
nia c. 43 &
adhuc ac
curatus
p. 3. de lo
cis infe
stis. c. 67.
Hi mul
tos citant
quib. ad
do Theof
Abbafer,
de venera
tione San
ctorũ &
ferm. de
Sanctorũ
reliquiis.
Sur. to. 7
ex Anony
mo coãra

rebus, *Sicilia cap. 2.* idem cernimus in
Brabantia Gela, ad S. Dymna sepul
chrum, in Flandria Rothnaco, ad reli
quias S. Hermetis. scribit Turonen
sis puerum agrotum, cum hariolo
traditus fuisset sanandus incantationi
bus, fortibus, ligaturis; pro vita mor
ti mancipatum: alium eadem lue labo
rantem, lumptris de sepulchro S. Mar
tini pulueribus fanitati restitutum. (*d.
cap. 45.*) idem narrat, Iustinum magi
cis præstigijs ac laruis mire infestatum,
suppositum capiti frenum Constantini,
in quo clauus DOMINICI vnus virtus
ntexta, & tertia vexationis nocte
quietem recepisse. (*de gloria Marr. libr.
1. c. 6.*) GEORGIUS Monachus scribit
leo sanctarum reliquiarum, addito ie
iunio & oratione, multos dæmonia
os à Beat. Auxentio sanatos. Hanc vir
utem sepulchro S. Hereberti Coloni
ensis Episcopi, tribuit etiam Rupertus
Tuitiens. *cap. vlt. eius vitæ:* de sepulchro
Lutgeri Monasteriensis EPISCOPUS
referunt Monachi VVerdenensis *lib. 3.
vitæ eius cap. 6.* de lipanis capillorum S.
VINCENTII FERRERII PETRVS
RAVZANVS, *lib. 4. vitæ eius cap. vlt.* de
S. GVTHLACI zona Felix Crolandi
ensis *in eius vitæ.* de S. Richarij corpore
Albinus Flaccus, *in eius vitæ.* Apud Cap
penburgum quidam multas maligno
rum dæmonum infestationes patiebatur,
vt adijt sepulchrum B. GODEFRI
DI omnia dæmonum phantasmata e
uanuerunt. a Merito itaque S. BENNO
Misnensis EPISCOPVS toto vitæ suæ
tempore religiose reliquias sanctorum
colens, eas tanquam cælestem quen
dam thesaurum venerabatur. *b.* Meri
to B. IOANNES DAMASCENVS San
ctorum reliquias vocauit, *fontes saluti
feros, ex quibus plurima ad nos beneficia
manant, suauissimumque vnguentum pro
fluit. c.]*

A Merito tot olim & hodie ad eorum
sepulchra instituta fuerunt peregrina
tiones, & suspensæ tot corollæ, atque a
nathemata. Cauendum duntaxat, ne
quas in hoc cultu sanctissimo supersti
tiosas ceremonias misceamus, vt mo
uet Syluest. *verbo reliquia.* Sanctis enim
odiosa superstitio, grata religio. Testa
ta id fuit B. Glyceria martyr, ex cuius
corporeis exuijs vnguentum suauissi
mum & saluberrimum morbis omni
bus medicamentum fluere solebat
quadam vero die, cum EPISCOPVS
PERINTHI insciter argenteum
quoddam Vasculum emisset, quod Magi
cis ministerijs impensum fuerat,
continuo deijt sacri fluor vnguenti.
*Re noua percussus Aristes ad preces confu
git, diuinoque impulsu spiritu vas nouum a
mouit & antiquum reposuit, ac protinus
vnguentum sicut prius scaturire cepit.
Quocirca rem diligentius inquirens, compe
rit vas illud nefandis rebus seruasse, quod
simul atque ad Imperatoris aures peruenit,
habita quaestione, tanti criminis reum, vri
par erat, supplicio affici iussit.] Narratur à
Nicephoro lib. decimo octauo cap. trigesimo
secundo.*

D Nonum, in Ecclesia quoque vetu
stissimum, & miræ efficacitatis est, aqua
benedictione sacra & solemnè ritu ad id
instituta eaque duplex, vna baptisma
lis in vigilia Paschæ & Pentecostes cõ
secrari solita, quæ iure Canonico com
probatur: à altera lustralis, singulis
Dominicis, initio primi sacri, consecra
ta, nominatim ad dæmonis impetum
reprimendum, & alia pericula auer
runcanda, iam in vsu ante Alexandri
primi tempora, & semper à Catholicis
omnibus, magno cum fructu, retenta
honorataque. *e* Meminit in vitæ D. Gre
gorij Magni Ioann. Diaconus mon
asterij, per eius asperionem, à dæ
monibus

monibus

fli. 2. epi.
de reb. la.
pop. ep. 1.

g Epiphā
hæref. 10.
Pallad.
Lauſiac. c.
19. Theo-
dor. l. 5.
hiſtor. c.
c. 21.

monibus liberati hodie miraculum i-
ſtud apud Indos ſæpe renouatur. f Plu-
ra referunt alij exempla. de Iosepho
quodam Epiphanius ſcribit, cū ad-
huc ille Iudæus eſſet, in ſanum quendam
ab eo per aquam cruce ſignatam. ſani-
tati reſtitutum: de ſcœmina, quæ magi-
cis præſtigijs in equam transforma-
ta putabatur Pallad. teſtatur, cum B.
Macarius aquam benedixiſſet, ſuper-
que caput eius precatuſ fudiſſet, fe-
ciſſe, vt, quod erat, omnibus videnti-
bus ſcœmina videretur. g Apud Theo-
doretum Marcellus Epiſcopus Iouis
Apameni ſanum cum direretur, atrum
dæmonis ſpectrum flammæ vim ne
materiam ligneam depalceretur, impe-
dire cernens, aquam ſignaculo crucis
muniuit (h. benedixit) & ea iuſſit flam-
mam aſpergi. contactum non ferens
improbuſ ille auſugit, & aqua quaſi
oleo excitatus ignis, momento tem-
poris ſanum conſumpſit. Beat. Theo-
dorus Archimandrita noxas omnes a
qua benediſta ſolebat repellere, etiam
morboſa dæmonijs illatoſ, vt à Phen-
tino illo apud Tantiandiam, qui obuiuſ
dæmoni in forma canis, ſolo illius hiatu
in grauiſſimam egritudinem iniderat:
vt à Theodori cuiuſdam tribuni domo,
in qua homineſ, & animantia omnia a
dæmonibus cruciabantur, & cum do-
meſtici pranderent aut cœnerent, lapi-
deſ ſuper menſaſ iaciebantur. Ex quo
magnuſ omneſ terror inuadebat, &
mulierum tela rumpebantur, & tan-
ta ſerpentium & murium multitudo do-
num occupabat, vt præ formidine in
eam ingredi nemo auderet. Domum igitur
Dei ſeruiſ ingreſſuſ, totam noctem
pſallendo, & Deum obſecrando tradu-
xit, & aqua, cui benedixerat, totam
domum aſpergens, eam à ſpiritibus im-
mundiſ liberauit.] Haſtenuſ Georgiuſ

A præbyter ſapiuſ iam citatuſ. Idem
poſtea hoc quoq; recenſet illuſtre mi-
raculum. Apocomeſiſ vici incolæ bo-
uem occiderunt, vt carnibuſ eius veſce-
rentur. Contigit autem, vt omneſ, qui ex
illuſ carnibuſ comederant, in morbum in-
ciderent, & iacerent vt mortui, & quic-
quid carniſ reliquuſ fuit, nigrum enaſit
ac fetidum. Qui igitur ex carne illa non
guſtarent, id, quod acciderat, viro ſan-
cto nunciauerunt. Qui reſpondit, exi-
tium iſtud à phalange dæmonum, qui per
lebetes pertranſierant, proueniſſe. Et
cum eo tempore non poſſet cum illiſ diſce-
dere. benedixit aqua, quam per vnum è
fratribuſ miſit, vt periclitanteſ conſper-
geret, eiſque bibendam propinareſ. Quo
facto, cuncti tanquam è ſomno ſurrexe-
runt, præter vnum, qui mortuueſt. Io-
anneſ enim procurator, cuiuſ fratri ea
calamitaſ contigerat, non exſpectans
viri ſancti benediſtionem, accurrit ad
mulierem veneficam, & dum eiſ in-
cantationeſ adhiberet fratri, ille animam
egit.] S. Huberti Epiſcopi Leodien-
ſiſ. veri dæmonomaſtygiſ habitaculū
multipliceſ cateruæ dæmonum inua-
ferant: id animaduertent vir Dei, pue-
ro dixit, Vade aqua, quaſ Sacerdotali con-
ſecratione ſale admixto benediſta, &
ad eſſugandam inimici nequitiam ora-
tionis virtute imprægnata eſt, liquorque
olei iſdem (en chryſma) Apoſtolica au-
thoritate benediſtuſ huc deferatur: quo-
rum aſpergine atque litura, mox ita eſſu-
gabantur hinc inimici virulenta phan-
taſmata, vt ampliuſ ſua non audeat in-
ferre machinamenta.] Haſtenuſ Ano-
nymuſ. D. Huberti diſcipuluſ veltam-
iliaris, ſcriptor vitæ illiuſ. S. Eligiuſ
Nouiomenſiſ Epiſcopuſ, quinquaginta
ampliuſ energumenoſ ſimul, porrecta
eiſ aqua benediſta liberauit, vt refert
aqualiſ eiſ San. Audoenuſ. h Sed &

h. l. 1. vice
S. Eligij
c. 20.

S. Lau-

vide Sur.
n viris
horum
señtorū
& Clu-
uacens. l. i.
c. 7. & 14
& plura
recensentem
de vi
iqua benedi-
ctā
Grezterū
. 4. de cri-
c. c. 36.

Sanctus Laurentius Dunelmensis in Britannia: & San. Annon. Archiepiscopus in Germania, & Sanctus Malouius in Gallijs, alijque duo apud Petrum Cluniacensem, sæpè dæmones hoc rore fugauerunt: nonne contumaciores dæmone Germani, Galli, Britanni Caluinistæ, qui tam sacram. vndam, vt hydrophobi atque lymphati auerfantur? horum vnus è numerus VVierus scribere fuit ausus, in Græcorum Ecclesia hanc aquæ benedictionem, vt superstitiosam damnari. quæro in qua? rā veteri. quomodo Theodorus, Theodoretus, Palladius approbarent? Agnoscit aquæ benedictionem Diuus Dionysius Areopagit. cap. de Eccles. hier. arch. & in Scholijs ad eum agnoscit Pachyfoli. 28. An ergo in adhuc recentiore Schismatica? nihil miror hæretico tales placuisse duces. Sed accedant & ceræ fidei quædam narrationes. Rigæ anno 1837 Ruthenus quidam, cum sepius moneretur, vt cum Ecclesia Romana rediret in gratiam, semper autem obsurdesceret, sine penitentia decessit. Ex eod. die varia se in eis locumib. spectra domestica offerebant, absentibus auferebantur mensa, nemine comparente: cubiculorum fores, non modo pessulis, verum etiam serâ pensili obscurata, totis cardinibus eueriebantur. è summis adibus lapides ingentes iaciebantur pice sedati, quos se tractasse perhibet Sacerdos e nostris: quidam autem Polonus, quem Pater idem se vidisse affirmat, ad eograuiter est vulneratus in vertice, vt dies aliquot iacuerit seminiuus. in eadem domo cum multum straminis esset, id totum in minutissimas partes comminutum est. Denique hæc & id genus alia cernebantur plena terroris, qua non obscure, quantum sibi ius in ijs adibus sumpsisset Satanas, indicabant. ingressus in eas is, quem dixi, Sacerdos cum comite altero, aqua bene-

A dicta thureque adhibitis expiauit: quo exorcismo omnis tumultus dæmonum conquieuit, id quod multis deinde gratis adium Domini testati sunt.] ita litera Collegij Rigensis illius anni.

In Mexicana prouincia sedes etiam Pascuara Societatis nostra posuit, ibi circa annum millesimum quingentesimum octogefimum septimum. (vt litteris prouincia illius accepimus) erat Indæ femina puer quem cunctis noctibus, cum cubaret, eripi sibi à latere sentiebat, deinde reponi, quo raperetur ignora, ipse puer interea vitæ spiritu in dies egesto lentatate properabat ad finem. huius puero salutare fuit in adem sacram deduci, & iustrali aqua, adhibitis comprecationibus sacris, adspergi.

Sequenti anno octogesimo octauo. Viro cuiusdam Treuiris mulier rustica, nescio quid ouorum offerebat, excipit pileo pedisequus, mox pileum ouis expositis imponit capiti, & statim adeo vexari cepit dolore, vt pene desiperet. confugit nescius quid ageret in adem sacram, incensum caput immergit in vas promptum aqua iustralis, conualescit, maga comprehensa in questione dixit, oua sic fuisse venenata, vt gustantibus interitum, extuberationem tangentibus essent paritura.] Litera Treuirensis anni 1588.

Mulsiponti anno millesimo quingentesimo nonagesimo tertio Virgo ætate prouectior, tor incit a furijs, vt obfessa diceretur, recitatis à Sacerdote nostro Litanijs infecta altera maleficijs, epota salutari aqua: alia vexata a maligno spiritu, appensa ad collum sacra cera celestis agni ad se rediere, mox & confessa decessere è vita, cum essent precibus intentæ.] Sic Litera Prouinc. Francia illius anni.

Franciscus Lopezius Gomara quoque testatur dæmonum ludibria & apparitiones apud Indos tribus potissimum

remedijs

medijs discuti & depelli solita efficacissime: venerabilis Sacramenti Eucharistiæ præsentia, Crucifixi imaginibus illatis, & aquæ benedictæ aspersione, idque non semel ipsos cacodæmones Indis confessos. *lege Hist. Mexicana cap. 235.*

Decimum exhibent remedium res aliæ Catholico ritu solitæ benedicti ad hunc effectum, vt cereæ formæ orbiculares *Agnos Dei* vocamus, propter agnum vna in facie impressum; de quorum effectibus liber existat Vincentij Bonardi. multa quoque Petrus Matthæus in 7. Decretal. cum consecrantur à Pontifice Maximo, postulat ille à Deo, vt deuote gestantibus Deus tribuat, quæ breuiter his versibus complexus fuit Frusius noster:

Postulat in primis sacrati adspetus vi agni.

Agnum ad cælestem concita corda leuet:

Vtq; saluifera memores vitæq; necisque,

Criminis & vitij noxia vincla terant.

Hostis vt insidias Stygij ac certamina vincant,

Decipulas mundi, carnis & illecebras:

Corporeos no'is morbos, casusq; repelli,

Præsertim horriferos, mortificosq; peti.

Item grana benedicta, cerei benedicti, sal benedictum, & panis benedictus. Inter quæ panis benedictio tum ob antiquitatem, tum ob crebra miracula, celeberrima sane videtur. Etenim & meminit illius non vno loco D.

A Paulinus in Epistolis a: & eo vsi contra dæmones varij Sancti viri, vt Beat. Elphegus Cantuariensis in Danis sanandis (auctor Osbernus in eius vita) & S. VVolphelmus Abbas in morbidæ scemina curatione (auctor Conradus eius discipulus in vita S. VVolphelmi) & B. Hildegardis cum improbo amore nobilem puellam Treuirensis liberavit (Theodoricus Abbas libro tertio. de vita S. Hildegardis capite nono.) & S. Marcellus Abbas Eugenij cuiusdam vxorem ex ipso mortis limine in vitam reduxit, vt narrat mensè Decemb. Metaphrastes. Sed ista satis multa pijs, impijs nihil satis, vt credant, quiduis plus satis, vt naueant. *Lege, si si lubet, Gretzerum libro tertio. de S. cruce capite trigesimo septimo.*

B Accipite & ista ex Epistolari Historia paucis nota: Drepani fuit anno 1585. paterfamilias quidam, cuius in adibus, varia dicebantur aliquot iam menses ex occulto voces existere. familiaris u erat dæmon, qui varijs modis conabatur hominibus illudere. iaciebat saxa prægrandia, nullius tamen capiti detrimento, vasa quoque domestica alte iaculans, non frangebat.

C cumque in his rebus sidibus caneret adulescens, dæmon, cunctis audientibus, lasciuus cantibus prosequeretur tristudinis sonum, aperteque dæmonem se esse iactabat. cumque adium Dominus vna cum coniuge quoddam in oppidum, ad sua negotia discederet, comitem sese dæmon adiunxit: cum autem ille malefactus aqua pluua rediret, nequam spiritus auerterit sublatique de via clamoribus, præmonere domesticos capis, ignem vt exstruerent, herum iam esse in ianuis, totum imbribus malefactum.

D Verum cum ita se illud Dominus adium intellexeret, minatus est dæmoni adducturum se patrem de Societate, qui e suis eum sedibus exturbaret. ille vero, ne id faceret,

vide Stepha. Durāti. lib. 2. de ritibus Eccles. Cath. ca. 58.

clamitare, mimitarique inimicitias, & odium, & quamdiu Pater in iisdem adibus versaretur fore, ut sese conderet & occultaret. Venit tamen herus ad patrem, & rem illi narrat ex ordine, domum etiam mutat, & se illis molestijs liberet obrestatur. Pater ne imperita multitudo elata cupiditate videndi, id quod fore videbatur: accurreret, ad eum sibi proficiscendum non censuit: tantum monuit ut ipse, & tota eius familia ablutis generali confessione peccatis, cœlesti pane se confirmarent, cauèrentque ne quis aut ex domesticis aut ex externis, sermonem cum hoste miscerent, neve ex eo, ut antea fecerat, occulta perquirerent, riderent potius, quæ ab eo dicerentur, & ut orta ex mendacijs patre plane contemnerent. Illi cum se facturos recepissent omnia, dedit eum pater ex consecrata cera agni cœlesti simulacrum, quod filia ceruicibus, ut qua omnium maxime à damone vexabatur, infererent. Hic terrere damon: cepit clamoribus filiam, mimitarique in ceram illam abijceret, fore ut ei obtorto collo animam eriperet. Sed illi patrii monita & consilia secuti, cum loquenti responsa non redderent, seseque inuicem contra hostem sacramentorum telis armarent, facile se ab eius insidijs molestijsque tutati sunt.

In Treuirensi ditione hoc ipso tempore, ut sunt plurimæ illic sagæ: quadam puerum octo circiter annos natum, suis prestigijs ac carminibus circumuerrum, in eas sedes solita erat abducere, ubi per licentiam noctis ac tenebrarum nefarijs lusibus indulgerent, hic sua quoque partes puero dabatur, ut dum illa choræ consorti manibus inter se ducerent, earum saltationem tympano prosequeretur: nec modo ludorum erat chorique spectator, sed saepe etiam prestigiatarum quibus illa humanis corporibus visisque

A nocent. Hunc Archiepiscopus deducit in aulam custodiri iussit, ut Catechismus cuius erat planerudis, imbueretur: cui cum sacerdos nositer effugiem cœlestis agni, de ceruicibus suspendisset, noctua fuit demon, grauiterque puerum increpans quod tam facile se decipi passus esset, iussit ceram illam, ni vapulare vellet, abijcere? territus puer imperata fecit, continuoque damon, eo quod iam metuebat amoto, ad muros vrbs cum abripit, nigroque impostum hirco, ad imperissimas sagarum regiones momento transfert. Qui cum aliquandiu inter veneficas latitasset, restitutus iterum in Palatium frastra implicitaque nodis resticula, vnde cera illa pendeat.

C Is puer Archiepiscopi & Ciuitatis petitione in Collegio nostro inclusus seruatusque, donec doceretur quæ ad disciplinam Christianam necessaria, ut cum postea redisset in aulam, Sacramentis religiose munitus, à damonum laqueis eripetur, quod & denique factum, et si postea relapsum criminis post aliquod annos penas dedisse debitas inaudiui.

D Anno subsequente in eadem ditione fuit adolescens rusticus, sed peracri ingenio intra quinquem decimum annum. Hic non semel accesserat ad fœralem iocum ubi permitti feminis mares, & ætatis teneræ maioribus damone magistro epulabantur, noctis licentia discrimine pudoris extincto. Ipse tamen nondum Deo Deiparæque renunciarat, execrandas nondum preces fecerat damone praecunte. Felix tantum cerebrum cum sumpsisset in cibum, de crescente luna sentiebat sibi mentem imminui. Vbi Treuirensis ingressus est urbem, quam nunquam antea

viderat,

viderat, eo nimirum ducente ad supplicium, qui duxerat ad maleficium, uti fanaticus deductus est in ades Principis ut, seorsim ab alijs certa in domus parte curatus à nostris, demonem excuteret. Sed cum ei nulla à dæmone nocte daretur quies: conuratisque à quibus diuerberabatur, vel cerea effigie sacri agni, quam ad collum habebat, auulsa, Archiepiscopo placuit mitti in Collegium Societatis: nec his quidem fuit misero pax, nisi solemni ritu cubiculo expiato, pretium erit quadam ex ijs memorare, qua ab ipso narrabatur, ita enim ipsum Antistiti ille, cum exereretur nostra commessatio, fuit vnus è tuta cohorte, qui gloriatus est quadam nocte (indicabant enim eam qua fuisset) dormienti tibi potionem pestiferam ingessisse, reperto ad te aditu ex occasione, agni Dei, quem iurur cubitum reliqueras imprudenter in mensa, quod si paulo capacios fuisset calix, mortem non effugisses. Certe ipse Archiepiscopus dixit, se post illam noctem ita infirma fuisse valetudine, ut per aliquot dies decumbere cogeretur. Cum hac dicens in magna corona nobilium non saceret fidem, ad Praefectum Urbis, quin & te, inquit, nostra Lamia bu inuaserunt, sed ab ea pixidula quam fers continenter, ubi sunt imagines binae, & nescio quid consecratum (Agnum Dei intelligebat) sunt à conatu repulsa de harum gestatione rerum confessus est praefectus.]

Alius à dæmone oblesus, canem magis ringendo & latrandos, quam ratiocinando & loquendo hominem, se esse ostendebat: hic à Burgundia vsque ad nos adductus, vique summa compulsus in templum, non prius desit canem agere, quam agnus Dei, in collum insertus est: tum demum obmutuit, & humanitati redditus, salutarium animum confessione purgavit, idem

A amuletum, alteri fuit eodem morbo laboranti.]

Ex litteris Germania superioris, collegij Friburgensis, Anno 1590. ex eadem Prouincia in hæc verba Oenipontani: ut grauitati morborum medicamentorum respondet vilitas, terricula diaboli opponitur multis in locis, sacrarum plangularum, vsus, ex eo genere nonnulla ponentur. Affirmabat se quidam inferis destinatum ob scelera commissa, furijque agitus inuocabat demonem subinda, quem & adesse monstrabat, pauentibus alijs, indicis intentu: hunc perstravit vnus è nostris molibus primo delinitum verbis, mox etiam ad confessionem adductum, donata, quam pie demitteret in pectus, bulla agni cœlestis. Corpus quidam animamque dro animarum predoni deuouerat tempore praestituto: hora fere instante, ut sepe praua consilia, & nimium calida reputantur post factum) mastus atque anxius adit sacerdotem: eum dum consultit tremantibus labru, deerrantibus oculis, repentino pauore, Opem, exclamat, infelici, quem tu expedis, pater, auxiliare aliquod sacrum. Quarenti nostro, ecquid noui? Astat, inquit, ante ostium hostis, periens abeuntem & hosti vultu munitans raptum ex condito, ergo huic quoque simile remedium allatum est. Neque hæc sunt fama incognita.

C Rusticus cum inaudisset Oeniponti agere viros, qui veneficia & prestigias certis medicaminibus abgerent, in collegium venit, medicinam (hoc verbo vtebatur) petens aduersus diabolum. interrogatus quid intelligeret nomine medicinae: hanc scio, respondit: nihil enim præter auditum habeo: sed istud quicquid est, diabolum fuget. Dato igitur particula cerea, quam salutarem sensit adeo, ut paulo post vni è nostris ipsius oppidum iter facienti, cum propterea obsideretur à pluribus, septuaginta amplius fuerint dispersenda.]

D Rusticus cum inaudisset Oeniponti agere viros, qui veneficia & prestigias certis medicaminibus abgerent, in collegium venit, medicinam (hoc verbo vtebatur) petens aduersus diabolum. interrogatus quid intelligeret nomine medicinae: hanc scio, respondit: nihil enim præter auditum habeo: sed istud quicquid est, diabolum fuget. Dato igitur particula cerea, quam salutarem sensit adeo, ut paulo post vni è nostris ipsius oppidum iter facienti, cum propterea obsideretur à pluribus, septuaginta amplius fuerint dispersenda.]

Tum etiam è Turonensi collegio perscriptam: Puella recens nuptus collocata, post horarum trium irritam luctam cum horrendo spectro, sono vocu motuque corporis energumenam referebat: mox breui gestatione sacra agni imaginis, quam a nobis acceperat, est in pristinum restituta.]

Subidem tempus Auenioni mulier maligno vexata spiritu, cui suaserat vnus è nostris vt conueniret sacerdotem (dato interea parentibus caelesti agno, quem ignare insuerunt in vestem) cum consilium obliuiscitur, aut differt, à quatuor quasi felibus per fenestram raptata est supra domesticum tectum: mox audivit humana voce minantem precipitum, vti cream imaginem abijceret, quam in veste habebat. Intellexit illa quid esset, & agnouit suosores mali. ergo magno animo negavit facturam, statimque conuersa ad preces, relicta est (vt eam inuenit maritus excitatus clamoribus) de tecto suspensa.]

Anno 1590. Treuiris, acceptam a dolens inuriam, cum insigni rerum iactura, à quibus minime debebat ferebat iniquius quam Christianum deceret: ita dolore atrox & mororis immo icus, cum sub crepusculum solus obambulat, demonem haud occasione ignatum, aut se-gnem, oburum habuit, effigie viri nobilis, atro colore, exhorruit primum, sed salus dicta timorem dampnit. Quarenti causam tristitia, respondet quod erat: tum demon praecisam omnem spem recipienda pecunia per validiorum potentiam interuense: proinde proinde sequatur: compensaturum omnia leui negotio: Cui adolescens. Anotus mihi & ab amicis imponitur, & habeo fidem ignoto, & quem nunc primum adspexi bone Deus. Hoc extremo dicto velut fulminatum monstrum hominis in auram ces-

En vnum remediū.

A sit. postridie eadem hora idem agitante, offert se mulier ameno cultu, orat breue spacium secreti recessus: abnegat iuuenis instantem repellit.

Exin suadet illa, proferat è cubiculo gladium, & in aduersum parietem impingit: reusit principio: demum, nescius quid ageret (aut cura abstulerat mentem) morem gerit: inter feriendum parietem, Deus bene vertat, exclamat: hoc quoque

B secundum fulmen demonem abegit. Redyt & tertio (habet enim adhuc infixa animo sollicitudo, & pellax non deserebat) mulierem a simulat pollentem etate a forma: in stuprum illicit lasiuua voce gestuque, nec se continet intra verba, vim adfert renitenti: vociferatur iuuenis ope-m implorans: accurrentibus subito domesticis, improba facies euauit: at ipse confectus l. situdine lingue animo re-

C pertus: rogatus timoris causam & clamoris, ne hiscere quidem: adeo iacebat rigens: oculis exanimatus, per metum etiam voce amissa: igitur collocatur in lecto ac resouetur, simulque renocatur animus aspersu aquae peculiaris. postridie rem omnem exponit, & nostrorum susu sacris mysterijs, consecrata cera, catervisque armis formidatis diabolo, instructus, ita perterrefecit aduersarium, vt apparere desierit.] Bencius in litteris Rhemans a. anni.

D Eit tamen aliquando Dei permissu, vt hoc remediū non iuuat, maxime quando per aliud gloriosius vincere decreuit Deus, vt per nudum nomen Iesu vel Mariæ. verissimo id euentu comprobatur Augustæ Vindelicorum anno supra millesimo & quingentesimo nonagesimo primo. vbi adeptio consecrata cera cum imagine agni, multi praesens remediū in horribilis à diabolo monstris, & terroribus nocturnis fuit: alicui tamen, quod con-

En secundum. Tertium. Quartum.

temneret

c. 24.
lib. 1. de
an. c. 13.

tidiana dæmonibus adeo infestam & inimicam esse: vt ab ijs excitatæ tempestates vel ingruentes impediuntur, vel iam ortæ sedentur & aliò auertantur, vt rectè docuit Concil. Colonien- se; & confirmat exemplo quodam Venerabilis Perr. Abbas Cluniacens. d. Cum aliquando (inquit) frater quidam, Ioannes nomine, natione Italicus, irregularis disciplina seueritatem fastidians, etiam fugere de monasterio cogitaret: ipse ei diabolus Abbatis specie assumpta se obtulit.

Nam duobus dæmonibus in specie monachorum se comitantibus, fratri in quodam monasterij loco secreto soli residenti, multa que secum voluenti, opportunum fallendi tempus se inuenisse credens apparuit, eique asidens dixit: Ego (frater) modò huc hospitandi causa diuertit: sed casu te conspiciens, ignoui multa de sollicitudine laborare, multosque in corde tuo cogitationum estus versare. Quorum causa, licet quibusdam referentibus mihi ex parte nota sit: si tamen eam plenius indicaueris, potero forsitan vti tibi dare consilium. Vnde, quis sis, & quare mæstus sis, amico quærenti exponere. Cumque frater ille ignoto, vt putabat, homini secreta cordis sui aperire formidaret, & se tantummodo natione Italicum esse respondisset: dæmon, qui monachus videbatur, adiunxit: Ego ipsius regionis Abbas sum, & tibi bene in omnibus auxiliari possum. Noui enim, licet tu reticeas, quod Abbas Monasterij huius, & ceteri male te tractant, neque vt dignum esse honorant, in super multis se pè inuicem vexant.

Vnde admoneo te, vt tibi consulat, & locum huius omnimodis perniciosum derelinquas, & mecum recedas. Paratus enim sum tibi ab his malis eripere, & Abbatiam meam, que Cripta a ferrata dicitur perductum, omni te ibi honore sublimare. Ad hoc frater respondit. Ego hinc exire nullo modo possum, quia

A & clausura monasterij prohibet, & fratrum me multitudo circumdat. Tunc diabolus: Nec ego, inquit, quamdiu hic fueris, te in aliquo iuuare potero: sed fac qualibet arte, vt septa monasterij transgrediaris: quod postquam feceris, ego statim adero, teque ad locum meum, vt dixi, perducam. Sed misericors Deus, qui non permittit nos tentari supra quam ferre possumus, non vltra passus est hostem procedere: sed sicut scriptum est, qui fecit illum, applicauit gladium eius.

B Quando namque hoc agebatur, fratrum conuentus in refectorio, ex consuetudine, hora canandi residebat: qua expleta, à Priore, secundum morem, vno ictu scilla percussa est. Quo sono audito mox dæmon, qui Abbatem se fingebat, actus diuina virtute, à fratre, cui loquebatur se abripuit, & præcipiti cursu ac maximo impetu ad latrinas, que proxima erant, tendens, videntem fratrem iam dicto in earum se inferiora demersit.

C Idem quotidie fatentur malefica, hi, quando à dæmone ad conuentus feruntur, vel inde domum referuntur; signum campanæ audiatur; confestim dæmones ipsarum baiulos spurcum onus in solum deijcere, & fugâ trepidos dilabi. Recentiores historias ex actis iudicarij fidelissimè depromptas, cum Martino de Arles, & Grillando,

D non pocas, nec illepidas suggerunt Binsfeldius, & Nicol. Remigius; qui sapienter nos admonet cauere à duabus technis Lamiarum, mendacio confutis: dum inquitunt primò hunc sonitum campanarum inefficacem esse, postquam tempestas se in territorij, vbi campanæ sunt, terminos penetrauit: quasi verò aliquæ potentie diuinæ sint metæ ponendæ; vel Deus non semper paratus sit nos à maleficijs cum expedit, eruere alterum, dum aiunt, non prodesse sonitum campanæ, cui dum iustrabatur, concubina Sacer-

dotis

Atles m
Stat. de la
perst. Goll
lan. l. de
fortil. q. 7
Binsf. de
contell.
Malef.
post. c. 6
v. l. dub.
Remig.
i. dæmo-
nol. c. 14

dotis nomen imposuit. quo quid magis ridiculum?

Obserua hic (Lector quæso duo. primo vulgus censere campanas baptizari, quod & Maximilianus I. Imper. putauit, vt patet ex grauaminibus sedi Romanæ ab eo propositis: arripiunt hæretici, & acerbissime in hunc morem Brentius, Calvinus, VViceus, quem vocant, *Campana baptismum*, inuehuntur. Sed hic mos illorum est, affingere Ecclesiæ errores idiotarum, vt transfugio & schismati suo nefario & menstruoso calorem aliquem inducât.

Verissimum est, quod recte docuit Cardinalis Hosius; *b* campanas non baptizari, sed benedici. Legant ipsum Pontificale Romanum; de baptismo nihil inuenient. Legant Aleuinum Flaccum, & reperient hæc verba; *Neque nouum videri debet Campanas benedicere & vngere, & eis nomen imponere.*

Entibi verè & integrè ritum totum. an hoc est baptizare? Sed ecce, inquit aliquis, tibi in Capitulari Caroli Magni prohibetur, *ne quis elocas (b. Campanas) baptizent.* Sed (quod Vitus Amerbachius etiam non diffidetur,) non benedictio illa, de qua eius præceptor Aleuinus, sed quæ fortassis tum irrepserat supersticiosa quædam baptizatio & intinctio campanarum in aquam, prohibetur. Alioquin etiam benedictionem alibi à Gallis scriptoribus baptismi nomine scio nuncupari. Iuo,

sermon. de sacr. dedicat. ipsum, inquit, templum suo modo & ordine baptizamus. Quid hoc, nisi benedicimus vel consecramus? Hanc benedictionem etiam Græci olim nouerant. Nam apud Gregorium presbyterum lego, B. Theodorum Archimandritam tintinabulis benedixisse, vixit autem ille D. Gregorij Magni temporibus. Nolæ in Campaniâ inuentas campanas Stra-

A bus est auctor, *libr. de rebus Ecclesiasticis* inde à Nolis nolæ, à Campania campanæ putatur ante mille annos D. Paulinus Nolanus Episcopus instituisse, vt tubis vereris Testamenti argenteis & corneis succederent; & populum ad festorum cultum, missarum solemniam, & horas Ecclesiasticas conuocarent: quid hic Deo displiceat? benedicuntur, vt fragore suos spirituales hostes terreant & repellant. quid hic superstitiosi? Nomen illis in beati alicuius honorem imponitur, vt illius, quasi commendetur tutelæ vas metallinum, diuinæ laudis instrumentum. quid dignum reprehensione? Effectus illos non tribuimus formæ, seu arti, vel naturæ metalli. Non obtula adeo Catholici pectora gestamus, nec Sol veritatis ab Ecclesia tam procul avertus radios suos elongauit. Non asserimus, quod Petr. Mexia, *d* discuti has procellas vi sonitus aërem dissipantis. fecerit hos efficacius sulphurea belli machina, poppy smis foret velle Iouis fulmen dispellere. foret in Gentilium opiniones deliras incidere, de æris fonita dæmonum fugatore; de quibus viuendi Alexand. Aphrod. & Macro-

B
C
D
E
Tribuimus ergo vim efficientiamque omnem consecrationi siue benedictioni, sic diuino iussu seu dispositione operanti. Dei virtus, Dei digitus agnoscendus. talia Deus diuinæ suæ protectionis & potentæ suauiter omnia disponens, & fortiter operantis signa notaque Ecclesiæ spontæ suæ tribuit. Seræ nequam dæmones hunc tonum, quasi DEI viui imperantis fugam recognoscunt præconum: haud aliter quam subditi omnes, etiam inuerti, regij saluiconductus lignum reuerentur. f.

cNu. 10. &
29. Leu.
23. Soph.
1. Ioseph.
1.3. antiq.
c. 15.

d in Silu.
variar.
lect. li. 2.
c. 9.

Alexand
Probl. 43
1. 2. Ma-
c. ob. 1. 3. c.
19. vide
Magium
miscel. li.
ca. 14.

f vid. de
his Guilb

Obser-

bl. 5. cbr.
Proleg.
Brentzij.

Artes tu
rat. de de
est. Gm
a. l. de
oril. q.
ust. de
ontell.
tales.
ost. cbr.
tr. dub.
emig.
dame.
ol. c. 20.

Parificen-
sem l. de
leg. fol.
44. &
Steph.
Durant. l.
de ritib.
Ecccl. l. c.
11. Binsf.
iup.

GG.

vide D.
Aug. l. 2.
te cit.
Dei c. 22.
& l. 81. q. 9.
479 &
Chryf. ho-
mil. 8. in c.
4. ad Ro-
man.

A.

Obferuandum præterea, Non fem-
per Ecclefiaftica illa remedia effe effi-
cacia, neque femper homines per ea
maleficijs liberari: duas vero huius rei
caufas præcipuas videri, alteram pec-
catum maleficio læsi, vel medicinam
adhibentis; maxime si ea non vacet fu-
perftitione, vel si modicam spem fidè-
que habeant; propter quæ indignos ef-
fectu se præstant: caufam cenfeo alte-
ram, maius bonum ægri seu læsi, nam
afflictio & ægritudo folent à multis
peccatis homines abftahere, aut præ-
terita peccata expiare, aut patienti me-
ritum adaugere, & fpectantibus pati-
entia aliarumque virtutum fpecimen
præbere. Quid? quod & Gentiles intel-
lexerunt, præftabilius & felicius effe,
patienter aduerfa tolerare, quam illæ-
fum nihil omnino aduerfa fortuna
degultare?g

CAPVT III.

*Quorundam remediorum Ecclefia-
fticorum contra calumnias hæ-
reticorum de-
fenfio.*

SOLEMNA femper infani-
unt; qui ex Ecclefia matris
gremio; ab eruditione & pie-
tate implumes pulli euola-
runt; quotiefcunque vel rei tractatio,
vel male illos mens adigit de cæremo-
nijs ritibusque Ecclefia Catholica dif-
ferere. Ferunt tamen inter eos furo-
ris & maledicentia palmam, qui Theo-
logiam vix, ac ne vix quidem, à limine
falutarunt; impudentes quidam medi-
ci, arrogantes grammatici, & litigiofi
leguleij, abfit Iurifconfultos vocem,
& fanctum auguftumque nomen
rabulis profituam; qui diuinæ sapien-

A
tia, cui vera iuris difciplina innitur,
tam funt expertes, quam maledicentia
virulentæ periti, & fuperbia hæretica
turgidi.

B
Luminaria iuris duo, vnum fæcula-
ris, alterum Ecclefiaftica iurifpruden-
tia, funt: hoc Soli, illud Lunæ non
abs re fimile dixeris, iubar vnum fu-
dit radiatus apex Imperatorius, alte-
rum Pontificius Solem hunc è mundo
tollere conantur hi rabulæ, quia Pon-
tificum; qui B. Petro, in clauium, &
legiflationis poteflate, fuceffere; fan-
ctiones ignibus traditas, ex hominum
memoria, & tribunalium fubfellij ex-
cutere obtinatè nituntur. Diuinum
ergo ius ignorant quod non agnofcunt:
quare nec Iurifconfulti, fed leguleij
merentur audire. Vnus de hoc grege
caninam fuam facundiam ante aliquid
annos, in rabiofi fori iurgijs venalem,
fcriptis vno in capite fatis, *π. γεργός,*
prodidit, fed & infectiam fuam & an-
tiquitatis omnis ignorationem, quin
& cerebri læsi velaniam fimul orbi pro-
palauit, Godelm. *lib. 1. de Lanijis c. 6. à
num. 21.*

C
Reprehendit primo *Exorcifmos* Põ-
tificiorum; & dicit annumerandos
exorcifas Pontificios incantatoribus,
D
cur quæfo? *primum, quia Aretius fcribit,
hos vt plurimum effe Magos.* fcribit Aretius? vah; quantæ fidei? quantæ nimi-
rum hoftis Pontificiorum, hæreti-
cus Suinglianus. idoneum teftem, cui
credas iniurato, hoc cineft Iurifcon-
fultum effe, tales teftes adducere? fed
video addi multos alios, & quos hono-
ris (credo) caufa nominabat, Chemni-
tium, Lauaterum, Peucerum, Bodi-
num, & V Vierum. bene quod eiufdem
farinae. bene quod hæretici aperti cæ-
teri, vnus vel hæreticus, vel fidei nul-
lius ftatæ. inteftabiles omnes; & vna

linea

B.
Pro exor-
cismus.

linea inducenda nomina, vno verbo reiiciendi: inimico iurato contra hostem non creditur. Addit probationem secundam, vt incantatores diris euocationibus diabolos ab inferis euocant: ita exorcista malignos spiritus ex hominibus & animantibus certis precibus recitatis & usurpatis, ad diris que aliquibus caremonijs, characteribus, execrationibus, & saepe repetito DEI nomine, Maria, & Sanctorum eijcere conantur.

Vide comparationem & ride, incantatores diris carminibus daemones ex inferis euocant: &c. imprimis falsum illud, Incantatores ex inferis daemones eliciuisse. aerij tantum fuere, & nondum in inferni malam mansionem compulsi, inde nullis patet exitus ad Magorum carmina. Soli Deo haec potestas eos emittendi competit. Sed ignosce hoc erratum Leguleio, & qui ex Chemnitio, Aretio & Lauathero lectis obiter, subito Theologus. Deinde non qui conatur pellere de corporibus daemonem idcirco Magus, quia conatur, Sed si magico ritu conatur. idcirco (inquiet) dixi id eos, conari certis precibus, characteribus, execrationibus, &c. de characteribus, quod ait mendacium est: Pontificij exorcistae ijs non vtuntur. de precibus, respondeo, illas quae in Pontificali Romano praescribuntur, Sanctas & pias esse, nihilque continere quod sapiat superstitionem: vel cedo, quid illud? Execrationes, diabolo ingeruntur non vt hosti conuicia tantum, quod magicum tamen non foret, sed ab vtentibus auctoritate, a Deo Apostolis & successoribus eorum concessa, in poenam criminis diaboli, & poenae illius a Deo inflatae commemoratione. quid hic magicum? Dei nomina repetuntur, quia Dei potentia his declaratur,

A eaque declaratio daemone admodum odiosa, Deo honorifica est. nam Dei virtute se exorcista daemonem expulsum sperat, & confitetur. quando tamen Beatae Virginis & Sanctorum nomina adiunguntur, (nec enim id frequenter fit) idcirco adiunguntur, vt sit quod daemonem mordeat: qui se ab his saepe victum, saepe triumphatum meminit, & tali nominatione vehementer cruciatur: praeterea, vt hi Sancti, & praesertim Dei para virgo Maria (quam contemptim caninum illud os Mariam, nude nominat) intercessionem suam energumini a Deo liberationem obtineant? Quis (o caput insanum!) queat hoc incantationi ascribere? multi vestrum Sanctorum inuocationem, quam calumniose, tam inepte ac frigide, in hunc vsque diem impugnarunt: non eo tamen insaniam prouecti, vt Magiam in hac inuocatione vllam causerent. Fatetur postea, in Ecclesia primitiua peculiare donum fuisse, voce humana & potestate diuina de corporibus obsessorum exigere diabolum vel compescere, & hi (ait) dicebantur Exorcista, propterea quod manus vexatis a cacodamone imponebant, & solemnibus quibusdam imprecationibus & obtestationibus daemones eijciebant.]

D Igitur te ipso (mi homo) teste in Ecclesia primitiua Exorcista, fuerunt: qui quo nunc nostri eodem & nomine dicebantur, & eadem ex causa & eodem ritu ac munere fungebantur. Quid igitur in nostris culpas? an idem culpas in veteribus? illosne incantatores etiam facis? non opinor. Sinon facis, cedo discrimen: cur nostri incantatores & non illi, qui quod nostri faciebant? si discrimen nullum ostendere potes: nonne mortalium ineptissimum te calumniatorem merito pronuncie-

Ooooo

nuncie-

nunciemus? Sed ecce discrimen. olim hoc in primitiua (inquit) Ecclesia fuit peculiare donum: cum autem hoc donum eijcendi daemona in Ecclesia defisset, *κακοζήλια*, illa ad supersticiosos exorcismos, & ad Magicas verius incantationes transiit, ut Chemnitius agit.

Pergit nobis Oraculum suum ex Chemnitij cortina depromere Nos Chemnitium cæteris, quibus eius libri refertisunt mendacijs, hoc imprimis illustre adiecitisse contendimus, nec simplex istud, sed in vno multiplex mendacium. Primo mentitur, cum ait, hoc donum eijcendi dæmones in Ecclesia defuisse: quando enim defijt, quod quotidie videmus per totam Europã, vbi Catholica viget, vigere: quod in vtramque se Indiam propagauit? Indicarum rerum Annales euoluẽ, ad templa Catholicorum per Italiam, Germaniam, Gallias, Hispaniam: frequentius nihil inuenies narrationibus verissimis eiectionum dæmoniorum. Desit hoc donum in Protestantium Synagogis, fateor: sed illæ partes Ecclesiæ esse, schismate nefario, deserunt. Secundo mentitur, *κακοζήλια*, vocans hanc obseruationem Catholicorum. Obtemperant illi diuinæ iussioni, & ritum ab Apostolis per manus acceptum retinent: sibi promissum sciunt: *In nomine meo daemona eijciet*. fidei, quam mordicus tuentur, hanc promissionem annexam fallere sciunt non posse. hac illi fiducia, & proximorum iuandorum caritate inducuntur ad suscipiendum cum dæmone certamen: hac freti, diuina eos iuuante gratia hostem occupatis sedibus etiamnum expellunt.

Tertio mentitur, cum ait ad supersticiosos exorcismos deflexisse & Magicas decantationes. Proferant exor-

A cismum aliquem supersticiosum, ex Cæremoni. Eccles. Roman. quod nominant.

Proferant, inquam, si possunt. non protulere, quia non potuere. In re tam graui, tam capitali, nudis assertionibus vtendum non fuit, non fuissent vli, nisi mentirentur. Ex Mengi libello video illos quiddam frustulatum intexuisse de Nominibus Deiparæ: quæ nomina illi sane, vereque tribuuntur: si pietas ac deuotio Mengi illa sibi cenit adijcienda cæteris: quibus Dei virtus dæmoni obijcitur, quaque ille iubetur egredi: quid magnopere culpandum, nisi illis qui Deiparam vilis mancipij loco habent, qui eius laudes, & præconia non ferunt? Sed nec nos omnes priuatos exorcismos à diuersis exorcistis, pro cuiusque deuotione cõpositos, defendimus: solum Ecclesiæ Catholicæ ritum, & publicæ Ecclesiæ auctoritate introductos exorcismos, tuemur: hos ab omni superstitione vacuos, & expertes incantationum afferimus: neque hoc certamen subire cõtra quemuis aduersariorum detrectamus. hinc in nos tela torqueant, si quæ inueniant: hoc ipsi scuto facile illa depellemus, ne latus hauriant. Probandi onus illis incumbat. nondum probauere.

D Nec probabunt. quid enim queunt idoneum mendacio proferre probando? Veritas mendacio nequit suffragari. molestia nos liberasset Godelmannus, si quid in Cæremonia exorcismi Magicum fit, attulisset. Non rursus paremur, nec singula persequenda forent: in exorcismo, *persona, res, verba, intentio*, reperitur. Personæ culpa nulla: non obfesi, cui licet ab Ecclesia remedium petere, quam nouit pharmocopeiam à Christo morbis spiritualibus institutam. non exorcistæ: nam insti-

tutus

avid. Thy
rum de
demonia.
pa. 3. c. 40

tutus hic ordo iam ab Apostolorum ferme temporibus, *vt doctum cap. præcedenti a.* non eorum ornatus. Nam stola cinguntur, eamque energumenis iniiciunt, qua meminere feliciter sic vsum Pontium Boneuallensem Abbatem *b:* sciunt hac dæmonē quasi ligari, & memorem fieri, eum esse Christi captiui, & à Christo subiugatum; super pelliceū induunt, quia hoc ordinis & officij eorum est signum: sicque significant se in pugnam non priuata temeritate, sed ab Ecclesia stipendiatos auctoratosque procedere. Rerum quæ adhibentur vitium nullum inuenias. si adfunt accensī cerei: testantur lucis aduentum expectari à vera luce Christo, & fugam potestatis tenebrarum: si flagella & alapa accedunt, moderatæ fit, non vt corpus obfessi lædatur, sed vt contumeliæ impatiens obfessor diffugiat. vsum hoc remedio, D. Gregorium, D. Hubertū, & alios feliciter, docuit: qui de his ritibus egregie Pet. Thyraus, cuius tantum nunc vestigijs insistimus. *c* Manum exorcizandis imponere, docuere Apostoli, & vir Apostolicus B. Martinus, cum Tetradij seruum Treuiris expulso dæmonio liberauit. Eucharistiam in hunc finem energumenis & ostendere, & sumendam præbere: quam efficax semper & frequens fuerit: legere potuistis capite præcedenti *d* nec opus repetere.

De verbis resæque expedita. Verba exorcismi (vt recte Thyraus) vel ad Deum diriguntur, vel ad Sanctos, vel ad dæmonem, si non sufficiens ista diuisio: ostendant quid desit: equidem nihil inuenio. Ad Deum dirigitur petitio, vt peccata remittat, vt misereatur obfessi, vt potentia sua dæmonem comprimat, vt exire compellat. Hoccine Magicum dicent? tollant igitur orationem omnem, vt ieiunia sustulere. Ne-

A gent fidem historiarum omnium: quibus efficacitas orationis in dæmonum expulsionem contestata e, respuant Christi Domini auctoritatem, id in D. Lucæ Euangel. capite nono. asserentis. Ad Sanctos quæ diriguntur, diriguntur vt ad Dei familiares amicos, & cœlestis regis intimos Palatinos, gratia valentes, vt nobis impetrent, quod à Deo obtinere contendimus: petimus, vt ipsi intercedant. Eorum adiungimus interdum merita: non vt æqualia Christi meritis (per hæc enim illa efficacia sunt, & sine his illa nullius meriti forent penitus separata) nec enim vt meritum Christi deminuant: sed vt primum & præcipue Deus filij merita aspiciens, & oculos vltra porrigens ad ijs tincta imbutaque merita Sanctorum, fructum meritorum filij tam longe patentem, & per omnia membra corporis sui influentem considerans: citius moueatur, seque à nobis exorari patiatur. Sic ergo per Christi & famulorum Christi merita, interdum exorcista obsecrant. Nec ociosa est Sanctorum nominatio: quorum olim nomen dæmones non tulisse constat: ex ijs quæ de Beat. Antonij nomine Athanasius, & de Litaniarum recitatione alij tradidere *f*. Nihil ergo Magicum in his ad Sanctos verbis. Dæmonem exorcista alloquitur, increpando eum seuerè, & comminatorie, & per modum imperij, sicut habens auctoritatem à Deo: quo modo loquendi & eijciendi dæmonem Apostoli utebantur, secuti exemplum Christi: sic etiam solitos increpare dæmonia primitiua Ecclesiæ sanctos viros docet Beatus Cyprianus ad Demetrianum, *Admiratur à nobis & torquetur spiritalibus flagris, & verborum tormentis de obfessorum corporibus, eij. iuntur dæmones. & omnium optime Prudentius:*

e vide sup. sect. 3. remed. 5. & Thyra: sup. num. 649.

f vide sup. d. sect. 3. remed. 5.

In Apo-
theosi.

*Intonat antistes Domini, fuge cal-
lide serpens,
Exue te membris, & spiras solue
latentes.*

*Mancipium Christi fur corru-
ptissime vexas?*

*Desine. Christus adest, humani
corporis vltor:*

*Non licet vt spoliū rapias, cui
Christus inhaesit,*

*Pulsus abi, ventose liquor. Chri-
stus iubet. exi.*

Nec Christi Iesu nomen solum in-
culcatur, sed & alia Dei nomina, &
cuncta Christi miracula. idem Prud-
entius:

...torquetur Apollo.

*Nomine percussus Christi, nec
fulmina verbi*

*Ferre potest: agitant miserum tot
verbera lingua,*

*Quot laudata Dei resonant mi-
racula Christi.*

Addunt adiurationi (qua voce vsus
Cyprianus) dum exorcizant (sic et-
iam Tertullianus locutus (alia non-
nulla: petunt nomen dæmonis, quod
Christi faciunt exemplo (Marc. 3.) &
fieri solitum superius docui g. & si hoc
licet, cur etiam non liceat petere, vt fo-
cios indicent, vt sciamus cum quibus
configendum: petunt causam ingres-
sus: vt à similibus peccatis alii caueant,
& vitato vel expiato facilius eo san-
tur energumenus, signum egressio-
nis petunt, vt constet iam vere libera-
tum ægrum. Mendax quidem est dia-
bolus: sed exorcismi verum inuito ex-
torquent. Denique iubent illum in
certum locum proficisci, verbi gratia,

A infernum, quem ei Deus ab æterno
præparauit: vel desertum aliquod, vbi
nequeat hominibus nocere. Hunc illi
locum exorcista tantum definit, sub
spe diuinæ ratificationis: eiectionis
enim habemus promissionem, exilii
illius exempla quædam, non tamen
promissionem. Restat mens siue in-
tentio exorcistæ: illa Magica non est:
quia sperat & cupit dumtaxat, pro-
ficij sui ratione ac munere, diuina po-
testate sibi concessa & promissa, da-
monem in Dei nomine eicere, & suæ
confortem naturæ hominem ea mise-
ria eripere. Si ergo nec in mente, nec
in verbis, nec in rebus, nec in personis
Catholici exorcismi quidquam est vel
superstitiosum, vel incantatorium:
eant nunc Nouatores nostri, & toties
in hac lyra delirent.

C Pergamus ad impij hominis reli-
quas inaniloquentias. Ait, *Salem quo-
que exorcizant vt sit omnibus sumen-
tibus salus anima & corporu, & fuget
diabolum.*] Hic iterum nūgatur. Sa-
lem exorcizamus, & quidem formula
quæ exstat in Romano Missali, inde
petat qui volet. Exorcizare licet, vt
iam probauimus. Creaturis benedi-
cere licet, nam & Christus pani ben-
dixit, & aquæ, & alijs creaturis primi
Christiani benedixerunt. Multa testi-
monia protulimus capite præcedente
h, & alia contexit Thyreus noster i.
Addo nunc solum testimonium Beati
Dionysij Areopagita, qui in Baptismi
ritibus & olei benedicti (seu chrisma-
tis) & crucis signi, & benedictionis
seu sanctificationis aquæ simul memi-
nit, his verbis, vt Perionius vertit a.
Cum ei (baptizando) plane vestes mi-
nistri detraherent, tum sacerdote sa-
crum vnctionis oleum afferunt: ipse
cum inungendi ac perfundendi ter

g d. rem. 4

b. sect. 3.
c. med. 9.
d. par. 1.
cap. 45.
num. 65.
a de Eccl.
hierar. ca.
de Sacra-
m. nro.
lustratio-
nis.

expi-

exprimedo signum crucis initium fecit, virumq; deinceps perfundendum toto corpore Sacerdotibus tradidit, ad Matrem adoptionis venit: eiusq; sacra appellatione, inuocationeq; sanctificationis aquis, cum ea trina vnguenti perfusione, &c. *Græcè clarior, & τελείως ἀπαμφοτέρων αὐτὸν τῷ λειτέρῳ, κομίζουσι μὲν δι' ἡρῶν τὸ τῆ χρίσεως ἄγιον ἔλαρον. ὁ δὲ ἡ χρίσεως διὰ τῆ σφραγίσαι τρις ἀπαρξάμενος, τὸ λοιπὸν τοῖς ἡρῶσι τὸν ἀνδρὶ χρίσει πανσίτως παραδοὺς αὐτὸς ἐπι τῶν μητέρων τῆς ὑοδέπιας ἔρχεται. & τὸ ταύτης ὕδαρ τῆς ἡρῶς ἐπιπέσει καταγέσας, & τρισὶ ἑώραγεσάτω μύρβ σαυροδέτι χύσει, &c.* In formulis autem quid reprehendi merito potest. En illas bona fide. *Sali hac est, immensam clementiam tuam, Omnipotens a terne Deus, humiliter imploramus, vt hanc creaturam salu, quam in vsum generis humani tribuisti, benedicere & sanctificare digneris, vt sit omnibus sumentibus sanitas anima & corporis. & quidquid ex eo tactum vel aspersum fuerit, careat omni immunditia, omnique impugnatione spirituali nequitia, per Dominum nostrum Iesum, &c.* Ecce totam quam fraudulenter truncatam exhibuit aduersarius: neque in ea dicitur, vt fuger Diabolum, quod ille fingit: nec mens illa nobis ea dicentibus, credere saltem efficientem fore causam effectuum illorum, sed illo sale vrentibus, oramus, vt per Iesu merita Deus petita largiatur. Eadem mens formularum sequentium, *Aqua, huiusmodi, Deus, qui ad salutem humani generis maxima quæq; sacramenta in aquarum substantia condidisti: adesto propitius inuocationibus nostris, & huic elementi, multi modis purificationibus preparato, virtutem tuam benedictionis infunde: vt reatura tua mysterijs tuis seruans, ad abigendos demones morbosq; pellendos diuinæ gratiæ sumat effectum*

A &c. Vbi hic illud, quod crepant aduersarij, *aqua benedicta deleat tibi tua delicta?* Vides effectum non tribui efficacitati aquæ, sed diuinæ gratiæ, quam sibi concedi postulat, qui aquam sumit; vt illi Ecclesia gratiam diuinam orauit.

B Herbas quoque benedicimus, & ramos palmarum; & cum benedicimus rogamus, vt quicumque ex eis acceperint, accipiant sibi ad protectionem mentis & corporis, &c. Mentitur autem Leguleius dum scribit, hæc verba: *Herbis quoque à se exorcizatis certa & concepta verborum forma has vires affingunt, quod omnes qui vruntur, ex eis benedicantur & sanctificentur, & sit eis sanitas anima & corporis.* Et omnibus hominibus pecoribusq; qui ex eis gustauerint, omnem putredinem & omne phantasma diaboli, & omnem morbum, pestilentiam, & dolorem expellant.]

C In his verbis primum mendacium est, nos herbas exorcizare: tantum enim illas benedicimus, quod quantum discrepet ab exorcizatione, vel pueri norunt: alterum est, quod nos has vires ipsis herbis sic benedictis tribuimus: hoc falsum est. nam tribuimus ipsi Deo per illas herbas, vt per morale instrumentum, sanitatem & alia illa reliqua operanti. Tertium est, quod his putemus homines iustificationem consequi. Nihil enim tale vnquam Ecclesia Catholica somniauit; non modo non dixit, vnde colligatur eam iustificationem alteri rei, quam quibusdam Sacramentis tribuere; vel vt putarit hæc esse sacramenta. Sed pergit mentiri & maledicere; *De agno Dei ex cera & lana confecto, atque à se confecrato asserunt, peccatum frangit, vt Christi sanguis & angit.*] ô impudentem infa-

De herbarum & palmarum benedict.

De agni cerei bened.

Fol. 117. dit. Moteliana.

Exponit Pachym. τῶν κολλησθῆσαι ne de Deo para didi putes: fic etiam Maximus fol. 75.

Pro aquæ benedict.

lect. 9
med. 9
d. par. 3
p. 45.
um. 62

de Eccl
ierar ca
le Sacra
m. no
ustrato
is,

nam? Tunè vnquam agnum Dei vidisti, qui ex lana confectum putas? si non vidisti, vbi legisti? si nec legisti; vel finxisti, vel audiisti, ex audito solo narrare talia, leuis est cordis, & nimis creduli fingere, dignum heretico, dignum filio diaboli; qui mendax ab initio, & in veritate non perstitit. discere materiam, constat cerâ virginea, chrismatum balsamo, & aquâ benedictâ. Benedicit non quilibet, sed solus Romanus Pontifex; forma hac vtitur, inter alia (longum enim foret ritum totum ascribere) *Quasumus Domine, hos agnos, quos de cera virginea in tuum honorem formauimus, sacra & perenni vnda, balsamoque sacri chrismatu persufos, benedicere, sanctificare, & consecrare digneris. quatenus à te benedicti: virtutem accipiant, contra omnia diabolica tentamenta, & omnes portantes tuti esse possint, inter aduersa & prospera: vt tua consolatione accepta nullum periculum timeant, nullamque formident umbram, nulla saucia diaboli aut versutia humana illi noceat, sed fortitudine tua virtutis roborati, tua consolatione gloriantur, qui verè paracletus diceris, &c.* En materiam, en finem & formæ preces, en cui tribuatur efficacia. Quid in his carpi dignum aut culpari? quid non pium & sanctum? petitur, vt Deus benedicat, sanctificet, consecret ipsos Agnos; dicitur fieri ad Dei gloriam: petitur vt consolatione suâ Deus propitius sit hos agnos gestantibus. Vbi hic audis comparationem sanguinis CHRISTI, & agni huius? vbi hic tribuitur agno peccati fractio. Apage calumniator cum tuo verificatore: si quis Catholicorum, auctor versiculorum talium, cur non reliqua adscripsisti: sano ille sensu, suspicor, aliquid addebat, quod fuliginem calumniæ tuæ detergebat.

A Sed quisquis auctor illius versiculi; id nostra parum refert; qui non quid fingit priuati, sed quid Ecclesia Romana sentiat, solliciti sumus. Sequitur apud rabulam; *De balsamo & oleo, dicitur exorcizo te (audis verba Magorum.)* Siste Lector ad hanc parenthesim. cenfet homo scilicet eruditus; Magicum esse verbum, *exorcizo te*. At ille ipse (ui immemor, ex ipso met Vlpiano paulo ante rectum docuerat, b Christianos olim vocatos exorcistas. Vnde quæso, si non ab exorcizando, siue adiurando (nam nihil aliud exorcizare, quam adiurare, vt patet ex collatione textus Græci Euangeliorum cum Latino) si ergo exorcizo est verbum Magorum: certè qui exorcizant, Magi: certè veteres illi Christiani, Magi fuere, certè Apostoli Magi fuerunt, qui exorcizarunt. nam eos imitati Iudæi illi fuere, qui verbo vsi, quod dicentes Apostolos audierant, dixerunt; *Adiuo vos per Iesum, quem Paulus predicat.* c Non vsus fuit adiuratione Christus, sed nudâ increpatione, quia, per quem adiuraret, maiorem non habebat. Exorcismos Ecclesiæ agnoscunt, Cœlesti primus, Cyrillus, Chrysostomus, Augustinus, Cyprian. & alij Patres: d sed omnium antiquiss. horum D. Iustinus Martyr, in Apolog. *Adiurati* (inquit) *dæmones nobis parent.* Verum dicat aliquis, dixit ideo esse Magicum verbum. quia additur; *Exorcizo te, creatura, olei per Deum patrem, &c.* vt fias omnibus, qui ex te vngendi sunt in adoptionem filiorum DEI per Spiritum sanctum.] Item: vt per hanc vnctionem olei sacrati accipiat vnctus plenam remissionem peccatorum, & sit ad refectiorem mentis & corporis, ad euacuandos omnes dolores, omnes infirmitates, omnemque ægritudinē men-

tis &

De balsami & oleo benedicti.

b num. 1.

c Acto. 19.

d Cyrillus Catech. 2. Chryl. homil. de Adâ & Eua Aug. 1. de symb. Cypri. ad Demetr. Rab. Marcus, Alcuus, Serabus & alii de ritibus. Eccl. Cælest. 1. ep. 1. ad Gal. Lactant. 1. 2. c. 16.

tis & corporis.] Sed esto nihil hic im-
mutent, sit sane formula solemnis,
quid reprehensione dignum? Exorci-
zatur inanima creatura verbis, sed de
redæmon expellitur vel arcetur: ille
se adiurari sentit. notæ huiusmodi lo-
cutiones sacræ Scripturæ, Iubetur cœ-
lum audire, idem terræ præcipitur, iu-
bentur elementa, & creaturæ inanimæ
omnes, etiam imperfectiores meteoro-
logicæ, benedicere Deo, & laudare
creatorem. *Adiuratur per Deum Patrem
Omnipotentem, &c. hocine displicet
an malles adiurari per idolum tuum
Hæbientis? petitur adoptio filiorum
Dei.*

Nonne licet petere, cuius facta nobis
potestas, ut filij Dei nominemur & fi-
mus? non tribuitur hæc vis egeno ele-
mento, quod ut signum adhibetur:
non tamen ut signum nudum, sed ut
verbi accessione ex opere operato effi-
cax Sacramentum. Semper nobis hæc
repetenda, quia non desinunt veterem
suam in limo ranæ quærelam concine-
re. Vim vero hanc & peccata remitten-
di, & quæ minora adijciuntur, ut bap-
tismi sacramento collatam doceam,
nolite hic expectare: seu quia maioris
hoc operæ, seu quia iam ab infinitis, &
inter ceteros nostris hominibus Bel-
larmino, Soarezio & Valentia præsti-
tum. Damnet aduersarius Originem:
qui amputari ab hominibus peccata, dixit,
cum in baptismo donatur remissio peccato-
rum: damnet Tertullianum, qui dicere
non veritus, Caro abluitur, ut anima ema-
culetur: caro vngitur, ut & anima consecre-
tur: caro signatur, ut & anima muniatur:
caro manuum impositione adumbratur, ut
& anima spiritu illuminetur.] damnet
Cyprianum, nam scribit hæc verba; in
aqua baptismo percipitur peccatorum re-

A *missio: in baptismo sanguine corona datur
virtutum.] damnet Basilium, cui bap-
tismus est peccati mors, regni celestis concilia-
tio, adoptionis gratia. damnet Ecclesiam
Græcam Latinamque, cui semper
hic sensus, cuius hæc semper fi-
des a.*

B *Verum aliud adiungit reprehensio-
nis caput. Oleo, inquit, infirmorum, vngun-
tur membra humana, quæ sunt organa sen-
suum exteriorum, ut per istam vñctionem
expietur, quidquid homo istis membris &
sensibus vnquam deliquit. Has vires creatu-
ra ista non habent ex naturali creatione,
neque diuina ordinatione, aut verbi Dei in-
stitutione: ideoque mera, vere diabolica, im-
pia, & blasphema Magia, ut recte scripsit
Iacobus Heerbrandus, primarius Academia
Tubingensis Theologus. De hac consecratione
Papistica ita scribunt Augustinus Lerchemer
in suo Germanico tractatu, & Doctor Iaco-
bus Andrea in suis Esingensibus concioni-
bus, &c.]*

C *Nam verba subdit Germanica vtri-
usque; ne esset, quod eruditi, linguæ il-
lius ignari possent, reprehendere. Ne quid
autem præclari in verbis illis inclusum
putent Lectores: Lerchemer benedi-
ctiones omnes, de quibus iam egimus,
ab usum Diuini verbi, agyrtarum & fi-
miarum opus vocat: Schmidelinus au-
tem Confirmationis Sacramentum
merum diaboli opus appellat; nec ali-
ter probat, quam ex ipsa christi-
matis consecrandi formula: & ex crucis sig-
naculo, quod Sacerdos adhibet; & ex
exorcismo, quem adiungit. Sed, cum
nec exorcismus diaboli opus sit, sed
Dei; nec crucis signaculū diaboli opus
sit, sed Ecclesiæ, ab Apostolis recepta
institutio sacratissima: nec in formu-
la quidquam, nisi sanctum & pium,
& sacris litteris consentaneum, con-
tineatur: recte sequitur, maledicum,
& blasphemum scurræ, & diaboli*

E.
a Chryf.
hom. 40.
in 1, ad
Cor. Amb
in 1, ad
Cor. c. 6.
Aug. l. 1.
de nupt.
& concup
C6c. Val.
3. cano 5.
Later. sub
Innoc. 3.
can. 1. Flo
rentin.
sub Euge
nio 4. in
forma Sa
cramento
Trid. sess.
7. c. 1.
De chris-
mate & o-
leo infir-
morum.

per os

Orig. ho-
mil. 4. in
Cant.
Tertul. l.
de refurr.
carnis.
Cyp. l. 4.
epi. 7. Ba-
sil. ser. ex
hort. 4. ad
baptismū

De variis
rebus
benedict.

per os eius loquentis tubam fuisse hunc Doctorem Tubingicum Iacobum Andree: cumque benedictiones creaturarum non in circulis, & agyrtarum aut histrionum scenis natae, sed semper in vsu Catholicae Ecclesiae fuerint: sequitur Satyri personam, & comicum histrionem agere suis maledictis Lercherum; vereque diabolicam, merenugatoriam, impiam, & blasphemam censuram esse Primarij illius Theologi Tubingensis. probatum id prius: sed addam nunc quaedam, vt horum inscitia fiat manifestior. De benedictionibus reru variarum testis est omnis antiquitas. Species fructuum, quas non licet super altare offerre, à sacerdotibus domi benedici, & benedicta à populis sumi, statuit Eutychnus Papa, epist. ad Ioann. & Episcopos Bethica; & Concil. Moguntin. 4. c. 39. Aquæ benedictionem statuit Matthæus Apostolus, apud Clementem 1. lib. 8. constit. A. post. c. 31. & eum secutus Alex. 1. epistol. 1. ad omnes fideles, habes in c. aquam de consecrat. distin. 2. & amplexi sunt Chrysost. in Ioan. homil. 24. & 25. & in P. Alm. 23. ad illud, super aquas refectiois, Ambros. lib. 1. de Sacrament. cap. 5. Varadatus, epist. ad Leonem 1. habes in Synodi Calcedonens. act. 16. Chrismatis consiciendi & benedicendi rationem præscribere nobis Apostoli, apud D. Clementem lib. 7. Constit. Apostol. c. 42. lib. 8. ca. 35. D. Dionysium Areopagit. de Eccles. hierar. part. 2. cap. 2. D. Iustinum siue alium ad Ort. hodox. q. 14. Cyprianum orat. de vinctioe chrismat, Cyrillum Hierosolym. Carech. 3. & cæteros omnes. Panis benedictionem & Salis, etsi iam probauimus, accedat tamen auctoritas D. Hieronymi de S. Hilarione, à quo benedictum panem omnes sumebant; & Nannetensis Concil. Canon. 9. vbi & formam habes, tanto perere displicentem hæreticis; Domine

A sancte Pater omnipotens æterne Deus, benedicere digneris hunc panem tua sancta benedictione, vt sit omnibus salus mentis & corporis, atque contra omnes morbos, & vniuersas inimicorum insidias tutamentum. Per Dominum nostrum, Iesum Christum, panem vita, qui de caelo descendit, &c.

E Eadem ratio rerum cæterarum, si vnã licet, cæteras licet eodem ritu. Sic cenet Ecclesia Catholica, sic concilia sanciuere, sic Ecclesiae lumina docuere, reclamant Heerbrandus, Schmidelin. Lerchemerus. qui, quibus? terræ tubera, cæli stellis, apocalypticæ locustæ illis Ezechielis animantibus, suos sequatur hos de puteo abyssi duces, Godelmannus; nos cum Euangelicis Magis Stellam sequamur cynosuram, quæ nos ad Mariam, quæ nos ad Iesum perducit tramite in offenso. Illi benedictionem spernunt, & implentur maledictione: ideo maledicti os eorum plenum est, ideo in cælum os suum eleuarunt, & blasphemias ore sacrilego, quas adscripsimus eorum verbis, eructarunt.

D Vires has res naturâ sua non habent; sed habent diuina institutione, nam, qui sacramenta instituit Christus, sacramentis vim largiri dignatus fuit: sacramentalibus verò, quæ ab Apostolica traditione recepimus, etiam moralis vis à DEO tribuitur, quam Ecclesia CHRISTI sponsa precibus suis obtinet, in membrorum suorum vtilitatem. Cæremoniarum instituendarum & curam, & potestatem Christus Ecclesiae reliquit, cum mysteriorum Dei dispensationem Apostolis reliquit, ideo enim Apostolus se ministrum Christi & dispensatorem mysteriorum DEI dicit. Ecclesia autem eas instituit, quæ & honestati, & cultui

F. 1. Cor. 14. vide Concil. Tub. sess. 7. c. 14.

Diuino 13.

Diuino sunt accommodatissimæ: quare dubium esse nequit, quin ex se aptæ sint, & idoneæ ad meritum, & ut gratiam Dei mereantur, ad quam poscendam adhibentur. Vnde & illud fatendum, spiritualem aliquem eorum esse effectum: non quidem ut habitualem gratiam, ex opere operato tribuant (quod Sacramentorum proprium) nec etiam, ut vim ex opere operato habeant, ad excitandum in nobis aliquè bonum gratiæ motum: sed quando resistit ab Ecclesia benedictæ in ipsa benedictione specialiter ad hunc motum excitandum sunt ordinatæ, per Ecclesiæ orationem: tunc per modum impetrationis, ijs adhibitis, specialiter à Deo aliquando talis effectus tribuitur. dixi, *aliquando*, quia non est infallibilis hic effectus, utpote nulla promissione firmatus, nisi ea quæ orationi adiuncta: *Quicquid petieritis, accipietis, &c.* Peccata quoque mortalia remittendi vim non habent vllam: quia hæc sine infusione gratiæ non remittuntur: Venialia vero dimittendi vim, si ad hoc specialiter ab Ecclesia fuerint instituta, per modum eundem impetrationis habent. potest enim sic orando Ecclesia bonum motum animi impetrare, per quem hominis veniale peccatum deletur. Expellendi vero dæmones potestas, harum cærimoniarum & sacramentalium ad hoc ab Ecclesia institutorum, non est posita in physica siue naturaliefficientia: sed morali dumtaxat: eo quod dæmon percipiat signa, & verba humana, & ijs obedire cogatur: tum quia hoc à Deo impetrat oratio Ecclesiæ, & sic exorcista hoc per modum impetrationis à Deo consequitur: tum quia Ecclesiæ data fuit à Christo specialis potestas dæmonibus imperandi: tum quia dæ-

A mon virtutem Christi, vel inuitus agnoscat & credat, & meminerit se victum, & superatum crucis trophæo: fit quasi naturaliter, ut non ferat aspectum crucis, vel mentionem victoriæ Christi, & cladis suæ: ideoque ad hæc timeat ac tremat, ac fugere malit, quam hæc videre & audire. Cæteri effectus, nempe sanitas corporis, & fructuum, temporaliumque bonorum conseruationes, & huiusmodi, per modum dumtaxat impetrationis directe & per se obtinentur: per accidens tamen, & per modum remotiōnis obstaculorum obtinentur, coercita dæmonis potestate: ut solet contingere in exorcismis insectorum noxiorum, & tempestatū, ut post VValdens. & alios copiose & erudite docuit Franc. Suares, in 3. part. quæst. 65. art. 4. disp. 15. quæ est de sacramentalibus. Hæc de effectu sufficiant: quæ necesse fuit addere, ut aduersarij mentiri desinant: *nos tribuere vim per se diuinam his cæimonijs.* Impudens vero mendacium est: *nos vngere, ut expietur per illam vnctionem membrorum quicquid illis membris deliquit.*] Dicimus tantum per modum orationis & precis, ex formula in sacrosanctæ vniuersali Florentina Synodo præscripta: *per istam vnctionem, & suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quicquid deliquisti per visum, &c.*] & quoad membra quædam & non alia inungenda, idem illic à Latinis Græcisque Patribus quicquid agimus, & Nouantes reprehendunt, aperte seruandum definitur, & ratio singulorum additur. Lege, si lubet. Non dicimus per vnctionem peccata remitti, ut est vnctio: sed ut est Sacramentum, gratiam conferre, peccata remittere, & infirmos alleuiare: dicimus à

G
In fin. C6
cil. in for
mula Sa-
cramento-
rum data
Armenis.

H

Innoc. 1
in c. illud
superfluū
dist. 95. D.
Clemēs. d
li. 7. c. 42.
& seq. Be-
dāin. epi.
Iacob. c. 1
Cōc. Ca-
bylon 2.
canon. 48
Senonēse
ā. 10. Au-
gustan.
anō. 20.
Mogunti-
um 4. ca.
10. 34. co-
loniēse 3.
par. 7. ca.
48. & 50.
Prident.
scil. 14.
Rabanus
li. 2. de
litt. cler.
cap 55.

lib. 4.
epist. 7.

Christo Domino institutum, & à Bea-
Iacobo Apostolo promulgatum. Et
cum illi præceperint, infirmum vngi,
nec nisi in membris vngi queat, dici-
mus ineptos hæreticos, quod vel no-
lint in membris vngi, vel alia membra
magis vnctioni idonea existiment.
Postquam sic Godelm. miser in ritus
nostros debacchatus fuit, vnum ex Hi-
storia depromit argumentum. In prisca
(inquit) Ecclesia Damoniaci in cœtum ad-
ducebantur, & populus totus orabat Deum,
vt apud Chrysostomum & Clementem le-
gimus. Augustinus quoque libro vigesimo se-
cundo de Ciuitat. Dei & Sozomenus libro
sexto capite vigesimo octauo scribunt, nihil
aliud Damonibus pellendū olim fuisse vsur-
patum, quam præces coram Deo.] Vi-
deamus quam hæc vera bene, quod
ad Clementem & Chrysostomum re-
legamur, fatemur in Ecclesiam addu-
ci, vel potius extra Ecclesiam prin-
cipio in medium ante fores Ecclesiæ
produci, Energumenos consueuisse,
& populum pro ijs orare solitum, quid-
tum & an igitur Sacerdotis nullum in
hac re officium, nisi quod populi? an
non tum quoque exorcistæ? si exor-
cistæ, erat & exorcismus. Exorcis-
tas salutat Ignatius Martyr? epistol.
ad Antiochenf. ἀσπάζομαι ἐπιστάκω-
ν ἀναγνώστῃς, ψάλτῃς, πυλοποιῶν τοῦ σκο-
πιῶντος, ἐπορευτῆς, ἀμολογητῆς. Saluto-
Subdiaconos, lectores, cantores, ostia-
rios, laborantes, exorcistas, confesso-
res.] Quomodo exorcistarum memi-
nit ipse D. Clemens, libro octauo constit.
capite vigesimo sexto. vbi quod negat eos
ordinatione fieri: id negat, quia de illis
tantum loquebatur, qui per Spiritus
Sancti gratiam se exorcizandi donum
consecutos miraculis comprobabant.
Quomodo Cyprianus b scribit, per ex-
orcistas voce humana & potestate diuina

A demonem flagellari, vri torqueri? Quo-
modo scribit Cyrill. Hierosolymitan.
in pres. Cat. exorcistas, per s. San-
ctum demones effugare? Quomodo Opta-
tus Mileuitan. libro quarto. asserit, per
exorcismum Spiritus immundos depelli &
in desertum fugari? Quomodo de exor-
cistis idem affirmat tot locis Augusti-
nus? Quomodo ipse Chrysostomus
(quem aduersarius obrudit) exorcismus
(inquit) & exsufflationibus clericorum ab
eis immundus abigitur? Mendacium ve-
ro est, quod dicit Augustinum & Sozo-
menum scribere, nihil aliud præter or-
ationem fuisse vsurpatum. Nam di-
serte, libro illo vigesimo secundo capite octa-
uo. D August. narrat demonum vim
maleficam ex Helperi domo non sola or-
atione, sed & missæ lectione, & aquæ
benedictæ aspersione, & reliquiarum
Sancti pulueris adhibitione pulsam, ad-
dit secundo, alium adolescentem ad-
motum reliquijs DD. Protasij & Ger-
uasij liberatum, tertio narrat Hippo-
nensem virginem cum oleo, cui sa-
cerdos lacrymas suas instillarat, se per-
unxisset, mox à dæmonio fuisse sana-
tam. Et audit miser Augustinum no-
bis obijcere? Audet confingere hu-
iusmodi, quæ tam clara luce mendacij
plena deprehendantur? Sozomenum
quoque vel non legit, vel non intelle-
xit. asserit ille libro sexto capite vigesimo
primo. non pullum Macariorum oratio-
ne dæmonem, sed sola increpatione vr
(inquit) Macarij dæmonium increpau-
rant puella ad sanam mentem redijt, ἑπι-
μαρτυροῦνθ' ἡ, &c. Et quamuis me-
minisset solius orationis Hermias, non
tamen inde sequeretur, alias non soli-
tos vri alijs remedijs. Vide quæ fufe
narrauimus. & de Macario, & de a-
lijs, præced. cap. section. 3. Vnum restat
Godelmanni non in nos: sed in ipsum

lib. 2. de
Nupt. &
concup. c.
8. & 19.
d hom. 2.
Adam &
Eua.

Christum Dominum telum : nempe, ἀπρόκαλητος, ut ipse vocat, crimen: quod explicarat paulo ante n. 26. his verbis: *Ad hac prolatione horum quinque verborum, hoc est enim corpus meum, cum halitu facta, sed panis substantiam mutare, corpus Christi de caelo detrahere, & in hoc illum conuertere plane magice sibi, & alijs persuadent.* Iō linguam eradican- dam stirpitus! os impurum & blasphemias euomens assidue! ergo Christus Dominus Magus? qui asseruit eum quem manu tenuerat panem, corpus esse suum. Si caro erat, panis non erat. Si panis erat, Christi dictum verum non erat. Sed panis inquit, remanet cum carne. Impanationem vestram insinuas, o artocrearie: vel sane Christum velut dolio aut marsupio includis: dignus hoc nomine qui insutus culleo vel dolio in profluentem conijciaris. Refutarunt hoc commentum, nostri Theologi, quotquot fuere. Nec nobis nunc vacat de *Transsubstantiatione* agere: nec huius loci disputatio est. Videamus ergo quid hic magicum, non illorum verborum quinque prolatio, quæ & Christus protulit, in vltima cana: & D. Petrus, & D. Iacobus, & Diuus Andræas, in suas Liturgias seu missas retulerunt: & tota semper Ecclesia fuit amplexa. Non afflatus, cui nos vim nullam tribuimus, nec etiam alium necessarium putamus, quæ qui in verbis proferendis necessarius, si loqui sine halitu ex inspiratione possemus, halitu opus non foret: si credere- mus halitu species panis contingi debere, superstitioni essemus si inhalationi illi vim transsubstantiationis tribueremus, stulti excerebratique merito audiremus, nihil autem tale Catholici credimus. quare mentitur more suo Leguleius. mentitur etiam cum ait no-

A bis & alijs persuadere, quod corpus Christi de caelo detrahamus. Nam censemus, etiam sine vilo Christi, Domini motu locali, hanc transsubstantiationem fieri posse. si potest per motum localem, cur non potest sine motu locali, ille qui est omnipotens? nam potest per se, quicquid per causam secundam potest. motus autem localis tantum foret causa extrinseca præsentia Christi: nihil autem illi intrinsecum est ve essentialiale. Non est etiam Magicum, putare panem in corpus Christi conuertimmo est fidei articulus, ab initio Ecclesiæ semper retentus. dixit Christus, docuere Apostoli, & omnes quotquot per hæresim ab Ecclesia non defecere. sub anathemate hoc credendum statuitur in Concilijs Romanis tribus, duobus contra Berengarium, & 3. maximo sub Innocent. 3. item Turonensi contra Berengar. item in Constantiensi contra VViclephum, in Florentini decreto vniuersionis, in Tridentini sess. 13. cano. 2. Patres commemorare longum foret, omnes ad vnum pro nobis sunt: omnes veram Christi carnem in Eucharistia crediderunt, omnes adorarunt. D. Iacobus in Missa sua, rogat *ut Spiritus sanctus faciat hunc panem corpus Christi, &c.* quod etiam in Liturgijs D. D. Basilij & Chrylsto. habetur. D. Ignatius Epist. ad Roman. ἀσλον τῶ θεῶ βῆλα, ἀσλον δουρανιον, ἀσλον ζῆης, ὁ ἐστὶ σὰρξ τῶ χριστοῦ, quid apertius: sed & D. Dionys. Areopagita a hunc panem viuificum dicit habere vim maximam perficiendæ Sanctitatis, τῆς ἱεροστασιτικῆς εὐχαριστίας. vocat sacratissimam Eucharistiam ἱεροστατικὴν εὐχαριστίαν. addit ὅ Christi Demini sententia iudicatum hoc Sacramentorum Sacramentum, siue mysteriorum mysterium, hoc est augustissimū & præci-

ca. 3. Eccl. hier.

ca. 2. de eccl. hier.

K

Negant
Bezaio N
T. Schali
& quidā
alii de
hoc gene
re.

c Illyric.
& Scha F.

puum. ἃ γὰρ ἐστὶ τὸ ἡ κλειδὸν ἡμῶν κα-
θηγέμονα, λελέτων λελέτων, accumulatur præ-
terea similes laudes multas & magni-
ficas Diu. Pauli discipulo dignissimas.
Hunc Galliarum Apostolum, cur Gal-
lici Calvinistæ non audiunt: video,
quod nequeant eludere testis aucto-
ritatem, eo illos confugere, ut negent
esse libri auctorem. Sed quod id negant
auctorem? nullo quod sciam vetustiore.
Quamuis quidam olim dubitarint, sta-
tim tamen eorum error ab æui illius
scriptoribus fuit confutatus. Quæ du-
bitandi quæso causa idonea, cum &
res verbis, & verba rei respondeant, &
utraque primitium illum spiritum
Ecclesiæ penitus redoleant? vide (Le-
tor) malitiam dicam, an impudentiam?
ipsam phrasin antiquitatem, quæ ma-
xime idonea esse debuit persuadendæ
veritati, contra veritatem intorquent.
c si hoc argumento uti licet, cui veterū
libri relinquuntur sui? proclive semper
fuerit dicere recentiorum aliquem sic
scripsisse, ut affectet antiquitatem. cū
duo sint ad dignoscendos scriptores
idonea indicia, stylus & testificatio
scriptorum aliorum: utrumque fauet
nobis. Stylum negare non possunt
prorsus eruditum & antiquarium. au-
ctores fere innumeri contestantur
Græci Latiniq̄. Scilicet, isti ignorat-
sent hoc opus post Valentiniani tem-
pora conscriptum: ut asserit nuperus
quidam temporum emendator, qui
suo se suffragio clavi figendi Dictato-
rem constituit. profert auctorem? cō-
iecturam suam, immo potius veterem
Illyricianam cauillationem. Is (inquit)
ut affectet antiquitatem, μοναχὸς κο-
νοβίς vocat βεραπειλῆς Monachos autem
μονοβίς vocat βινάλῆς, ne videretur sui
[seculi] vocibus uti.] Non credimus ho-
sti Monachorum, & illis tam antiquam

A institutionem invidenti, & ut auertat
hæc omnia commiscenti. Quomodo
probas, ideo sic vocalle, ne sui sæculi
vocibus uteretur? Potius credendum
sui sæculi vocibus vsu, quam alieni
hac etiam in re, cum toto reliquo libro
cetera vocabula antiquioris illius, cu-
ius, quibus nunc vsus, erant sæculi, re-
tinuerit. Puerilis plane illa hariolatio,
& acumine isto, quod quæ nec sunt,
nec fuere, videre se credit, & alios sibi
credere Manlianis iubet imperijs, di-
gna: multoq̄ue magis quod de *Man-
drū & Mandritū*, lepidum scilicet apo-
phoretum apponit: cuius merito sta-
tua inaurata locetur in Cōsistorio Lug-
duno Batauico, vel potius, quod in
Miscellaneis Lugdunensibus victi so-
lebant, λέχων imperetur. Vnde etiam
probat Dionysium hunc (quem *Si-
mum*, honoris causa, pro sua innata
modestia, vocat) βεραπειλῆς monachos
nominare: idcirco quod apud Euse-
bium sic vocat ex Philone, legisset?
credo in bifido Parnassi vertice cum
Ennio somniantem didicisse. quasi iam
probarit, Eusebio hunc scriptorem esse
recentiorem: quam diu hoc non pro-
bat, frustra conicit, nec optimus vates
audiēt, quia coniciet pessimè. Quæ hæc
temeritas est, somnia nobis sua obtru-
dere, & pro oraculis Delphicis mera
coniectanea? Sed profecto tali in vete-
res quosq̄ue scriptores petulantia, &
quæ cum ætate augetur, in ceteris so-
lita decrefcere, fitque amicissimis etiā
grauior, iactantia, præclaris ingenij,
& eruditionis dotes mirum in modum
dedecorat. Verum quid illi facias, ha-
bet hoc hæresis omnis, Calviniana
præsertim. cunctos spernit, sibi soli
sapere & scire videtur, monitoribus
aspera, reprehensiones etiam iustissi-
mas cōrumelijs & conuicijs munerat.

Tollan-

Tollatur isti navi de corpore pulchro, placebit omnibus labor ille, & feret æuum. DIONYSIVM AREOPAGITAM auctorem operis Hierarchici agnoscut ex Græcis, non tantum B. Maximus, & Georgius Pachymerius, & Ioan. Synopolitanus, qui commentarijs illustrarunt, & in *Encomio* Michael Syngellus, Photius, And. Cretenfis, Ioann. Damascenus, Suidas; sed & antiquiores his Anastasius Sinaita, & Anastasius Nycenus; & Beatus Chrysofomus, cui hæc Areopagitæ scripta cognita fuisse, testatur ANASTASIVS Bibliothecarius *epist. ad Carolum Caluum*, eadem non nouisse tantum, sed & explicasse commentarijs Dionysium Corinthium, laudat Maximus in *scholys*, auctorem suum Anastasium Antiochenum *in τῷ ἀρχαῖο*: & ex his testimonia desumpsisse contra sui temporis hæreticos Cyrillum Alexandrinum narrat Liberatus in *Breviario*, & multa huius Scriptoris verba suis inseruisse libris, Diu. Gregorium Nazianzenum scripsit, Billius Prunæus *Sacrarum observationum lib. i.* Billius ille Nazianzeni lectioni apprimè deditus, idoneus, si quis alius, & locuples huius rei testis Hilduinum etiam Francum, & GREGORIVM Magnum, Martinum Papam & Martyrem Agathonem, & alios Patres ROMANOS prætermitto, quibus horum librorum fides indubitata fuit, & ab alijs citatos inuenias, vt & illud in primis notatu dignum, quod in *Bibliotheca sua* Photius commemorauit, Theodorum Presbyterum Græcum ex professo hac de re librum composuisse, vt conuinceret, ea quæ habemus S. DIONYSII Areopagitæ opera, non esse pseudopigrapha, & tot ante seculis quatuor præcipua, quibus nunc hæretici nostri abutuntur, vt ea im-

A pugnent: argumenta luculenter dissoluisse. *Ανεγνώθη Θεοδώρου πρεσβυτέρου, ὁλεγκασία ἢ τῷ ἁγίῳ Διονυσίῳ βιβλίῳ δευτέρῳ δὲ ἐν τῷ λόγῳ εἰσαΐας τρεσάρης: μία μὲν ἐστὶ ἐν γνησίῳ: πῶς οὐκ ἐμνήσθησαν τῶν ἐν αὐτῇ ῥητῶν τῶν καὶ χριστιανῶν τινῶν τῶν μετὰ γενεῶν πατέρων, δευτέρα δὲ ἐστὶ Εὐσέβιῳ ὁ Παμφίλῳ ἀναγραφὴν ποιησάμεν τῶν συνηχαμένων τῶν μακροῖς παύσαι ἡμεῖς βιβλίῳ, οὐδεμίαν ταύτης μνήμην ἐποιήσατο. Τρίτη δὲ, ἐστὶ πῶς τῷ ἁγίῳ προκοπῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ διὰ μακροῦ τοῦ χρόνου αὐξήσαντων παραδόσεων, ἡ βιβλίῳ αὐτῆ λεπτομερῆ τὴν ἐξηγήσιν ποιῆται, ὅ μὲν γὰρ μέγας Διονύσιος σύγχρονος ἦν, ὡς δὴ ἴδον ἐκ τῶν παρῶν, τοῖς ἀποστόλοις: ἃ δὲ ἡ βιβλίῳ περιέχει, τὰ πλεῖστα τῶν ἁγίων προκοπῶν [καὶ] ἐς ὑστέρῳ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐξήσαντων παραδόσεων ἐστὶν ἀναγραφὴ ἀπὸ Διανῶν οὖν, φησὶ μάλλον δὲ κακοπλάστον τὰ μετὰ πολὺν χρόνον τῆς τελευταίας τοῦ μεγάλου Διονυσίου ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐξήσαντα, Διονύσιον ὑπολαμβάνειν ἀναγράψαι Τετάρτη δὲ πῶς μνησθῆται τῆς τοῦ Θεοδώρου Ἱγνατίου ἐπιστολῆς ἡ βιβλίῳ ὁ μὲν γὰρ Διονύσιος τοῖς τῷ ἀποστόλων ὁμήμασι χρόνοις: Ἱγνατίῳ δὲ ἐστὶ Τραϊανῶν τὸν διὰ μαρτυρίας ἠδίκησεν ἀγῶνα ὅς κ' ἐπὶ βραχὺ τῆς τελευταίας ταύτης ἐπιστολῆς, ἢ ἡ βιβλίῳ μνημονεύει γράφει. ταύτας οὖν τὰς τέσσαρας ἀπορίας διαλύσαι ἐπαγώνησάμενος, βεβακί (τόσο ἐπ' αὐτῶ) γνησίαν εἶναι τὴν μεγάλῃ Διονυσίῳ τὴν βιβλίον, hæcenus Photius.*

B

C

D

Si quid aduersarius nouit, quod nec Lutherus, nec Valla, nec Erasmus, nec Flaccus Illyricus, nec Beza obijcere, amabo, proferat in medium. Veritatis amator sum, vt qui maximè auidi cupio, & audire, docere & discere amo: eandem ferram recipere non amo: abstineat velim, quæ iam alij illi præoccuparunt, & recenti memoria, à

Galen. in
Areopag.
Baro. An-
nal. 10.2.

Matth. Galeno Belga, & Cesare Baro-
nio, valde calcata protritaque. Dignus
fortassis, cui potius, quam tot Græcis
doctissimis, antiquissimisque Patribus
credamus, quem doctiorem, acutiore,
sapientioremq; arbitremur. oppones
os columnatum tot Ecclesiæ luminib.,
tot fidei columnis. dicat se vnum me-
lius nosse characterem Dionysianum
discernere, quã Chryostomum Cyril-
lumque: passos sibi per ingenij stupo-
rem imponi. Græcæ linguæ ignaros fu-
isse Marsilium Ficinum, Ambr. Camal-
dulensem, Perionum & tot sæculis prio-
rem. Ioan. Scotum illum, alium à Dun-
sio & Maiore, qui quatuor pro Areo-
pagiticis libris cum verterent, agnoue-
re. Occalluimus ad similes Phrygopo-
lynis Nitobrigis Tralonismos. Qui
saxorum nouus epigrammarius, Lu-
cano sculponeis os batuit. qui Mani-
lium docet astronomiam, qui in Geo-
metricis adhuc discipulus, & male cal-
culi subducti à Lanista, deprehensus,
supra Euclidem, & Archimedem sapit,
qui Tacitum, Suetoniumque eius, quo
vixerunt temporis, & quod ex tabulis
publicis didicerant, rationem de docer:
cui Eusebijaniles & pueriles hallucina-
tiones manifestæ, & Eusebium ceteri
patres pueriliter secuti, præ quo vno
ceteri vt vmbra volitant, simioli, fa-
natici, furiosi, hostes veritatis, stupor,
qui omnes ludibriū debent, quem ne-
mo reprehendit, nisi qui ignorat, qui in
hominibus studiosis huius sæculi, in a-
lijs candorem, in alijs studium, in om-
nib. sensum bonarum rerum desiderat,
(Vt eius Verbis, nec adfingo quidquam. h)
Quem nullus hæctenus reprehendit (ob-
latrasse dicit) qui non furiosus, aut fla-
gitiosus, aut indoctus, aut etiam tribus
his virtutibus simul exornatus fuerit.
Et hic bonos nullos insectatus est, cui
illi agyræ, scurræ, vel Sophistæ, si quid

Ex lib. d.
caned. tē-
poris, &
ep. de vit-
tul. Scali.

A mutire contra hunc Temporariū Di-
ctatorem ausi, Hæc nullis obtruncatus
lenissime, & absque omni penitus am-
bitione scripsit, quæ scripsit. huic à sa-
pientia moderatio imperata est. Ma-
uult iste modestiam eius omnes, quam
iustam iram pauci sentiant. [hæc & ve-
rè, hoc quia iniquam vult omnes perpeti,
iustam vix scio, an in quenquam hæctenus
calamo strinxerit.] Illius virtutem eui-
tari non potest, quin tanquam vmbra
gloria & inuidia sequantur. Ecce, quo-
cumque se confert, inuenit rupicos &
Marrucinos, quibus eius virtus statim
subolet, vt suisbus Amaracinum. Quo-
cumque it, mittit signa sui. Quisquis
perditus est, insanus, virtutum & bona-
rum litterarum hostis, vestigijs eius eū
colligit, & capitali odio prosequitur.
C Quam hic de se demisse, quam de alijs
omnibus sentit magnifice? Nonne se
præbet omnibus, modestæ scriptiois,
& humilis animi exemplum illustri-
simum? Quanta hæc ignoratio est sui?
quantus stupor, his animis cum sis, eos
litteris seræ posteritati notos velle, que
insania arbitrari, a deo omnes hebetes,
vt talium verborum vestigijs, in anima
arcana se iudicando non penetrent? vt
D hæc humanitate tinctos, & amantes
Christianæ pietatis & officij, non offendant?
Nec contentus grassari in singu-
los, stringit acumen stili in integras
SODALITATES & religiosos ordines,
à TRIDENTINA Synodo Oecumeni-
ca laudatos, quodque audaciæ intolle-
rabilis est, ECCLESIAM vniuersam à
multis iam sæculis errasse, nec verum
E vidisse, fretus leuiculis rationibus gra-
ui supercilio contendit. Quas qui se-
gunt, futiles deprehendunt, cum alias
ob causas, tum quia fingit ipse sibi pe-
riodum & præfigit, quam commentus
potius, quam valde probauit: & cum
æquius fuerit normam tuam, Ecclesia

scitis, &

scitis, & veterum placitis accommoda-
re, ipse contra, vult omnem vetusta-
tem edicto noui Dictatoris parere, &
eadem confidentia præcepit ingenium,
quicquid non est ad musum illam suam,
id damnat erroris, Quid vero similis,
an errasse vnum, quicum nullo veterum
nec cum Ecclesia consentit, an errasse
veteres omnes & Ecclesiam, eo quod in
plerisque ad illam amulsum nouam non
conueniant? scio cum quo errare malim,
scio quem potius errasse credendum.
verum tamen fruatur iudicio suo, quia
monitioni locus non est, incurrat in omnes
vt lubet, qui ἀναλασσειται στὴ καρδίᾳ αὐτῆς διέδωκε, non illas
Regij Vatis, sed illius, superborum Regis,
qui posuit in cælum os suum, vt thronum
figeret in Aquilone, & similis esset
Altissimo. Seuitij omnis expertem
profiteri, est ne similem se Christo
profiteri? Soli tibi IESV optime licuit
dicere? *Quis vestrum arguet me de peccato*
(mortalium nemo expers vitiorum est.
Hic tamen permittit calamo chartis
inlinere, *Quid mihi obijcere possunt, præter
virtutem, quam non habent? Nullius mihi
consciui sum, cuius me apud homines pudere
debeat.*] Apostolum puta Paulum loqui.
an idē illi licet, quod *vasi electi omni*?
non sane. non quia dissimilis res, sed is,
qui dicit. Si de grauibz flagitijs & publice
vindicandis loquitur, egregiam sanē
laudē, cur id opus tantopere iactare,
quodcum plerisque commune? Quamuis
& Caluinismus, quem profiteretur,
certe tale tantumque crimen est, vt si
sanæ mentis foret, eius illum perpetuū
& pigere, & pudere, & pœnitere
oporteret. Si de alijs animi vitijs,
quæ hominem dedecorant, & Deo
hominibusque minus gratum faciunt,
sensit, vt sensisse reliqua, quæ addidit,
fatis ostendunt: nihil arrogantius, nihil

A à veritate alienius dici potuit. factuosi-
tas, iactantia, contemptus aliorum, vir-
tutes credo sunt, non vitia: quam ab
his immunis, quam integer, si philautia
non excæcasset oculos, ipsi meritiudiciū
permitterem. Sed fruatur, inquam, suo
iudicio, sibi plaudeat, placeatque: vel
potius (fac, qui potes Deus, & hoc ani-
mo me ista nocti scribere) relipiscat, &
in posterum infrunitæ linguæ, calamo-
que inferni, desinat tam laxas habenas
permittere. Quod ad me, puto licere
mihi, qui ex omnibus vnus sum in eū
aliquid, qui sibi cuncta in omnes vo-
luit licere. Licuit homuncioni in diui-
num Dionysium petulanter, cur mihi
non liceat pro Diuo constanter? Men-
tem saniores illi opto. conuitia nec
curo, nec metuo: ista cessare æquum est,
rationes compulsandæ. Quod sperare
non audeo, conuenit vel silentio, si
quando nequit respondere, dicta trans-
mittere, vel contemptu, & maledictis
certare. Sic factum, pro rationibus &
argumentis, quæ expectabam, ecce in
Elencho, de Haridæis, quem contra Se-
rarium nostrum edidit, nihil mihi, nisi
conuicia rependit, adeo scurrilia, ob-
scœna, & scœntia, vt nec profligatissi-
mos ganeones in lustris illa sine robo-
re putem vsurpaturos. Fors ista nec li-
mis dignabitur, audiet certè, quod le-
gisse dissimulet, & aliquem vel ex Ar-
moricis substituet.

*Incubuit nunquam cœlestis flamma sali-
tis,
Nec parui frutices iram meruere Tonan-
tis.*

E Causa certe non mereor, qui hæc a-
nimo non malo, sin aliter: noui cœle-
stia à Claudianis tonitruis, & à
Ioue Salmonea dis-
cernere.

ANACEPHALÆOSIS DVODE-
CIM, SALVBRIVM MONITORVM, QVÆ
CONFESSARIIS IN PROMPTV
esse debent.

MONITIO I.

Dæmones esse.

VM in homines a-
theos inciderint, du-
bitantes an sint dæ-
mones? proponant
illis id doceri aper-
tis S.S. verbis passim
occurrentib. 2. hūc
perpetuum Ecclesiæ sensum fuisse. 3.
hæresim esse contrarium defendere:
quæ tria probantur à Theologis in ma-
teria de Angelis. 4. conuincit ratio ef-
fectuum quorundam mirabiliū expe-
rientia, vt verbi gratia subito montem
vnum loco mouere: bruta loqui: de-
functorum simulacra oculis spectan-
da proponere; linguis incognitis loqui:
res ferreas (sine magnete) argenteas
pateras, aut similia magni ponderis
super mensa locata, sine funiculo aut si-
mili instrumento, attrahere ab vno ex-
tremo ad aliud, subsultantia: quod
quis foliolum chartæ inter multa sit
electurus certò prædicere: chartam ab
aliquo ex toto chartarum ludo extra-
ctam, in manibus extrahentis manen-
tem, noua inducta figura, ter facere

Aⁱmmutari: facere vt tres vel plures
diuersæ personæ de vna eademque re-
cogitent: vim imaginatiuæ alterius fa-
cere. vt de alia re vix cogitet, quam ea
quæ cogenti nota: (vix, dico, nam o-
mnino vel voluntatem vel intellectum
cogere, seu necessitate quadam absolu-
ta ad id adigere, nec dæmon potest) fa-
cere specula, in quibus, quæ in decem
milliaribus fiant, videri possint: trium
horarum spacio arbutulam verâ spi-
tamæ longitudine ex mensa facere, ex-
crescere: facere certæ lucernæ lumine
accenso, vt quotquot adsunt mulieres,
vestibus se nudent, & quæ natura do-
cet tegenda oculis obijciant, & sic nude
tripudare non desinant, quamdiu ar-
deat in medio apposita lucerna leporis
adipe plena & certis characterib. in-
sculpta, & huiusmodi alia, quæ nobis
circulatores ex Baptista à Porta scrip-
tis & disciplina obtrudunt, quorum
cum nec naturales, nec artificiosæ causæ
proferantur idoneæ, spiritualib. causis
effectus tribui debent; quæ sunt An-
geli, & dæmones.

MONI

vi scilicet 2
q. 2.

MONITIO II.

Non licere vllum pactum vel amicitiam cum dæmonibus inire.

vldel. lib. 2
q. 4. & l. 4
part. post.
q. 4. sect. 8

Vi putant non esse magnum peccatum cum dæmonibus fœdus, pactum, aut familiaritatem habere, doceantur primo, quanta sit vis & dignitas primi præcepti prioris Decalogi tabulæ. Nempe illud vt ordine, sic & dignitate primum esse. Nam digniora esse, ratione obiecti, tria primæ tabulæ septem alijs tabulæ secundæ: & inter illa tria, præcipuum esse primum. Tertium enim potissimum agit de cultu externo, secundum de verborum honore, primum de amore & fidelitate animi Deo exhibenda & virtute religionis seu Theosebias, seu Latriæ, quare cum hæc virtus Deo gratissima sit, etiam illi contrarium vitium est odiosissimū, nempe idololatria & infidelitas. nam est quædam apostasia, proditio, & transfugium ad hostium Dei Principem diabolum: quod peccatum est omnium vitiorum moralium grauisimum: & ideo huic præcepto à Deo pœna fuit addita, cum Deus testatur se fortem & zelotem esse, & hoc peccatum vsque in tertiam & quartam generationem vltrisci, & vocat hoc peccatum odium sui, eo quod transgressores vocat oses suos. Secundo doceantur omne cum dæmone fœdus aut amicitiam contra hoc primum præceptum esse. Cum enim inter Deum & dæmonem sit quasi perpetuum bellum seu odium (Vnde de dæmonibus legimus: *superbia eorum qui te oderunt, ascendit semper: & Diabolus vocatur Satan, hoc est ad-*

Exod.
10. v. 5.

A uersarius) tenemur nos, vt vas alli Dei, perpetuum quoque & capitale odium cum dæmone exercere, hoc bellum vt Pater patratus, initio mundi Deus indixit, cum dixit Serpenti: *Inimicitias ponam inter te & mulierem, & semen tuum & semen illius b.* quibus verbis prohibemur vllas cum dæmonibus inducias aut commercium habere. Idē nos docet Apostolus: *Nolo, inquit, socios vos fieri demoniorum c.* Idem nos in baptismo promissimus, Sacramento adstricti, Ecclesiæ nomine rogante Sacerdote & patrinis pro nobis respondentibus non semel, Nos abrenunciare Satanae & pompis eius. Cum itaque hoc bellum initio mundi conditi indictum, & initio Ecclesiæ Christianæ tuba Apostolica renouatum, & à nobis cum in Ecclesia fuimus regenerari iureiurando votiuo sit susceptum ac promissum, sequitur eum, qui cum hoste pactum vllum aut familiaritatem colat: perfidia, transfugij, & apostasiæ reum non minus esse, quam vel monachus votiuam deserens professionem, vel miles ad hostem transfugiens, vel Christianus Mahumetismo se addicens Tertio moneantur non tantum hoc Deo displicere, sed ipsis quoque perniciosissimum esse. Dæmonum enim in homines odium est inexplebile, & à sui lapsus tempore nunquam illud remiserunt, nec vnquam remitterent aut minuent: si permitterentur à Deo omnes mortales interimerent, quod quia vident sibi non licere, ideo assidue hominibus animæ, mortem moliantur adferre per varias & multiplices peccandi illecebras: ne, qua excidere beatitudine, homines potiantur. Odij magnitudo patet ex vehementia & acerbitate cruciatuum aut vexationum quas intulere, quotiescumq; Deus illis permisit, vt tellantur Iobus, Saræ ma-

b Genes. 3
v. 15.

c 1. Cor.
10. v. 11.

a Iob. 21.
v. 17.

b Iocn. 8.
v. 44.

riti, D. Antonius & alij innumeri. Per-
tinaciam odij docent, Iobus dicens:
*Cor eius indurabitur tanquam lapis, &
stringetur quasi malleatoris incus a. &
Christus Dominus, vos, inquit, ex patre
diabolo estis, & desideria patris vestri vul-
tis facere: & ille homicida erat ab initio: &
in virtute non stet is, & non est veritas in eo.
cum loquitur mendacium, ex proprijs loqui-
tur, quia mendax est, & pater eius b. cum
dicit homicidam esse ab initio signifi-
cat hunc eius perpetuum esse conatum,
animas necare: circuire instar leonis
rugientis, & quærere quem deuoret, vt
ait D. Petrus cum addit veritatem in eo
non esse: docet frustra quem cum illo
pacisci, qui totus ex perfidia conflatus
est. & ideo cum semper velit nocere,
certo tenendum nobis, illum nullis blá-
ditijs, obsequijs, aut cultu homini re-
conciliari placari, aut deliniri: sed quá-
do se beneuolum aut amicum fingit,
tum maius malum hominibus moliri.
Orig. lib. 8. cont. Celsum, Probabile est
(inquit) dæmones, cum sint improbi,
ne cultoribus quidem suis dexteram,
datamque fidem seruaturos.*

MONITIO III.

*Ne indices hoc negligant puniri, aut
dissimulant.*

Pro. li. 3.
sect. 4.

Vando confessarij incidunt
in Prælatos, Principes aut
Iudices, nimis lenes, & re-
missos, & negligentes in
sectæ huius extirpatione: Monere
illos debent, quod iunt à Deo consti-
tuti ad vindictam malorum, & sine
causa gladium non acceperint: quod
mala quæ ex eorum negligentia orbi
& Ecclesiæ inferuntur & gliscunt quo-
tidie, seuerissime ab illis exigentur:
quod ad damnorum restaurationem
eneantur, hoc peccatum directe &

A immediate contra Maiestatem DEI
tendere: & idcirco non magis licere
principi diuinam iniuriam remittere
aut dissimulare, quam Prætori licet
sui Principis, vel militi sui Imperato-
ris. Legē illam veteris Testamenti, Ma-
leficos non patris viuere c, non esse dum-
taxat iudicalem posituam, sed iudi-
calem iuris diuini & naturalis, & ideo
non esse per legem Euangelij subla-
tam. Iudicibus inferioribus non licere
vitæ secaritatem rei huius delicti pro-
mittere, vt crimen spontaneè confite-
antur & socios deregant: licere id solum
summo iudici, qui lege superior & ex
causa iusta, & quando hoc euidens ne-
cessitas vel utilitas reipub. postulat.
Meminerint, si qua damna per eorum
conniuentiam aut negligentiam à ma-
leficis subditi patiantur, si qui necen-
tur, aut ad consortium criminis per-
trahantur, sanguinem hunc à manibus
eorum Deum requisiturum. Non ho-
minis illos, sed Dei iudicia iudicare.
Cauendum ne fiant socij furum, & ne
dum, vt Iosaphat, his qui oderunt Do-
minum amicitia iunguntur, iram Do-
mini mereantur d videant ne audiant
terrificum illud Prophetæ dictum Re-
gi Achaz. Quia dimisisti virum dignum
morte de manu tua, erit anima tua pro
anima eius, & populus tuus pro populo eius e.
D Qui denique fallis opinionibus, & er-
ronea sua existimatione decepti cona-
tur iudices abducere, à cognitione &
ultione criminis huius, vel auctorita-
te, vel calumnijs, illi monendi vt reti-
piscant, ne & se conscios eiusdem deli-
cti, vel fautores delinquentium, vel ius-
tæ & Canonice contra hanc hæresim
inquisitionis disturbatores & impedi-
menta prabeant, cum periculo incur-
rendæ excommunicationis. c. vt inquisi-
tionis. de heretic. in 6 Denique hos om-
nes honorem Dei negligere, & proin-

de fol e-

de solere à Deo negligi, & in maximas calamitates & ignominias abijci iuxta comminationem Heli Sacerdoti factâ 1. Reg. 2. vers. 30. Quam hoc Babylonij exitiale dixi l. 5. sect. 26. in fin.

Nahum inter præcipuas causas excidij Ninive memorat, quod in ea Magi & malefici magni fierent cap. 3. v. 4. Eandem ob causam minatur Ierolymæ Michæas ca. 5. vers. 10. Propterea Cananæi deleri & pulsi sedibus suis. Deut. 18. vers. 10. ex quo loco explicandum illud de medicamentibus sap. 12. 4. Numquam id impune Regibus celsit: Saul non excidit regno nisi postquam Magi præsidia quæsiuit tunc (ait Blesentis) dum Pythonissam consulit in montibus Gelboe, cum filiis meretur interfici. Sic Obozias, qui ceciderat per cancellos, dum de vitâ dicitur nitate scrutatur, vitâ eius tanquam tela texenda succiditur. Job maleficorum imitationem Manahes specimen fit Regis calamitosissimi, 4. Reg. 21. & 25. cuius peccatum etiam polteri luerunt, nec pacari Deus potuit loziæ pietate 4. Reg. 22. Iczabelis veneficia nota, sed & præcipitatum de fenestra, laceratam à canibus. Longum sit alios recensere. Zoroastrem fulmen occidit Magiæ inuentorem. Plin. lib. 30. cap. 1. 1. lib. 11. capit. 42. De Ferrando Comite Flandriæ, de Guilhelmo Juliacensi, de Scotia Regibus aliquod, de Principe quem memorat Gerson, actum superioribus libris. de Muleasse Tunetano Rege, non paucis egit Paul. Iovius, de Votigerno Rege Boëthus lib. 8. De Græcorum historijs multos memorat Petrarcha li. 4. ver. memorandar. cap. 1. 2. 3. Si Romanorum Annales voluas occurrere tibi plurimi, quibus hæc licentia exitij miserimi occasio fuit. de Numa Pompilio, Plutarchus, in Numa. de Tullo Hostilio, Dionysius, & Livius lib. 1. De Nerone Plinius lib. 30.

A *Nar. histor. cap. 1. & Suetonius in Nerone De Valeriano. Nicephorus lib. 6. ca. 10. de Iuliano Apostata idem Nicephor. lib. 10. cap. 29. de Licinio Niceph. lib. 7. cap. 45. De Fl. Ruffino Tyranno, Claudianus lib. 1. de laud. Stilichon. de Maxentio, de Heraclio & alijs alijs. Quid referam recentiora? Leopoldum Austriae ducem Friderici III. fratrem, nimis familiarem Magis, quidam narrant, ita à spectro perculsum fuisse, ut paucis post diebus obierit. Venceslaus Bohemiæ rex summo in pretio voluptatis causa Zytonem & alios habuit, cui quæso Principi cuncta regni negotia infelicitus cessere? Crespetus disc. 7. scribit cuidam ætatis huius Principi mortuo inuentam ad collum appensam imaginem Theurgico ritu deuotam, qua se felicem fore sperabat: quotamen vix vllus calamitosior fuerit. Concludam cum Rege, Reges alloquens: Nunc Reges intelligite, erudimini qui iudicatis terram. Seruite Domino in timore, & exultate ei cum tremore. Apprehendite disciplinam: ne quando irascatur Dominus, & pereatis de via iusta. Monet ut disciplinam apprehendant. Hebr. est *Nassku Ba* נשקו בר, quod etiam significat osculamini filium. osculari vero idem quod honorare. Nimirum optime Christum honorant, qui hostis eius diaboli partiaros in virga ferrea regunt & flagellant, qui Deum inhonorantibus non parcunt, hoc enim est apprehendere disciplinam, quia hoc est Christi doctrinam purè venerari & sequi.*

* *
*

Camerar.
operæ
succituae
270.

Psal. 2.
v. 10.

MONITIO IV.

*Superstitionibus vti quam noxium
& execrandum.*

Confer.
cum li. 3.
parte po-
stiorie.

11. Ioan. 3.
v. 8.
12. Ioan. 12.
v. 38.

Psal. 30.
v. 7.
1. Pet. 2.
Psal. 103.
v. 6.

Vi parui faciunt discere ritus
superstitiosos & eos exerce-
re, moneantur omnium su-
perstitionum & vanarum
obseruationum inuentorem esse dia-
bolum, qui principio mundi statim in
idololatriam fere totum genus huma-
num pellexit. Sed cum hoc eius im-
perium Dei filius destruxisset, *ad hoc
enim app. ruit filius Dei vt opera diaboli
destrueret a.* & paucis ante passionem
diebus dixit: *nunc mundus iudicabitur, &
Princeps huius mundi eijcietur foras b,* &
hic fuit scopus Apostolicæ per totum
orbem prædicationis: & tamen cum
imperio non fuisset imminuta vetus
illa ambitio diuinitatis: pro illa aperta
& clara idololatria pene extincta, te-
ctam quandam specie pietatis & vti-
litatis idololatriam inuexit, artium
superstitiosarum cupiditatem & cul-
tum. hanc ergo diram curiositatem
inuenit, & propagauit, primo vt sic
possessionem animarum, qua vi cru-
cis deiectus fuerat, clanculum dolo ma-
lo recuperaret. Secundo vt homines
hoc pacto primum & maximum præ-
ceptum, & votum religionis quod se
Deo adstrinxerunt in baptismo, vio-
lare assuescerent. 3. vt spem, quam ho-
mines in Deo habere debent, amit-
tant, & eam collocent in rebus istis vanis,
& ideo sint Deo maledicti, qui *c
odit obseruantes vanitates superuacue* 4.
vt sic in lethale peccatum pertractos,
leo rugiens d. deuoret, & decipiat ho-
minem draco venenatus, quem Deus
formauit ad illudendum ei e. Hæc
sunt commoda superstitionum ob-
seruationum, & qui eas colunt, aut

A amant docent se non Christi, sed dia-
boli discipulos esse, & eius magisteriū
amare, in eius ludos doctos esse, & alie-
nos à doctrina Ecclesiæ Catholicæ.

Mirum est aliquem posse his præsti-
gijs se dare, qui norit exitum infæli-
cem Magorum & præstigiatorum. In-
uentor Magiæ Cham seu Zoroaster,
fuit tandem ab ipso dæmone, quem
importunius sollicitabat, igne succen-
sus & concrematus, teste *Clement. in*

B *lib. recognition.* de Simone Mago no-
tissima res, quod in aërem à dæmoni-
bus sublatus præcipitatusque fractis cru-
ribus cum ignominia & dolore inter-
ierit. Quæ de Cynope Mago, Procho-
rus, & de Zaroë & Arphaxat Abdias
lib. 6. tradidit prætermitto, vt & ea
quæ de Oddone, Hollero, Metothimo
Magnus Olaus *in Historia Septen-*

C *trionali,* & de Sopatro, Eunapius *in*
Aedesio: de Orpheo, Mopso, Amphar-
rao, qui omnes magi fuere, Ouidius,
Seneca, Stadiusque: de Pythagora Sa-
mio Laërtius *in eius vita* & Cælius *libro*
19. Antiquit. capite septimo. Henricum
Cornel. Agrippam moriturum, à se ca-
nem suam Paredrium abegisse, cum
hoc dicto, *Abi mala bestia, tu me perdi-*

D *disti,* tritum est ore omnium. Ioannis
Portantij obitus in Antuerpiensi car-
cere qualis, norunt ciues mei. Apud
Guilhelm. Tyrium *libro octauo, belli sa-*
cri ca. 15. duo magi volentes machinas
Christianorum incantare, primi illis
interfecti. Apud Polydor. Virgilium
anus saga coram omnibus à dæmone
abripitur, vt alibi narraui. Apud Du-

E brauium *lib. 23. Hist. B. hem.* Zyto no-
bilis ille præstigiator ad extremum à
diabolo viuens, cum corpore & anima
de medio hominum fuit sublatus. Io-
ann. Faustus famosus magus his tem-
poribus in Germania, tandem à caco-
dæmone lecto extractus noctu, & itra-

gulatus.

gulatus, in uersa in tergum facie, domoque tota concussa, & pene euersa: ut scribunt V Vierus, Camerar. alijque Francisc. Picus lib. 5. de praxot. auctor est ex relatione fociorum, qui adfuerant, Magum quendam à dæmone viuum ablatum, nusquam vnquam comparuisse, dum curioso cuidam & non sitis sano Principi pollicetur, se Troie expugnationem & Hectoris cū Achille duellum, quasi spectandum in orchestra, exhibiturum.

Tam hæc factoribus sunt periculosa, nec minus ijs, qui spectandi talia sunt auidi. duo tantum exempla adscribam vetus vnum, & nouum alterum scribit Lucian. in Philopseude, de quodam Ecrate, quod cum vidisset Pancreatem quendam Magum Aegyptum; multa mira facientem, se paulatim in eius amicitiam insinuasse, adeo ut omnia ei propemodum arcana communiti act. Tandem autem magum hunc ei persuasisset, ut omnibus famulis in Memphe derelictis, se solus consequeretur: neque enim defuturos ministros, atque ex eo tempore, inquit, sic vitam duximus. Cum in diuersorium quodpiam veniremus, homo accepto pistillo, scopinaue, aut pessulo, vestibus implicans, cum in id carmen quoddam dixisset, efficit, ut ambularet, utque alijs omnibus homo videretur. Illud ergo abiens, & aquam hauriebat, & cenam parabat, instruebatque atque in omnibus commode subserebat, ministrabatque nobis. Deinde, ubi iam satis huius ministerij fuit, scobinam rursus scobinam, ac pessulum pessulum, aliud recitans carmen, recedebat. Hoc ergo vehementer conatus, non inuicbam, quo pacto ex illo expiscarer. Nā id mihi inuidebat, quamvis esset in alijs facillimus. At quadam die in angulo quodam ten. briciso delitescens clam illo, subauscultauit propius incantationem illam, erat autem trisyllaba. Tum ille cum pistillo mandasset, que curanda erant, abiit in forum. At

A ego post ridie illo apud forum occupato, acceptum pistillum cum ornassem, syllabus illas simili modo pronuncians, aquam iussi ut hauriret. Tum impletam amphoram cum tulisset, desiste, inquam, nec amplius aquam haurito, sed rursus esto pistillum. At illud mihi haud amplius obtemperare volebat, sed aquam hauriebat continue, quo ad hauriendo totam domum nobis impleret. At ego cum resistere huic rei non valerem (timebam autem ne Pancrates reuersus, id quod etiam euenit irasceret) correpta securi pistillum in duas partes disseci. At utraq; pars amphoram sumens hauriebat aquam, iamq; vnius loco duo ministri mihi esse ceperant. Interea Pancrates superuenit, ac re intellecta illa quidem in ligna rursus quemadmodum ante carmen erant, mutauit: at ipse me relicto (l. uenulum nescio, quo se subducens abiit.) Vides huic curiositatem ferè causam fuisse, ut aquis submergeretur. Cur vocas fabellam: cum potuerit in pistillo Paredrus aliquis Mago famulari. Sed cape alterum, de ijs, quibus periculum præsentaneum fuit, ne se ipsos denfarent. Philip. Camerar. libr. Opera successua, c. 70. ita scribit, Cum aliquando Ioannes Faustus apud notos quosdam diuenteret, qui de ipsius prestigiaticibus multa audierant, petierunt ab eo, ut aliquod specimen sua Magia exhiberet. Hoc cum diu recusasset, tandem importunitate sodalium neutiquam sobrijs vctus promisit, se illis exhibiturum quodcumq; expeterent. Vnamini itaq; consensu petierunt, ut exhiberet illis vitæ plenam vni maturis. Putabant autem propter alienum anni tempus (erat enim circa brumam) hoc illum præstare nullo modo posse. Assensit Faustus, iam iam in mensa conspicitum vni quod expeterent: sed hac condicione, ut omnes magno silentio immoti præstolarentur: donec illos iuberet vnas decerpere: si secus facerent, instare illis periculum capitis. Hoc cum se facturos promississent, mox lud. bris suis huic ebria turbata,

in oculos & sensus praestrinxit, ut illi tot
vna mira magnitudinis, & succi plena in vi-
te pulcherrima appaerent, quod ipsorum
adesse. Rei itaq; nouitate cupidi, & ex
crapula sitibundi sumptis suis cultellis expe-
ctabant, ut illos iuberet resindere vvas. Tan-
dem cum istos leuculos aliquamdiu suspen-
sos, in ipsorum vanissimo errore tenuisset, su-
bito in fumum abeunte vite cum suis vuis,
conspelti sunt singuli tenentes loco vua,
qua vnusquisq; apprehendisse videbatur, suu
nasum opposito superno cultello: ita vt si quis
in memoriam praecipi dati vvas secare voluis-
set, seipsum in naso mutilasset. ¶ Quid plu-
ra? nihil ferè vnquam prestigiatores fa-
ciunt, quin aliquid factu facile, sed quod
difficile sit non facere, à spectatoribus
aut Magiæ studiosis postulent. Veluti
ne personas, quæ apparent alloquan-
tur, vel manum porrigant, ne circulo
pedem cesserant, & similia, quæ tamen,
vt faciunt post illos illecebris demones,
aut varijs terri culamentis, quasi com-
pellunt: Vt de Bauaris adolescentibus
apud Cæsarium legi, & duobus Are-
moricijs bono loco natis Gentiliaci,
cum puer Lutetia degerem; accidit,
qui ab archihomicida ambo tunc præ-
focati, eo quod circulo pedem extulit-
sent.

*Inunc, atq; animam fraudi committite do-
losa.*

MONITIO V.

*Vnde poterunt cognoscere, an à dæ-
mone effectus expectetur, an à
natura, an à Deo?*

vid. l. 3.
par. post.
q. 3. & 4.
sect. 1.

ONENDI sunt rerum ista-
rum ignari, Vanitatem &
mendacium omne Deo dis-
plicere, qui veritas est: dæ-
moni verò placere, qui mendax est &

A pater mendacij. Beatus vir (ait Psal-
mista a) cuius est nomen Domini spes e-
ius, & non respexit in vanitates & in-
sanias falsas. Vanitatem verò dici quo-
tiescunq; homo facit, vel dicit aliquid,
boni consequendi, vel vitandi cuiuspiã
mali causa, quod vim nullam neq; na-
turalem, neq; supernaturalem obtinet
ad effectum intentum verbi gratia si
quis in flumine seminet, vel litus aret,
dicendus est vanitatem operari, eo
quod arandi & leminandi finis seu ef-
fectus est mellis & fructus perceptio,
quem finem hæc eius actio nequit con-
sequi. ita si quis vt capitis dolorem
pellat, fascia linea, vel cartula alba cin-
gat tibiam, aut ægrum inter sarment-
tum diffusum perducatur, vel palmo cin-
gulum ægri metiatur, clarum est has
actiones esse vanas & superstitiosas,
quia nullam vim habent ad humor em
noxium capiti molestum inde expel-
lendum. Contra si applicetur capiti
aqua rosacea, vel ad bilis expulsio-
nem rubarbarum prabeatur, vel ad fle-
gmata capite educenda per sternuta-
tionem comedatur sinapi, non erit va-
na obseruatio, sed licitum remedium,
quia natura ad hoc vim hiscerebus in-
seuit. Sic etiam verba nulla vim natu-
ralem habent aliquid efficiendi more
agentis phylisicid quædam verba vim
habent operandi ex instituto Dei, &
iste effectus est supernaturalis: quædam
non tam vim habent supernaturaliter
operandi, quàm putantur ab imperitis
habere. Prioris generis sunt verba Sa-
cramentorum, nempe collationis bap-
tismi, consecrationis Eucharistia, ab-
solutionis peccatorum, &c, hæc verba
licite vsurpantur à Sacerdotib. ad effe-
ctum, cuius causa Saluator noster illa
instituit. Verum si quis hæc verba alio
ad aliam intentionem siue finem pro-
ferens transferret, eorum vsurpatio

facile-

facrilega, vana & superstitiosa foret, quia ad hunc effectum vim supernaturalem ea verba non acceperunt. Vana quoque est prolatio aliorum verborum, quæ non est ex usu Catholice Ecclesie recepta. Si quis itaque vana huiusmodi, vel verba vel facta adhibet, superstitiosus est, & diabolicus est effectus operis, quod probatu non est difficile. Effectus iste non est naturalis, quia quæ adhibita sunt media naturalem vim ad eum non habent, nec est miraculosus & à Deo, quia testimonium illi nullum perhibet sacra Scriptura, nec Ecclesie Catholice consuetudo aut doctrina. Procedit itaque ex occulta quapiam spiritualis creature operatione: non Angelicæ, quia Angeli semper faciunt Dei voluntatem, & cum Deo mendacium ac vanitatem omnem detestantur: restat, ut operentur hic cacodæmones, superstitionis inventores & amatores. Quare, qui hæc faciunt, Deum deserunt, & demonis doctrinæ atque imperio se subiciunt, cuius auxilium exposcunt, & opera viuuntur.

MONITIO VI.

Quæ remedia tutissima.

I quis afflictus vel vexatus sit à maleficis seu à dæmonibus eorum opera, & pro remedio vel consilio confessorium consulat: is illum inducat ad remedia Ecclesie consueta, maxime ad emendationem malæ vitæ. Theologi movent, & duo consideranda, Deum qui hæc mala permittit, & diabolum qui mala inferre: nam nihil hic inferre poterit, nisi ille permitteret, nec nocere potest, nisi in quem, ut sciat Deus permittit, nec plus illi ipsi nocere, quam

quantum Deus permittit. Minus longè potest, quam vult, aut iactat se posse. Præclare D. Antonius Magnus: Nos nec eius pollicitationibus credere, nec eius minas formidare debemus. fallit enim semper, nihilque verum promittit. Nam si non in omnibus mentiretur, quomodo talis, & tam infinita promittens, hamo crucis ut draco inuocatus à Domino est, & capistro ligatus ut iumentum, & quasi mancipium fugituum vinculus circulo, & armilla labia perforatus, nullum omnino fidelium deuorare permittitur? Nunc miserabilis, ut passer ad illudendum irruitus à Christo est, calcaneo Christianorum substratus gemit, ille qui vniuersa maria à se absorpta plandeat: ille qui manu sua terrarum orbem teneri gloriabatur, ecce à nobis vincitur, ecce me aduersum se prohibere non potest disputantem.] Nimirum ligatus est à Deo, macro latronis retusus ab eo per quem, cum quo, & in quo facta, quæ fiunt, omnia. Tibi homo imputa, quod in te possit, quod in te ut possit Deus finit. Si alligatus diabolus est (inquit B. August. ser. 197. de Temp.) quare tantum adhuc proualeat? Verum est fratres carissimi, quia multum proualeat, sed tepidus, & negligentibus, & Deum non timentibus in veritate dominatur. Alligatus est enim tanquam catenus innexus canis, & neminem potest mordere, nisi qui illi se motifera securitate coniunxerit. Iam videtur fratres, quia stultus est homo ille, quem canis in catena postius mordet. Tu te illi per cupiditates & voluptates sæculi (addo peccata, superstitionesve) noli coniungere, & ille ad te non presumet accedere.] eadem habet Casarius lib. 5. miracul. cap. 52. Certè quoad Deum, causæ cur permittat esse solent, vel peccata, vel probitas famulorum eius, propter peccata permittit, ut puniat præterita,

vel vt

vel ut arceat à futuris alioqui: probat-
 tis vero gratia permittit, vt magis hu-
 milientur, vel vt probetur eorum con-
 stantia & fides. ob has causas Deus dæ-
 mone vtitur, tanquam licitore aut car-
 nifice bonorum. dæmon autem alium
 longe finē sibi proponit, & Dei volun-
 tatem gnarus exsequitur non cogitans
 hæc ad salutem humanam & gloriā di-
 uinam à Deo dirigi, sed conatur exfatu-
 rare malitiam suam, & odium explere
 nocendo hominibus, & simul si queat
 in superstitionem aliquam illos pertra-
 here. Itaq; non potest salubrius consi-
 lium iniri, quàm quo quis & Dei volū-
 tatem perficiat, & dæmonis proteruiā
 atq; odium eludat. hoc autem præstāt
 remedia Ecclesiastica. vt exēpli causa,
 si qua domus spectris, aut alia dæmonū
 infestatione sit inquieta, statim inquilini
 conscientiam excutiant, centerantur,
 & de peccatis confessionem institu-
 ant, & omnia de domo remoueant,
 quæ Deo queant displicere, deuotē in-
 super se Deo commendent, & Deiparæ
 & Sanctis: & interea dum durat vexa-
 tio, quotidie mane ac vespere Sacer-
 dos quispiam habitu Sacerdotali indu-
 tus, cum stola, cruce, & aqua benedicta
 accedat, & iustret omnia domus cubi-
 cula & loca alia, recitans deuotē, Psa-
 lum: *Qui habitat in adiutorio altissimi,*
 & Euangelium S. Ioannis, *In prin-*
cipio erat verbum, & alias preces
 pijs & exorcismos, qui Dominicis die-
 bus in benedictione aquæ contra dæ-
 monum vim & insidias leguntur: po-
 nantur per singula præcipua domus lo-
 ca rami Palmarum benedicti, & can-
 delæ benedictæ, iubeantur dici Missæ
 varijs pijs, & Deum timentibus pro
 quiete familiæ illius, & vt Dei ira cesseret,
 & mittat custodem Angelum suū, qui
 domo illa dæmonem exturbet: caueat
 autem, ne cum dæmone sermonem vi-

A lum misceant, vel loquenti quidquam
 respondeant: multoq; magis caueant,
 ne quem Magum, aut vlla superstitiosa
 vexationi reprimendæ remedia accer-
 sant. Sed magna spe & fiducia in Deū,
 misericordiam eius summa cum paciē-
 tia præstolentur. [*Sic Cyruelus d. c. I. in*
sine. Sed hæc remedia fufius nobis nunc
 non sunt probanda, quia id præstitimus
 supr. lib. 6. Nunc adeo remedia per in-
 cantationes & superstitiones, vel nihil
 prodesse, vt patuit in lepra Constanti-
 ni, cui potius nocuerunt, vt docet Ni-
 cephor. libr. 7. hist. c. 33. vel si sanent ad
 tempus tantum sanare, & postea reiu-
 cidere in morbum eundem vt legimus
 de Hadriano Imp. apud Xiphilinum in
 Hadriano, & Zonar. tom 2.

C MONITIO VII.

Pro ijs qui curiosi sunt diuinationum, & secretorum.

ALES moneantur, etsi desi-
 derium sciendi (teste Philo-
 sopho) cunctis naturale sit;
 tamen id non oderandum esse
 habentis legis Dei, & rectæ rationis, qui-
 bus nisi frenetur, infrenis equi more
 nos cupiditas hæc in præceps abripiat,
 Legi diuinæ & rectæ rationi consenta-
 nea regula est, Non velle aut conari sci-
 re, quæ lumine naturæ scire non possu-
 mus, & diuina solummodo reuelatio-
 ne sciri queunt: & in illis ipsis, quorum
 scientiam possumus labore nostro, aut
 industria consequi, rectum & probum
 discendi modum tenere, ne regiam tu-
 tamque viam deserentes inani labore
 quærendi defatigemur, & per inuia ac
 deuia ablati optatam metam nunquam
 cursu contingamus, hæc docemur à
 Spiritu sancto, cuius sunt ista: *Sicut qui*
mel multum comedit, non est ei bonum.

Videb. ca. 9. lict. 4.

sic qui

sic qui scrutator est maiestatis opprimetur à gloria a. & alio loco. Altiora te ne quaesieris & fortiorate ne scrutatus fueris : sed quae praecepit tibi Deus illa cogita semper, & in pluribus operibus eius ne fueris curiosus. non est enim tibi necessarium, ea quae abscondita sunt videre oculis tuis. In superuacuis rebus noli scrutari multipliciter. Plurima enim super sensum hominum ostensa sunt tibi. Multos enim supplantauit suspicio illorum & in vanitate detinuit sensu illorum b. Mysteria fidei & salutis, fide nobis credenda sunt, & à Deo reuelata fuerunt Ecclesiae suae. Alia occulta quaedam Deus nulli reuelat, sed sibi reseruat, vt secreta cordium, futura mere contingentia, &c. & haec citra reuelationem sciri arte vel scientia vlla nequeunt. Et haec conari scire est vanum & inane, & artes ad hoc nitentes sunt superstitiosae. Aliae res sciri possunt studio, disciplina & experientia, in his cauendum ne sine labore, aut vltu, vel doctore, ea conemur scire per media illicita, vt sunt ars Notoria & similes diuinationes, de quibus egimus toto libro quarto. Harum rerum talem scientiam à dæmone infundi seu tradi patet, ex rebus quas praedicunt, quas cum nequeant scire luce naturae, nec acceperint diuina reuelatione, consequens est ea discere à dæmone: qui (vt foueat superstitionem) eo quod vtantur signis ab ipso institutis, etiam ignaris nec sentientibus illis phantasmam mouet vt hoc vel illud dicant, vt docet Diuus Augustinus libro secundo, de doctr. Christiana. vnde sequitur eum qui vult huiusmodi scire, consentire in magisterium diaboli, seque eius disciplinae tradere, & Deum doctorem atque Dominum deserere, & à fide apostatare. stulti sunt qui dæmonum responsis credunt, quia fallere dæmonum est. Sic sefellere Cræsum & Pyrrhum,

A testibus D. Hieronym. in cap. 41. Esai D. Augustino 3. de ciuitat. Dei Lactantio & alijs, Manfredum teste Pico lib. 4. de Pranotio. capite nono. Indos apud Oforiū lib. 2. hist. Lusit. cap. 15. Ferrantem Comitē Flandr. & alios quos lib. 4. memorauit. d. sect. 4.

MONITIO VIII.

B Pro ijs qui scientiam infusam affectant certis ritibus sine labore, &c.

Onendi primo, curiositatem sciendi non necessaria, non modo non vtilem, sed valde noxiam esse tolere.

Spiritum sapientiae & intellectus à solo Deo expectandum: quoniam qui volunt, sed quos placet, solet implere.

C Melior est homo, ait Ecclesiasticus, qui minuitur sapientia, & deficiens sensu in timore, quam qui abundat sensu, & transgreditur legem altissimi. Et verissimum illud D. Hieronymi nescio vbi: Melius est nescire aliquid, quam cum periculo (scilicet animae) discere. vt & illud D. Prosperi. Non sunt scrutanda, quae Deus occulta esse voluit, quae autem manifesta fecit, non sunt negligenda: ne & in illis illi ite curiosi, & in his damnabiliter inueniamur ingrati. De altitudine discretionis Dei non conturbabitur cor humilitatis nostrae, si firma & stabili fide tenebit, omne iudicium Dei iustum esse secretum: vt vbi inuestigari non potest, quare ita iudicet, sufficiat scire, quis iudicet. Lauda & reuerare quod agitur, quia tuum est nescire cur agitur.] Sane scrutatores huiusmodi diuinorum secretorum, mergi solent inuadabili profundo. Nec minus periculosum est nouos sciendi modos, quam nouas doctrinas inuenire, de quibus ab Apostolo prae-

D **E**

C. 19. V. 22.

de gent. vocat.

1. Tim. 4.
v. 1.
Mar. t. v.
21.

Pfal. 105.
v. 28.

1. ik. 4. phy
licor.

niti sumus, fore, qui sectarentur: *doctri-
nas demoniorum*. quid aliud faciunt qui
doctoribus dæmonibus vtuntur? Au-
diant Chrysoftomum explicantem il-
lud Saluatoris, *abmutesce & exi ab homi-
ne: Saluiferum hoc nobis (ait) dogma datur,
ne credamus dæmonibus, quantumcunque
denuncient veritatem. Jcaueant ne irritent
Deum in adinventionibus suis, & multipli-
cetur in eius ruina. caueant ne: quod de-
plorat Richardus Victorinus: Veri-
tatem querant non in veritate, sed in
vanitate: quasit am inueniant, non ad veri-
tatem, sed ad vanitatem, & quod miserrimum
est, in verbis vitæ & lucra mortis nego-
tiantur.*

Præterea tales admonendi sunt, tubel-
esse periculum superstitionis, & tenta-
tionis Dei. Nam qui scientiam quæ-
runt modis insolitis, vtrique se peri-
culo exponunt. Naturaliter scientiæ
pauilatim, successu temporis, lectio-
ne, auditione, & experientia acquirun-
tur (vt recte Aristoteles) petere à Deo
vt infundat, sicut Danieli & Salomoni
fecit, est petere, vt sine necessitate mi-
raculum edat: quod est tentare Deum.
Adhibere orationes, aut alia ad hoc nõ
instituta à Deo aut Ecclesia, est vanita-
tem quærere & mendacium diligere,
(vt ait Psalmista) & proinde supersti-
tiosum. Orandus itaque Deus, & nobis
imul naturali conatu elaborandum.
Nam facientes Deus adiuuat. Periculũ
magnum est: ne *arti memoria* (quæ tradi
potest præceptis locorum & cellularũ
ad hoc accommodatis) aliquid super-
stitionum *artis Notoria* admisceatur:
hoc ergo vt caueant, mo-
nendi,

(*)

MONITIO IX.

*Proijs qui sunt cupidi corporea salutis, ho-
noris, aut pecunie, aut gratiæ acquirenda
vel recuperanda, & ad hoc vtuntur me-
dijs suscitatis Saluatorum, seu Saluta-
torum, de quibus actum, l. r. ca. 3. q. 4.
vel etiam Periaptorum, de quibus ibid.
cap. 4. q. 5.*

Nculcanda diligenter illis est
hæc regula: *In omni egritudine,
ne, aut iactura bonorum fortune
vel corporis, que solent hominib.
à Deo, vt flagellapccatorum, & mala pena
infligi, seruos Dei ad duo debere præsidia
confugere. Primo, quærere & inuestigare
modos, & remedia cuncta, quæ natura-
lis ratio hominem docet, vt se hoc peri-
culo vel noxa liberent. Secundo, sedulo
& feruenter commendare Deo & san-
ctis personam suam, familiam, & bona,
& orare: vt cœlesti sua ope & liberali-
tate suppleat, & præstet id quod hu-
mana imbecillitas nequit consequi.
Quoad primum ergo moneantur ad-
hibere humanam naturalemque dili-
gentiam, ipsi per se sibi non deesse: &
prudentiores consulere, quoad valetu-
dinem, pharmacopolas, medicos, chi-
rurgos: quoad iacturam aliorum bo-
norum, amicos, & alios qui prudentia,
& vsu, experientiaque pollent. Quoad
secundum, seu spiritualem diligentiam:
confugiant ad orationes, ieiunia, &
charitatis opera: confidant in Deo, spe-
rent ab eo remedium: curent orari à
personis pijs, religiosisque: missas ad eã
intentionem dici: denique omni stu-
dio contentur Deo quam maxime pla-
cere. talibus enim hostijs placatur Deus.
docet nos hoc ipsum S. S. in Ecclesia-
stico: *Honora medicum propter necessita-
tem. Etenim creauit illum altissimus. A Deo**

est enim

Iuge hæc
js que
sta li. 6.
2. lib. 3.
1. ca. 3. q. 4.
& li. 4.
p. 2. q. 4.
1. ca. 3.

Ecclesia
in p. 10.

est enim omnis medela, & à Rege accipiet donationem. Altissimus creauit de terra medicinam, & vir prudens non abhorrebit illam. Ad agnitionem hominum virtus illorū, & dedit hominibus scientiam altissimus, honorari in mirabilibus, in his curans mitigabit dolorem, & vnguentarius faciet pigmenta suauitatis, & vnctiones conficiet sanantatis.] En primum quod diximus de diligentia naturali: de altero, nempe morali diligentia, sequitur: *Fili in tua infirmitate non despicias te ipsum, sed ora Dominum & ipse curabit te. Averte à delicto, & dirige manus, & ab omni delicto munda cor tuum.* Hoc intelligendum de omni damno quorumcunque bonorū. Igitur cum hæc homo præliterit, patienter ferat, & voluntatem suam diuinæ subijciat, certus, se, si magis expediat, liberandum, si nõ liberetur, id sibi vtilius esse. Moneantur, si alijs illicitis remedijs conetur vti, tū illos à Deo, quo inuito conantur sanari, ad dæmonem confugere. Male etiā sibi consulunt, quia perdunt fructum patientiæ, qui maior est, & melior cunctis corporis aut fortunæ bonis. Stulti sunt, quia vt corpus sanent, animam necāt. Quid stultius & impudentius, quam si Deo dicrent: Quia tu me sanare non vis, transfugiam ad hostem tuum, & ab illo salutem petam? hoc non verbis, sed pertinaci conatu dicūt. Hi tandē adeo diuinam iram inflammant pertinaci cupiditate, vt Deus vel finat illos à dæmone necari, cuius rei exempla dedi, li. 6. ca. 2. sect. 3. rem. d. 8. & 9. vel, quæ grauior adhuc est pœna, ad eorum summū malum finat illos, quod expetunt ope dæmonis cōsequi. Sed dies veniet, quādo intelligent longe sibi vtilius fuisse morbo, affligi, immo & per sumos diuturno tempore cruciatus emori, quam superstitiosis artibus sanari.

MONITIO X.

De exorcizatoribus, seu coniuuratoribus energumenorū.

Voniam nonnullis in locis multi abusus irrepsere in exorcismos legitimos & Catholicos, contra Apostolicæ Romanæ Ecclesiæ consuetudinem: quædam monendi sunt, quibus harum rerum inspectio & cura incumbit. Suppono, Saluatorem nostrum dedisse sponsæ suæ Ecclesiæ potestatem dæmonia de corporibus pellendi, *Luc. 10. v. 10. & Mar. 16. v. 17.* hanc potestatem vero ab Ecclesiâ cōcessam dumtaxat clericis: & non omnibus, sed Episcopis, Sacerdotibus, Diaconis, Subdiaconis, & exorcistis tantū. Vnde apparet ijs qui saltem, *Exorcistarum*, in gradu non sunt, hanc facultatem nõ competere iure ordinario: ideoq; necesse esse, vt qui illam velit contendere sibi datam & concessam à Deo, is extraordinarij turis seu priuilegij documenta debeat ostendere talia, vt iudicio Ecclesiæ idonea censeantur. Quoad vero, qui hoc officium iure ordinario acceperunt, non plus potestatis vni competit hac in re, quam alteri: nisi quod honestas & recta Ecclesiæ consuetudo postulat, vt coram superioris ordinis clerico, minoris gradus clericus, ipso id inuito, non attentet.

Ex his sequitur suspectos esse pæcti dæmoniacy, primo laicos, seu clericos non præditos ordine Exorcistarum: qui hoc munus quasi ex officio, aut peculiari gratia, donec Dei vsurpant: illos quoque clericos, & religiosos, qui quasi sibi peculiare vindicant: dicentes, ad exorcizandum, plus virtutis naturalis vel supernatu-

Vide l. 6. cap. 2. q. 3. sect. 3. lit. Y. & lib. 1. 730.

ralis sibi esse, quam cæteris eiusdem ordinis, aut gradus.

Solent huiusmodi, peculiare exorcizandi formulas & ritus habere, diuersos à communis Ecclesiæ ritibus & formulis: quæ sunt diligenter ab Episcopis examinandæ, & non permittendæ facile, nisi iudicio piorum & Doctorum virorum sint approbatæ. Vehemens suspicio est, his esse pactum cū dæmonibus, vt talibus obseruantijs se fingant compelli exire. Causa dæmoni est, quia dum isti sic publice coniurât, semper in frequenti corona adstantiū aliquid lucri facit. Accedunt multi, vt sermones, quos vltro citroque miscent exorcizator & diabolus, audiant: gaudet dæmon, quia solet aliquos fidei aut morum errores spargere, aut saltem impetrare vt faciant aliqua superstitiosa, vana, ociosave: diffamat innocentes, nocentium occulta crimina reuelat, vt male de illis suspicentur cæteri: instigat quosdā ad carnalia, quosdam ad auaritiam dictis suis: bonos fingit se timere, vt impellat in superbiam. Monendi ergo vt abstineant exorcizatos superfluis colloquijs, & terminis illis actuum iudicialiorum, quibus iubent dæmonem nunc exire, & iterum se iudicio postea tali die sistere. 2. vt abstineant formulis illis nouis & insolitis ac secretis, & non approbatis Ecclesiæ iudicio. 3. vt ad exemplum Christi a paucis iubeant dæmonem tacere & exire, nec garriendi præbeant vel causam vel potestatem. Videntur autem monendi quoque Prælati & Iudices Ecclesiastici, ne in diocæsibus suis permittant esse aliquos priuatos: qui quasi ex officio & virtute peculiari exorcizent. Nam hoc est officium proprium pastorum Ecclesiæ: & in eorum absentiam cunctorum qui saltē ordine exorcistarum præditi sunt: qui nō vim

Luc. 4.
1. 35.

A naturalem, sed supernaturalē ad hoc, in Sacramento Ordinis acceperunt, Priuati vero monendi sunt, vt à pseudoexorcistis huiusmodi sibi caueant, neque accedant ad eorum conuentus quia cum Deus prohibuerit ne pythones audiamus *b*, hoc etiam prohibuit ne energumenum huiusmodi in corporibus loquentes dæmones auscultemus: item si forte accesserint, monendi sunt omnes, ne quam mendacij patri fidem præstent, neve quid faciât eorum: quæ ille præcepit faciendâ, quia ipse præcepit, maxime quando mentitur se defuncti animam esse: quod semper est falsum. Si iubet faciamus aliquid, ad quod faciendum lege iustitiæ, vel charitatis attingebamur: id faciendum etiam illo nihil dicente fuit: si aliquid boni, ad quod non tenebamur, quod facere sit meritorium, licet sit facere, quia natura sua licitum & meritorium erat. Tutius tamen foret aliquando ista secundi generis commutare in alia, vel prætermittere: ne quid fraudis insit in dæmonis consilio vel iussu, quod non videmus. Moneatur ipse exorcista non minus quam cæteri, nihil curiositatis aut discendi causa dæmonem interrogare, aut ab eo exquirere, licet id honestissimum sit & vtile videatur: quia non licet familiaritatem cum eo instituere, vel eius discipulum esse, vel eius consilium, aut auxilium petere. Nisi si forte, virtute Christi, vi cogatur & iubeatur dicere veri aliquid, quod ad spiritualem salutem adstantium prudens & pius exorcista merito iudicet pertinere, vt videmus Christum, Luc. 8. nomen dæmonis interrogasse: vnde consuetudo inualuit nomen dæmonis exquirendi.

Quoad ipsum exorcismi modum, moneantur sequi, *Pastorale suum*: sed

prius

Deut. 18.
v. 11.

prius medicorum iudicium audiant, an videatur verè energumenus.

Hæc quæ dixi de energumenorum exorcistis, pleraque locum habent etiam in exorcistis nubium, quæ tempestates & procellas, grandineque adducturæ videntur; item ijs, qui coniurant seu exorcizant locustas, & alia insecta agris damnosa; de quibus, quæ peculiariter sunt proximo monito expediam.

MONITIO XI.

De coniuratoribus nubium & insectorum.

VOAD nubium coniuratores, qui iactant se vim habere nubes à certis locis expellendi, repellendique; eorū iactantia facile conuincitur, primò, si interrogentur, an nubes illæ sint naturalibus ex causis ortæ, an ex maleficio & operâ dæmonis? si dicant ex naturalibus causis; ergo exorcismus fertur contra Naturæ auctorem Deum; quod blasphemum & sacrilegum; & vim habeat naturalem contra nubes necesse est, aut supernaturalem. Supernaturalem non accepit à Deo, qui sibi contrarius non est; nec à bonis Angelis: ergo à dæmonis ope vis illa prouenit: si nubem dicant ex maleficio ortam & moueri à dæmone. Vnde sciunt, nisi ex pacto? Secundo interrogentur, si notitiam habent, & potentiam pellendi malas nubes, cur non etiam norunt & possunt adducere & euocare, tempore squaloris ac siccitatis, in agros nubes bonas & salutare? Tertio cur non etiam fulmina & ignem de cælo cadentem; ac incendijs domos absumentem valeant arcere aut exstinguere? Quarto cur non sciant etiam coniurare ventorum turbines, & aquarum eluionis;

- A quibus lata & domus, & arbores, sternuntur & abripiuntur? nam ut nubes illæ, aliquando à malis Angelis permittente Deo, formantur & immittuntur: sic & alia ista, ut ex Iobi sacra historia docemur, cur igitur, si ad hominum commune bonum hæc ars aut potestas à Deo illis tributa, beneficentia Dei ad vnum hoc ab illis restringitur? Vnde apparet illos hæc ex pacto operari, Moneantur itaque cæteri, ut ab eorū confortio abstineant, & ne tales exorcistas suspectos, vel pretio, vel prece conducant: sed vtantur contra nubes huiusmodi armis consuetis Ecclesiæ; nempe benedictiones, preces, litanias, vitæ commendationem, & opera pia, ac satisfactoria ieiunij, disciplinarum, &c. adhibeant; quæ remedia etiam sunt utilia cõtra cætera illa, quæ diximus mala & pericula. Parochi locorum indicant & celebrent processiones, & sacrum cantant pro serenitatis & fertilitatis impetratione, & ira Dei auertenda. Cantentur in templo deuotè Psalmi accommodati, vt *Canticum graduum, Misere mei Deus, Qui habitat in adiutorio altissimi, Liberame de inimico Deus meus, & Deus misereatur nostri, & similes.* Legantur Euangelia accommodata, vt de sedata à Christo maris tempestate; fiat processio per claustrum Ecclesiæ; canantur Litanie, & recitentur collectæ proposito seruientes; inuocentur Sancti loci patroni, & quorū illic reliquæ honorantur: quas tamen tutius fortassis & honestius sit foras in tempestatem & pluuiam nõ proferre; præsertim Venerabile Sacramentum (quanquam deuotionem id citra irreuerentiæ & iacturæ periculū facientium; pro more regionis, putem seruandum) & hæc omnia intra templi ambitum perficere, vbi & minor distractio, & deuotio maior esse solet: nec minus audiet Deus in tē-

plo,

vide lib. 6
c. 2. lit. B
& lib. 4.
par. 2. q. 4.
sect. 8. &
vid. Mar
tin. de A
rili de su
perstit.
paulò an
te med.

plo quã foris:cauendũ verò maximè, ne cū nubibus colloquia instituatur; sed sermo omnis cū Sanctis & Deo sit. Mensibus autem, quibus solent hæ noxiæ nubes esse frequentiores, vt Vernis & autumnalibus; ascendant parochi quotidie manè turrim templi, vnde agros parochiæ queant intueri, & non coniuvent aërem; sed benedicant agris & terminis lux diocesis: recitent Psalmos aliquot. Euangelia, & collectas & aquam benedictam more solito in aërem, & terram iaciant: & meridiano tempore campanã pulsent; vt parochiani ad templum veniant Deum oraturi; vt fructus terræ Deus conseruet. Campanæ quoque pulsentur: qua de re actum, lib. 6. c. 2. q. 3. sect. 3. FF.

Alij sunt, qui vindicant sibi artem quandam aut potestatem peculiarem, vt à Deo concessam, expellendi, necãdiqu; campi bruchos, locustas, cantaros, & alia insecta atque vermina, quæ fructus, & radices, & semina depascuntur, & spem agricolarum deludunt: & tales multis in locis solent à rusticis quotannis magno pretio accersiri. Praxis esse solet huiusmodi. Impollitor iste se iudicem constituit, comparant coram eo duo procuratores, vnus causam populi agens, fungitur vice accusatoris: alius à vicario Episcopi, vel regio officiato loci constitutus, vicem subit rei, pro locustis seu alijs insectis litem contestantur, & seruantur processus ordinarij omnes tricæ, & moræ, ac dilatoriij termini, tandem in causa concluditur, & bellus Iudex fert sententiam, qua insecta illa iubet intra certum dierum spacium terminis illius territorij excedere sub pœna excommunicationis latæ sententiæ, &c. Superstitio hic apertior est, quam vt queat tegi. Quare monet Ciruelus (è quo pleraq; superiora monita fere desum-

A p̄si) vnanimiter omnes sanctos Doctores hæc damnare; eo quod lis instituat cum creatura irrationali, quæ quid agatur nec scit, nec sentit, nec potest intelligere: & cum illa insecta naturaliter nascantur, iniusta est excommunicatio, nec mortaliter, nec venialiter peccantium: blasphemum vero est hanc sacram Ecclesiæ censuram sic derisui & ludibrio habere, non secus ac si quis sub pœnâ excommunicationis iuberet canibus ne latrarent, & lupis ne eiularent, aut vulpem absolueret à rapinis gallinarum, &c. denique constat omnia hæc acta iudiciaria, nec naturalem, nec supernaturalem vim habere contra huiusmodi insecta. vide qua fusius disputata contra Malleolum lib. 3. part. 2. q. 4. sect. 9. Moncantur vt potius remedijs tum Ecclesiasticis, tum naturalibus. Naturalia docent libri Geoponicorum, vt verbi gratia solum vinearum sæpe expurgare euulsis omnibus herbis vineæ innascentibus; ipsos truncos & ramos vinearum diligenter putare, & aliquando decorticare, & falcularum, aliorumque ferramentorum, quibus vtuntur, ferrum inungere vrsi pinguedine, aut saltem aceto forti contusis alijs commisto: excutere insecta, suppositis lancibus vel testis, aceto alliato plenis; folia præscindere, in quibus sunt semina verminum; & si iam in folliculis sunt semina, folliculos ablato extra vineas cremare; caprifici radices appendere vitibus; suffumigare vites & arbores cera & sulfure accensis, & vento capto qui dispergat fumum per vineam & agros, vel alijs etiam similibus vti acris & grauibus suffitibus; sepelire in horto, vel vinea, tribus aut pluribus locis intestina pecorum, ita vt pars non exigua emineat supra terram: & cum eo confluerint insecta. simul illic igne exurere, & alia,

quæ

p. 3. de
perit. c. 30

quæ norunt boni olitores, vinitores, & agricolæ. Pro Ecclesiastico remedio, licebit illud desumere ex sequenti historia, quam idem Ciruelus memorat. Multis olim annis. Cantabriam, totamq; Hispaniam Tarraconensem infestatam à vermibus fuisse, qui quotannis fructus omnes terræ absumberat. Misere itaque Cantabri, & Celtiberi ad Sedem Apostolicam petentes consilium, quid facto foret opus. Motus eorum precibus Pontific. Roman. eo misit Legatum Episcopum Ostiensem nomine Gregorium, virum eximia prudentia & sanctitate: Qui, ut in Hispanias aduenit, crebris concionibus populos illos à vitijs variis ad feriam penitentiam perduxit, præsertim publicorum flagitiorum: postea instituit fieri processiones publicas læuientium in tergum flagellis: indixit aliquot dierum eleemosynas, ieiunia, precesque: demum vestitus ornato Pontificio Missas in altari portatili in ipsis agris dixit, qui magis erant calamitosi, sic fugiuit necauitque multitudinem insectorum, adeo ut multis post annis immunes omnino agri fuerint. Solent in his partibus Sancti huius opem implorare: consultumque fuerit alijs quoque locis hanc eius methodum & exemplum sequi.

MONITIO XII.

Quæ cauendæ in precibus & orationibus vanæ obseruantia?

RATIONVM quoque Sanctitatem diabolus multis superstitiosis circumstantijs solet violare: aliquando violat malo fine proposito, ut cum quis o-

A rat, aut celebrari curat missam ad exitium alicuius; aut vano, ut ad sciendum aliquid boni successus, &c. Moneantur ergo in orationibus attendere ad sequentia axiomata.

Primum peccatum orationis est ratione materia, quando petuntur res illicitæ aut noxiæ; quæ repugnant honori aut preceptis Dei, aut caritati proximi aut quando res indifferentes (verbi gratia, diuitiæ, honor, doctrina, &c.) petuntur absolute, aut pertinaciter, nimisque instanter; aut quando petuntur instanter res, de quibus iustum dubium est, an sint homini ad salutem futuram: aut petitur cognitio futuri euentus ad matrimonium, &c. ut sunt virginum Hispanarum illæ orationes, quas vocant, *de los Reges, de la estrella, de sant iuan*; quibus finitis aucupantur prima transeuntium verba, & inde colligunt, quod scire volebant; superstitione stolidâ & impiâ, ut bene Horozæus libr. 2: de vera, & falsa diuinat. cap. 24.

C *Secundum est ratione forma,* quando continent verba vel sensus verborum aliquid falsum, mendax, fidei, vel naturali rationi contrarium; vel nomina barbara, & ignota, aut nugæ & ineptias; quia hæc omnia sapiunt blasphemiam.

D *Tertium peccatum est ratione modi seu ceremoniarum, quæ adhibentur;* quando illæ sunt vanæ, & præter vel contra communem Ecclesiæ consuetudinem: ut si necessario debeant fieri certo statu Corporis, certis horis vel diebus non interruptis, brachijs certo modo expansis, oculis in certum locum defixis, cum tot candelis talis vel talis coloris: & similibus, existimando circumstantias has ad effectum aliquid naturalis, vel supernaturalis virtutis conferre.

Contra

Vide l. 6.
c. 2. q. 3.
sect. 3. litt
Z. & l. 3.
part. po.
ster. q. 4.
sect. 2. &
sect. 8. & 9

Contra hæc peccata adhortandi sunt homines, vt firmiter apud animum suum statuunt nec velle malum vllum vitare, nec velle boni quidquam consequi, vel retinere per vlla media illicita, vana, aut superstitiosa. 2. Postquam diuinum auxilium seriò implorauerunt, conentur suam voluntatem diuinæ profus conformare, sibiq; certò persuadeant, quicquid eis acciderit, id à Dei prouidentia procedere, & ipsis esse longè vtilissimum. 3. certò credant, quando Deus illis non concedit, quod postulant, id paterno Deum pi-um & misericordem animo facere; quoniam hoc illis expediat. sicut solet medicus ægro multa subtrahere & denegare, non inuidiâ nec sæuitiâ, sed benevolentia & sapientia. 4. Non apponant missis: quas ad intentionem suam dici curabunt, vllum numerum aut determinationem, loci, diei, candelarum, &c. ex hoc capite damnantur Missæ quas vocant, *tricenarias reuelatas*, & *clausas*, *missas Comitum*, *missas S. Amatorum*, contra quas disserit D.

A Vincentius Ferrerius, *homil. 4. Dominica 4. in Aduent.* Ex dictis etiam damnantur orationes, in quarum titulis præscribitur certus dierum numerus, quo exacto sint exoraturi; contra illud præstantis viduæ Iudith. 8 v. 12. *Qui estis vos, qui tentatis Dominum? Non est iste sermo, qui misericordiam prouocet: sed potius qui iram excitet, & furorē accendat. Possistis vos tempus mirationis Domini, & in arbitrium vestrum diem constituisse ei. nec non orationes, quibus petunt à Christo, Deipara, vel sanctis reuelationes aut apparitiones; quia hoc est plenum periculi ac deceptionis, audaciæ, curiositatis ac præsumptionis quemadmodum etiam orare, vt significant eis diem & horam obitus, & istis insuper inculcandum illud Thomæ de Kempis; *Quid faceres si scires? nunc ita viue, vt securus horam illam expectes.* Hæc sufficiant: sunt enim cataplasmata contra superstitionum præcipuos fontes, causasque, reliqua ex toto petenda sunt opere.*

In quo quæcunque scripsi, ea cuncta S. A. & C. R. Ecclesiæ iudicio, & Piorum Theologorum censuræ subijcio: si quid ignaro elapsum, quod Ecclesiæ minus probetur, improbo, damno, & pro non scripto haberi volo.

MARTINVS DELRIO
Societ. Iesu Presbyter.